

q̄m aqua uideat a caliditate ad frigiditatem
a v̄p̄t̄a p̄t̄o p̄t̄o - v̄p̄t̄a p̄t̄o p̄t̄o
impossibile - v̄p̄t̄a p̄t̄o p̄t̄o
omnino v̄p̄t̄a p̄t̄o

De generatione

ad aliquē gradū remissum & continue habz minus de re-
sistētia, & plus de iuuamēto. videmus enim graua & leuia
cōtinue diuidere mediū vsq̄quo sunt in loco naturalissi-
mo: ex eo qz sunt in potētia accidētali ad illū locū: sed fri-
giditas summa est nālistima aque. igr̄ taz diu remittet ca-
liditytē vsq̄quo habebit suā frigiditatem. ¶ Preterea ni-
hil mouē de potētia essentiali ad actū: nisi trāsmutet̄ s̄m
speciem. per *Az.* & *Lōment.* 8.º p̄hysicorū: sed aqua calida
& aqua frigida sunt eiusdē sp̄ci. igr̄ si omne qd̄ est in potē-
tia accidētali ad aliquā formā pōt̄ seipsū mouere ad il-
lam formā. seq̄tur q̄ aqua eque poterit seipsam caleface-
re: sicut frigefacere: qd̄ est p̄tra opionez & p̄traveritatem.
¶ Scd̄s modus respōdēdi est *Burlei.* dicētis hic q̄ re-
ductio aque ad frigiditatem nō fit ab intrinseco: sed ab extri-
seco. s. a cōtinēte: vtputa ab aere vel a celo. vnde aer circū-
dans aquā calefactā non est ita calidus sicut aqua. & iō cū
habeat p̄rietatē ad aquā potest frigefacere illā. ¶ Et si
arguēt̄ in *z̄ilium*: qz aqua reducit̄ ad maiorē frigiditatem
q̄ sit frigiditas aeris. ¶ Respōdet *Burleus* q̄ nō: quia
aqua reducta ad frigiditatem non est frigidior aere: sed q̄
pter densitatē eius apparet frigidior: cuius virtus vnita for-
tior sit seipsa dispersa: sicut p̄tingit de ferro ignito: qd̄ appa-
ret esse calidius q̄ ignis p̄pter densitatem suā. Sed scd̄o
p̄hysicorū r̄ndet̄ alr̄. cōcedens q̄ aqua reducit̄ ad maiorē
frigiditatem q̄ sit frigiditas cōtinētis: & q̄ frigiditas cōti-
nētis agit vltra gradū p̄p̄riū: nec ē illud icōueniēs ratōe
aptitudinis & iclinationis subti eo modo quo videm̄ ex-
perimentalr̄ parū ignem causare magnū ignē p̄pter dis-
positionē combustibilis. ex quo igr̄ aqua nō contrariat̄ s̄i-
bi: neq̄ pars parti. dato q̄ sit vni' calida p̄ totum nūq̄z al-
teratur ab intrinseco: siue ab extrinseco siue habeat itēfaz
siue remissam frigiditatem. ¶ Prima r̄io *Burlei* apparet
falsa: qm̄ tempore estiuo aer est calidus: & aqua reducta ē
frigida. igr̄ maiorē frigiditatem habz aqua q̄ aer. t̄z d̄ia:
quia frigiditas & caliditas nō denominant nisi supra me^m
gradū. ōz ergo dicere q̄ aqua reducit̄ ad maiorē frigiditatem
q̄ est frigiditas cōtinētis. ¶ Scd̄a r̄io *Burlei* etiā
apparet falsa: qm̄ seq̄tur icōueniēs adductus *z̄opi.* *Aui.*
s. q̄ aqua semp̄ reducit̄ ad frigiditatem summā: qm̄ gra-
dus vt duo frigiditatis aeris agit gradū vt. 6. frigiditatis
aque p̄pter aptitudinē subiecti: & naturalē iclinationē: s̄z
aqua habz naturalē iclinationē. & naturalē aptitudinem
ad frigiditatem summā. igr̄ semp̄ alterabitur ad frigiditatem
summā. ¶ Itēz seq̄tur q̄ a p̄portione minoris icqualita-
tis pueniret actio. *z̄phm.* 7. p̄hysicorū: & p̄bat̄ d̄ia: dato
q̄ frigiditas cōtinētis sit vt duo. & caliditas aque vt. 6. nō
enī generabit̄ frigiditas qn̄ corrupetur caliditas: cōstat
aut̄ frigiditatem vt duo esse minoris actiuitatis & resistētie:
q̄ caliditas vt. 6. necesse est ergo dicere q̄ corrupet̄ fri-
giditas vt. 2. a caliditate vt. 6. & nō caliditas vt. 6. a frigiditatem
vt. 2. ¶ Neq̄ obstat similitudo de igne: qm̄ parū ignis
p̄mo p̄ducit̄ ignē equales sibi: ex quibus fit ignis duplus
ad p̄mū: deinde ex ambobus fit alius ignis tāte q̄t̄itatis:
ex quo & p̄oribus duobus fit ignis quadruplus ad p̄mū:
sed s̄z *Burleū* nō it̄roducit̄ aliquis gradus frigiditatis
nisi omnes gradus caliditatis p̄us corrupant̄. & dato q̄
simul stare caliditas & friditas nūquā gradus friditatis
coextēsus caliditati corrupit̄ illā. & p̄nter nulluz iducit̄
gradus frigiditatis. ¶ Dd̄m igr̄ alr̄ iuxta mētez *Lōmen.*
2.º p̄hysicorū. di. q̄ corpora simplicia mouēt̄ ab intrinseco p̄
se localiter: sed nō per se alteratiue: per accidens aut̄ pōt̄
cōtingere. aer enī cōdensatus p̄ternaliter derelict̄ nāe
siue mouet̄ seipsū ad sitū naturalē suū se extēdēdo & ra-
refaciēdo: & quia friditas nō potest stare sub illa raritate
corrupit̄ per accidens rōne motus a centro versus circūfe-
rentiā. & p̄nter per accidens it̄roducit̄ caliditas. ita cuius aq̄

calefit. ipsa rarefit: & exit naturalē locū suū s̄m situm. cū
vero dimittit̄ nature sue. ipsa ab intrinseco per se mouetur
localr̄ a circūferentia versus centruz: & qm̄ cū tanta densi-
tate in tali m̄ā nō stat caliditas ipsa caliditas per accidens
corrupit̄: & par friditas per accidens generat̄. ¶ Concludo
igitur q̄ ista reductio fit ab intrinseco: & ab extrinseco: ab in-
trinseco qd̄ ē p̄ accidens: & ab extrinseco p̄ se. Nisi enī illa redu-
ctio fieret ab intrinseco nō posset assignari causa p̄pter quā
reducitur ad maiorē frigiditatem q̄ sit frigiditas cōtinētis:
& nisi fieret ab extrinseco. nō posset assignari cā p̄pter quā
est frigidior in hyeme q̄ in estate. Et licz cōtinēs extrinse-
cum sit ifrigidās per se: illud tamē nō est necessariū ad in-
frigidationē aque: qm̄ si aqua calida poneret̄ in vacuo nō
minus reducet̄ ad frigiditatem: nō quidē per se: sed p̄ ac-
cidens: sicut per accidens corrupet̄ caliditas & generaret̄
friditas. cōcedatur igitur q̄ aqua mouet̄ seipsam p̄ se: & al-
terat̄ seipsam p̄ accidens: nō t̄m idē s̄m idem agit in seipm̄: s̄z
s̄m diuerfa. v̄z. s̄m formā & s̄m m̄am.

¶ Et omnifariā alterū: & nullatenus idem simi-
liter. Neq̄ enim patietur albedo a linea: aut li-
nea ab albedine p̄terea q̄ s̄m accidens: puta si
accidat albā siue nigrā lineam esse. Nō exteri⁹
enī ipsa seipsa a natura faciūt quecūq̄ neq̄ cō-
traria: neq̄ ex cōtrarijs sunt.

¶ Tertia r̄elo. impole est agēs & patiēs oīo esse dissimilia
probat̄ sic. q̄ sola dissimilitudo est cā actionis & passiōis.
seq̄tur q̄ quāto aliqua sunt magis dissimilia: tāto iuicem
sunt magis actiua & passiuā: sed nō est falsum: qz linea et
albedo & nigredo sunt magis dissimilia q̄ albedo & nigre-
do: qz linea & albedo sunt diuerforū predicamentorū. albe-
do autē & nigredo sunt eiusdē predicamēti: nō tamē sunt
magis actiua iuicē linea & albedo: q̄ albedo & nigredo: qz
linea nō patitur ab albedine: neq̄ albedo a linea: nisi for-
te per accidens. albedo autē & nigredo iuicē patiūt̄ur: igr̄ r̄c.
v̄ns arguēt̄: qm̄ nulla iuicem agūt & patiūt̄ur: nisi sint con-
traria aut componāt̄ur ex cōtrarijs: sed linea & albedo nō
sunt cōtraria neq̄ componūt̄ur ex cōtrarijs. albedo autē
& nigredo sunt cōtraria. ideo albedo & nigredo iuicem pa-
tiunt̄ur per se. linea autē & albedo nō patiunt̄ur per se: sed
t̄m per accidens iquantuz accidit̄ linee q̄ alba & nigra. linea
enī alba patitur a nigro cum expulsioe albedinis. & linea
nigra patit̄ ab albo in expulsione nigredinis. Le. lit. (Et
omnifariāz alterū). i. patiēs oīo alterūz (& nullatenus
idez) cū agente (similr̄) nō patitur ab illo (Neq̄ enīz pa-
tietur albedo a linea: neq̄ linea ab albedine p̄ter q̄ s̄z ac-
cidens. puta si accidat albas vel nigras esse lineā. nō exte-
rius enī seipsa a natura faciūt). i. nō faciūt se eē extra natu-
rā per corruptioem (quecūq̄ cōtraria) nō existunt (neq̄
ex cōtrarijs sunt.) ¶ Notādus q̄ ex *Az.* nō sunt hic ac-
cipiēda tāquā vera: neq̄ de itentione sua: sed t̄m s̄z famo-
sitate. & s̄m modū loquēdi antiquorū: quia nō est veruz
q̄ linea sit subm̄ albedinis vel nigredinis: sed superficies
aut corpus: nec est verū q̄ albedo & nigredo iuicēz agunt
vel patiūt̄ur: qz nullā habēt actionē realē: sed t̄m itentio-
nalē: sed famosum erat & cōcessum cōmunit̄ ab antigis:
q̄ linea est subz colorū: & q̄ qualitates scdē iuicēz agunt &
patiūt̄ur: sicut qualitates p̄me: & q̄ nō solū ex^m agunt &
patiūt̄ur iuicē: sed etiā media. ita q̄ albedo & nigredo iu-
icem agūt & patiūt̄ur: ac etiā rubedo & viredo & alij colores
medij: quia iuicē contrariāt̄ur: ex quo componūt̄ur ex cō-
trarijs. v̄z. ex colorib⁹ extremis. Antēdit ergo p̄hus. q̄ nō
quātūcūq̄ iuicem d̄ia & dissimilia iuicem agunt: sed t̄m
cōtraria. & si ea que nō sunt cōtraria aliquo mō agunt: hoc
est iquantum in eis reseruat̄ cōtrarietas: p̄stat autem d̄ia

responsio burlei

quodammodo sunt in se similia
magis et minus sunt in se similia
et aliter sunt in se similia

non esse dissimilia omnino: sed esse aliquo modo eadem. et similia in quantum sunt eiusdem generis. igitur falsum est quod agens et patiens sunt omnino dissimilia.

Dubitatur probado quod aliqua non contraria inuicem agunt et patiuntur: quia magis calidum et minus calidum non sunt contraria cum sint eiusdem speciei specialissime: et tamen magis calidum agit in minus calidum. et e contra. Et respondetur quod magis calidum et minus calidum sunt contraria secundum Aristotelem. 5. physicoz. aliter non posset fieri motus a magis calido ad minus calidum: nec e contra: nec inuenit aliquis eiusdem speciei specialissime esse inuicem contraria non simpliciter: sed in quantum referuntur in illis aliqua proprietate. si enim magis calidum agit in minus calidum. hoc est: quia minus calido est coniuncta frigiditas. ratione cuius fit actio et reactio.

Sed quoniam non quodcumque inatum est pati et facere: sed quecumque aut contraria sunt: aut contrarietatem habent. Necessesse est patiens et faciens genere quidem simile esse et idem: specie autem dissimile et contrarium.

Quarta deinde. necesse est agens et patiens esse aliquo modo similia. et aliquo modo dissimilia. pro declaratione huius deinde. Aristoteles permittit duas suppositiones. quarum prima est ista. agens et patiens sunt eadem: et similia genere: specie autem sunt contraria et dissimilia: patiens: quia non quodcumque est inatum agere in quodcumque: neque quodcumque est inatum pati a quocumque: quia non linea ab albedine: neque albedo a linea: ut probatum est in alia deinde: sed quecumque aut sunt contraria: aut habent contrarietatem illa sunt actiua et passiuua adinuicem ut patet inductiue. cum igitur contraria sint eadem et similia genere. specie autem dissimilia et contraria: sequitur quod agens et patiens de necessitate sunt genere eadem et similia: specie vero contraria sunt et dissimilia. Le. 1. 1. 3. (Sed quoniam non quodcumque inatum est facere et pati) in quodcumque: et a quocumque indifferenter (sed quecumque aut contraria sunt: aut contrarietatem habent: necesse est faciens et patiens genere quidem simile esse et idem. specie autem dissimile et contrarium.)

Innatum est enim corpus a corpore: sapor a sapore color autem a colore pati. Vniuersaliter autem homogeneos ab homogeneo.

Huius autem causa quoniam contraria in eodem genere omnia. faciunt autem et patiuntur contraria abinuicem.

Secunda suppositio. agens et patiens necessario sunt eiusdem generis. ista suppositio patet inductiue: quia corpus predicamenti substantie est inatum pati a corpore eiusdem predicamenti. Et sapor est inatum pati a sapore: et color a colore: non quidem in eo quod sunt obiecta sensuum: sed in eo quod constatur ex primis qualitatibus: et ubi contingit in alijs: quod semper homogeneum patitur ab homogeneo: et causa huius deinde est: quia omnia contraria inuicem siue orientur simpliciter: siue secundum quid sunt in eodem genere. constat autem talia contraria inuicem agere et pati. Le. 1. 1. 1. 3. (Innatum enim est corpus a corpore: sapor autem a sapore: color a colore pati vniuersaliter aut homogeneos ab homogeneo). id est. aliqd eiusdem generis ab alio eiusdem generis patitur (huius autem causa quia contraria in eodem genere omnia: faciunt autem et patiuntur contraria abinuicem)

Quapropter necesse est qualiter quidem esse eadem faciens et patiens: qualiter autem altera et dissimilia abinuicem. Quoniam autem faciens et patiens genere quidem eadem et similia sunt: specie autem dissimilia. Talia autem contraria. Manifestum quoniam actiua et passiuua sibi inuicem sunt et contraria et media.

Istis suppositionibus premissis Aristoteles. Deinde quartam tripliciter probat. et sic. Quocumque sunt eadem genere et differentia specie. quodam modo sunt similia: et quodam modo dissimilia: sed agens et patiens sunt eadem genere et differentia specie. igitur agens et patiens sunt quodam modo similia: et quodam modo dissimilia. tertia deinde cum maiori: quia similitudo fundatur in identitate. et dissimilitudo in diuersitate. minor vero tenet ex prima suppositione que erat quod agens et patiens sunt eadem et similia genere. specie autem sunt contraria et dissimilia: et ratio assignata est: quia contraria tam simpliciter ex maiori: quod secundum quid ut media sunt eadem: et similia genere: diuersa autem et contraria specie. Stat autem omnia talia esse inuicem actiua et passiuua. Le. 1. 1. (Quapropter necesse est quod qualiter quidem). id est. aliquo modo (est esse eadem et faciens et patiens: qualiter autem). id est. aliquo modo contingit illa esse (altera et dissimilia adinuicem: quoniam autem faciens et patiens: genere quidem eadem et similia: specie autem dissimilia. talia autem sunt contraria). ut. eadem genere et diuersa specie (manifestum est: quoniam actiua et passiuua sunt sibi inuicem contraria et media)

Etenim vniuersaliter generatio et corruptio in his et ex his. Et ideo rationabile iam ignem calefacere: et frigidum refrigerare. Contraria enim hec sunt: ideo et actiua et passiuua.

Secundo ad deinde arguit philosophus sic. generatio et corruptio sunt inter ea que sunt quodam modo similia. et quodam modo dissimilia igitur et actio et passio sunt hec: patet deinde: quia generatio est actio: et corruptio est passio. Aristoteles declarat: nam generatio et corruptio sunt iter generas et genitus: corrumpens et corruptum: sed generas et genitum sunt similia: quia sunt eiusdem generis pro secula suppositione. Corrumpens autem et corruptum sunt dissimilia: quia sunt contraria et differentia specie. per primam suppositionem. Et ista est causa propter quam est rationale ignem agere in aqua: calefaciendo et corrumpendo eam: et e contra aquam agere in ignem frigefaciendo et corrumpendo ipsum: quia aqua et ignis sunt inuicem contraria. omnia autem contraria sunt inuicem actiua et passiuua per alterationem et corruptionem. Le. 1. 1. (Etenim vniuersaliter generatio et corruptio in his) sunt que quodam modo sunt similia: et quodam modo dissimilia (ideo et rationabile est ignem calefacere) aquam (et frigidum) quod est aqua (infrigidare) ignem (contraria enim hec ideo actiua et passiuua) sunt inuicem.

Et vniuersaliter faciens assimilare sibi ipsi patiens. faciens enim et patiens contraria sunt: et generatio in contrarium. Quapropter necesse est in faciens patiens transmutari. Sic enim generatio in contrarium erit.

Tertio arguit philosophus ad illam deinde sic. omne agens naturale intendit assimilare sibi passum: sed intentio nature non est frustra. igitur agens et patiens sunt quodam modo similia. et habetur prima pars deinde. tunc ultra. omne agens naturale intendit assimilare sibi passum. igitur intendit generare sibi simile et transmutare passum in sui naturam. igitur agens et patiens sunt quodam modo dissimilia. et habet secunda pars deinde: patet deinde. quia agens non potest transmutare passum: et generare sibi simile nisi sit contrarium passio: quoniam forma que generatur est contraria forme corrupte: cum non possint simul stare. constat autem nihil alteri contrarium esse quin illi sit dissimile. Le. 1. 1. (Et vniuersaliter faciens) intendit (assimilare sibi patiens. faciens. n. et patiens contraria sunt et generatio in contrarium). id est. forme corrupte (quapropter necesse est patiens in faciens transmutari. sic enim in contrarium generatio erit.) Ideo agens et patiens sunt quodam modo dissimilia ratione contrarietatis: sicut sunt quodam modo similia ratione convenientie et intentionis nature. Et Notandum quod ex probatis deinde

De generatione

quatuor contraria / m

In concreto habetur quatuor cor^o in abstracto. quoz p^omus est. actio et passio non est rone similitudinis tm: qz non esset ratio: qre magis vnu similiuz esset agēs vel patiēs: q̄ reli quū. imo idē ageret in seipsum. Deusq; et intelligētie mouerentur et possent corrumpi. ¶ 2° cor^o q^o actio et passio nō est tm rone dissimilis: quia tūc linea pateret ab albedine et nigredo a superficie cuz ista sint maxie dissimilia. ¶ 3° cor^o. actio et passio est sil rone similitudinis et dissimilitudinis: qz agēs et patiēs sunt eadē genere et diuersa spē. Etia quia agēs vnu generat et alterū corrumpit: aut quia vnaq; formā itendit esse: et alterā itendit nō esse. ¶ 4° cor^o. ac^o pncipalr est rone similitudinis. et passio est pncipalr rone dissimilitudinis. cū. n. actio et passio sint respectus compositi seiniicē icludentes: quoz sunt cause. similitudo et dissimilitudo. opz tam actionē q; passioem esse rone vtriusq; sed nō eodē mō: qz actio est pncipalr rone similitudinis: et minus pncipalr rone dissimilitudinis. dicat igr q^o actio ē per se: pmo rone dissimilitudinis. et per se nō pmo rone similitudinis. passio aut ecōtra est per se pmo rone similitudinis. et p se nō pmo rone dissimilitudinis. Ex qbus seqtur fm p^o et 2° mētatorē. q^o ois actio est rone p^otrarietatis: et ois passio est rone conueniētie loquēdo de actōe et passione vt respect^o fudati in motu alteratiōis pprie dicte: qz actio anime seu medij in illuminatiōe nō est rone cōtrarietatis positine loquēdo de cōtrarietate. vnde pōt sic argui. Agens naturale habz formā cōtrariā forme patiētis. per Ar. h. s: actio est rone forme. et passio rone materie: cū igitur tale agens et patiēs p^orietur in forma: et pueniāt in mā. seqtur q^o actio est rone p^orietatis: et passio rone puenientie.

Contra ista

arguit. et pmo q^o actio nō sit rone cōtrarietatis: qz multa sūt cōtraria que nō sunt iuicem actiua et passiuua. dicit. n. Arif. h. q^o quecūq; differūt spē: et sunt eadē gñe sunt cōtraria: s: homo et equ^o differūt specie: et sunt eadē genere. igr homo et equus sunt cōtraria: nō tamen iuicem agūt: neq; patiūtur. ignis ē purus et aqua pura sunt p^oria. per Ar. z. hui^o. nō tamē sunt iuicēz actiua et passiuua: qz dicit Lōment. z. de aia. q^o aq^o pura nō potest calefieri. et ignis purus nō potest ifrigidari. Itēz si actio est pncipalr rone cōtrarietatis: et minus pncipaliter rone cōuenientie: seqtur q^o agens naturale pncipalr itendit corrūpere suū cōtrariuz: et minus pncipalr itēdit generare sibi simile: qd est falsuz: et cōtra itentiōem Arif. hic. ¶ Scdo arguit q^o passio nō sit rone puenientie: quia duo idiuidua eiusdē spē cōueniunt in materia: quozū nūllum est ab altero passibile. imo cū idem sit maxime cōueniēs sibi ipsi. seqtur q^o idē patit a seipso. et pnter separate substātie patientur a seipsis. et essent mobiles et cōruptibiles: qd est reprobatū. s^o physicoz. ¶ Ad primuz dī q^o oia cōtraria sunt iuicēz actiua et passiuua. et hoc fm se: aut s: suas cās imēdiatas: qz albedo et nigredo: seu dulcedo et amaritudo fm se nō agunt neq; patiūtur: sed s: qualitates p^omas que sunt illozūz cause imēdiatē. ideo enī dicūtur agere et pati iuicem albedo et nigredo: qz caliditas que ē pncipalis causa nigredinis: et frigiditas que est pncipalis cā albedinis iuicē agunt et patiūtur. hō autē et equus nō dicuntur iuicem agere et pati: quia nō habēt verā cōtrarietates: neq; itendit p^o loqui large cū dicit oia illa esse p^oria que sunt eadēz genere et differētia spē: sed oia illa esse p^otraria: que differūt specie. et sunt eiusdē generis diuisi in p^oria: aut per cōtraria. Cōstat aut q^o aial in quo homo et equ^o habēt identitates: nō diuiditur in cōtraria: et per cōtraria. color autē dīditur in cōtraria et per cōtraria. ac etiāz sapor. ideo omnia cōtenta sub colore: aut sub sapore p^oria spē. sunt cōtraria simplr vt fm quid cōplete vel icomplete. Et ad cōmentatorē dī. q^o per aquā purā itendit aquā in sua nālissīma dispōne. et per ignē puruz itendit ignēz optime dispō-

tum in natura sua. Cōstat autē talē aquā non calefieri neq; talem ignē ifrigidari: quia ignis ifrigidatus nō est pur^o et aqua calefacta nō est pura cū sit extra naturalissimā dīpositione. licz igr nō sit possibile aquā purā et ignē purum iuicē alterari: tamē aqua pura: et ignis purus possunt scinuiicēz alterare. Cū vero arguit. actio nō est rone cōtrarietatis: quia tūc agens naturale p^ous itenderet corrūpere suū cōtrariuz: qz generare sibi simile: negat p^oria: s: soluz seqtur q^o p^ous corrūpit suū cōtrariuz qz generet sibi simile. et hoc p^oitate temporis vel nāc. vnde ordo itentionis ali^o est ab ordine operationis: qd manifestat recitando ea que sunt ex parte vtriusq; ordīs. Iste est igr ordo itentōis agentis naturalis: qm pmo itendit assimilari p^ome cāc: qz tum pōt: et qz nō potest illi assimilari melius qz in perpetuitate specifica. scdo itendit p^otinuationē specificam: ex quo fm idiuiduationē nō potest perpetuari ppter p^oponēz ex cōtrariuz. et p^ouationē materie: et quia non pōt cōtinuari in specie nisi p^oducatur sibi simile cū sit corruptibile. 3° itēdit p^oducere sibi simile in spē: vt in eo p^otinuetur spē: quoniā nō potest compositū aliqd generari nisi aliud corrūmpatur: quia nō se compatiūtur ex nā illozū. 4° itendit corrūptionē sui p^otrariuz. p^oma igr itentio est causa scde itentionis et secūda est cā 3°. et tertia est cā quarte. Ordo aut operatio nis est iste. Quoniā pmo ponitur cōtrarietas in agēte et in patiente. 2° ponit actio. 3° ponitur corruptio. et 4° gnō. sic q^o p^orietas est cā generatiōis. gnō est cā actionis. et actio est causa corruptiōis: et corruptio est cā generationis. ita q^o s: eadē mutatio nūero sit genera^o et corruptio: tamē illa mutatio vt icludit respectū forme corrupte est cā eiusdēz materie: vt icludit respectū forme generade. ¶ Ad scdm dīcitur q^o si passio esset tm rone puenientie. argumentū concluderet: sed est etiā rone cōtrarietatis: licz non eodē mō. passio enī est rone puenientie pncipalr: seu per se pmo: et rone cōtrarietatis minus pncipalr: aut per se non pmo. nihil ergo patit nisi habeat discōueniētiā et p^orietatē cū agente: sed nihil discōuenit sibi ipsi: neq; p^oriatur sibi ipsi. igitur idē non patit a seipso. Intelligēdum q^o similitudo et dissimilitudo duplr possunt accipi. v: essentialr et accidentaliter. pmo mō sunt passiones entis. et sic ea in qbus nō sunt accūtia: possunt dici similia et dissimilia. 2° modo sunt passiones qualitatis. fm illud Ar. in predicamētis. p^oppriū est qualitati s: eā simile vel dissimile dici. et isto modo nihil est simile sibi ipsi: qm talis similitudo requirit dīas realem extremoz: vt colligitur a p^oho. s. metaphy. loquēdo tm de similitudine cēntiali que ē similitudo trāscēdēs. pcedat idē cē sile sibi ipsi. sicut pcedit 4°. phy^o. aliqd cē in seipso: nō qdē q^o aliqd ē in seipso p: sed q^o aliqd est in seipso rone p^oris. ita aliqd est simile sibi. nō rone toti^o: sed rone partis vel se habētis per moduz. ideo hec similitudo non tm inuenit in rebus quātis et dissimilib^o: sed etiā in rebus non quātis et abstractis a mā. in itelligentiuz autē est compositio generis et spē: seu actus et potētie. In deo vero et si nulla est p^opositio: neq; aliqua potētalitas in eo. tamē est p^ostitutio diuersaz rōnū dicentiū formā et mān vt liquet.

Secundū rationē autēz non eadē sunt dicentes: ambos tamē est tangere naturam. Bicimus enīz pati quandoq; subiectum quidē. A. g. sanari hoiez: et calefieri et ifrigidari: et alia eodē mō. Quandoq; autēz calefieri frigidum: sanari autē laborans. Ambo aut sunt vera. Eodē modo et de faciente: quandoq; aut calefacere hoiez inquit: mus: quādoq; autem calidum. ¶ Ista est scda pars huius capli. in qua p^oho determinat de

quid in huius p^o aqua p^oria in p^oria p^oria

Duplex actio

actioe & passione quo ad modum agendi & patiendi. & qd circa hoc senserunt antiqui. postquam manifestavit qd illi senserunt ex parte ipsorum agentium & patientium. in qua parte philosophus ponit tres distinctiones. & cuilibet annectit unam rationem: aut duas. 2^a distinctio incipit ibi. (Eodem modo) 3^a distinctio incipit ibi. (Est autem factiva) Prima distinctio est quod contingit dupliciter aliquid pati: vel agere. videlicet secundum subiectum & secundum formam. tunc dicimus pati aliquid secundum subiectum: quoniam non exprimitur forma: ut hominem sanari: hominem minime calefieri & ifridari: dealbari & dnigrari. & sic de alijs motibus alterationis. tunc vero dicimus aliquid pati secundum formam quando exprimitur forma contraria. ut cum dicitur ifirmus sanari: & calidum ifridari. & frigidum calefieri: & siue accipiat secundum formam siue secundum subiectum uterque modus loquendi est verus. Consimiliter dicatur de agere: sicut de pati: quod contingit aliquid agere dupliciter. videlicet secundum subiectum & secundum formam. tunc quidem dicimus aliquid agere secundum subiectum. quod exprimitur subiectum & non forma contraria: ut quoniam dicimus hominem sanare calefacere & frigefacere: sed tunc agit aliquid secundum formam quoniam exprimitur forma contraria. scilicet secundum quam fit actio ut cum dicimus calidum calefacere. & frigidum ifridare. Ista distinctio non coheruit antiquis. cum eorum quaedam dixerit actionem & passionem fieri tamen ratione materie. Alij vero quod tamen ratione forme. ideo non eundem modum: neque eadem rationem assignauerunt agendi & patiendi. & hoc ideo: quod tetigerunt naturam & non penetraverunt eam. dicitur enim in secundo physico. & 5. metaphy. quod duplex est natura. videlicet materia & forma. cum igitur actio & passio fiat ratione forme & materiae & ipsorum quaedam dixerunt actionem & passionem fieri tamen ratione materiae. quaedam autem quod ratione forme tamen: legitur quod tetigerunt naturam: & non penetraverunt eam: quod consideraverunt partem & non totum. Le. li. (Et secundum rationem autem) agendi & patiendi errant antiqui notati (non eadem dicentes: ambos tamen contingit tangere naturam) agendi & patiendi (Dicimus enim. pati quoniam quaedam subiectum. ubi gratia. sanari hominem & calefieri & ifridari. & alia eodem modo: quoniam quaedam autem calefieri quaedam fridum sanari autem laborans). i. egrotans (ambo autem sunt una. eodem modo & de faciente. quoniam quaedam enim homines calefacere ignis: quoniam quaedam autem calidum)

Est quidem enim ut materia quod patitur: est autem ut contrarium.

Ista distinctioe premissa Aristoteles ponit hanc rationem: tam similitudo quam dissimilitudo est ratio agendi & patiendi. & probatur. tam forma quam materia est ratio agendi & patiendi: sed similitudo est ratio materiae. & dissimilitudo est ratio forme. igitur ratio materiae cum maiori ex distinctioe iam posita. & minor est clara: quod nisi agens & patientes conveniret in materia. sic quod eadem materia numero possit esse agens & patientis. sicut autem successive secundum individuum: aut secundum speciem: nunquam agens transmutaret passum: neque ipsum converteret in sui naturam. & nisi esset diversitas forme in agente & patiente nunquam agens ageret in passum. cum omnis actio proprie de causa fiat ratione diversitatis. videmus enim quod ubi non est diversitas non fit actio neque passio proprie de causa. Le. li. (Est quidem enim. sic ut materia patitur aliquid: est autem ut materia patientiatur idem. igitur tam similitudo quam dissimilitudo est ratio & causa agendi & patiendi.)

Ad id quidem igitur respicientes idem oportere habere e. estimaverunt facere & pati. Ad alterum autem contrarium.

Ex predictis Aristoteles infert causam discordie antiquorum assignantium rationem agendi & patiendi. videlicet quod illos quaedam inspererunt tamen materia quod est eadem in agente & patiente. & ex hoc dixerunt sicut pati a simili: & nihil propter similitudinem esse rationem agendi & patiendi. Alij vero inspererunt tamen formam quod est quaedam altera a materia. & dixerunt dissimilitudo pati a dissimili: & nullam esse rationem agendi & patiendi propter dissimilitudinem. Le. li. (Ad idem quidem igitur). scilicet ad materiam quod est eadem sub utroque diversorum (respicientes idem oportere habere existimaverunt facere & pati) Construe sic estimaverunt facere & pati oportere habere idem. i. similitudinem tamen (ad alterum autem) respicientes ut ad formam (& diversum) existimaverunt facere & pati oportere

tere habere non idem. i. dissimilitudinem. **Notandum primo quod duplex est actio. scilicet proprie de causa quod est iter qualitates prias & improprie de causa: quod est tamen iter actum & potentia: aut iter habitum & privationes.** quoniam Aristoteles dicit quod ubi est sola similitudo: ibi non est actio neque passio. legitur philosophus de actione proprie de causa: & non de actione improprie de causa: quoniam unum oculus quantumvis sit similis alteri potest agere in ipsum speciem tangibile. Et unum ignis quantumvis sit similis alteri potest agere in ipsum speciem tangibile. Et notaandum quod duplex est actio proprie de causa. scilicet directa & reflexa. actio directa est illa quod aliquid agit in aliud. actio reflexa est illa quod aliquid per antipistasis agit in seipsum. Est enim antipistasis motus alicuius in seipsum per adventum diversum. quoniam Aristoteles dicit quod ubi est sola similitudo. ibi non est actio & passio. intendit de actione directa & non reflexa: quoniam per antipistasis idem intendit seipsum & suum simile in qualitatibus primis. iuxta doctrinam Aristoteles. & metha. gutte. n. pluviales per antiperistasis seipsas intendunt in friditate. & generant grandinem. hoc etiam modo friditas aque seipsam intendit tempore estivo. & caliditas tempore hyemali in visceribus terre cuius signum est: quod aqua puteales appareret calide tempore hyemali: & fride tempore estivo. **Ad idem igitur quod simile alteri in qualitate & in gradu non agit in ipsum actione directa & proprie de causa.** fridum enim agit in calidum quantumvis sit similia in gradu. videlicet secundum intensioem & remissionem: quod sunt dissimilia in qualitate. magis calidum agit in minus calidum quantumvis sit similia in qualitate: quod sunt dissimilia in gradu. Sed alij dicunt quod est actione directa & proprie sumpta sicut in qualitate & in gradu agit in suum simile. **Unum Bur. 2° physicoz. dicit quod friditas aeris intendit friditate aquae eiusdem intensiois: quod igitur sit similitudo in qualitate & in gradu: tamen est dissimilitudo in aptitudine: que sufficit ad actionem. aqua enim inclinatur naturaliter ad friditatem. sed non aer. ita quod non convenit aliquid agere ultra gradum proprium. dummodo inveniat subiectum aptum naturae.** dicit Bur. hanc esse intentionem Aristoteles. quod simile alteri in gradu & aptitudine non agit in illud. **Marsilius vero dicit quod simile alteri in qualitate & in gradu agit in ipsum actione proprie de causa atque directa: dummodo sit dissimilitudo in raritate & densitate.** ponendo quod a. calidum ut. 4. egerit in b. passum caliditate ut 4°. Et arguit quod a. potest ulterius agere in b. intendendo ipsum in caliditate. quoniam a. potest condensari remanente eadem caliditate sub eodem gradu precise. igitur facta condensatione. a. est fortius quam a. Ad auctores Aristoteles. dicit per methauroz. quod virtus unita est fortius seipsa dispersa. & per diversis ageret in b. intendendo ipsius. **Item omne agens fortius agit per lineas breviores: quam per lineas longiores: quoniam maiora distantia minora est actio: sed in tali condensatione puncta extremalia a. continue ageret per lineas breviores: quia quanto plus appropinquaret ad centrum a. tanto minus elongaretur a medio puncto b. igitur a. continue ageret in b. Item sit a. pedale terre caliditatis ut. 4. & b. unum aliud pedale rari a. tate potentie in caliditate. cum igitur eadem qualitas vel similis sit fortius in materia densa: quam in materia rara: igitur caliditate b. esse intensiore caliditate a. tunc arguitur sic. virtutes eiusdem speciei: & eque fortes possunt producere caliditatem ut. 5. igitur a. potest producere caliditatem ut. 5. Item cum calitas coniuncta siccitati fortius agat quam coniuncta humiditati ipsa eadem: ut experientia docet de caliditate aeris & ignis. sit igitur calitas coniuncta siccitati ut. 4. & sit b. una alia caliditate tate potentie coniuncta humiditati: quo admisso sequitur quod b. caliditate est intensiore a. caliditate. sed b. potest producere gradum intensiore caliditatis ut. 4. igitur etiam a. tale poterit producere. ex quo est tate potentie. Dicit Marsilius hanc esse intentionem philosophi quod simile in qualitate & gradu. raritate & densitate actione directa & non reflexa non agit in suum simile. Prima istarum opinio. fuit reprobatam in altera lectione. ubi omnium est quod aer semper reduceret aquam ad frigiditatem summam: & quod non ad maiorem friditatem reduceretur aqua tempore hyemali quam tempore estivo: & quod a. proportioe minoris inequalitatis perveniret actio. Et notaandum quod opinio hic aliquantulum improbat: nam potest rei habere attendi penes multitudinem forme: sed tanta est multitudo forme in materia rara: sicut in eadem**

Duplex actio

Duplex actio proprie de causa

quid sit antipistasis

virtus unita est

De generatione

materia densa. igitur tanta est potentia in materia rara: sicut in eadem materia rara. per se nota cum maiori: quod sicut potentia passiva est passio materie. ita potentia activa est passio forme dicente philosopho et Comment. in hoc primo quod forma est proprius agere: materie vero pati. ideo sicut multiplicatur forma multiplicatur potentia activa in ea: cum non multiplicetur subiectum absque multitudinem proprie passionis. minor vero est evidens: quod eadem forma numero est in materia densa et in materia rara. Et licet concedam eandem formam esse eiusdem forme potentie in materia densa et in materia rara: non tamen forme eiusdem rationis sunt equales potentie: quarum una est in materia densa: et alia in materia rara eiusdem quantitatis. **¶** Secundo sequitur quod aliquod calidum remissum potest generare intensiorem caliditatem quam ignis summus. probatur. quod ignis summus non potest generare caliditatem intensiorem caliditate summa: sed aliquod calidum remissum potest generare caliditatem intensiorem quam sit caliditas summa. igitur et nota cum maiori. et minor probatur. Et superpono quod caliditas summa sit ut. 8. quo admissio arguitur sic. a. est calidum ut. 4. igitur est calidum remissum. sed per condensationem continue fit maioris potestatis et fortius agit per operationem: igitur condensatum ad duplum erit in duplo maioris potentie: et in duplo magis et fortius agat: sed iam agit caliditate: ut. 5. igitur tunc agat caliditate ut. 10. **¶** 3° sequitur quod sint aliqua duo filia in qualitate: raritate et densitate et g^o. quorum quodlibet potest reliquum in infinitum intendere. probatur: et pono quod a. condensetur ad duplum qua condensatione facta sequitur quod a. intendere poterit b. ad duplum: et quod in fine intensiois b. erit tante potentie quante est a. quod sic a. est in duplo densius: ita b. tunc erit in duplo intensius. ponatur igitur quod b. factus intensum ad duplum incipiat condensari: et sequitur quod fiet maioris potentie quam a. igitur poterit intendere a. postquam igitur a. erit alteratum ab ipso b. pono quod iterum condensetur a. et habetur circulatio infinita in alterationibus. **¶** Quarto sequitur quod caliditas coniuncta humiditati est maioris potestatis quam eadem coniuncta siccitati: quod est contra eum: patet nota: quod caliditas ignis coniuncta humiditati aeris est in materia magis densa. **¶** Ad primum dicitur: quod illa propositio. omnis virtus unita est fortior seipsa dispersa est magis intelligenda de fortitudine resistetie: quam de fortitudine activitatis: quanto enim magis virtus est unita: tanto magis resistit: non autem oportet quod tanto magis agat. Et concessio quod virtus unita est fortior: non debet intelligi respectu effectus: sed respectu temporis: quod non oportet quod a. calidum condensatum fortius agat quam plus. tamen respectu temporis quam respectu effectus. Dicatur autem quod si post condensationem agit caliditate ut. 4. quod ante condensationem sub illa raritate non poterat tanta caliditate iducere: sicut. n. graue velocius movetur cum una figura quam cum alia: ita idem agens naturale velocius agit cum una densitate quam cum alia: et cum una raritate quam cum alia. **¶** Ad 2° dicitur quod quodlibet agens fortius agat per lineam brevioram quam longioram: non tamen maiorem neque intensiorem effectum producit: quod habet fortis attendenda est penes tempus: et non penes effectum. potest tamen contingere in aliquo casu: quod per lineam brevioram tamen respectu effectus quam temporis: sed contra concedatur quod ante illas propinquitatem non poterat tamen effectum producere propter partes extremas non attingentes passum. aut si attingebat nimis debilis erat contactus illarum. **¶** Ad 3° respondetur quod si a. sint equalia qualitates habentia eiusdem rationis non est possibile in casu isto illa esse eiusdem potentie. maioris. n. potentie est ferrum ignitum quam alius ignis tante quantitatis. si autem b. sit maius a. admitto quod b. est tante potentie sicut a. non tamen oportet quod sit intensius: nam quodlibet pedale cuiuscumque mixti vel elementi est maioris potentie: quam sua medietas: non tamen maioris intensiois. Et contra aliquid est alio maioris intensiois: non tamen maioris potentie: quoniam assignato uno calido cuius una medietas est calida ut quatuor: et alia ut. 8. idubie illud est maioris potentie quam aliquid illarum medietatum: non obstante quod

medietas ut. 8. est intensior toto: ex quo ipsius totum non est nisi intensum ut. 6. si etiam esset unum calidum unum: ut quatuor: et caliditate unius medietatis de coextenderet alteri medietati ista caliditas ut. 4. efficeret ut. 8. non tamen maioris potentie. imo esset posse istam caliditatem intendi in infinitum: et per dei potentiam semper coextendendo unam medietatem alteri in infinitum. et hac caliditate continue manere equalis potentie. **¶** Ad 4° respondetur quod si a. caliditas coniungitur siccitati: et caliditas tante potentie coniungitur humiditati: non oportet aliquas istarum caliditatum esse altera intensiorem: neque aliquas istarum effectum intensiorem producere: sed sufficit quod caliditas coniuncta humiditati tardius suum effectum producat. Et concessio quod a. et b. sint equalis potentie. non oportet quod si a. producit caliditate ut. 4. quod etiam b. possit producere tale caliditate. et hoc propter defectum instrumenti: seu circumstantie ad agendum. grauitas. n. ut. 4. coniuncta figure sperice: aut pyramidali motum velociorem facit quam ipsa vel altera ei consimilis possit facere in eodem medio coniuncta figure quadrata vel quadrilatera.

Circa predicta

occurrunt quatuor dubia. probantia actionem et passionem in similibus fieri. Quorum primum est. utrum caliditas realis agat caliditatem reale per spem intentionalem. si non. igitur nihil intendit se ipsum: neque sibi simile per antipistasis: contra est contra de terminata: et per se nota: quod in motu antipistasis reflectit species intentionalis a forma contraria. si sic. igitur aliquid agit in sibi simile tamen in forma quam in gradu. per se nota: quod calidum uniformis per totum: quolibet medietas multiplicat spem per aliam medietatem: ad cuius multiplicationem generatur caliditas realis. **¶** Respondetur quod caliditas realis agit caliditatem realem per caliditatem intentionalem. id est per spem sensibilem spirituales: ex quo non sequitur quod una medietas calidi unifornis agat caliditatem realem in alia medietate: quoniam talis spes non agit caliditatem realem: nisi reflexa sit a suo contrario. constat autem quod calidi unifornis nulla pars est alteri contraria.

¶ Secundum dubium. utrum duo lumina possint se invicem intendere. si sic. ergo simile alteri in qualitate et gradu agit in ipso. si non. igitur medium non est magis intensum: neque magis illuminatum per duo lumina quam per unum. **¶** Dicitur quod duo lumina duorum corporum luminosorum non se intendunt: quia tunc facerent unum lumen: quod est falsum: quod illis duobus luminosis respondet due umbre. igitur etiam duo lumina. Deinde primum lumen potest remoueri absque: igitur non faciunt unum lumen. tamen nota: quia in remissione qualitatis que est vere una semper remissio incipit a gradibus posterioribus. assis autem est manifestum: quod primum luminosum potest remoueri ab eodem medio 2° luminoso remanente. Luz autem arguitur quod si illa duo lumina non facerent unum lumen. tunc medium non esset magis intensum: neque magis illuminatum. negatur nota: quod hoc non faciunt unum: tamen quodlibet illorum denominat medium. plures. n. sunt habitus in anima non facientes unum habitum. et tamen denominant hominem magis scientem. **¶** Item concessio quod illa duo lumina faciunt unum lumen nihil habetur contra dicta: quod concessum est idem agere in seipsum: et simile in similibus actione improprie dicta que dicitur esse actio spiritualis vel intentionalis cuiusmodi est illuminatio.

¶ Tertium dubium utrum aer possit generare caliditatem ignis. si sic. igitur simile alteri in qualitate et gradu. agit in ipsum. patet consequentia: quia caliditas ignis est intensior quam caliditas aeris. si non. igitur non ex quibuscumque duobus elementis non habentibus similitudinem non potest tertium generari contra philosophum. 2°. huius. et per se nota. quia tunc ex terra et aere non posset generari ignis. **¶** Respondetur quod caliditas aeris potest generare caliditatem ignis: non quidem in gradu summo. dato quod aer habeat caliditatem remissam: sed eam generat in gradu remisso. ita quod nunquam agit ultra gradum proprium: quando ergo generatur ignis ex terra et aere: tunc generatur cum tanta caliditate: quanta

9° in intelligitur pro pro
positio omnis virtus unita
est 2°

est caliditas aeris. postmodum autem ab intrinseco reducit se ad caliditatem summam: eo modo quo aqua ad frigiditatem post calefactionem. ¶ 4^m du^m. vtrum ignis summus possit agere in vno igne summo. si sic. ergo simile alteri in qualitate et gradu agere in illud. si non. ergo duo ignes simul non essent maioris potentie quam vnus illorum. ¶ 5^m est falsum: et patet ratio: quia illi duo ignes summi non possent agere in vno 3^m summo: sicut nec quilibet illorum per se. ¶ R^undetur quod infiniti ignes summi: neque coniunctim neque diuisim possent agere in vno igne summo: non tamen sequitur quin duo sint maioris potentie quam vnus: quia licet duo non possint agere in 3^m: tamen possunt agere in aqua: vel in alium ignem remissum: velocius assimilando: quam faceret vnus ignis summus per se. Et si arguitur sic. quanto dispositio subiecti est maior et resistentia est minor: tanto melius fit actio: sed ignis summus est melius dispositus et minoris resistentie quam ignis remissus. igitur si ignis purus potest agere in igne remisso: etiam poterit agere in purum et summum. ¶ 6^m negatio ratio pro minori: quia ignis purus non est aliquo modo dispositus ad recipiendum actionem alterius puri: neque aliquam resistentiam habet: sicut nec contrarietatem habet. ergo caliditas summa non potest producere caliditatem intensiorem summa: et tamen potest producere caliditatem maioris potentie quam sit ipsa summa. et hoc erit ex dispositione subiecti: nam ignis purus posset inducere in ferrum caliditatem potentioris: quam sit ipsa caliditas ignis cum pateat ferrum ignitum magis ledere et in minori tempore suum effectum facere quam ignem tante quantitatatis. et tamen caliditas ferri est tamen remissa.

53 Eodem modo suscipiendus est de facere et pati quo et de moueri et de mouere. Duplex enim dicitur et mouens. In quo enim est principium motus videtur hoc mouere. principium. n. prima carum. Et rursus vltimum ad id quod mouet ad generationem. Similiter autem et de faciente. Etenim medicum sanare dicimus et vinum.

¶ Ista est distinctio secunda in qua philosophus ostendit quomodo agens et patiens conueniunt in materia. postquam dixit in prima distinctioe quod in actione et passione est dissimilitudo ex parte forme et contrarietatis: et similitudo ex parte materiae et subiecti. Distinctio ergo est ista: quod duplex est agens. scilicet primum et vltimum in qualibus actione et passione. probatur. in quolibet motu est duplex mouens. videlicet primum et vltimum. igitur per idem in qualibus actione duplex est mouens videlicet primum et vltimum. patet ratio: quia actio et passio fundantur in motu: ut habet videri. 3. physicoz. ratio autem est manifestum inductiue. et idem probatur. 7. et 8. physicoz. scilicet quod in mouentibus et motis non proceditur in infinitum. ideo oportet dare primum et vltimum mouens. primum. n. mouens est illud quod est primum principium motus. vltimum mouens est illud quod vltimo concurret ad generationem motus. sic quod iter ipsum et rem motam non datur aliud mouens. verbi gratia. in motu lapidis pecti mediante manu et baculo. primum mouens est ipsum pectens. et vltimum mouens est aer immediatus lapidi. iuxta doctrinam Aristotelis. et Comment. 8. physicoz. ¶ Consimiliter dicatur de actione et passione: quod in qualibus tali est vnum primum et vltimum agens. primum agens est illud quod est primum principium actionis. et vltimum agens est illud quod vltimo ad actionem concurret. sic quod inter illud et passum non datur aliud agens. verbi gratia. in sanatione aliqua primus agens est medicus: seu medicina. vltimum autem est vinum. Dicimus enim in certa egritudine medicum et vinum sanare: sed non eodem modo: quia medicus per se sanat. vinum autem vltimo sanationem inducit. Le. li. ¶ Eodem modo suscipiendus esse dicimus de facere et pati: quo et de moueri et moueri: dupliciter enim dicitur mouens. in quo. n. est principium motus. videtur hoc mouere. principium. n. prima carum) est motus (et rursus) est mouens (vltimum id quod mouetur ad generationem) motus seu rei mo-

te (similiter autem de faciente. etenim medicum sanare dicimus et vinum.)

¶ Primum igitur mouens nihil prohibet in motu quidem immobile esse: in quibusdam autem est et necessarium. Vltimum autem semper mouere motum. In actione autem primum quidem impassibile: vltimum autem et ipsum patiens.

¶ Ista distinctio sic intellecta Aristoteles. ponit duas conclusiones: quarum prima est ista. cuiuslibet actionis aliquid est agens passibile: et aliquid impassibile. secunda conclusio. omne agens non communicans in materia cum passo in agendo non reparatur: et omne agens comunicans in materia cum passo in agendo reparatur. ibi. ¶ Quicquid enim) prima conclusio arguitur sic. in quolibet motu est aliquid mouens motum. et aliquid mouens immobile. igitur per idem in qualibus actione aliquid est agens passibile: et aliquid impassibile. tenet ratio per distinctionem premissam. et ratio declarat ex eadem distinctione: nam in quolibet motu datur primum et vltimum mouens: constat enim primum mouens autem esse immobile simpliciter. et de necessitate: cuiusmodi est prima causa: aut mouens immobile secundum quod. et in genere: ut celum respectu horum inferiorum. Et hoc respectu lapidis proiecti. vltimum autem mouens mouetur: ut liquet inductiue. aer. n. mouet lapidem et mouetur a baculo: et vnus elementum mouet aliud: et mouetur ab illo. scilicet alteratiue. Sic in proposito dicatur quod in qualibus actione est primum agens quod est impassibile: aut simpliciter. puta de celo et intelligentie. aut secundum quod: cuiusmodi est medicus vel medicina. vltimum autem agens bene patitur: quia alteratur et transmutatur. cuiusmodi est vinum. non enim alteratur medicus nec ars medicine in sanatione infirmi: sed alteratur vinum ab ipso corpore egrotante. Le. li. ¶ Primum igitur mouens nihil prohibet in motu quidem immobile esse. in quibusdam autem et necessarium) est ipsum esse omnino immobile (vltimum autem semper mouere motum. in actione autem primum quidem impassibile: vltimum autem et ipsum patiens) est dum agit.

¶ Quicquid autem non habet eandem materiam faciunt impassibilia entia. U. gratia. medicina. Ipsa enim faciens sanitatem nihil patitur a sanato: cibus autem faciens ipse patitur etiam. Aut. n. infrigidatur: aut calefit: aut aliud quid patitur similiter faciens. est autem medicina quidem ut principium: vltimum autem cibus est et tangens.

¶ Secunda conclusio arguitur inductiue et exemplariter. Deus enim celum et intelligentie agunt in hec inferiora: et in agendo non patiuntur: quia non coicant in materia cum his inferioribus. Nec autem inferiora in agendo reparantur: quia comunicant in materia cum passo. Medicina etiam dum agit sanitatem in sanando non patitur a sanato: quia non comunicat cum sanato in materia. non. n. materia sanati potest esse materia medicine intelligendo medicinae artem medicandi. ipsum autem vinum in agendo in sanatum reparatur ab illo: quoniam calefit ab illo: aut aliunde alteratur ab eodem. Et ratio propter quam medicina in agendo non reparatur. et vinum in agendo reparatur est: quia medicina est primum agens non comunicans in materia cum passo. vinum autem est vltimum agens comunicans in materia cum sanato: quoniam materia vini aliquando erit sub forma sanati: et materia sanati. aliquando erit sub forma vini. Le. li. ¶ Quicquid enim) agentia (non habent eandem materiam) cum passo (faciunt impassibilia entia). i. in agendo non reparantur (verbi gratia. medicina enim ipsa faciens sanitatem nihil patitur a sanato: cibus autem). scilicet panis aut vinum (faciens et ipse patitur: aut. n. calefit: aut infrigidatur: aut aliud quid patitur simul faciens). i. simul ut agit patitur. (Est autem medicina quidem ut principium: vltimum autem cibus et tangens) ipsum sanatum tanquam agens proximum et immediatum.

Vide quod quilibet agens passibile in motu non reparatur nisi in materia cum passo

Quicquid enim) agentia (non habent eandem materiam) cum passo (faciunt impassibilia entia). i. in agendo non reparantur

De generatione

Quecūq; quidē igit nō in materia habēt for-
mā hec quidē impassibilia sunt actiuoz. **Q**ue-
cūq; aut in materia passiuā. **M**ateria qdēz enī
dicimus omnes similr eandē: vt ita dicaz esse
oppositoꝝz cuiuslibet: 7 vt genus ens: potens
aut calidum esse: presente calefaciētē: 7 appro-
ximante necesse est calefieri.

Ex predictis Ap. ifert pmo. q; quecūq; nō hnt formas
in mā illa sunt impassibilia. 7 quecūq; habēt formas in ma-
teria illa sunt passibilia. p. naz si aliqua entia nō habent
forma in mā: cuiusmodi sunt corpora celestia impassibilis ē
illa forma: q; nulla forma patit nisi per mā cui est allu-
gata. 7 si impassibilis ē forma. impassibile est habēs illā for-
mam. si aut aliqua entia habent formā in mā. cuiusmodi
sunt mixta 7 elemēta illa componūtur ex contrariis: sed ea-
dem est materia contrarioz. igit illa comunicāt in materia.
omne aut agēs comunicās in mā cum passio in agendo re-
patitur. ergo oē hīs formā in materia ē passibile a suo cō-
trario. Et si querit quo mō potest esse eadēz mā cōtrario-
rum. Rndet phus q; sicut est idē genus differentiarū re-
pugnātiuz contrahibile per quālibz illaz ad diuersas spe-
cies. ita est eadē materia contrariū formarū cōtrahibilis per
quālibz illarū ad aliam 7 ad aliaz species: 7 qm̄ de natu-
ra cōtrarioꝝz est q; vnū in alterū agat. ideo a proximante
7 pntē calefaciētē necesse est ipsuz calefieri: q; pōt eē cali-
dum. ppter ea ea que habēt formā in mā in agendo patiū-
tur rōne contrarietatis: que autē nō habent formā in mate-
ria nō repatiuntur: q; natura cōtrariantē habēt. Le. lras.
(Quecūq; quidē igit nō in mā habēt formā h̄ quidēz ipas-
sibilia factiuozū). i. hec sunt impassibilia de numero actiuo-
rum (quecūq; aut) habēt formā (in mā) illa sunt passiuā
(materia quidē enī dicimus similr eandē: vt ita dicā esse
cuiuslibz cōtrarioꝝz: vt genus ens: potēs autē calidū esse).
i. aq; pntē calefaciētē 7 approximāte necesse est calefieri.)

Ideo quemadmodū dictū est hec quidēz im-
passibilia actiuozū. hec autē passibilia: 7 que-
admodūz in motione: eodē mō hz 7 in actioe.
Illic enī primitus mouens immobile: 7 in facti-
uis primitus faciēs impassibile.

Secūdo ifert phus: q; in quālibz actioe agēs primuz 7
immediatū in agēdo repatiit: p. q; sicut est in motu. ita 7 in
actioe: sed in motu primū mouens in mouendo nō moue-
tur: sed vltimū. igitur in actioe primū agēs in agēdo nō re-
patitur: sed vltimū agēs in agēdo repatiit: vt iam declara-
tuz est: sed vltimū agēs est agēs primū 7 immediatū. igitur
7c. Le. li. (Ideo quemadmodū dcm̄ est. hec qdē factiuozū).
i. de numero actiuozū (sunt impassibilia: hec aut passibilia)
7z. agētia proxima 7 immediata effectui (7 quemadmodū in
motioe eodē mō hz 7 in actioe. illic. n. primitus mouēs imo-
bile 7 in factiuis primitus faciēs impassibile.) **N**otādūz
q; ista ppō phi. oē agēs comunicās in mā cui passio in agē-
do repatiit. est itelligēda de actioe pprie dca stante debi-
ta applicatiōe 7 sufficiētī cōtrarietati amboꝝ. **A**d hoc igit
q; agēs in agēdo repatiit quatuoz requirunt. pmo q; agat
actioe pprie dicta: q; color agit in visum: 7 nō repatiit ab
eo: 7 corp⁹ luminosuz agit lumen in medio. 7 nō repatiit ab
eo recipiēdo lumē neq; formā contrariā: 7 tñ in his omnib⁹
agēs 7 patiēs comunicāt in mā coloris. q; mā visus pōt eē
mā coloris: 7 ecōtra. Etiam candele mā pōt eē mā aeris 7
econtra. **S**ecōdo requiritur. q; comunicēt in mā: q; si nō com-
municarēt in mā: agēs ageret: 7 nō repateret: sicut contin-
git de celo alterāte sperā elemētoꝝz 7 de arte medicatiua
sanāte ifirmū. **N**ō enim mā celi pōt esse materia boꝝ in-

ferioꝝz: nec ecōtra. **N**ō enim mā sani vel egri pōt esse ma-
teria vel subm̄ ihesionis artis medicine: neq; ecōtra. dicit
enī phs in lra: q; agēs 7 patiēs debēt habere eadēz mā. sic
q; talis sit mā eoz respectu formarū cōtrariarū: quale
est gen⁹ respectu differentiarū icompossibiliū: 7 repugnā-
tium. 3. requiritur debita applicatiō agentis ad passum. 7
e. q; si agēs eēt ex sperā actiuitatē passi fieret actio absq;
reactione. v. g. dato q; a. calidū posset agere per distātiā
tripedalē: 7 b. per distātiā tñ pedalē. 7 ponere b. in fine
bipedalis distātie. p. quā agit a. idubie. n. ageret in b. 7 nō
repatere ab ipso b. q; poneretur extra sperā actiuitatis
b. **Q**uarto requiritur sufficiens cōtrarietas agentis ad pas-
sum: 7 ecōuerso. ita q; sicut agēs est maioris actiuitatis q;
passus. ita ipz patiēs sit maioris actiuitatis q; agēs resiste-
tis. si. n. agēs excederet patiēs taz in actiuitate: q; in resi-
stētia idubie fieret actio absq; reactioe. vt si agēs haberet
tā actiuitatez q; resistētiā supra gradū vt. 4. 7 patiēs ha-
beret tā actiuitatem q; resistētiā infra gradū vt. 4. nemo
dubitāt q; ignis purus centipedalis. quātūtatē ageret in
minimū aque. quātūcūq; debite applicaretur illi: 7 nō
pateretur ab eo.

Dubitatūr cōtra similitudinē datā a phōd
mouēte 7 agēte: seu de ac-
tione 7 motione: qm̄ in oibus alyz motib⁹ mouens in mo-
uēdo aliqd mobile: nō remouetur ab eo quātūcūq; com-
municet in materia cū illo. generās enim in generādo ali-
quod nō regeneratur ab eo: 7 augēs in augēdo corp⁹ ani-
matū: nō reaugeat ab eo: vt p. de cibo augente vinū. **A**lbe-
faciēs etiā parietē nō realbefit ab eo: 7 mouēs lapides sur-
sum vel deorsum: nō remouetur ab eo. 7 percutiēs aliqd
nō repercutitur ab eo. igit per idē alterās aliquid in quali-
tatibus primis nō realteratur ab eo.

Rndetur negādo pnam: 7 rō negatiōis est ista quantuz
pertinet ad motū localē: ac etiā ad motū alteratiōis: in q;
lilitatibus scōis: qm̄ qualitates motiue localr: 7 qualitates
7 resultates ex p̄mis nō sunt formalr iuicēz actiue 7 passi-
ue: sed tñ virtualr: aut talr vt superius dicebat phus: q;
igit nulle grauitates neq; leuitates agūt iuicem: neq; aliq;
grauitas agit in leuitatē: vel ecōtra itendēdo vel remittē-
do: nō etiā albedo agit in nigredinē: neq; ecōtra. ideo nō
oz si aliqd mouet localr: q; remoueat: neq; si percutit: q;
repercutiatur: neq; si albefit realbefiat: vel nigrefiat. alr
enī aliqd simul moueret motibus cōtrariis. v. s. sursum 7
deorsum: ante 7 retro albefieret 7 nigraret: dato q; aliqd
albefaceret vnū: 7 nigrefaceret alterū. **S**z q; lilitates p̄me-
sunt iuicē actiue 7 passiuē. ad quarū actioem 7 reactioem
nō sequitur aliqd moueri motib⁹ cōtrariis. **E**t si gnans
nō regenerat. hoc ideo ē: q; generās est. 7 q; regeneratur:
nō est. si. n. generās ē generādo regeneraretur 7 idē esset
7 nō esset. 7 sic habere ē implicatiō cōtradictiōis. talis autēz
implicatiō nō habetur in actioe 7 passioe qualitātū p̄maruz
quia si aliqua agit in reliquā: quelibet illaruz est. **P**ropte-
rea pcedit q; corrupens in corrupēdo corrupit: q; cor-
rupēs 7 qd corrupitur simul sunt: qm̄ enīz ex duob⁹ ele-
mētis nō habētibus simbolū tertiū generat: aut quando
ex oibus elemētis generatur mixtū: qdlibz elemētuz ab-
terum corrupit. 7 ab eodē corrupitur. **E**t in augmēta-
tōe duplex est augēs. s. māle qd ē cibus: et formale qd est
aia. cibus qdē auget 7 nō augetur: q; nō habz potētiā ad
augmētū pprie dcm̄. cū nō sit corpus aiatū: auget autē
ipropriē per rarefactionē: anima aut q; est augens forma-
le i augēdo augetur: q; se extēdit in pluri materia: vt dcm̄
fuit supra. ita etiā in diminutiōe diminiuit: quia se intēdit
in pauciori mā. ista tamē aug⁹ 7 diminutiō fit virtute alte-
rationis facte in qualitātib⁹ p̄mis.

Est enim factio cā vt vnde principii motus.

q; p̄m̄ actiua q; 54
in agēdo 7 patiēte
7 q; nō in illa

q; nō 4° requiruntur
ad hoc q; dignos agēs
i agēdo 7 patiēte

agens proprie dicitur ad agendo reparatur et agens metaphorice dicitur

Qui autem gratia non actiuus. Nam sanitas non factiuum est: nisi secundum metaphoram.

Tertia distinctio est ista: quod duplex est causa factiua. videlicet proprie et metaphorice. causa effectiua proprie dicta est efficiens in quo est proprius motus. causa autem factiua metaphorice dicitur est finis in quo non est proprius motus. utraque enim causa dicitur factiua: sed efficiens proprie: quod transmutat materiam et inducit formam: finis vero improprie et metaphorice: quod solum inclinatur efficiens ad motum. v. g. medicus est proprie causa effectiua medicatiouis: quod transmutat materiam et facit corpus sanum: ipsa autem sanitas est improprie causa effectiua illius motus: quod solum secundum metaphoram in quantum mouet per inclinationem medicum ad motum. Le. li. (Est autem factiua causa: ut vnde proprius motus). i. efficiens (cuius autem gratia) aliquid fit. videlicet finis (non factiuum) est improprie (id est sanitas non factiuum est alicui nisi secundum metaphoram). i. similitudine quadam et improprie.

Et tamen hoc quidem faciente quando existit generatur aliquid patiens. Habitu autem presentibus non adhuc generatur aliquid: sed est iam. spes autem et finis habitus quidam. Materia autem secundum quod materia passiuum.

Contra hanc distinctionem posset aliquis obicere. probans quod finis est agens proprie sumptum: sicut efficiens: quoniam quod est causa esse causa causati: ut habet videri in libello de causis: sed finis est causa causati. i. efficiens. igitur est causa causati. et per consequens est agens proprie dicitur. minor est declarata 2o physicoz. ubi habet quod finis est causa causati: et quod finis necessitat agens: sicut agens necessitat formam et materiam. Respondet philosophus quod nec finis: nec forma: nec materia est proprie agens: sed ipsum efficiens est agens proprie dicitur: quoniam illud est agens proprie dicitur: quo posito in actu aliquid generatur in patiente: et quo cessante ab actu nihil generatur in patiente: sed posito efficiente in actu aliquid generatur in patiente. et eo cessante ab actu nihil generatur in patiente. igitur efficiens est agens proprie dicitur. prima pars autem est demerata. 2. physicoz. Et secunda hic declarat: nam posito efficiente in actu generatur forma in materia: et eo cessante ab actu non amplius generatur forma in materia: quod ipsa iam genita est in materia. nihil enim generatur nisi per motum: ut patuit tractatu primo: sed cessat motus adueniente termino ad quem: qui est forma in materia: ut habet 5o physicoz. igitur efficiente cessante ab actu non amplius generatur forma in materia. habitu. n. et formis presentibus in materia cessat motus. Et isto fundamento arguitur quod nec forma nec finis est agens proprie dicitur: quoniam illud est agens proprie dicitur: quo posito in actu aliquid generatur in patiente. et quo cessante ab actu nihil generatur in patiente: sed posito fine aut forma in actu non propter se generatur aliquid in patiente. igitur minor ostenditur: quoniam nihil generatur nisi per motum. cum autem est forma aut finis in actu non est motus: cum tam forma quam finis sit terminus motus. De materia autem est manifestum quod illa non est agens proprie sumptum: quod agens proprie sumptum secundum quod habet non est quod passiuum: materia autem secundum quod habet est quod passiuum. igitur respondet. Le. li. (Et enim si quidem facies) proprie sumptum (quod existit) in actu (generatur aliquid patiens). i. in patiente (habitu) tibus aut presentibus non adhuc generatur aliquid: sed est iam) illud quod genitum est (spes autem). i. forma (et finis quodam habitu) sunt terminantes motum (materia autem secundum quod materia passiuum) quod est: id est materia secundum quod habet: sicut nec forma vel finis habet proprie loquendo rationem agentis.

Ignis quidem igitur in materia habet calidus. Si autem aliquid separatum calidus erit: hoc nihil patere. hoc quidem igitur forsitan impossibile separatum esse. Si autem sunt quedam talia in illis vtriusque erit verum quod dicitur.

Ista distinctio est premissa et probata: philosophus ponit hanc rationem

agens proprie dicitur in agendo reparatur: et agens metaphorice dicitur in agendo non reparatur: prima pars arguitur sic. oia agens habens formam in materia in agendo reparatur: sed agens proprie dicitur habet formam in materia. igitur agens proprie dicitur in agendo reparatur. tenet ratio cum minori: ex eo quod agens proprie dicitur comunicat in materia cum passo maior autem est probata in 3a distinctione. ideo enim ignis in agendo reparatur: quod habet formam in materia. videlicet caliditate. Et 2a pars rationis consimiliter arguit: nam quodlibet agens habens formam separatam a materia in agendo non reparatur: sed agens metaphorice dicitur secundum quod habet formam separatam a materia. igitur agens metaphorice dicitur in agendo non reparatur. et ratio cum maiori: quod si ignis habet caliditate separatam a materia in agendo non repateretur. Et notatur fit locutio conditionalis. quod ipse est caliditate separari a materia: sicut ipse est igne separari a sensibilibus. ubi tamen separaretur ignis: aut sua caliditas verum esset quod dicitur. s. quod tunc ignis in agendo non repateretur: sicut verum est dicere de corporibus celestibus: quod in agendo non reparantur: quod habent formam separatam a materia. minor vero declarat. s. quod agens metaphorice dicitur secundum quod habet formam separatam a materia: quoniam finis secundum quod habet est agens metaphorice dicitur: ut probatum est in hac 3a distinctione. modo finis secundum quod habet. et secundum quod est causa terminat intentionem agentis: ut anima terminat intentionem agentis non est in materia. sanitas enim. ut mouet medicum: et terminat intentionem eius non est in materia: quod non est in materia nisi post sanationem: ut autem terminat intentionem agentis preedit sanationem. et oem motum agentis. Le. li. (Ignis quidem igitur habet in materia calidum). i. caliditate seu formam calidam. propterea in agendo reparatur (si autem aliquid separatum calidum erit) puta ignis aut sua forma. hoc autem patet in agendo (hec quidem igitur forsitan ipse separatum esse) igne aut formam suam (si autem sunt quedam talia) separata: cuiusmodi sunt deus: celum et intelligentie (in illis vtriusque erit quod dicitur verum). s. quod agens in agendo non reparatur. Et notandum quod philosophus dubitatur et conditionaliter loquitur cum dicit forsitan calidum non potest habere esse separatum. et si aliquid sunt talia que habeant separatum esse: quod determinatio harum dubitationum non pertinet ad hunc librum: sed ad librum metaphysice. et physicoz. a. 7. enim metaphysice versus ad ii. probatur quod non dantur vltra separata a sensibilibus. 8o etiam physicoz demonstratur: ac etiam. i. metaphysice. quod alique sunt sube separate a materia in diuisibiles oino nullam habentes magnitudinem.

Quid quidem igitur facere et pati: et in quibus existit: et quare et quo modo determinatum sit hoc modo.

Ex predictis Aristoteles epilogoando concludit quod iam est manifesta determinatio. 4. questionum. Quarum prima fuit propter quid est actio et passio. vtrum propter formam: aut propter materiam: et responsum est propter vtriusque. est enim actio propter formam et passio propter materiam. Secunda questio fuit ista. quibus est actio et passio. vtrum similibus vel dissimilibus: et responsum est quod similibus ratione materie: et dissimilibus ratione forme: cuius non sit actio sine contrarietate forme. et identitate materie. Tertia questio quare est actio et passio. i. que est causa actionis et passionis: vtriusque conuenientia aut discouenientia. Et responsum est quod vtriusque: quoniam dissimilitudo est causa actionis. similitudo autem est causa passionis. Quarta questio. quo modo fit actio et passio. vtrum agens in agendo patitur: aut non. Et responsum est quod aliquid agens in agendo reparatur: et aliquid non. Agens enim comunicans in materia cuius passo reparatur: cuiusmodi est agens proprium et particulare habens formam in materia. agens vero non comunicans in materia cum passo in agendo non reparatur: cuiusmodi est agens vltimum et metaphoricum separatum a materia. Le. li. (Quid quidem igitur sit facere et pati). i. propter quod sit actio et passio (et quibus existat. et quare et quo determinatum sit hoc modo). Et notandum quod tota intentio Aristoteles. fuit ostendere contra Democritum et Leucipum. et alios antiquos: quod non tamen conue-

agens proprie dicitur ad agendo reparatur et agens metaphorice dicitur

agens proprie dicitur ad agendo reparatur et agens metaphorice dicitur

agens proprie dicitur ad agendo reparatur et agens metaphorice dicitur

De generatione

qm limitat hunc propositio omni...
hinc pro m... r... r...

inletia: neq; tñ discoueniētia est cā actionis r passionis: s; tam uenientia q; discoueniētia. pmo qdez ex parte for me r mae: qm materia est cā coueniētic: r forma causa dis coueniētic: cū sit idētitas mae in agēte r patiente: r cōtra rietas forme in eisdē scōo ex parte agentis particularis r vltis: q; agēs particularis est cā uenientie. r agēs vltē ē cau sa discoueniētic. assimilaf enī passum agenti particulari r nō agenti vlti. 3. ex parte agētis pmi r vltimi. Nā agens vltimū ē causa coueniētic ex quo cōmunicat in mā. cūz passo. Agēs aut pmi est causa discoueniētic cūz nō com munitet in mā cū passo. 4. ex parte agentis ppiu r meta phorici: quia agēs ppiu est causa uenientie r similitu dinis: cūz habeat formā in materia. agēs aut meta^m est causa discoueniētic r dissimilitudinis: cū fm q; hui^o sit se paratū a mā. Sinis. n. mouet agēs iclinādo ipsuz. r nō mo uet mām transmutādo eaz: neq; est vera illa ppositio. q; quid est cā cause ē cā causati: nisi i eodē genere cause: qm cū cause sint sibi inuicē cause. per Az. z. phisicor. r. s. me phisice. mā est cā forme: r forma est causa materie: nō ta mē materia est causa materie. etiā dambulatio ē causā sa nitatis. r sanitas est causa deambulatiōis: nō tamē deam bulatio est causa deambulationis.

Contra dicta de reactōe arguitur: q; nulluz agēs in agendo repatiē: quia alr sequūtur. 4. icōue nientia. Quorū pmi est q; materia pma est alicuius acti uitatis. cōtra determinatiōem pbi r Lōment. itendētium tā in hoc pmo q; pmo phisicorū ipsam eē purā potētiā r q; illud sequaf arguitur. Nā agens in agēdo repatiē: r pati ens in patiēdo reagit ppter identitatē materie: sed mate ria pma que patiē in patiēte est maxie eadē materie agen tis. igr pma materia patiētis in patiēdo reagit. 2. icon ueniēs q; idē est magis r minus perfectū respectu eiusdē: qd iplicat rtradictionē. Et q; illud sequatur arguif. Nā agēs est prestātius passo. p phm. 3. de aia. sed idēz est agēs r patiēs respectu eiusdē: sed aliquod agēs in agēdo repati tur. igr itentū: p; aia: q; omne qd est alio pstantius est eo perfectius. 3. iconueniēs q; idē est in actu r in potentia. respectu eiusdē. cōtra Lōment. in plo. de aia. di. q; actus r potentia sunt o^o. r pbatur illud sequi. Nam omne agens agit: vt ē in actu. r oē patiēs patiē put est in potentia. per Az. 3. phisicor. igr si a. agit in b. r patitur ab eodē: neces se est q; sit in actu r in potētia respectu eiusdem. 4. icon ueniēs: q; iter agens r passum sunt infinite actiones r re actiōes. 3. phm pmo ce. r. 3. phisicor: aut q; aliqua ē actio r reactio ifinita. cōtra eūde. 6. r. 8. phisicor. r q; illud se quaf p; querēdo vtrū a. agat in b. vna actiōe tm aut plur ribus: si vna actiōe tm: r b. cōtinue reagit in a. igr tā actio: q; reactio ē cōtinua r ifinita: quia nō apparet ppter quid debeat deficere. si pluribus segtur q; ille sunt ifinite pro pter eandē cām. Ad pmi dī q; sicut non omne agēs in agēdo repatitur: q; nō agens pmiū: nec remotū nec vltē: sed vltimū ppinquū r propriū r particulare. ita nō qdlibz patiēs in patiēdo reagit: qm patiēs vltē cōe pmi r remo tuz qd est mā pma. patiē r non reagit. Patiēs aut particu lare r ppiu r ppinquū r imediatū agenti: qd dicitur esse mā scōa in patiēdo reagit. Dicaf igitur cum duplex sit pa tiēs. v; subiectiuū r terminatiuū. nō loquitur Az. de pa tiēte subiectiuo: s; terminatiuo. Materia. n. ē patiēs sub iectiuū. r ipm compositū assimilādū agenti. r patiēs ter minatiuū cū sit termin^o actionis r passiōis r corruptiōis. Ad scōm rñr: q; illud nō est icōueniēs fm diuersas cō ditiōes r ppietates. forma. n. est pfectior mā rōne infor matiōis. r mā est pfectior forma rōne ibestonis. Medici na ē pfectior sanitate in eo q; sanitas terminat motuz. r mi nus pfecta eadē in eo: q; terminat itentiōem agētis. ita in pposito. a. est pfectior b. iquātum agit in b. Et ē impfecti

us illo inqstū patiē ab eo: tñ est magis perfectuz respectu b. q; b. respectu a. qm a. est pfectior b. cōparādo actiuitates a. ad actiuitatē b. r passibilitatē a. ad passibilitatē b. r acti uitatē a. ad passibilitatē b. pfectior ē. n. actiuitas a. q; acti uitas b. r passibilitas a. q; passibilitas b. r actitas a. q; pas sibilitas b. Sed b. nō est pfectior a. nisi pparādo actiuita tem b. ad passibilitatē a. iō absolute loquedo a. ē pfectius b. sed b. nō ē pfectius a. nisi cū limitatiōe. Ad tertiū rñr q; aliqd eē in actu r pō respectu alicui^o. itelligif dupli citer. v; respectu alicui^o intrinseci r respectu alicui^o extrin seci. pmi nō est pole ppter iplicatiōem cōtradictiōis seg tur. hoc est in actu respectu a. dispōnis. igr h; a. dispōnem r sequit. hoc est in po^o respectu a. dispōnis. igr h; a. dispo sitionē. 2. vō est pole: sed nō eodē mō: neq; fm idē: agens enī fm actiuitatēz est in actu respectu patiētis. r fm passi bilitatēz est in po^o. S; istatur pbādo q; aliqd ē in actu r in potētia respectu alicui^o dispōnis intrinsece: qm itellus in eo istāti in q; p h; a. dispōnē ē in actu respectu illi^o dispō nis: r q; sit in pō. argr: q; pro illo istāti recipit illā dispōnē. mō oē recipiēs recipit h; q; ē in po^o. p Az. r cōm. z. r. 3. de aia. Rñr q; oē recipiēs per motū recipit absolute fm q; est in po^o. s; recipiēs per mutationē idiuisibilez recipit aliquā dispōnem in aliquo istāti: in quo istāti non ē in po tētia: sed imediate ante illud istās. oē igr recipiēs recipit fm q; est in po^o in illo istāti. vel imediate ante illud istās. Ad 4. or q; ē vna actio r reactio rtinua: nō tñ eterna: q; quelibz earū desinit eē: r pus reactio b. q; actio a. Nā q; maior est actiuitas a. q; actiuitas b. r maior est passibi litas a. q; passibilitas b. tadē veniet ipm had tāta; debili tatē: q; nō habebit sufficientē cōtrarietatez. p quaz possit reagere in a. r tunc a. assimilabit sibi b. sed hñtib^o pñtib^o in mā cessat mor^o: r cessante motu cessat actio r pa^o: igr rē.

Uo mō autē contingat hoc accidere rursus dicamus.

Chis quidē vidē pati vnūquodq; per quosdā poros igrediēte faciente vltimo r principali. Et hoc mō videre r audi re nos inqit: r fm alios sensus sentire oēs. Ista est 3. pars hui^o capli. in q; phs oñdit qd senserūt an tig de me^o per qd fit actio r pa^o: postq; manifestauit qd il li senserūt de medio agēdi r patiēdi. in q; parte recitat 3. opi. quarū pma fuit Emp. r suoz sequaciū. 2. fuit Demo criti r Leucippi. ibi (Lōpendiose aut) 3. fuit Parmeni. r Melissi. ibi (Quibusdaz. n.) pma igr fuit opio Emp. r suoz sequaciuz di. q; me^o per qd fit actio r pa^o ē multitu do poroz: seu paruo; foraminū: p que itrat ipm agēs: ita q; actio r pa^o nō isunt reb^o nisi fm q; in eis sunt foramina recipiētia ipressiōem agētis vltimi r pncipalis itedētū p agēs vltimū r pncipale ipm agens imediatū patienti: r p poros foramina vacua ibibita corporib^o. Et q; ita eēt du pliciter arguebāt. r pmo sic. talr fit actio r passio realis: q; liter fit actio r pa^o itentiōalis: s; actio r pa^o itentiōalis fit per poros ibibitos medys r organis sensuū. igitur actio r passio real fit p poros ibibitos corporeitatib^o sensibiliū naturaliū. 3. aia cū maiori ex sufficiēti silitudine. r mino rez declarabāt iductiue. di. q; nos videmus r audim^o: gu stam^o r tāgim^o p h; poros exñtes tā in medys q; in orga nis sensuū recipientes spēs sensibiles ipoz sensibiliū. alr in visioe: auditiōe r alijs imutatiōibus sensuū exterioruz fieret penetra: corpoz: qd est ipole. Le. li. (Quo aut) tan q; p me^o (cōtingit hoc accidere) q; fit actio r pa^o (rursus dicam^o. his qdē). s. emp. r suis fautorib^o (vidē pati vnū qd q; p quosdā poros ingrediente faciente vltimo r pnci pali. r hoc modo videre r audire nos iquiunt. r secunduz

qm limitat hunc propositio
hinc pro m... r... r...
ca cor

Vid. p. 1. actio q; acti
co h; patiē r quibz r
patiēs quibz i patiēdo
r agit r quibz nō

alios sensus sentire omnes)

Amplius videri per aerem et aquam: et per transparentia quia poros habent indiuisibiles: nisi propter paruitatem: spissos autem et secundum ordinem: et magis habet transparentia magis.

Et si arguebat contra eos quod non sunt tales pori ponendi in medys: neque in organis sensuum. ex quo non apparet. respondebat quod videri fit per aquam et per aere que sunt transparentia: et habent poros: sed quod non videatur habere poros. hoc est propter suam paruitatem: sicut contingit de multis corporibus que sunt indiuisibilia propter suam paruitatem. Et habere poros sunt spissi et ordinati modo debito: neque repugnat transparentie porositas: quia corpora quanto sunt magis transparentia: tanto sunt magis porosa. aliter non multiplicaretur lumen per cornua aere et aquam et alia corpora transparentia atque dyaphana. *Le. li. (Amplius videre per aere et per aquam: et transparentia) contingit (quia poros habent indiuisibiles quidem propter paruitatem: spissos autem et secundum ordinem) situatos (et magis habent) istos poros que sunt (transparentia magis)*

Hi igitur in quibusdam determinauerunt ita quemadmodum et Empedocles: non solum in facientibus et patientibus: sed et misceri iungunt ea quorum pori adinuicem sunt commensurabiles.

Secundo arguebat ad eandem opinionem sic. talis fit actio et passio qualiter fit mixtio: scilicet mixtio fit per habere poros. igitur etiam actio et passio. tenet ratio cum maiori a sufficienti similitudine. et minor declarat: quoniam in mixtione elementa ingrediuntur inuicem. talis autem subintroitus non posset fieri nisi essent habere pori vacui ibibiti elementis alioquin fieret penetratio corporum. dicebat. n. isti quod tunc habent miscetur elta inuicem quoniam pori sunt commensurabiles adinuicem. Si autem pori non sunt adinuicem commensurabiles non bene miscetur elementa inuicem: neque alie res. Dicuntur autem pori commensurabiles: quoniam sunt eiusdem quantitatatis. incommensurabiles autem sunt Empedocles. quoniam non sunt eiusdem quantitatatis. constat autem quod illa que sunt equalium quantitatium faciunt meliorem mixtionem quam illa que sunt inequalium quantitatium. *Le. li. (Di quidem igitur in quibusdam) libris (determinauerunt ita esse quemadmodum et Empedocles. non solum in patientibus et facientibus: sed etiam misceri ea iungunt: quorum pori adinuicem sunt commensurabiles) (Notandum quod porus est foramen corporis pueniens ex actione qualitatum primarum. et permaxime ex actione caliditatis formalis aut virtualis pueniente ab intrinseco vel extrinseco: et quod non est habere actio in corporibus celestibus: neque in elementis naturalissime dispositis. id non omnia corpora transparentia sunt porosa. mixta autem ratione naturaliter que preternaturaliter disposita: ac etiam elta extra naturalem dispositionem possunt esse porosa. cum igitur fiat visio per corpora celestia et elementa naturalissime disposita. id non fit visio per foramina vacua ibibita corporibus: et ratio neque alie sensationes aliorum sensuum exteriorum. de mixtione autem videbitur tractatu. 4. quod aliter fit quod per porositates elementorum: quare etc.)*

Compendiose autem maxime et de omnibus vno sermone determinauerunt Leucippus et Democritus principia facientes secundum naturam.

Secunda opinio fuit Democriti et Leucippi. qui maxime compendiose. et vno sermone determinauerunt de omnibus dicentes atomos indiuisibiles infinitos esse principia omnium motuum et transmutationum naturalium. Dixerunt ergo corpora indiuisibilia esse illa per que fit actio et passio: et quoniam actio et passio inueniuntur in alteratione: ac et in generatione et corruptione determinauerunt: tunc actionem et passionem fieri in alteratione: quoniam erat sola commutatio indiuisibilium atomorum. sic quod atomi superiores fierent inferiores et e contra. Atomus etiam anteriores fie-

ret posteriores et e contra. In generatione vero et corruptione fiebat actio et passio per expulsionem precedentium atomorum: et introductionem aliorum nouiter aduenientium. Sed habere expulsio et introductio poterat fieri per atomos eiusdem figure: aut diuersarum figurarum. Si eiusdem figure: tunc genitum et corruptum erat eiusdem speciei: si diuersarum figurarum necio genitum et corruptum erat diuersarum rationum. *Le. li. (Compendiose autem maxime et de omnibus vno sermone determinauerunt Leucippus et Democritus principia facientes secundum naturam) quedam corpora atomalia.*

Quid est: quidam enim antiquorum opinati sunt ex necessitate esse vnum omne et immobile. Vacuum quidem. non ens: moueri autem non posse non ente vacuo separato.

Tertia fuit opinio Parmenidis et Melissi dicentium quod frustra queritur quod et qualiter fit actio et passio: cum non sit possibile actio vel passio: ex quo ens vnum tantum est. et immobile: et nullum vacuum est: neque posse esse. Arguebatur ergo duplici impossibilitate actionis et passionis. Et primo sic. Impossibile est motum esse igitur impossibile est actionem et passionem esse: per rationem: quia actio et passio fundatur in motu: ut habere videri in physicorum. Anis arguebat sic. impossibile est motum locale esse. igitur impossibile est motum esse. per rationem: quia motus localis est primus motuum: ut patet in physicorum. Et quod anis sit verum. sic predebant. si motus localis est: vacuum est: sed impossibile est vacuum esse. igitur impossibile est motum locale esse: et ratio a conditionali cum destructione tantis ad destructionem tantis. minor erat famosa et iam probata. 4. physicorum. maiore autem sic suadebat. si motus localis est aliquid mouet localem. et si aliquid mouet localem. illud recipitur in vacuo: quia si reciperet in pleno duo corpora se penetrarent: et essent simul in eodem loco: quod est impossibile: scilicet si aliquid recipitur in vacuo vacuum est. igitur a primo ad ultimum. si motus localis est vacuum est: quod intendebat probare Parmenides et Melissus. *Le. li. (Quibusdam. n. antiquorum visus est) s. Parmenides et Melisso. (ex necessitate ens vnum est et immobile. vacuum enim esse non ens. moueri autem impossibile non ente vacuo separato) in quo reciperetur mobile localem motum.*

Neque rursus multa esse non ente segregante. **S**ecundo arguebat sic. impossibile est multa esse. igitur impossibile est actionem et passionem esse. tenet ratio: quia in vno solo non saluatur actio et passio: cum nihil agat in seipsum: neque patitur a se ipso. anis suadebat sic. si multa sunt. illa sunt distantia contigua: vel continua: sed impossibile est aliqua esse distantia contigua vel continua. igitur impossibile est multa esse. per rationem: quia a conditionali cum destructione tantis ad destructionem tantis. Et anis probabant quo ad maiorem: quia illa videbat eis per se nota: sed quo ad minorem continetes tres partes. quarum prima est quod impossibile est aliqua esse distantia. s. eo modo quo celum et terra: aut eo modo quo due ciuitates: aut duo animalia: quod quidem parte illi sic ostendebant. si aliqua essent distantia inuicem. sic quod essent continua neque contigua: oporteret vacuum distinguere illa inuicem. et mediare inter illa: sed impossibile est vacuum esse. igitur impossibile est aliqua distantia inuicem. sic quod non sint continua neque contigua. *Le. li. (Neque rursus multa esse) contingit distantia inuicem absque continuitate et contiguitate (non ente segregante). id est nisi illa segreget non ens: quod est vacuum.*

Hoc enim nihil differt: ut si quis existimet non continuum esse omne: sed tangere diuisum et fore multa et non vnum esse et vacuum.

Secunda pars minoris fuit: quod impossibile est aliqua esse contigua vbi. eo modo quo dicimus duo corpora celestia contigua esse. et elta inuicem contigui. iuxta diffinitionem quam dat Aristoteles. 5. physicorum. contigua sunt illa: quorum vltima sunt similia: quam parte sic illi arguebat. omnia contigua sunt inuicem continuari: sed nulla multa possunt esse

De generatione

contigua. Igr̄ 2c̄. tenet 2̄na cum minor: qz cōti^m pōt eē diuisum in multa qua diuisiōe facta nō remanet vnū neqz mlt̄a: sed vacuū: vt in 3^a parte probabit̄. maior autē videbat̄ esse nota ex cōmuni modo loquendi mathematicoz̄. geometra. n. abstrahēs quantitātē cōtinuā a rebus nālīb⁹ cōcedit omnia cōtigua eē cōtinua dicēte Lōmenta. 5° physicoz̄. q̄ in mathematicis nō est d̄ria iter cōtigua 2̄ cōtinua. Le. li. (Doc. n. nihil differt si quis existimet nō conti^m eē omne). i. totū vniuersum (sed tāgere se) aliqua iuicem q̄ sunt partes vniuersi: qz cōtinuū 2̄tingit esse (diuisum 2̄ fore multa 2̄ nō esse vnū) neqz multa (sed vacuū) in fine diuisiōis. vt statim pbabitur.

Si enim vbiqz diuisibile nihil esset vnū: quapropter neqz multa: sed vacuus omne. Si autem diuisibile quidē: tum autē nō: fictitiuz aliquid hoc vtiqz videbit̄. Vsqz quātum. n. 2̄ ppter qd hoc quidem habet ita esse totale: 2̄ plenum est: hoc autē diuisum.

Tertia pars eiusdē minoris fuit: q̄ impossibile est aliqua esse cōtinua. s. eo mō quo dicimus partes linee: aut superficiē iuicem cōtinuari iuxta diffōnē datā ab Az. 5° physicoz̄. di. Cōtinua autē sunt illa: quoz̄ vltima sunt vnū. Et in p̄dicamētis. 2̄ti^m est illud cui⁹ partes copulant̄ ad aliquē cōm terminū: q̄ igr̄ nō sit possibile multa sic cōtinuari arguebat̄. Nā si est h̄s cōtinuitas: corpus autē sic cōtinuū: aut est diuisibile s̄m quodlibz̄ signū eius. aut nō: si sic. igr̄ poterit vbiqz diuidi. 2̄ diuisiōe facta vbiqz nō remanebit aliqd̄ corpus: neqz aliqd̄ vnū 2̄ti^m: s̄z vacuū: vt arguat̄ sic. completa diuisiōe corporis diuidēdi s̄m qd̄libz̄ signū. q̄ritur vtz̄ remaneat aliqd̄ vnū cōtinuū: aut non. si manet aliqd̄ cōtinuū vnū: nō est facta diuisiō s̄m quodlibz̄ signū eius: cui⁹ oppo^m supponit̄. si nō manet. igr̄ nō multa sunt vnū. p̄z 2̄na: qz iā cōcessuz̄ est multa esse p̄ cōtinuationez̄. si igr̄ completa diuisiōe nō est aliqd̄ vnū cōtinuū: neqz multa necesse est vacuū esse: qd̄ est impossibile. Si autēz̄ d̄r in p̄ncipio: q̄ tale corpus nō est diuisibile s̄m qd̄libz̄ signū eius: sed s̄m aliqd̄ est diuisibile: 2̄ s̄z aliqd̄ nō est diuisibile hoc videt̄ esse aliqd̄ fictitiū: qz nō apparet ppter quid d̄tur terminus diuisiōis. sic q̄ vltra nō possit fieri diuisiō: neqz apparet rō ppter quā d̄atur aliq̄e partes corporis. q̄z vna h̄z esse totius: 2̄ est qd̄dā plenū absqz diuisibilitate. alia autē est diuisa vel diuisibilis. Le. li. (Si. n. vbiqz diuisibile) est cōtinuū necesse ē in fine diuisiōis (nihil fore vnū) vnitatē cōtinuatōis (quapropter nec multa: sed vacuus esse. si autē tuz̄ diuisibile quidē: tum autē non). v̄z. s̄m qd̄libz̄ signū eius (fictitiū aliqd̄ hoc vtiqz videbitur. vsqz quātum. n.) stabit diuisiō (2̄ propter quid hoc quidē h̄z ita esse totius 2̄ plenum est. hoc autē diuisum)

Amplius autem 2̄ sic fore necessarium non esse motionem.

Tertio arguebat̄ sic. necessariū est nullā esse actionem: vel passiōem. igr̄ impole est aliqua esse actionez̄: vel passiōem: p̄z 2̄na ab vno cōuertibili ad reliquū. 2̄ āns probabat̄ sic. necessariū est nullā esse motiōem. igr̄ necessariū ē nullā eē actiōem vel passiōem: p̄z 2̄na: quia ois actiō 2̄ passiō est motiō: aut nō potest esse sine motiōe. antecēdēs sic arguebat̄. necesse est t̄m vnū ens eē. igr̄ necesse est nullā motiōem esse. tenet 2̄na: qz si aliqua motiō est necessario est motor 2̄ mobile: 2̄ per 2̄ns nō t̄m vnū ens est: q̄ autem sit necessariū t̄m vnum ens esse 2̄ nō plura videt̄ eē manifestū ex secūda rōne. Illud tamē demonstrabant p̄ destructionem vacui hoc mō. quecūqz cōmunicāt in vna forma nō possunt distinguī nisi per aliud: qz ea que sunt rōnabilia non distinguūtur per rōnale: sed per aliqd̄ aliud. ergo

qd̄ est ens nō distinguīt ab alio ente per ens: quia ambo cōmunicāt in vna forma entitatis. ergo si multa sunt: 2̄ non t̄m vnū ens: illa sunt distincta per nō ens: sed nō ens ē vacuum. igr̄ entia iuicem distinguūtur per vacuū: qd̄ est impossibile: vt arguat̄ sic. si multa entia sunt: illa distinguuntur per vacuū: vt probatū est: sed impossibile est entia distinguī per vacuū: cum sit ipole vacuū esse. igr̄ impossibile ē mlt̄a entia esse. p̄z 2̄na a cōditionali cū destructiōe p̄sequētis ad destructiōnē āntis. 2̄ antecēdēs est verū. igr̄ 2̄ 2̄ns. Le. l̄r̄az. (Amplius sic fore). v̄z. q̄ impossibile est vacuus esse (necessariū est nō esse motionez̄.)

Ex his igitur vtiqz sermonibus trāscendentes sensum: 2̄ despicientes eū enunciant: ac si conueniens rationem sequi: vnum 2̄ immobile omne eē dicit̄. Et infinitum quoddā: finē enim finire vtiqz ad vacuū. Hi vero propter causas has enunciat̄ ita de veritate.

Ex predictis isert̄ Az. q̄ Melissus 2̄ sui sequaces propter rōnes iam dictas fuerūt trāscēdēs sensuz̄. 2̄ despicientes eū. dicētes q̄ 2̄ueniēs est seq̄ rōnem 2̄ nō sensum. licz̄ igr̄ appeat per sensum: q̄ multa sint: 2̄ q̄ aliqd̄ mouetur: 2̄ q̄ nihil sit infinitum: qz omne qd̄ sentitur apparet finitum: nō tamē ita est: sicut apparet per visum q̄ sol ē minor terra: nō tamē ita ē: quia per rōnem ostēsum est oppositum. apparet igr̄ per sensum: q̄ nō t̄m vnum est: 2̄ tamē per rōnē est ōsum: q̄ t̄m vnum: ex eo: qz si multa essent. illa essent distātia cōtigua vel cōtinua: quoz̄ quodlibet ē reprobatum. apparet etiā ad sensum aliqd̄ moueri localit̄ 2̄ tamē cōtrariū demonstratur per rōnem: qm̄ tale cū non possit recipi in pleno recipere in vacuo: qd̄ ē impossibile.

Apparet etiā ad sensum totū vniuersum esse finituz̄: tamē per rōnem r̄ndetur ip̄m esse infinituz̄ sic arguendo. omne finitū finit̄ ad aliqd̄. si ergo vniuersum finit̄: op̄s igr̄ finitatur ad aliqd̄. aut igr̄ ad plenum: vel ad vacuum: nō ad vacuus: quia natura abhorret illud. igr̄ ad plenum. accipiatur igr̄ illud plenum: 2̄ queratur vtrū sit finitum: vel infinitum: si infinitum habet̄ itentū. si finitum. igr̄ finitatur ad aliqd̄: sed nō finitatur ad vacuus. igr̄ finitatur ad plenū. 2̄ sic vel p̄cedatur in infinitū: vel nō p̄cedatur in infinitum. necesse est vniuersum eē infinitum. Le. l̄r̄am. (Ex his quidē igr̄ vtiqz sermonibus erāt illi trāscēdentes sensum: 2̄ despicientes euz̄: ac si 2̄ueniēs sit ratiōem seq̄) 2̄ nō sensum (vnū 2̄ immobile esse dicūt: 2̄ infinitū quoddā. finez̄ enī finiri) nō cōtingit (vtiqz ad vacuū) deinde p̄hs epilogat̄ cōtra recitata di. (Hi ergo ita 2̄ ppter has causas enūciauerūt de veritate). i. de eo qd̄ crediderūt esse verum.

Notādū s̄z Az. p̄mo physicoz̄. q̄ Parmenides 2̄ melissus in duobus cōuenerūt. v̄z. in hoc q̄ t̄m vnū est: 2̄ in hoc q̄ nō 2̄tingit aliqd̄ moueri. discōueniūt autē in alio: qm̄ Parmenides dixit illud vnū immobile esse finitū. melissus vero q̄ erat infinitū. ideo in primis rōnibus probantibus impossibilitatē actionis 2̄ passiōis nō fuit facta mentio de infinito. quia in hoc non concordabat Parmenides sed t̄m d̄ vnitatē 2̄ imobilitatē entis: quia ambo in his cōuenerunt.

Dubitatur. quoniam finitū 2̄ infinitum quātitati cōgruit. per Az. p̄mo physicoz̄. igr̄ illud vnū qd̄ posuerūt Parmeni. 2̄ Melissus: siue esset finitum siue infinituz̄ medio erat quantum: sed non datur quantitas sine multitudine entium. igr̄ multa sunt 2̄ non tantum vnum.

Rndetur q̄ ipsi nō negauerūt multū materialē: qz bene sciuerūt hominē nō esse equū: 2̄ celū nō esse terram. 2̄ bec oia multa eē: sed negauerūt multitudinē specificam. di. boiem 2̄ equū: caliditatē 2̄ frigiditatem. 2̄ breuiter oia

predicamenta esse eiusdem rationis: ut colligitur a philosopho primo philosophico. et ex hoc concesserunt quod homo erit equus. et caliditas erit frigiditas. nunquam tamen de partibus est homo equus: neque caliditas est frigiditas. isti enim posuerunt unam materiam absque distinctione forme eiusdem rationis in omnibus rebus. ita quod sicut eadem cera successively est triangularis et quadrangularis. et diversarum figurarum animalium. ita eadem materia successively est substantia et accis: et generaliter omnia predicamenta: sed non sic. Neque rationes facte probant impossibilitatem multitudine numeralis: sed tamen specificiter ad hunc intellectum. si plura sunt entia diversarum rationum: aut igitur distincta: aut contigua: aut continua. non distincta: quia tunc daretur vacuum inter illa: non etiam contigua: quia non possunt continuari. si enim ex his posset fieri continuum: et quodlibet continuum est divisibile secundum quodlibet signum eius: usque ad indivisibilia puncta. sicut parmenides: ut colligitur a philosopho primo philosophico. igitur facta divisione remanebunt puncta: aut continuum aliquod: aut vacuum: non puncta: quia omnia puncta sunt eiusdem rationis: ea autem ex quibus factus est continuum sunt diversarum rationum: ut est concessum. non etiam continuum aliquod: quia tunc non fuisset facta completa divisio: cuius oppositum supponitur. ergo quod facta divisione nihil maneat nisi vacuum: quod est impossibile in natura.

Amplius autem in sermone videtur hoc quod contingere: in rebus autem demeritis est simile opinari ita. Nullum enim demeritum egreditur inter: ut ignem et glaciem unum esse existimet: sed solum bona et appetita propter assuetudinem hec quibusdam nihil videtur differere propter demeritiam.

Istos increpat philosophus de sua demeritia. dicit quod in sermone proferre tamen unum esse. et immobile atque infinitum: et verbis suadere ita esse non est inconueniens. sed opinari ita esse in rebus est simile demeritis. non dicitur equale: quia hoc transcedit omnem demeritiam. nullum enim de numero demeritium videtur in tamen egredi a veritate: ut extimaret unum esse ignem et glaciem: quod quidem extimabant parmenides et delisus dicit. omnia esse unum: sed demerites propter assuetudinem male eligendi solum videtur deficere: quia non discernunt iter bona simpliciter et appetita bona. quibusdam enim propter demeritiam ut quod bona simpliciter et appetita tamen non differunt: de quorum numero fuerunt parmenides et delisus: quia defecerunt non solum in iudicando ea que sunt bona simpliciter esse bona secundum appetitiam: aut ea que sunt bona secundum apparentiam esse bona simpliciter: sed maxime defecerunt. et ex hoc fuerunt maxime demerites: quia crediderunt omnia bona tam simpliciter quam secundum apparentiam esse tamen unum et idem. versus. spiritus et secundum rationem. Le. itaque. Amplius autem in sermone quidem videntur hec contingere quod illi dixerunt in rebus autem demeritis simile est opinari ita. nullum enim demeritium egredi in tamen a veritate contingit (ut ignem unum existimet et glaciem: sed solum bona simpliciter et appetita propter assuetudinem) quod non existimant differere quo ad rationem boni simpliciter: ut incotinetes et epicuri. (Hec quidem bona tam simpliciter quam secundum quod a quibusdam propter demeritiam nihil videntur differere) Notandum pro quod tamen bonum sicut quod bonum simpliciter habet rationem generis: quia multa sunt bona simpliciter. specificiter dicitur: ut deus: felicitas: sanitas et virtus. bonum etiam secundum quod: seu appetita habet rationes generis: quia multa sunt bona sicut quod: seu appetita specificiter dicitur: ut diuitie: potentia et honor: seu immoderata ambitio honorum: aut incotineta in cibis et venereis. deficiunt igitur et sunt demerites illi qui credunt omnia bona esse bona simpliciter: sed magis deficiunt et magis sunt demerites illi qui credunt omnia bona esse eiusdem rationis specificiter: quia primi credunt aliquid bona differere specie. omnia tamen contineri sub genere boni simpliciter: sed alii: de quorum numero fuerunt parmenides et delisus: crediderunt omnia bona solo numero differere. Secundo notandum quod sicut parmenides et delisus negauerunt omnem actionem et passionem ita iam plurimi sunt qui negant omnem

reactionem et repassioem in qualitatibus contrariis. Dicit enim Burleus in libro philosophico. quod est procedendum aliquo duobus iucez agere et pati: non tamen secundum qualitatem eadem. ita quod ignis agit in aqua per caliditatem: et patitur ab aqua per humiditatem. caliditas ergo ignis agit in frigiditate aque: sed frigiditas aqua non agit in caliditate ignis. humiditas autem aqua agit in siccitatem ignis: et non est. Et quod non sit passio iter duas qualitates primas arguit ille. et plures alii eiusdem opinionis inducentes ad plura inconuenientia admissa positae reactionis. quorum primum est. quod a proportione minoris inequalitatis pervenit motus secundum philosophum. 4. et 7. philosophico. et probat illud sequens: dato quod caliditas sit actiuitatis ut. 8. et frigiditas actiuitatis ut. 8. non. n. patitur. 6. agere in. 8. quoniam minus agit in maius. 2. inconueniens est quod agens non potest sibi assilare passum per experientiam atque contra finem intentum a natura. et probat illud sequens: quoniam caliditas ut. 8. si reparatur a frigiditate ut. 6. in fine actionis erit remissionis gradus: quod ut. 8. et per rationem aqua non erit assilata igni secundum gradum: sed tamen secundum qualitatem. 3. inconueniens. quod aliquid sit mouetur motibus contrariis. secundum philosophum. 8. philosophico. et probat illud sequens. ponendo quod a. caliditas agit in b. frigiditas per pedale distantia. si igitur a. agit in b. et est. cum non sit possibilis actio de extremo ad extremum. nisi per medium dicitur. philosopho. 5. philosophico. quod meum est illud in quod mobile mutatur passus venit quantum cumque in extremum. sequitur quod illud meum sit calefit et frige fit.

4. inconueniens quod aliqua qualitas continue per aliquod tempus in eadem parte subteritendit et remittit contra eodem animi conceptionem propter implicationem dictionis. et probat illud sequens. ponendo quod a. ignis agit in b. aqua: et quod b. aqua reagat in a. ignem: non secundum totum: sed secundum partem. sic quod pars repassa sit c. et d. pars non repassa: maioris tamen actiuitatis et potest sit b. aqua. isto posito. si b. agit in a. aliquam frigiditatem. et quod illa frigiditas sit certe intensiois producta in aliquo tempore. in quo tempore continue intendit per additionem gradus ad gradum. et quod in eodem tempore remittat continue. probat: quia d. est maioris potest quam b. et que bene applicata c. parti repasse. sicut b. et iuenit tamen in c. parte repassa. igitur illud tamen continue remittit: per rationem: quia agens naturale debite applicatum passo necio agit in illud. Contra hanc opinionem est expressa sententia Aristotelis in hoc tractatu. dicit quod tactus naturalis est eorum quorum vltima sunt sicut actiuorum et passiuorum iucez: sicut ignis et aer se naturaliter tangunt. igitur iucez agunt et patiuntur non quod secundum caliditatem. igitur secundum humiditatem et siccitatem. Item omne agens naturale concipit in materia cum passo in agendo reparatur. per Aristotelis. h. sicut omnia elementa similia comunicant in materia iucez: igitur quodlibet eorum in agendo in aliud reparatur ab eo: non quidem reparatur secundum qualitates similia. igitur reparatur secundum qualitatem non similia: et per consequens aer agit in aere et actio et reactio sicut caliditas et frigiditas. Item in mixtione: quodlibet elementum alterat reliquum. per Aristotelis. tractatu de mixtione dicit quod mixtio est miscibilium alteratorum unio: sed illud non est posse nisi elementa similia se iucez alterarent secundum easdem qualitates primas. igitur etc. Deinde B est manifestum experientis. si enim aqua calida misceatur aque frigide: aut ferrum ignitum ponatur in aqua frigida: aut aliquid frigidum in manu calida experimetaliter percipimus caliditatem remittere frigiditatem et e contra. Item etiam contingit de cibo alterate membris. et est secundum caliditatem et frigiditatem. idubie enim. cibus calefit. et membris ifrigidatur: ut experientia docet. Sed pro solutione primi inconuenientis. pono. 4. rationes quarum prima est ista. caliditas et frigiditas sunt maioris actiuitatis: quam humiditas et siccitas. Ista ratio est de intentione Aristotelis. 2. b. et 4. meteororum. dicit quod qualitates primas due sunt actiue. scilicet caliditas et frigiditas: et due passiue. versus. humiditas et siccitas. Secunda ratio. caliditas est maioris actiuitatis quam frigiditas: et humiditas quam siccitas. Ista ratio est experimetaliter non quoniam aqua quantumcumque frigida quod notabili tempore sustinet absque lesione. Non autem ita sustinet aqua bulientem. humiditas est res quantumcumque siccitas sensibiliter humectat: ut per tempore hyemali: non autem siccitas deficcatur res quantumcumque humiditas sensibiliter. aqua enim nunquam a siccitate sensu

opinio burleus de reat

qui sunt primus qualitas
Actus actiuus et passiuus
Vile quod ca. t. maioris acti
P. n. dicitur quod f. i. h. u.
qua sicut

mm
225

Nota bene quod dicta sunt in responsione
ab 2m incommis

De generatione

biliter desiccant. 3o dco. humiditas et siccitas sunt maioris resistencie quam calitas et frigiditas. ista dco est de mete Ar. in locis allegatis. in p^o d^o ne. non enim diceretur humiditas et siccitas qualitates passive: caliditas vero et frigiditas qualitates active: nisi ille essent maioris resistencie quam iste.

4o dco. siccitas est maioris resistencie quam humiditas: et frigiditas quam caliditas. prima pars est evidens ad experientiam: quoniam facilius curat lapsus ad humidum in corpore sanabili: quam lapsus ad siccum: et facilius movetur corpora sicca per corpora humidam: quam corpora humidam per corpora sicca.

2o pars est experimentum nota. videmus enim frigidam difficilius cale fieri: quam calidam ifridari. man^o enim calida facilius ifridatur: sed man^o frida non ita facilius calefit: et aqua calida facilius ifridatur: sed frigida non ita facilius calefit.

Ex istis dconibus sequitur quod in qualitatibus primis est duplex latitudo. videlicet actiuitatis et resistencie: latitudo actiuitatis didicitur in 4. partibus. in quarum prima ponitur calitas. cuius ipsa sit maxime actiuitatis. in 2a ponitur frigiditas: quoniam ipsa est minoris actiuitatis quam caliditas et maioris: quam humiditas et siccitas. in 3a parte ponitur humiditas cuius ipsa sit minoris actiuitatis quam caliditas et frigiditas: et maioris quam siccitas. in 4a vero et infima ponitur siccitas: ex quo ipsa est minime actiuitatis. E contra vero dividitur latitudo resistencie in 4. partibus: quarum prima et suprema ponitur siccitas cuius sit maxime resistencie. in secunda ponitur humiditas que est minoris resistencie quam siccitas. et maioris quam frigiditas: cuius videmus frida et humida difficilius perdere suam humiditatem quam frigiditatem. In 3a parte ponitur frigiditas: cuius ipsa sit minoris resistencie quam siccitas et humiditas: et maioris quam calitas ut probatur est. In 4a vero et vltima et infima parte ponitur calitas propter hoc quod ipsa est minime resistencie: et in his appropinquat sagacitas nature ingeniantis ordine actiuitatis opponi ordini resistencie. si enim ignis esset maxime resistencie: sicut est maxime actiuitatis omnia alia elementa corrumpere.

Dubatur si enim caliditas est maioris actiuitatis quam resistencie. sit ergo actiuitatis ut s. resistencie ut 4. ponendo quod ille due latitudines vni^o remittantur. quod admissio sequitur quod sit dare caliditatem alicui^o actiuitatis absque resistencia: quoniam cum resistencia est remissa ad non gradum: adhuc remanebit caliditas actiuitatis ut 4. Tres hec calitas est ut s. et hec caliditas est hec resistencia. igitur hec resistencia est ut s. et tanta est actiuitas. igitur non minor resistencia quam actiuitas caliditatis.

R^o n^o admittendo casum illum. non enim est possibile quod ille latitudines vni^o remittantur: sed bene eque proportionem. evidens enim primo in demonstratione est maior quam cuius^o nis secundum illud Ar. post. Propter quod vniuersum tale. et illud magis non tamen ille evidencie prout vni^o remittit: quod aliter dicitur aliqua evidencia premissa absque cuius^o dconibus. Ar. in plogo post. di. quod statim iducens cognouit. Intensio est lucis corporis luminosi vni^o per totum est maior quam sit intensio sui luminis: non tamen prout ille intensioes vni^o minorari: sed tamen proportio. aliter enim staret quod corpus luminosus est in medio sufficenter disposito absque multiplicatione luminis: quod est falsum. Cuius vero arguitur hec caliditas est ut s. et hec calitas est hec resistencia. igitur hec resistencia est ut s. negetur: sicut non sequitur. iste homo est bonus. et iste homo est faber: quod iste faber est bonus: quod arguitur ex 4. terminis: sed bene sequitur. iste faber est bonus homo. ita sequitur in proposito quod ista resistencia est caliditas ut s.

Ad primum inconueniens dicitur quod illud non sequitur. scilicet enim minime agit in maiore: non tamen a proportione minoris inequalitatis: quoniam actio non fit secundum proportionem actiuitatis ad actiuitatem: neque resistencie ad resistenciam: sed penes proportionem actiuitatis ad resistenciam. cum igitur caliditas sit maioris actiuitatis quam resistencie: statim quod frigiditas habeat suam actiuitatem iter actiuitatem caliditatis et suam resistenciam. Et per primum maior erit actiuitas frigiditatis: quam resistencia caliditatis. id fiet actio a proportione maioris inequalitatis. Alii autem dicunt quod tanta est resistencia: quanta actiuitas in qualitatibus primis. et fit actio a proportione maioris inequalitatis: quoniam a. calidum non agit in b. frigidum

nisi mediante aliqua sua parte que est minoris resistencie quam a. actiuitatis. Sed istud non bene intelligo: quoniam totum a. agit in totum b. et non solum in parte b. neque aliquid pars b. resistit absque resistencia omnium partium b. sicut neque aliquid pars a. agit in b. absque cursu et actiuitate omnium aliarum partium. id agendo in aliqua parte agit in totum: et per primum fit actio a proportione minoris inequalitatis.

Ita sequitur quod vniuersum minimum naturale a. possit agere in totum elementum ignis: quod in tali elemento inueniuntur infinite partes: quarum quilibet est minoris potentie et resistencie per se quam illud minimum.

Ad idem igitur ut supra quod totum minus agit in totum maius: tamen a proportione maioris inequalitatis: ex quo est maior actiuitas frigiditatis ut 6. quam sit resistencia caliditatis ut 8. et quod non sit inconueniens talis inequalitas latitudinum actiuitatis et resistencie declaratur ex intentione Com^omet. 3. de aia. di. quod intellectus humanus est pura potentia in genere intelligentiaz. cum igitur non sit purus actus in eodem genere: sed deus per Ar. 12. metaphy. igitur maior est passibilitas intellectus humani quam actiuitas eiusdem: hoc enim intellectus humanus secundum theologos cognitionem multarum veritatum ad quam non attingit actiue: sed tamen passive: ex eo: quod ille veritates sunt supernaturaliter reuelate: et non principibus naturalibus acquisite.

Ad secundum inconueniens dicitur quod quoniam agens in agendo non reparatur: tunc simpliciter assimilatur sibi passus: tamen in gradu: quod in qualitate: sed quoniam in agendo reparatur ante assimilationem passus ipsi patiens tamen debilitatur: quod non sufficit reagere: sed tamen pati. et tunc agens principale duo facit. videlicet passioem in patiente. et reductioem in se ipso agere. Nam sicut aqua calefacta dimissa nature seipsam abire seculo reducit ad frigiditatem: sed per accidens. ita ignis aliqua tulum codefatus et ifridatur per aquas deficiente impedimento ipsi aque seipsum: sed per accidens reducit ad raritatem et caliditatem potius: seu equalitatem.

Ad 3m dicitur Marsilius. di. quod continue in illo modo iducitur calitas et frigiditas. non tamen illud medium continue calefit et frigitur: quod non quilibet inductio caliditatis est calefactio: nec quilibet inductio frigiditatis est frige factio. Ad hoc enim quod aliquid motus sit calefactio. requiritur quod accipatur caliditas. et non deperdat neque iducat frigiditas. nunc autem continue sicut iducitur calitas ita corrumpitur et iducitur suum contrarium.

Ista ratio non potest stare: quod motus specificatur a termino ad quem. per Ar. 5. phycor. id est omnis motus quo iducitur caliditas est calefactio: et omnis motus quo inducitur frigiditas est frige factio. et ita bene. ipse medium mouetur motibus contrariis.

Si illa opinio esset vera que dicit quod in intensioe qualitatis nunquam manet gradus preceps cum gradu sequente: adhuc dederet aliquid cale fieri et ifridari non obstante quod continue corrumpere caliditas et frigiditas secundum se totum. igitur eodem modo in proposito ipsum medium continue calefit et frigitur. sed continue corrumpatur tamen caliditas quam frigiditas.

Ad idem igitur quod si illud medium iter a. et b. est calidum in principio: quoniam agens et passum ponuntur in extremitatibus quod illud non calefit: sed frigitur: quod calitas non agit caliditatem nisi mediate neque spes agit nisi reflexa a suo principio: neque reflexa agit si ipellit per suum contrarium. constat autem quod actio fit ratione contrarietatis. id est si a. et medium aeris sunt filia: non reflectit spes: et si reflectit ratione alicuius gradus frigiditatis admixte caliditati illa reflexio est ita debilis: quod non sufficit agere. et dato quod esset fortis adhuc non ageret: quoniam motus maiores impediunt minores. cum igitur spes frigiditatis bene inueniatur contrarium in actu forti reflectatur quam spes a. id est non agit spes a. sed spes b. iducens frigiditatem: si autem in principio actionis illud medium pedale fuerit fridus. dico quod non ifridabitur: sed calefiat a spe caliditatis multum reflexa a suo principio. scilicet a frido aeris: quoniam spes frigiditatis non agit nisi reflexa et non reflectitur nisi a principio. modo in casu isto illa non reflectit aut si reflectit debili reflectitur. et dato quod fortiter reflecteret adhuc non ageret propter maiorem reflexionem spei caliditatis: quia posita ponitur actio caliditatis et tollit actio frigiditatis.

Ad 4m inconueniens respondet Marsilius. 5. modis. Quorum 2o reprobat ab eo. alii vero quod sunt proprii non reprobat ab eo. primum igitur modus fridendi

Vnde quod humiditas et siccitas sunt maioris resistencie quam caliditas et frigiditas

Si autem maioris resistencie quam humiditas et siccitas

videtur dupli^o latitudinem in qua primis

itaque hoc infra quod tamen aliquid tamen minoris actiuitatis tamen maioris resistencie

est qd b. agit in c. parte repassaz: nō aut d. agit in illā parte: qz actio fit rōne dicitatis. modo p̄rietatē maiorē hz b. cū c. q̄ d. istā d̄clonē excludit Marfilio di. qm̄ tunc ignis nō deberet forti⁹ calefacere manū q̄ aqua aut oleuz. imo remissi⁹: qd est d̄ experiētā: qz p̄ n̄a: qz min⁹ dicit manū: q̄ aq̄ aut oleū. ¶ 2⁹ modus r̄ndendi est qd d. nō agit in c. stāte similitudine: cū aut sc̄m̄ est dissimile p̄ friditate introducitam in c. stati d. icipit agere in c. Cōtra hāc responsionez arguit Marfilio di. qd cū iter istas in q̄ b. icipit agere in c. z istas in quo d. icipit agere in ip̄s c. sit tps me⁹: staret aliq̄ agēs nāle per tps debite applicatū suo passo h̄ns p̄portione maioris iequalitatis sup eū: z nō ageret in ip̄s. qd nō videtur pole. ¶ 3⁹ modus r̄ndēdi ē iste: qd imediate post hoc c. calefiet z frigeftiet: nō tamē sil calefiet z frigeftiet. et qd imediate post b̄ prius frigeftiet q̄ calefiet: ad qd nō seqtur qd prius frigeftiet q̄ calefiet: quia a termino stante cōfufē tm̄ ad eūdē stantē determinate fallit d̄sequētia. ¶ Hāc responsionez non excludit Marfilio: qz sua ē s̄z tamē ipsa est insufficientis: qm̄ cū mot⁹ tā b. q̄ d. sit mot⁹ p̄tinuus si imediate post hoc c. calefiet z frigeftiet: seqtur qd sil calefiet z frigeftiet si imediate post hoc prius frigeftiet q̄ calefiet seqtur qd prius frigeftiet q̄ calefiet: tanq̄ ab exposita adynam suaz exponentiū: z lz nō valeat arg⁹ a termino stāte confufē tm̄ ad eūdē stantē determinate resp̄cū eiusdē sincathe¹⁰. tamē h̄n valz absq̄ illo sincathego¹⁰. qz b̄n seqt: tm̄ hō currit. igr̄ homo currit. p̄mitto tibi denariū quē habeo i manu. igr̄ aliquez denariū habeo in manu. ¶ 4⁹ modus r̄ndēdi ē qd b. reagit in c. z qd in c. introducit aliquā friditate. nullā tamē friditatez introducit: qz istud verbū introducit confundit d̄fufē tm̄: ex quo. n. d. ps nō repassa icipit agere in c. nō est dare aliquā friditate quā b. introducit in c. Istā etiā r̄n̄sionē nō reprobāt Marfilio: qz p̄p̄a ē tm̄ d̄eam ista tur: qm̄ actio b. est mot⁹ p̄tinuus. igr̄ sibi correspōdet certa friditas terminās illū motū. si igr̄ ille mot⁹ est: o3 qd aliqua friditatez introducat in c. qd n. aliq̄ agens agat aliq̄: z nihil agat: v̄r absurdū. ¶ 5⁹ modus est qd b. aliquā friditatez introducit: nullā tamē introducit certe itensiois: qm̄ frigiditas illa in casu isto se hz ad modū puri successiui. cui⁹ nulla pars manet cū reliq̄. iō sicut mot⁹ nō est alicui⁹ certe itensiois. ita nec friditas illa. vbi tm̄ ipsa eēt res permōnēs ipsa eēt certe itensiois. ¶ Cōtra hāc r̄n̄sionē etiā non agit marfilio: qz sua p̄p̄ia est. S̄z cōtra illā arguit: qz sicut ois mot⁹ est alicui⁹ certe velocitatis vel tarditatis: ex quo velocitas z tarditas sunt passiones mot⁹ vt colligit a p̄ho s̄: p̄hycōz. ita ois q̄litas acq̄sibilis per motū est alicui⁹ in tensiois vel remissiois. ¶ Itē cōtingit dare agēs minoris potētie q̄ b. qd reagit in c. tardi⁹ q̄ b. igr̄ in eodē tēpore in troducet qualitate remissiois: z n̄a p̄ Az. 7. p̄hyc. z si sic. o3 qd friditas i troduceta ab ipso b. sit certe itensiois. ponētes enī vnū gradū p̄cedentē qualitatis stare cū sequente dicūt qualitate illā p̄ solū motū eē certe itensiois. nō ob stāte qd in toto illo motu hēat modū successiuoz. ¶ 3o ē dōm qd b. per magnū tēpus reagit in c. determinata friditate: z certe itensiois i troducēdo in ipm c. neqz in eodē tēpore d. agit in c. corrupēdo friditate illā. non ob stāte qd sit maioris potētie q̄ b. qz nō eque b̄n applicat ipsi c. p̄ ad agendū: sicut b. cū istm̄ agēdi ipsi d. nō est ita bene cōiunctū ipsi c. sicut istm̄ b. d̄c̄m̄. n. est qd d. nō agit in c. n̄ si spēs ei⁹ sit reflexa ab ipso c. z vbi eēt nimis debilr̄ reflexa iterū nō ageret: neqz etiā ageret si esset fortiter reflexa z h̄ret impedimētū sp̄ei friditatis forti⁹ reflexe spēs caliditatis. Cōstat aut qd spēs friditatis multiplicata ad ipm c. iueniēs caliditate magne itensiois d̄riantez b. frido forti ter reflectit. z magis q̄ spēs caliditatis d. cum nō iueniat tātam d̄rietatē d. in c. sicut b. in c. z cōtinne stabit actio b. caliditatis supra ipm c. q̄ diu erit maior reflexio sp̄ei frigi

ditatis b. q̄ sp̄ei caliditatis d. tādē aut intm̄ debilitabit b. ex actioe a. supra ipm qd spēs ei⁹ nō attinget ipm c. z si attinget p̄pter debilitatē eius debilr̄ reflectit. z tunc d. icipiet assimilari sibi c. qm̄ p̄pter d̄rietatem friditatis i ducte ab ipso b. forti⁹ reflectetur spēs eius q̄ spēs friditatis b. Nō ergo d̄r qd vbi ē maior d̄rietas. ibi sit maior actio. z vbi minor d̄rietas: ibi minor actio: lz actio fiat rōne d̄rietatis: lz vbi est maior p̄portio potētie actiue supra suā resistantiā. ibi est velocior actio. Et vbi ē minor p̄portio. ibi est tardi or actio. h̄s aut maioritas p̄portiois aliq̄ iuenit ex abundantia vni⁹ d̄ri supra aliū: sicut qm̄ ignis z aqua agūt in manū. aliq̄ aut iuuatur ex abundantia reflexiois: sicut qm̄ b. z d. agūt in c. partes. d. n. est maioris potētie q̄ b. z magis p̄ pinquū ipsi c. q̄ b. z tm̄ tpe reactiois non agit in c. neqz pot ipedire actioez b. qz meli⁹ applicatur b. ad agendū q̄ d. p̄pter reflexioem sp̄ei sensibilis b. quā nō hz species d.

Leucippus autē existiat⁹ est habere sermones qui ad sensum cōfessa dicētes. non enī destruebat generationē: neqz corruptionē: neqz motum: neqz multitudinē entium. Confitebat autē ea que apparētibus. Constituētibus autē vnus vt nō entē motionē si nō vacuum facere. Vacuus q̄ nō ēs: z entis nihil non ens iqt esse. Principiū n. ens plenum est ens.

Ista ē quarta ps hui⁹ capli. in q̄ p̄hs comparat opiones antiquoz iuicem. postq̄ manifestauit qd illi senserūt de actioe z passioe ex parte agentis z patiētis. z ex parte modi agēdi z patiēdi: ac etiaz ex parte medij per qd fit actio z passio. facit igr̄ Az. duo: qm̄ p̄mo facit qd d̄c̄m̄ est. 2⁹ reprobāt opionem illoz. ibi (Et de idisibilib⁹) Quantū ad p̄mū p̄hs ponit tres opatiōes. quarū p̄ma est iter opionez Leucippi z Melissi. sc̄da cōparatio est iter opionez Emp. z opionem Leucippi. ibi (Sed vt Emp.) 3⁹ opatio est inter opionē plonis z opionē Democriti. ibi (Sic autem z alioz) P̄ria igr̄ p̄pa est iter opi. Leucip. z Melissi. z p̄r iter opionez Democr. z Parme. qz eadē fuit opio Democriti z Leucip. cū fuerint socj atqz college. Et q̄cqd vnus dixit. alter p̄firmavit. Etia eadē fuit opio Parme. z Melissi quo ad vnitates entis z impolitates mot⁹: lz differret quo ad finitātē z infinitātē eiusdē. Narrat ḡ p̄hs opi. Democriti z Leucip. Parme. z Melissi. 2⁹ aut dat d̄riaz in illoz opiones. ibi (Sed oē qd tale) Opio ḡ Democriti z Leucip. nō fuit trāscēdens sensum: neqz desperit euz: sed fuit cōformis sensui. habuerūt enī sermones dicētes z cōfitentes ea que apparēt ad sensum. apparēt. n. ad sensum multa esse z aliq̄ moueri generari z corrumpi: augeri: di miui z alterari: hec oia ipsi d̄cesserūt: neqz destruxerūt generationez vel corruptionez nō motū neqz multi^m rerū: sed opio Parme. z Melissi cōtradixit sensui: qz dixerunt tm̄ vnū esse: z nullū esse motū: neqz mutatioez p̄pter b̄: qz nō est vacuū recipiēs mobile. dicebāt ergo qd vacuū ē nō ens: sic qd ipm neqz ē ens: neqz entis. Democrit⁹ aut z leucippus dixerunt vacuum eē ens: z esse entis ens: quia existit in rez natura entis: qz recipit ipm mobile: nō tamē eo modo est ens quo plenum: qz plenu est ens p̄ncipalr̄: z vacuum ē ens nō p̄ncipalr̄. Le. li. (Leucipp⁹ aut existimat⁹ est habere sermones q̄ fuerūt (ad sensum cōfessa dicētes) qm̄ ipse (nō destruit nec generationē nec corrupōez neqz motū neqz multitudinez: cōfitentes aut ea que apparēt) p̄m iudiciū sensus (cōstituētibus aut vnus). s. Parmenidi z Melisso cōtingit dicere (vt non) sit pole existe re (entē motioem. si nō vacuū sit facere vacuuz aut nō ēs z entis nihil) eē d̄nt Parm. z Melissus: s̄z Leucipp⁹ (nō

nom

60

De generatione

ens).i.vacuū (igt esse.pncipalr.n.esse z plenum ens.)

C Sed omne qd tale non vnuz: s; ifinita multi-
tudine: z iuisibilia propter paruitatē tumoris.
Hec aut in vacuo ferri: vacuum.n. esse.

C Declaratis opionib; Democriti z Leucippi. Parme. z
melissi: Az. dñr assignat dñiam iter illas manifestās tres
dñias qb; differebāt Democritus z Leucip. a parmenide
z Melisso. pma igt dñia fuit ex parte pncipioz: qz pmeni-
des z Melissus posuerūt tm̄ vnū eē. qd vocabāt plenū z
negabāt oīno vacuū: s; Democri. z Leucip. nō posuerunt
vnū tm̄ esse: neq; tm̄ vnū eē plenū: sed ponētes pncipia re-
rum. dixerūt ea eē ifinita multi^c iuisibilia tm̄ ppter puita-
tem magnitudis: neq; negauerūt vacuū. imo posuerūt il-
lud dicētes corpora idisibilia ifinita semp moueri in illo
z nūquaz quiescere. Le. li. (Sed oē qd tale) ē ens aut ple-
num Leucipp; dixit (nō vnum) tm̄ eē (sed ifinita multi^c
z iuisibilia pp paruitatē tumoris). i. q̄titatis (hec autē in
vacuo fieri. vacuū enim esse) dicit.

C Et pstantia quidē gnationez facere. Dissolu-
ta autē corruptionem: facere aut z pati fm̄ q̄
existunt tangētia.

C Scda dñia fuit ex parte eoz q̄ sequūtur ex pncipijs. nō
enī solū differebāt in ponēdo pncipia: qz aliq; posuerūt in-
finita. aly vō tm̄ vnū: s; etiā qz Democri. z Leucip. potue-
runt saluare trāsmutatioes z mot; que sequūtur ex pnci-
pijs: nō aut Parme. z melissus. Dicebāt enī Democritus z
Leucip. p̄dicta corpora idisibilia fm̄ q̄ erāt cōiuncta ge-
nerationē facere: dissoluta autē corruptionē. fm̄ vō q̄ exi-
stebāt tāgentia se cābāt actiōem z passiōem: z dñr dicebāt
q̄ ista corpa idisibilia fm̄ q̄ mutabāt sitū z ordinē erant
cā alteratiōis: cū aut fiebat additio vnus aut plurius ad
p̄cedētia erat aug^o. si vō fiebat subtractio erat dimiū^o. Le.
li. (Et pstantia). i. cōiuncta (quidē generationē facere. disso-
luta at corruptionē. facere aut z pati s; q̄ existūt tāgētia)

C Secundū enī id non vnuz esse z composita
z complicata generare.

61 **C** Et fm̄ aut veritatem ex vno non ptingit gñā
ri multitudinē: neq; ex vere multis vnum: sed
esse hoc impossibile.

C 3° dñia fuit ex pte pncipioz z pncipioz sil. ponebāt. n.
Democr. z Lucip. mixta z pposita: nō esse vnuz simplr: qz
poterāt dīdi: s; idisibilia corpora erāt vnū simplr. z s; ve-
ritatē: qz nō poterāt dīdi nec corrumpi. dicebāt enī corpo-
ra idisibilia cōposita z p̄plicata gnare mixtū: z fm̄ illud
qd generabāt tale mixtū dicebāt ea nō esse vnū simplr. z
fm̄ id qd generabāt tale mixtū: dicebāt ea nō esse vnum
simplr: qz fm̄ vitatē z simplr ex vno nō cōtingit generari
multi^m: nec ex vere multis vnuz. dicim^o. n. q̄ aceru^o lapi-
dum nō est vō vnū: qz fit ex multis lapidibus. quoz qlibz
est vō vnū. z ita dicebāt illi de quolibz pposito seu mixto
nālī. Et dicit p̄bus q̄ sic etiaz est impole. sicut isti dicunt:
qm̄ vā gnō nō fit ex multis distinctis loco z subo: sed fit ex
mā z forma seinuicē penetrantib;. quoz vnū est in actu.
reliquū in pō. p̄pterea z si ex multis actu distinctis nō po-
test fieri vere vnū: sicut cōtingit in aceruo lapidū: tamen
ex multis pō distinctis pōt fieri vere vnuz: z ex vere vno
pōt fieri multa: qz ex vno lapide pōt fieri multi lapides: z
ex vno mixto multa elta. Saluabāt ergo Democr. z Leu-
cippus vnitatē simplr q̄tū ad pncipia. z vnitatē s; qd q̄-
tum ad mixta que sunt ex pncipijs: qz nō poterāt saluare
parmēides z melissus cū ponerēt vnū tm̄ eē. Le. li. (Se-
cū dum enī id) qd se tāgūt idisibilia corpora ptingit (non
vnū esse composita z p̄plicata generare) nō vnū (fm̄ ve-

ritatē qdem ex vno non vtiq; generari multitudinez: ne-
q; ex vō multis vnū: sed hoc eē ipole) vt illi dicūt. **C** No-
tandū q̄ q̄tuoz rōnes fecerūt Parme. z Melissus in par-
te imediate p̄cedēte hui^o capli. q̄s hic p̄bs nō soluit: s; ma-
gis p̄s illarū solo ex lib. p̄physicoz. **C** Primo qdē arguebant
q̄ tm̄ vnū est: qz si multa sunt aut distantia. z sic dabit va-
cuū iter illa: aut p̄tigua vel p̄tinua. z sic facta z p̄pleta di-
uisiōe nihil remanebit nisi vacuum. **C** Scdo. pbabāt q̄
nō est polis distinctio rez: qz oīa que cōicāt in mā in eadē
forma nō dñt per illā formā: sed oīa cōicant in forma en-
titatis. igt nulla dñt p̄ formāz entitatis: neq; dat̄ alia for-
ma: qz nihil est qd nō sit ens. igt zc. **C** 3° arguebāt ipolita-
tem mor^o localis: qz oē qd mouet localr recipit in pleno:
aut in vacuo. sed nllm̄ istoz cōtingit: qz nō est polis pene-
tratio corpoz: neq; nā perimitit vacuū eē. **C** Quarto ar-
guebat in speciali Melissus. q̄ vniuersum est ifinitū: qz si
finit^o: aut ad plenū: aut ad vacuū: nō ad vacuū: qz nō dat̄
illud: neq; ad plenū: qz tūc nō esset vniuersum: sed tm̄ p̄
vniuersi. **C** Ad p̄mū dñr q̄ multa sunt distātia z p̄tigua z
p̄tinua: tā eiusdē sp̄ei: q̄ diuersaz. z negat̄ hec dñia: ista sūt
distātia. igt iter ea mediat vacuū: quia celū z terra sunt di-
stātia: nō tamē iter ea mediat vacuū: sed spera alioz trius
eltoz. nō etiā valet hec dñia. ista sunt cōtigua. igt possunt
cōtinuari: qz corpora celestia sunt p̄tigua: z elta sunt conti-
gua: nō tamē p̄t̄tinuari. z ad mathe^o di. oīa contigua
posse p̄tinuari: verū ē ex pte quātitatis: s; non est verū ex
p̄te forme subalis. mathematici. n. abstrahūt q̄titatē ma-
formis nālibus. **C** Itē quocūq; p̄tinuo dato p̄cedat q̄ il-
lud ē dīsbile fm̄ qdlibz signū eius: nō tamē est pole q̄ di-
uidat̄ fm̄ quodlibz signū eius p̄pter iplicationē p̄dierōis
sicut duoz p̄dictioz vtrūq; pot̄ eē vō. nō tamē est pol-
sibile q̄ vtrūq; sit verū. Et p̄cesso q̄ p̄tinuū sit dīsbile in
p̄cta idisibilia. z q̄ est polis p̄pleta dīfio: z q̄ oīa puncta
sunt eiusdē rōnis: hoc nō impedit p̄tinuatōem rez diuer-
sarū rōnū: qz dīfio fit rōne q̄titatis: z nō rōne sube vel q̄-
litatis. ideo in fine dīfionis nulla subvel qualitas mane-
ret: sed tm̄ puncta. **C** Ad scdm̄ dñr q̄ nō datur aliqua vna
forma entitatis. per quā cōicāt oīa entia: sed bñ datur ali-
qua vna rō entis competēs cuilibz enti: p̄ter quaz rōnem
sunt alie forme numeralr specificē z generice differentes
fm̄ q̄s aliq; cōueniunt: z aliqua dñt. s; igt sor. z plato nō
differāt per rōnale: tm̄ differūt per p̄pas formas. Et si hō
z equ^o nō differūt per sensitiuū: tamē dñt per rōnale z ir-
rationale. **C** Ad 3^m p̄cedat q̄ omne motus localr recipit
in pleno: nō tamē p̄pter hoc ē penetra^o corpoz: qm̄ vnuz
corp^o alteri cedit: neq; o3 p̄bs cessionē totū vniuersūz mo-
ueri vno corpore moto: qm̄ mot^o localis fit in medio con-
dēsabili z rarefactibili. ideo si moto vno corpore aliud ce-
dit: nō o3 q̄ fiat cēssio vsq; ad vltimā speram: qz corp^o ce-
dēs p̄dēsatur. **C** Ad quartū negat̄ ista dñia. vniuersum ē
finitū. igt finitur ad plenū vel ad vacuū: nec est veruz: qz
omne finitū finitur ad aliqd: quia vltima spera finit^o: z nō
finitur ad aliqd. qd enim finit^o extrinsece bene finit^o ad
aliqd: sed qd finit^o intrinsece tm̄ nō finitur ad aliqd: s; finit^o
aliquo intrinseco sui. Nā vltima spera finit^o sup̄ficie conue-
xa ei^o: z illa sup̄ficies finit^o linea p̄pa sui. quelibz autē linea
finit^o suis p̄ctis. Et si dñr q̄ in circulo non dat̄ p̄mū nec
vltimū. veruz est in actu: sed nō in potentia ifinita sunt
prima z vltima.

C Sed vt Empedocles z aliqui aliozū iquisit
pati per poros: ita omnē alterationez z omne
pati. Hoc modo generari p̄pter vacuūz facta
dissolone z corruptione. Similr autēz z ang
mentationem subintrantibus alijs.

C Ista est scda comparatio h^o p̄tis quā Az. facit iter opioz

nem Emp. & Leucippi. ad opiones Parme. & Melissi. cōparat ergo phs Emp. ad Leucippū q̄tū ad duo. p̄mo q̄tum ad uenientia. sc̄do q̄tū ad d̄rias. ibi (De his q̄dē) Duplex igr̄ fuit uenientia iter opione Emp. & Leucip. p̄ma q̄dē ex pte porozuz: q̄m Emp. & sui fautores ac seq̄ces dixerūt oēm passiōem fieri per poros. s. alteratiōem: augmētatiōem: & h̄s. ponebat enī agēs itrare per poros: & alterare: augere & dimiuere. & hoc mō loq̄bat Democrit⁹ & Leucip. di. gn̄ari & corrūpi per vacuū. sc̄ā dissolutiōe & corrūptiōe in vacuo. s̄l̄r̄ ēt & in augmētatiōe dicebāt fieri p̄ vacuū ex eo: q̄z corpa dicebāt subintrare vacuitates q̄sdaz p̄stat aut̄ q̄ idē est ponere poros s̄z quos subintrēt corpora: & se tāgāt & agāt: q̄d fecit emp. & ponere vacuitates per quas hec fiāt: q̄d fecerūt Democrit⁹ & Leucip. Nō ḡ dist̄ferebāt in pōne porozuz: q̄z foramia q̄ emp. vocauit poros: Democ. & Leucip. noiauerūt vacuitates. Le. lit. (S̄z vt Emp. & alioz aliq̄. v̄z. sequaces ei⁹ (iquiūt pati p̄ poros. ita & oēm alteratiōem & oē pati hoc mō gn̄ari) dicit Leucippus (p̄pter vacuū sc̄ā dissolutiōe & corrūptiōe. s̄l̄r̄ autē & augmētatiōe subintrātib⁹ alteris) ab extrinseco.

62 Fere autē & Emped. necesse dicere vt Leucippus. iquit eteni eē quedā solida idiuisibilia aut̄: si non vbiq̄z pori & p̄tinui sunt: hoc autēz impole. Nihil. n. aliud soliduz extra poros: s̄z omne vacuū: necesse igr̄ tangētia quidē esse idiuisibilia: media aut̄ eozuz vacua quos ille dicit poros: ita aut̄ & Leucipp⁹ dicit de facere & pati. Adodi igr̄ fm̄ quos hec quidē faciūt: hec autē patiunt̄ fere hi dicūtur.

Sc̄da fuit uenientia ex pte idiuisibiliū. nece ē. n. s̄z Emp. eē idiuisibilia corpa iter poros: q̄z si h̄ nō ponat̄ pori erūt vbiq̄z & p̄tinui: q̄d est impole: q̄z tūc corpa nihil aliud esset p̄ter poros: & eēt totū vacuū. vt ḡ pori nō se tāgāt nece est aliq̄ eē corpa idiuisibilia se tāgētia: media aut̄ hoz corporum eē vacuitates: q̄s ipse Emp. dicit eē poros. ita & Leucipp⁹ dicit de actiōe & passiōe ponēs corpa idiuisibilia se cōtingere p̄pter quasdā vacuitates. d̄ria ḡ erat in mō loquēdi: q̄z Leucipp⁹ dicebat eē vacuitates: q̄s subigrediebantur corpa idiuisibilia. Emp. v̄o dicebat esse poros. Et q̄ corpa distiguētia poros ne eēt cōtinui & immediati sint idiuisibilia fm̄ Emp. p̄z: q̄z si fuissent dissibilia iter ea potuissent eē aly porū: q̄d erat & Emp. q̄z tūc non fuisset rō: quare plus hic q̄z ibi sunt pori. Le. li. (Fere autē & Empedocli necesse vt Leucip. ingt. n. eē) Emp. (q̄dā solida). i. corpa (nō idiuisibilia si nō vtiq̄z pori p̄tinui sunt. hoc aut̄ ipole ē) q̄ sint cōtinui (nihil enī aliud) esset (soliduz) corpa (ex) i. p̄ter (poros: sed oē). i. totū esset (vacuū. necesse ē igr̄ tāgētia q̄dem) seipsa distiguētia poros. v̄z. Emp. (Ita autē & Leucip. dicit de facere & pati) & cludit phs di. (modi igr̄ fm̄ q̄s h̄ q̄dē faciūt. hec aut̄ patiūtur fere hi d̄nr̄) q̄ dicitū sunt ap̄d Emp. & Leucip. in qb⁹ maxime uenerūt.

Et de his quidē: & quo modo dicūt manifestum est: & ad eozuz positiones quibus vtunt̄ fere confesse videt̄ contingēs. alijs aut̄ minus. U. g. Emp. quo mō erat gn̄atio: & corrūptio: & alteratio non est manifestum.

Positis uenientijs iter opiones Democ. & Leucip. atq̄ Emp. n̄r phs ponit d̄rias z̄ iter easdē opiones. q̄ruz p̄ma ē ista. q̄tūz ad ea que sequūtur ex p̄ncipijs: q̄ sunt gn̄o & corrup̄: alteratio & h̄s. Naz fm̄ d̄cā Democ. & Leucip. mani⁹ est quō fit gn̄o: corrup̄: altera⁹: & h̄s. cū ipse cōplete dixerit de oib⁹ que apparēt ad sensum: s̄z Emp. min⁹ alijs

locut⁹ est cū nō sit manifestū p̄ eū quō fit gn̄o: corrūptio: alteratio & h̄s: q̄z in loquēdo de talib⁹ nō complete saluauit p̄fessa & apparentia. dixit. n. ipse aliqd gn̄ari: corrup̄: & alterari: sed nō dedit modū. nō. n. sufficit dicere amicitiaz generare: & litē corrūpere: aut tāto tpe gn̄onē esse: & tanto tpe corrūptiōe fieri: tpe aut̄ itermedio oia gescere: s̄z ōz dare modū & cām p̄pinquā oium istozuz: q̄ ipse Emp. non fecit. Le. li. (Et de his q̄dē). s. de actiōe & passiōe (& quō dicūt diuersimode (mani⁹ est &) maxime respiciētī (ad eozuz pōnes q̄bus vtūtur fere). i. qb⁹ q̄si cōiter vtunt̄: naz Leucip. (p̄fesse videt̄) contingēs. i. tradit modū id̄nter oium q̄ sunt p̄fessa ad sensuz (alijs aut̄). s. Emp. & suis seq̄cib⁹ (min⁹) sunt manifesta ea q̄ sequunt̄ ex p̄ncipijs (vbi ḡra. empedocli: quō erit & corrup̄ & generatio & alteratio non est manifestum)

His enī erant corpa idiuisibilia p̄ma corporum formis differētia solū: ex q̄bus primuz componūtur: & in que vltimo dissoluūt. Empedocles aut̄ alia quidē manifestū: quoniā v̄s q̄z ad elemēta habēt generationē & corrūptiōnez. Ipsozuz vero elementozū quo modo generatur & corrumpit̄ coaceruata quāritas. neq̄z manifestuz: neq̄z contingit dicere ei non dicētī & ignis elemētū esse.

Sc̄da d̄ria est q̄tū ad ipsa p̄n⁹: q̄m Democ. & Leucipp⁹ posuerūt corpa idiuisibilia eē oium p̄ma p̄ncipia. sic q̄ oia q̄ fiūt: fiūt ex his. & oia que corrumpunt̄: corrūpūtur in illa. ipsa v̄o sunt igenerabilia & corrūptibilia: & fm̄ q̄ sunt p̄n⁹ nō d̄nt ordine nec pōne: sed tm̄ formis & figuris. ita q̄ ōz do & p̄o nō ponit distictiōem specificā illozuz: neq̄z facit illa eē p̄n⁹: sed soluz for⁹ & figure faciūt ea eē diuersaz sp̄ez & ea cōstituūt p̄n⁹ rez. sic q̄ oia mixta & oia elta fiūt ex his & corrūpūtur in ea: ipsa v̄o semp manēt eadē: q̄z nō semp manēt eodē ordie: neq̄z sub eodē situ. Emp. autē dixit oia mixta eē ex eltis. 4. q̄ sunt ignis & aq̄: terra & aer. & vltimate resolui in illa: s̄z quo corporalis magnitudo hozuz ipsozuz eltozuz gn̄atur & corrūpit̄ fm̄ d̄cā ei⁹ nō ē mani⁹. im̄mo ipse habuit dicere elta ipsa eē ignabilia & icorrūptibilia: ex quo p̄ euz n̄lm̄ erat p̄n⁹ neq̄z elm̄ illozuz. Nos aut̄ dicim⁹ elta quatuoz gn̄ari & corrūpi: q̄z illa nō dicim⁹ eē p̄ria p̄n⁹: sed mām & formā dicim⁹ eē p̄ma p̄n⁹ oium mixtozuz & eltozuz: & q̄ elta sicut & mixta p̄ponunt̄ ex mām & forma tanq̄ ex suis p̄ncipijs p̄mis: vt demratū est p̄ ph̄y. Le. l̄ram. (Dis. n. v̄z. Democ. & Leucip. (vt idiuisibilia p̄ma corpa formis d̄ria solū) in eo q̄ sūt p̄n⁹ (ex qb⁹ p̄mis p̄ponunt̄) mixta & elta (& in q̄vltia dissoluūtur. emped. aut̄ alia q̄dē mani⁹: q̄m vsq̄ ad elta h̄nt gn̄onē & corrūptiōem. ipsozuz v̄o hozuz) eltozuz (quō gn̄at̄ & corrūpitur coaceruata quāritas i. corporalis magnitudo (nō mani⁹ ē: nec p̄tingit dicere ei) aliqd̄ illozuz gn̄ari. vt corrup̄ (sic) p̄tingit ei (dicētī). i. non dicere: terre: aq̄: aeris (& ignis elm̄ eē). i. p̄n⁹ ex quo fiat.

Notādū q̄ de elto datur due diffōnes: q̄rū p̄ma ē p̄hi s̄ metaphy. di. Elm̄ ē illud ex q̄ fit aliqd̄ p̄ in ex̄te idiuisibili sp̄e in aliā sp̄ez. & sic accipit̄ elm̄ stricte: q̄m hoc mō nihil ē elm̄ nisi mām p̄ma & forma subalis: cū ex illis taq̄z ex partib⁹ essentialib⁹ fiāt oia p̄posita nālīa. & sint idiuisibilia in aliā sp̄em: cū nō habeāt pres diuersaz rōnū. Istō mō loq̄tur phs de elto in p̄logo ph̄y. di. v̄nūq̄q̄z arbitramur cognoscere: cū cognoscim⁹ p̄mas cas. & p̄ma p̄n⁹ vsq̄ ad elta. & sic accipiēdo elm̄ p̄n⁹ posita a Democ. & Leucip. & emp. nō sunt elta: q̄z p̄ponūtur ex mām & forma. (& z̄ diffō ē Az. 3° ce. di. Elm̄ ē illd̄ in quo corpa resoluūtur. v̄n̄ est triplex resolutio: q̄dā. n. ē in p̄tes essentielles q̄litatiuas: & si resol

completo & definitio

triplex & n̄ solutio

De generatione

uuntur oia cōposita naturalia gñabilia z corruptibilia in māz z formā. alia est in partes eēntiales q̄titatiuas. z sic resoluuntur oia mixta nālia in elta. Alia autē est resolutio in partes quātitatiuas itegrales. z sic resoluuntur taz mixta q̄ vocata elemēta in minima naturalia. Ex quo sequitur q̄ elementuz hic large diffinit: cū non tñ mā z forma dicatur elemēta hoc mō: s̄z etiā corpa idisibilia: iuxta opionem Democr. z leucippi: ac etiāz vocata elta. s̄ ignis z aq̄: terra z aer. iuxta opionē emp. Qñ ergo Az. dicit q̄ gnō z corruptio sunt ad elta. accipit elm large. Qñ vero dicit q̄ ignis nō habz elemētum fm opionem emp. accipit elemētū stricte.

Dubitat

pp̄ter qd forma z mā dicuntur ptes essentialē qualitatie. z elta ptes eēntiales q̄titatiue. z minia nālia partes quātitatiue itegrales: cū quelibz istarū ptiū sit eēntial' qualis z quāta. (Rñr q̄ mā z forma sūt partes eēntiales: qz sunt de eēntia compositi: z sunt ptes eēntiales diffōnis ei: vt colligit a p̄ho p̄mo p̄hycoz. z. 7. metaphy. 2°. n. est illud qd ē ex mā z forma. dicuntur autē mā z forma ptes qualitatiue: qz sūt partes dñales dñia p̄ p̄yssiime sumpta. dñia autē p̄dicat in quale. per porphy^m. 1° vlibus. z ois eēntia rei dñr quedaz q̄litas: vt colligit a p̄ho 5° metaphy. 3° Itēz elta. s̄ ignis: z aqua: terra z aer dñr ptes eēntiales diffōnis mixti nālis. 13. n. ingrediuntur diffōnē p̄positi nālis: tñ ingrediuntur diffōnē mixti nālis: nō quidē a posteriori: s̄z a priori: vt colligit a p̄ho in B p̄mo. mixtū enī nāle est illd qd p̄ponit ex eltis. Dñr autē elta ptes q̄titatiue: qz sunt partes māles. per Az. 2° p̄hycoz. z gnāl' quelibz ps q̄titatiua tz locū materie: vt colligit a p̄ho. 7. metaphy. z a Lōmēt. 3. p̄hycoz. Quātitas autē nō terminata: sed itēminata ē coeterna māe. per 2° mēt. in de substantia orbis. pp̄terea Az. in l̄ra vocat elta coaceruatā q̄titatez: qz mālr aggregatiue ad modū acerui ingrediuntur mixtiōem. Itē minima nālia dñr partes q̄titatiue: qz determināt sibi minimā quātitatē sub qua p̄nt seorsum existere: vt determinat Lōmēt. 6. z. 7. p̄hycoz. Dñr autē ptes itegrales: qz sunt p̄ma corpa itegrātia p̄pō nāle in actu actualitate p̄ceptiōis. 13. n. ipsa minia sint i actu actualitate separatiōis: nō tñ sunt in actu actuali^o p̄ceptiōis. p̄nt. n. seorsuz sepati existere: s̄z nō p̄nt seorsum p̄cipi ab aliq̄ sensu. z ista est cā pp̄ter quā Az. dicit in l̄ra illa eē iuisibilia pp̄paruitatē. iuxta opionē Democr. z Leucippi.

Similiter autem alioz omniū: vt in thymeo scripsit Plato.

Ista ē 3° p̄pō quā Az. facit iter opionē p̄lonis: z opi. Democriti v̄ Leucip. postq̄z p̄pauit opionē Emp. ad opionē Democr. z Leucip. ac ēt opionē Democr. z leucip. ad opionē p̄me. z melissi. Lōparat iḡr p̄ p̄hs opionē p̄lonis ad opi. democri. z Leucip. ex pte 2° e. di. q̄ silr locut^o est p̄lo cū Democr. z leucip. de oib^o eltis: qm̄ sicut Democr. z leucipp^o dixerūt elta nō eē p̄n^o p̄ma: s̄z resoluibilia i p̄ora p̄n^o. ita scripsit p̄lo i thymeo: q̄ hec nō sūt p̄ma p̄n^o. s̄ ignis: aq̄: terra z aer: s̄z habet p̄ncipia ex qb^o fiūt. z in hoc dñt ābo ab Emp. qz ipse Emp. posuit h̄ quatuor elta eē p̄ma p̄ncipia simplr nō resoluibilia i p̄ora p̄n^o. Le. li. (Sitr autē) de elto ignis (z alioz oium). s̄ terre: aq̄ z aeris locut^o est leucippus cū p̄lone (vt in thymeo scripsit plato)

Intm̄ differt enim vt non eodē modo Leucippo dicat. Quoniam hic quidem solida: hic autem planities dicit indiuisibilia.

Secdo cōparat p̄hs opionē p̄lonis ad opi. Democ. z leucippi ex pte dñie assignās tres dñias. q̄ruz p̄ma est ista. nā Democr. z leucip. dixerūt oia gñabilia z corruptibilia vltimate resoluī i corpa idisibilia. p̄lo v̄o dixit talē resoluē fieri vltimate in sup̄ficies indiuisibiles. Le. li. (Intm̄ dñt

n. p̄lo vt (nō eodē? dicat Leucip. qm̄ h̄). s̄ leucip. (qdē solida). i. corpa (hic autē) v̄z. p̄lo (planities dic̄ idisibilia)

Et h̄ qdē ifinitis terminari figuris indiuisibiliū solidoz vnūq̄q̄. Hic at̄ terminatis: qm̄ indiuisibilia vtriq̄z dicūt terminata figuris. Ex his itaq̄z gñatiōes z segregatiōes z corruptiōes.

Secda dñia est: qz Democr. z leucip. oia idisibilia corpa posuerūt terminari ifinitis figuris diuersaz rōnuz. s̄. circulari: triāgulari. q̄dragulari. z sic in ifi^m. plato vero posuit sua idisibilia terminari z differre figuris finitis. ponebat. n. resolutionē fieri vsq̄ ad sup̄ficies triangulares: q̄ appellabat idisibiles. iō idisibilia nō posuit diuersaz figuraz: s̄z dixit ea esse triāgularia. z h̄ sunt illa idisibilia: ex q̄bus p̄lonici vna cū democr. z leuci. faciebāt gnōnes z corruptiōes. Le. li. (Et hic qdē). s̄ leucipp^o (ifinitis terminari figuris idisibiliū solidoz). i. cōpōz (vnūq̄q̄. h̄ at̄) v̄z. p̄lo solū figuris finitis (qm̄ idisibilia vtriq̄z dicūt: z de terminata figur). ex his itaq̄z gnōnes z segregatiōes) faciūt

Leucippo qdē. n. duo mōi erāt vtriq̄z p̄ vacuū z p̄ tactū. h̄. n. indiuisibile vnūq̄q̄. Platoni at̄ fm̄ tactū solū: vacuū. n. nō esse inquit.

3° dñia est: qz Democr. z leucip. duob^o modis saluabāt trāsmutatiōes nāles. s̄. p̄vacuū z p̄ tactū. ponentes. n. vnūq̄q̄z p̄ncipioz eē idisibile. ponebāt p̄nr i h̄ corpa idisibilia aliq̄s vacuitates: vt fieret magnitudo. p̄lo autē asserēs ipolitatē vacui nō potuit saluare gnōnem: z alias trāsmutatiōes nāles: nisi p̄ tactū. Le. li. (Leucippo qdē duo modi erūt vtriq̄z p̄ vacuū z tactū: hic qdēz) v̄z. leucip. (ponit idisibile vnūq̄q̄z) p̄ncipioz (platonī at̄) tñ p̄ tactū: p̄uenit gnōnes z corruptiōes facere (vacuū. n. nō eē igr)

Primum du^m v̄ q̄ p̄lo nō posuerit cōpa resoluī i sup̄ficies idisibiles: qm̄ dixit sup̄ficies p̄poni ex lineis. Et lineas ex p̄ctis. cui igr vnūq̄q̄z in ea resoluat ex qb^o componit resolutio corpoz stare non potuit ad sup̄ficies: sed ad puncta.

Secdm̄ du^m. Democr. z leucip. nō posuerūt idisibilia ad modū p̄ctoz: s̄z ad modū minimoz nāliū. iō non fuit necesse ipsos dare vacuitates facietes vnū ex his: sicut negat me^m in p̄tinuatiōe minimoz nāliū. Itē dic̄ p̄hs in l̄ra: qz Democr. z leucip. saluabāt oēs trāsmutatiōes p̄ tactū. igr idisibilia illoz se tāgebāt: s̄z illa se tāgūt: quoz vltima sunt sil̄ fm̄ Az. in B tractatu. z. 5° p̄hy. igr iter idisibilia se tāgētia nlla fuit vacuitas. Ad p̄mū dñr q̄ nō itēdit p̄hs platonē op̄ari resoluē corpoz fieri ad sup̄ficies vt sup̄ficies sunt: qz hoc nō cōcessissz p̄lo: vt ar^m dem̄rat: s̄z itēdit Az. p̄lonē arbitrari resoluē corpoz fieri ad sup̄ficies indiuisibiles figuratas. v̄z. ad triangulos sup̄ficiales idisibiles: qm̄ z si sup̄ficies triāgularis resoluī: nō tñ in aliā figurā: s̄z in aliā q̄titatē. Ad 2° rñr qz Democr. z leuci. voluerūt athomos idisibiles p̄ se existere: z nūq̄z cōtinuari p̄tinuatiōe mathematica: qm̄ ipsi cū de nā sua semper moueātur: z nūq̄z q̄scāt aliq̄ seorsum: z aliq̄ deorsum aliq̄ aū: z aliq̄ retro: seu a d̄xtris z a sinistris idē mouēt motib^o 2^oz: cū p̄tinuū sit illd cui^o mot^o est vn^o: vt h̄r. 5. metaphy. p̄tinuatiō ḡ illoz athomoz nō fuit mathematica: s̄z nālis eo mō quo iucez p̄tinuāt ptes aialiū z plāraz. v̄z. p̄ aliq̄d me^m nāle z nō mathematicū. iuxta doctrinam Az. 5. p̄hy. cū v̄o arguit qz talia idisibilia se tāgāt. igr non dat vacuitas media. negat p̄na: qz nō se tāgūt tactu ma^o s̄z nāli. dicit. n. p̄hs. z. de aia. qz duo corpa sicca se tāgūt in aere z in aq̄ nō imediate s̄z me^m: qz neōio mediat aer vel aq̄: vt dem̄rat ibidē. h̄ autē diffō. illa se tāgūt: quoz vltima sunt sil̄. ē itelligenda de tactu mathematico z nō nāli. Lō stat autē democritū z leucip. dicētes corpa idisibilia se tan

q̄ nō mā n̄ forma
dicit pars qualita
z m̄ n̄ p̄ncipia

qm̄ h̄m̄ta dicit
p̄ncipia q̄ n̄ p̄na

gere nō loq̄bant̄ de tactu ma^o: s̄z nāll. iō talia idisibilia se tāgebāt me^o vacuitate: quas ipsi appellabāt me^o nāle.

Dividuilib^o aut planicieb^o dixim^o in priorib^o sermōib^o. De idiuilib^o aut solidis amplius est dicere. Iō hoc accidens relinquitur nunc.

Postq̄ p̄hs posuit opiones antiquoz̄ et eas iuicez̄ p̄p̄at: n̄r̄ eas reprobāt. nō qd̄ oēs: sed eas t̄m̄ q̄ tāgūt p̄ns negociū. opio aut parme. et melissi hic non reprobāt: qz̄ ne gat politatē actōis et passiōis. opio ē p̄lonis hic simplr̄ nō reprobāt: s̄z t̄m̄ icidētalr̄: sicut icidētalr̄ est adducta. Alie vō due. v3. Emp̄. leucip. et Democr. directe et simplr̄ reprobātur. Duo ḡ facit Az̄. Nā p̄ cōtinuat se ad ōda. 2. in seq̄ de intento. ibi (Ut aut̄ p̄az̄) Quātū ad p̄mū dicit p̄hs: qd̄ ō sup̄ficieb^o idisibilib^o p̄tinētib^o ad opionē p̄lonis nō exp̄dit h̄ sermonē facere simplr̄ et directe: qz̄ in. 3. ce. et mū. reprobata ē illa opio. vna cū auxilio. 6. p̄hy. s̄z de corpib^o idiuilib^o p̄tinētib^o ad opionē democr. et leucip. expedit ō terminationē diffusaz̄ facere reprobādo illa corpa idisibilia tā in se q̄z̄ in ordie ad actōem et passiōem et vacuū. Opio aut̄ de p̄ctis: lineis et sup̄ficieb^o relinquet̄ ad p̄ns: qz̄ t̄m̄ icidētalr̄ sūt adducta. L. li. (De idisibilib^o at̄ planicieb^o) i. sup̄ficieb^o (dixim^o in priorib^o sermōib^o). i. 6. p̄hy. et terty ce. et mū. (De idisibilib^o at̄ solidis). i. corpib^o (ampli^o ē dicere) qz̄ alibi nō ē sufficiēter d̄c̄m̄ (s̄z acc̄ns). i. icidēs opio p̄lonis (relinq̄tur nūc) (Notādū qd̄ az̄. 3. ce. recitat opionē p̄lonis et pictagore ponētū oīa corpa ḡnari et corruipi. ḡnari qd̄ez̄ ex sup̄ficieb^o: et resolui i eas: et qz̄ iter sup̄ficieb^o triagularis est p̄ma. posuerūt corpora ḡnari ex sup̄ficieb^o triagularib^o: et in eadē resolui.

Contra

hāc opi. arguit ibi Az̄. multip̄l̄ et p̄ sic. linea nō p̄ponit̄ ex p̄ctis. iḡr̄ nec cōp^o ex sup̄ficiebus. t3 p̄na p̄ eos a sufficiēti similitudine. et āns p̄bat̄ sic. si linea p̄ponit̄ ex p̄ctis tāq̄z̄ ex p̄tib^o: sed p̄cta sunt simplr̄ idisibilia. iḡr̄ linea ē simplr̄ idisibilia. p̄ns est flm̄. et ō eos. di. lineā esse idisibilez̄ p̄m̄ lōgitudinē. et p̄bat̄ p̄na: qm̄ cūz̄ linea sit for^o hōgenea ē eiusdē sp̄ei sp̄alissime cū q̄libet ei^o parte. iḡr̄ oīs passio p̄ se p̄petēs p̄ctis si sunt p̄tes lineę p̄ se p̄petit̄ lineę: vt h3 videri p̄ post^o. s̄z cē idisibile simplr̄ cōpetit̄ p̄ctis p̄ eos. et h3 vitatem. iḡr̄ cē idisibile simplr̄ p̄ se p̄petit̄ lineę. imo se^o qd̄ p̄ct^o est lineā: qd̄ ē ō eos. et p3 p̄na: qz̄ p̄ct^o et lineā sūt eiusdē sp̄ei sp̄alissime si p̄ct^o ē ps lineę vt illi fatent̄. (Et ar^o sic p̄hs. si corp^o p̄ponit̄ ex sup̄ficieb^o: et sup̄ficieb^o p̄ponit̄ ex lineis: et n̄r̄ lineā ex p̄ctis: vt illi fatent̄: seq̄ corp^o p̄ponit̄ ex p̄ctis: et n̄r̄ qd̄ nllz̄ corp^o h3 grauitatez̄ nec leuitatē: qz̄ Az̄. sic declarat̄ seq̄. nlls p̄ct^o h3 grauitatez̄ aut leuitatē. iḡr̄ nec aliq̄d corp^o. p3 p̄na: qz̄ si cōpōnentia nō h̄nt̄ grauitatē nec leuitatem. p̄positū aut̄ ex his et nō h3 grauitatē nec leuitatē. Āns p̄bat̄. nā si p̄ct^o h̄ret grauitatē: aut leuitatē. et oē graue est in aliq̄ graui^o: et oē leue ē in aliq̄ leui^o. iḡr̄ p̄ct^o cēt̄ aliq̄ magis grauis: et aliq̄ magis leuis: s̄z vbicūq̄ ē magis et min^o: ibi est disibilitas. iḡr̄ p̄ct^o est disibilia. Et p̄firmat̄ h̄ p̄hs sic. oē graue aut leue ē durū aut molle. si iḡr̄ p̄ct^o ē grauis aut leuis. necio ē durū aut moll. tūc sic. durū ē illd̄ qd̄ in seipm̄ nō cedit ad p̄sentiaz̄ tāgentis: et molle est illd̄ qd̄ in seipm̄ cedit ad p̄sentiaz̄ tāgentis: s̄z nō ē tact^o absq̄ extēsiōe et d̄sitate: vt p̄batū est supra. et idē h̄r̄. 5. p̄hy. iḡr̄ p̄ct^o est extēsus et disibilia qd̄ est p̄illos: et h̄ veritatez̄. (Tertio ar^o sic p̄hs: aut sup̄ficieb^o est corp^o: aut nō: si est corp^o nō ē disibilia p̄m̄ p̄fūditatez̄. cui^o o^o ipsi ponūt: si nō est corp^o. iḡr̄ stat aliq̄n n^o corp^o cē. p̄bat̄. oē qd̄ p̄ponit̄ ex aliq̄b^o stat aliq̄n resolui in illa: s̄z p̄illos oē corp^o p̄ponit̄ ex sup̄ficieb^o. iḡr̄ stat oē corp^o q̄nq̄z̄ resolui i sup̄ficieb^o: s̄z sc̄a ressolone i sup̄ficieb^o n^o cēt̄ corp^o. iḡr̄ t̄c. imo se^o qd̄ stat aliq̄n nihil disibile esse: qz̄ sic stat. oē

qz̄ corp^o nō p̄ponit̄ ex sup̄ficieb^o

corp^o resolui i sup̄ficieb^o. ita stat oēm sup̄ficiē resolui i lineas: et oēm lineā resolui i p̄cta. (4. ad idē ar^o Az̄. sic. si corp^o p̄ponit̄ ex sup̄ficieb^o: et sup̄ficieb^o ex lineis: et lineā ex p̄ctis p̄ idē t̄ps p̄ponit̄ ex istatib^o: sed oē p̄po^o ex aliq̄bus stat resolui i illa. iḡr̄ stat t̄ps resolui in istatia. et n̄r̄ stat aliq̄n n^o t̄ps cē: qd̄ ē ipole. et h̄ illos. mlt̄a alia sūt ibidē. 3. ce. 3. p̄lonē et pictagorā q̄ replicare cēt̄ nimis lōgū: s̄z h̄ reducta sunt: vt pateat opionē Platonis alibi sufficiēter reprobata esse: vt asserit Az̄. in littera.

Et at̄ p̄az̄ disgredeētes dicam^o: neciuz̄ et ipasibile vnūq̄d̄q̄ dicere idisibilia. Iō. n. pole pati nisi p̄ vacuū et nllius actiuū et passiōis: necq̄. n. calidū nec frigidū o3 cē idiuibile.

64

Quāto qd̄ nō o3 h̄ reprobare platonē ex q̄ cī opio ē in lib. ce. sufficiēter reprobata. Exeq̄ de itēto Democr. et leucip. ac ēt̄ emp̄. ponēs. 5. p̄nes. q̄rū p̄ ē ista. Impole est corpa idisibilia cē iuicē actia et passia p̄ vacuū. 2. si cōpa idisibilia sūt: illa iuicē sūt actia et passia. ibi (Quis h̄ si cōpa idisibilia sūt: illa nō sūt iuicē actia et passia. ibi (S̄z t̄m̄ icōueniēs) 4. p̄. Nō ē pole aliq̄ cē corpa idisibilia q̄ sint reprobāta. ibi. (Ampli^o at̄ icōueniēs h̄ frustra ponunt̄ p̄oz̄ p̄ actiōem et passiōem. ibi (Quicūq̄ iḡr̄ p̄ p̄oz̄) p̄ria s̄ ar̄ sic. Nllā sūt iuicē actia et passia p̄ aliq̄d me^o: nisi id me^o sit acti^o et passiuū: s̄z vacuū nō ē actiuū nec passiuū. iḡr̄ iposibile ē corpa idisibilia cē iuicē actia et passia p̄ vacuū. p̄ ps āntis p̄bat̄ iductiue tā in mixtis q̄z̄ in elctis. si. n. aliq̄ istoz̄ iuicē agūt et patiunt̄ p̄ me^o aerū vel aqueū. h̄ me^o diū agit et patit̄. vt si ignis agit i aquā p̄ aerē. necē ē aerez pati ab igne: et agere i aquā: cū nō sit polis trāsmū: d̄ extremoad extremū nisi p̄ me^o. iuxta d̄ffōnem medij datā. 5. p̄hy. v3. me^o ē illd̄ in q̄ mobile mutās p̄ns venit q̄z̄ i extremū. 2. ps āntis declarat̄. qm̄ nihil p̄t̄ cē actiuū et passiuū: nisi si possit cē q̄lificatū q̄litatez̄ p̄mis: vel sc̄dis: s̄z vacuū nō pot̄ cē q̄lificatū q̄litatez̄ p̄mis: vel sc̄dis: qz̄ nō pot̄ cē calidū: vel fridū: nō durū nec molle: nō graue nec leue: sic ēt̄ fatentur democr. et leucip. di. actiōez̄ et passiōem fieri p̄ vacuū. L. l. (Ut at̄ p̄az̄ disgredeētes) nos simus a p̄posito n̄ro (dicam^o qd̄ neciuz̄ est et ipasibile d̄re vnūq̄d̄q̄ idisibilia) eo mō quo illi d̄nt̄ (nō. n. pole pati nisi p̄ vacuū) s̄z qd̄ asserūt: qd̄ ē flm̄: qz̄ (et nulli actiuū et passiōis) cē ipm̄ vacuū (necq̄. n. durū necq̄ frigidū) aliq̄n esset corpus sensibile. (Notādū p̄m̄ Az̄. 4. p̄hy. qd̄ de vacuo fuerūt due opiones: q̄rū vna dixit vacuū cē aere: ex eo: qz̄ p̄m̄ cōez̄ modū loquedi. dicim^o vas cē vacuū in q̄ nihil p̄ter aerez p̄tinet̄. isto mō nō loq̄t̄ h̄ Az̄. de vacuo: n3 ēt̄ democr. et leucip. qz̄ p̄cesserūt aere et oīa trāsp̄rentia cē plena. dixerūt t̄m̄ ipa cē corpa porosa: et in se h̄re foramina: vt p̄ ea possz̄ fieri actio et pa^o. tā real̄ q̄z̄ itentioalis. Tale. n. vacuū agit et patit̄: et est calidū vel fridūz̄ durū vel molle: graue aut leue. Alia opio. dixit vacuū cē locū p̄uatu3 corpe. v3. aliquā d̄mensionē sepatā p̄tentiā corpe: aut ibibitā corpe: et de tali vacuo est disputa: p̄sens. est. n. tale vacuū p̄ter oēm q̄litatez̄ taz̄ p̄mā q̄z̄ sc̄daz̄. posuerūt ḡ democr. et leucip. vacuū sepatū a corpe: et emp̄. unbibitū corpe: et passiuū.

quib^o sit m̄ d̄m̄

omph^o opi. d̄ barno

Quāuis h̄ icōueniēs sit solū dare circulari figure calidū. Necē ē. n. et h̄riuz̄ fridūz̄ alicui alij adaptare figuraz̄. Inicōueniēs aut̄ si hec qd̄ez̄ existunt: dico aut̄ calitas et friditas. Grauitas at̄ et leuitas durities et mollities nō existunt.

65

Secūdo p̄lo. si corpa idisibilia sunt: illa sūt iuicē actia et passia. (Istā p̄nez̄ p̄bat̄ p̄hs tripl̄ et p̄ sic. illa sunt inuicē actia et passia in q̄b^o inuenit̄ calitas et frigiditas. gra

Compro ut dicitur in principio
Philo i dicitur pons sui orbis

De generatione

uitas et leuitas: durities et mollities: s; si corpa indiuisibi-
lia sūt in eis inueniuntur p̄dicta. igit̄ r̄c. t3 d̄na cū maiori idu-
ctiue: tā in mixtis q̄ in elctis. hec. n. alterant̄ p̄calitatē et fri-
giditatē: et mouētur localr p̄ grauitatē et leuitatē: durities
et mollitiē. grauitas. n. et leuitas sūt po^o actiue. durities vō et
mollities sūt po^o passiue pertinetes ad scōam spēm q̄lita-
tis: vt h̄r in p̄ntis. m̄ior vō delect̄ ex fūdamēto illoz. Nā
ipsi dicūt q̄ calz nulli p̄petit: nisi figure circulari: et q̄ t̄m
athomi sp̄ice figure sūt calidi: q̄ t̄m nō ē v̄ez: qz celū ē fig-
sp̄ice: et t̄m nō est calim: et ignis ē calidus: et nō ē si^o sp̄ice ex se
s; t̄m rōne p̄tinētis. Admissō t̄m cū eis q̄ t̄m calim copetit
si^o sp̄ice. seq̄t q̄ fridū copetit alteri figure v̄l triangulari v̄l
quadrāgulari: aut alteri subsequēti figure: qz si vnuz con-
trariū est in rerū natura: et reliquū est in reruz natura: vt
habz videri p̄mo ce. si igit̄ in ipsis corporib^o idisibilib^o sūt
calitas et friditas. p̄ idē in eis sūt grauitas et leuitas: duri-
ties et mollities: qz nō appz rō p̄p quā isunt ille q̄litates p̄-
gn p̄ idē sint alie q̄litates z^o. vt b̄n appz iductiue tā i mix-
tis q̄ in elctis. in eis. n. inueniuntur calitas et friditas. et ex se
quēti. grauitas et leuitas: cū ad caliditatē seq̄tur leuitas et
mollities: et ad friditatē grauitas et durities. Le. li. (Quā-
uis hoc icōueniēs sit solū dare circūdāte figure calim) vt
ipsi d̄nt: t̄m p̄cesso illo (nece ē ei). s. calido. (Quā friduz ali-
cul aly adaptare figuraz. icōueniēs at ē. si h̄ duo existūt.
dico aut calitas et friditas: grauitas aut et leuitas et duriti-
es et mollities nō existūt) ita q̄ ē icōueniēs ponere calita-
tes et frigiditatē sine alyz.

66 **Sed t̄m graui^o p̄m excedentiā inqt eē. Bemo-
critus vnūq̄q̄z idiuuidū. q̄ p̄pter et calidus:
talia aut entia nō pati adiucē ipossibile. A. g. a
multū excedēte calido leuiter calidum.**

**Sed ar^o p̄hs ad idē sic. illa sūt iucē actiua et passiuā. q̄
rū vnū ē magis calim et reliquū min^o calim: s; si corpa idis-
bilia sūt: illoz vnū ē magis calim: et reliquū min^o calz. igit̄
r̄c. t3 d̄na cū p̄ma pte aūtis iductiue. videm^o. n. ignē cale-
facere manū: et aquā magis calidā itēdere min^o calidā. z^o
p̄ aūtis p̄bat ex fūdamēto et opione Democ. et leucip. qm̄
in oī ḡne idisibiliū ipsi posuerūt magis graue: et min^o gra-
ue: magis leue et min^o leue. sic q̄ i ḡne idisibiliū sp̄icoz da-
bat graui^o et min^o graue: et in ḡne idisibiliū triangulariū cō-
similr: sic q̄ i grauitate et leuitate ipi ponebat resp̄cū oīuz
athomoz excedēs et excessum. Le. l. (S; t̄m graui^o s; ex-
cedentiā dicit eē democ. vnūq̄q̄z idisibiliū. quapp et calidi-
tis) ipse d; assignare (talia at̄ etiā nō pati adiucē ipole. v.
ḡra. a multū excedēte calido leuiter caliduz.)**

67 **Sed t̄m si durz et molle. Molle aut in patien-
do aliqd d̄ subactiuū. n. et molle.**

**3° ad d̄nē ar^o p̄hs. illa sūt iucē actiua et passiuā: qz vnū
ē durū: et reliquū molle. igit̄ si corpa idisibilia sūt. illa sūt i-
uicē actiua et passiuā. t3 d̄na cū maiori: qm̄ durz puenit ef-
fectiue a sicco. molle vō puenit effectiue ab hūido. cōstat
aut iucē actiua et passiuā hūidū et siccū: et qm̄ durū est et a
frido et strigēte: fridū aut est actiuū: et hūidū subactiuū. id
durz d̄ actiuū: et molle subactiuū. p̄stat aut q̄ acti^o et sub-
actiuū. i. passi^o sūt iucē actiua et passiuā. minor colligē ex
opione illoz: qm̄ ipsi p̄cedūt q̄ idisibiliū corpoz qdā sūt
dura. igit̄ p̄ idē qdā sūt mollia. p3 d̄na: qz si vnū oppositoz
ē in re: nā: et reliquū ē in re: nā. deide qz oē v̄triusq̄ sūt
v3. duri et mollis. sūt. n. friditas et siccitas q̄ sūt cāe duri: et
ēt sūt calitas et hūiditas q̄ sūt cāe mollis. Le. l. (S; t̄m du-
rū ē) sicut ipsi d̄nt i corpi^o idisibilib^o per idē (et molle ē)
idisibile eiusdē (molle aut in patiēdo aliqd d̄ subactiuū.
est. n. molle)**

Dubitatur qz v̄ q̄ duruz nō sit effect^o sicci: et p̄r

q̄ nō si iuenit durz iuenit molle: qm̄ durities celi nō ē ef-
fectiue a sicco: cū in celo nō sint q̄litates p̄me: n3 i celo in-
uenit mollities cū tāgenti q̄ celū nō cedit in seipz. **B^o**
q̄ sic duplex ē dēfitas. ita duplex est durities. ē. n. vna dē-
fitas q̄ est effect^o fridi: vt p̄dit Lōmēt. 7. p̄hy. et h̄ iuenit i
mixtis et i elctis: et ē alia dēfitas q̄ est effect^o multitudis m̄ae
in q̄titate. et hec iuenit in corpi^o celestib^o. dicit. n. p̄hs. z.
celi. q̄ stella ē dēfior p̄ sui orbis. sic in p̄posito ē d̄m q̄ du-
plex ē durities. vna qdē q̄ est effect^o sicci: vt determinat Az.
z^o h^o. et hic iuenit in elto terre: et i mixtis in qb^o d̄nat sicci-
tas terrestris. Alia est durities q̄ est effect^o multi^o m̄ae i q̄-
titate. et iuenit in celo cui nō opponit mollities. qm̄ ḡ Az.
dicit q̄ si iuenit duruz iuenit molle. logtur de mollitie et
duritie: vt sunt effect^o hūidi et sicci.

**Sed t̄m icōueniēs si nihil existit nisi solū figu-
ra et si existit vnū aut solū. A. g. h̄ qdē frigidū:
hoc aut calidū: neqz. n. vna aliqua eēt nā corū.
s̄līr aut ipole si multa vni. Indisibile. n. ens in
eodē hēbit passiōes. Quapp et si patit̄ siqdem
ifrigidat̄ hoc aliqd et aliō faciet: aut patiet. eo-
dem aut mō et de passiōibus alijs.**

**Tertia s; si corpa idisibilia sūt illa nō sūt iucēz actiua
et passiuā. p̄bat. si corpa idisibilia sūt: aut igit̄ h̄nt t̄m figu-
rā: aut p̄ter figurā h̄nt q̄litates p̄mas. si h̄nt subm figurā:
illa nō sūt iucē actiua et passiuā: qz figura abstrahit a mo-
tu: actiōe et passiōe. vt p3 in ma^o. in qb^o iuenit p̄ se figura.
nō aut mot^o actiō v̄l passiō. si at̄ corpa idisibilia p̄ter figu-
rā h̄nt q̄litates p̄mas. aut ḡ h̄nt illas it̄rāsmutabilr a^o trā-
mutabilr. si it̄rāsmutabilr. sic q̄ vnum h3 calitatē non po-
tes h̄re friditatē. et aliqd h3 friditatez nō potes h̄re calidi-
tatē manifestū ē it̄ez q̄ illa nō sūt iucē actiua et passiuā: cū
calim nō agat in fridū. nisi remittēdo frigi^o: et it̄roducēdo
caliditatē: n3 eō frigi^o agit in calim: nisi p̄ remissionē calu-
tatis: et it̄roductionē frigiditatis. imo se^o q̄ nlla sit vna nā
calidi et fridi: qdē ē rōne d̄rio. d̄ria. n. h̄nt fieri circa idē
et idē susceptibili vicisiz isūt: vt h̄r i postp̄dicametis. et p3
d̄na. si mā vni^o athomi h̄ret vnū d̄riū absqz politate alteri-
us. si vō p̄cedit q̄ idisibilia corpa h̄nt trāsmutabilr q̄lita-
tes p̄mas. sic q̄ h̄ns friditatē p̄t h̄re calitatē. et eō. seq̄t q̄
corpa idisibilia sūt corpa disibilia: qdē ē rōne eos. Et q̄ illd̄ se-
quat arḡ. oē qd̄ mouet localr p̄t ē in termino a q̄. et p̄t̄z in
termino ad quē. igit̄ oē qd̄ mouetur alteratiue de vna q̄lita-
te p̄ma in aliā q̄litate d̄riā p̄t̄m ē subvna. et p̄t̄ sub alia. v.
g. si aliqd alterat a calitate in friditatē: p̄t̄ue stāte altera-
tione hēbit vnā p̄t̄ sub calitate: et aliā sub friditate: s; oē
h̄ns isto mō diuersitatē p̄t̄m ē disibile. igit̄ corpa idisibilia
si sūt trāsmutabilia de vna q̄litate in aliā necario sūt dis-
bilia. Le. li. (S; t̄m icōueniēs ē) q̄ sit actiō v̄l pa^o (si nihil
existit) in ipsis athomis (nisi figura. Et si existit v̄m soluz.
v. g. h̄ qdē calim) absqz politate friditatis (id vō fridum)
absqz politate calitatis (n3. n. eēt vna aliq̄ nā corū s̄līr aut
ipole et si mlta) d̄ria successiue isūt vni (indisibile. n. ens i
eodē). i. in seipso hēbit passiōes) d̄rias (quapp et si patiat̄
s; q̄ ifrigidatur hoc aliqd). v3. athomus (necessario ali-
ud). i. alia pars (faciet aut patiet) et per d̄scq̄ns ē disibile
(Eodē autē mō et de passiōib^o alijs) dicat̄. v3. de hūido et
sicco: albo et nigro et h̄.**

**Hec. n. et solida et planitiē dicētibus indisibi-
lia p̄tingit eodē mō. Neqz rarioza. n. neqz den-
siora ē pole ḡnari vacuo nō ēte in idisibilibus.**

**Ex p̄dictis Az. increpat p̄lonē et Democ. di. q̄ democri-
ponēs corpa idisibilia. et p̄lo sup̄ficies idisibiles p̄s̄līr h̄ue-
rūt log circa actōez et passiōē et vacuū. nlls. n. corz potuit**

non quod... quod... quod...

pprie saluare actiōem 7 passiōem pp idiffibilitatē suozuz pncipioz: 7 qlibz eoz habuit ponere vacuū pp raritatē 7 dēfinitatē: nō. n. ē pole gñata ex idiffibilit' fieri dēfioza 7 rarioza absq; vacuo. 7 rō ē i' nā v' idiffibile attigēs aliud nō facit magnitudinē. iō opz itercipi vacuū si d3 fieri magnitudo. 7 tūc fm quādā apparentiā saluabit dēsum cū idiffibilia erūt ppingoza 7 raru cū erūt remotioza. L. li. (Deceni 7 solida). i. corpa (7 planities). i. supficiē (oidētib' idiffibilia 7 rigit eodē mō) dicere. v3. Democ. 7 ploni (neq; enī rarioza n3 dēfioza: 7 pole gñari vacuo nō ente in idiffibilib'). i. vacuo nō exñte iter ipsa idiffibilia. (Nōn' q' l3 qlibz istaz opionū fuerit icōueniens: tñ peioz fuit opio plonis q' d'mocriti: qm' Democri. cessit vacuū eē tāq; sequēs ex sua opione. plo aut nega' vacuū: nō obstāte q' vacuū esse sequat ad suā opionē. 7 stat. n. q' pei' ē cedere verum repugnās: q' cedere flm sequēs. Democ. n. bñ rñdebat ccedēdo vacuū esse: qz illd' seqbat ex sua opione: sed plo male rñdebat ccedēdo nll3 vacuū esse: qz h' repugnabat sue opioni. Jō plo ignorauit ppiā vocē. nulla. n. voce aut scriptura d3 negari sequēs: neq; ccedi repugnās vt docent regule topicoz: 7 ars obligatoria.

Sed occurrūt duo dubia. p'mū qz v' 2' 7 3' cōclusio iuicēz repugnare cū 2' 7 cōcedat actiōem 7 passiōem si sūt corpa idiffibilia. 7 3' negat actiōem 7 passiōem si sunt corpa idiffibilia.

(Scdm du' v' q' minima nālia nō sint corpa idiffibilia. dato mō arguēdi Az. nā cū illa iuicē agāt 7 patiant. 7 oē qd mouetur ptiz ē in termino a q. 7 ptiz in termino ad quē. sequitur hic minima nālia eē d'iffibilia. 7 ipsa eadē sūt idiffibilia fm Lōment. g' corpa idiffibilia sunt d'iffibilia. (Ad p' d' q' 2' nō repugnat 3': qm' quelibz illaz est vna cōditio a. l'is. cui' a'ns iplicat d'ictiōem loqndo de corpozib' idiffibilib' iuxta mētez Democ. 7 leucip. cōcedim'. n. q' si tñ pater est fili' ē. 7 si tñ p' est. nlls fili' est: ex eo q' illa ex' implicat d'ictiōem tñ p' est: sicut etiā p' p'hy. 7 parmenidez 7 melissuz. iducit Az. illa duo d'ictoria. p'n' est: 7 nllm p'ncipiū est: si tñ vñū ē: 7 illud est p'n' qd ab illis cessuz est. Et q' illa ppō implicet d'ictiōem. corpa idiffibilia sunt. mani' est: qz si aliqd est idiffibile nō est corp'. 7 si ē corp' nō est idiffibile. oē. n. corp' fm q' h' est cōtinuū. 7 oē p' h' fm q' h' est d'iffibile in infi': vt pbat. 6. p'hy. (Ad 2' d' q' minima nālia sunt d'iffibilia in infi' 7 3' quātitatez: nō solū p' designatiōem ptis ex parte: sed etiā p' sepatiōem ptis a pte. sunt aut idiffibilia fm formā. 7 h' idiffibilitate sepatiōis partis a parte. nō aut idiffibilitate designatiōis partis extra parte. 7 h' fuit itentio Lōment. democ. aut 7 leucip. voluerūt h' idiffibilia nō posse diuidi neq; inq'tū p'hyca: neq; iquātum mathematica: neq; q' vis mōbre aliquā d'iffibilitatez in ptib'. sic q' vna ps sit calida: 7 reliq' frigida. Un' athomis rotūdis nullā q'litates ppriaz dederūt p'ter caliditatē. vt p3 in l'fa. Jō isti ponētes corpa idiffibilia necessario habuerūt ponere actōez 7 passiōez qz posuerūt quosdā athomos fridos: 7 quosdā calidos. et habuerūt negare actiōem 7 passiōem ex quo posuerūt in athomis itransmutabil' q'litates p'mas. S3 Az. 7 Lōmēt. ponētes minima nālia idiffibilia fm formā: 7 d'iffibilia 7 3' mām 7 quātitatez voluerūt q'litates p'mas in eis trāsmutabiliter iueniri: 7 q' necesse est ipsa perceptibil' trāsmutari per adquisitiōem qualitatis cōtrarie pus in vna parte q' in alia.

Circa p'dicta querit. vtz fm itentioez p'hi qdlibz idiffibile possit alterari. Et arg' q' sic p' qdez de idiffibili p'hyfico habēte positiōem in cōtinuo: qm' ē dare minimā carnē fm Az. p'mo p'hycozū. 7 oium nā cōstātuz terminata est rō magnitudis 7 augmēti. p' ipz. z. de aia. cōstat aut q' h' pnt alterari cū habeāt d'iuū: 7 sint corruptibi-

lia. (Scdm arg' de idiffibili p'hyco nō hñte positiōez i cōtinuo. cuiusmodi ē aia itellectiua: qm' ipsa alteratur d' opione in opione: 7 de ignorātia tā negatiōis q' d'ispōnis in sciam: vt collig' ab ipso p'ho. 3. de aia. dī. q' intells ē sicut tabula rasa in q' nihil ē scriptū. 7 q' aia itellectiua sit idiffibile p'hycū. p3. z. p'hy. vbi Az. demrat q' ad illaz aiaz stat 2' p'hyca: sicut d'ideratio medici ad sanitates. (3' arg' q' idiffibile mathematicū hñs aliquā dimēsiōez pōt alterari: qz in pntis. ca. de q'itate: quāta fuerit supficiēs: tāta ei' dices eē albedinez. Si g' supficiēs pōt eē alba. 7 n'r pōt albefieri 7 denigrari f3 Az. i l'ra. sit g' vna supfi' vni' d'iformiter alba: 7 nō gradu ad gradu: vt. 8. 7 qm' talis latitudinis itēfio corrūdet gradu me: 8. vt. 4. segtur illā in tēfioem eē in linea media: sicut 7 gradus vt. 4. ē in eadez linea. 7 p' d'ns linea pōt itēdi 7 remitti 7 alterari. 7 stat aut lineā 7 superficiē eē idiffibilia hñtia dimēsiōem. (Quarto arg' idez de idiffibili mathematico nullā oino diuisiōnez hñte. cuiusmodi ē pūct'. dicit. n. p'hs. 6. p'hycoz. q' tale idiffibile pōt moueri localr. ig' per idē pōt alterari. p3 d'na a sufficiēti similitudine. Alr non posset assignari cā pp quaz radu reflexi a speculo cōcauo inducit maiore calitatez d' statē a speculo q' imediato: nisi qz radu cōgregātur i pūcto remoto: 7 nō in aliquo pūcto imediato. h' aut cōgregatiō nō potest fieri in pūcto absq; alteratiōe. (Responde' q' oē idiffibile p'hycū vel mathematicū pōt alterari p se: vel p accis p'pe vel iproprie. minima. n. nālia q' sunt idiffibilia p'hyca alterātur per se alteratiōe p'pe d'ca. aia autē itellectiua ē p se alterat': 7 nō alteratōe p'pe d'ca. de' at 7 itelligentie nec p'pe nec iproprie: neq; p se: neq; p accidēs alterātur fm Lōmēt. iz. metaphy. 7 hoc ideo qz si sūt idiffibilia: nō sunt idiffibilia p'hyca cū sint oino separata a mā. dicit. n. p'hs. z. p'hycoz: q' mouētia nō mota non sunt ampli' p'hyfice cōsiderationis. (Itē oia idiffibilia mathematica habētia positiōem in cōtinuo: siue dimēsiōnem habeat siue non alterātur alteratione p'pe dicta: 7 per accis. sicut. n. talia idiffibilia sūt in loco per accidēs. per Az. 4. p'hycoz. 7 mouetur localr per accis quocunq; motu volueris. p' eūdem. 6. p'hycoz. ita oia talia calefiunt 7 frige fiūt: dealbantur 7 denigrātur: nō per se: sed per accis. 7 sic nullus mot' localis: neq; locus d' ē in aliquo idiffibili subiectiue p se vel per accis. ita nulla alteratiō neq; aliqua q'litates p'ma vel scda p'pe loquēdo d3 dici p se vel per accidēs esse subiectiue in pūcto: linea aut supficiē: sed sunt tñ in materia 7 3' quātitate corporeā. Lū vō d' quāta fuerit superficies: tāta albedinē eius esse dices aut color est in corpore: qz in superficie: vt habet. 4. p'hyficozū: aut color est extremitas p'pici in corpore terminato. per Az. in li. de sensu 7 sensato. responde' q' hec oia d'icta sunt fm famositate: 7 cōmune modū loquēdi. (Lōsequēter d' q' neq; itensio neq; gradus est in pūcto vt linea subiectiue per se vel p accidēs: sed tñ in quātitate vt in materia: per accis rōne qualitatis per se exñtis in materia 7 in quātitate: nō etiā p'pe dicit q' radu reflexi a speculo cōcauo sint in pūcto mathematico: sed sunt ad illuz punctū. p'pterea non alteratur pūctus per se: sed tñ p accidēs rōne medij in quo sunt per se h' radu reflexi: qz ergo pūctus: linea 7 superficies sunt in materia subiectiue tñ per accidēs. ideo qualitates p'me 7 secūde que dicūtur eē in materia per se: 7 denominēt ratiōe materie puncta: lineas 7 superficies: nō tamen sunt in eis subiectiue aliquo mō p'pe loquēdo. qualitates enī p'me 7 secūde 7 motus ad illas penetrāt mām 7 quātitate corporeā fm oēs tres dimēsiōnes. puncta autē linea 7 superficies nō habent tres dimēsiōnes. quō g' pnt eē h' motus 7 q'litates aliquo mō subiectiue in illis. Improprie tñ 7 metaphorice. motus 7 q'litates dñr eē in pūctis: lineis 7 supficiē: eo mō quo d'

quod sunt illa q' dicitur...

nota

De generatione

aitur manū eē in digito: et aliqd eē in suo fine. iuxta doctri-
nas **A**z. 4. physicoz. dī. n. man^o in digito: qz nō pōt eē ma-
nus sine digito. et linea dī eē in pūcto taq; i suo fine: qz ter-
minat et cognoscit pūcto. ita hō q̄litatez et mot^o sūt in pun-
ctis: lineis et supficieb^o: qz nō pōt eē absq; istis. cogscunt et
ac terminant eoz magnitudies p pūcta: lineas et supficies.

70

Amplius aut icōueniēs et pua qdē idi-
uisibilia eē: magna aut nō. **A**līc qdez
magis rōnabilr maiora cōfringent qz
pua: hec qdē. n. dissoluunt facili^o par-
uis. **E**.g. magna qdē pcedit ex multis: idisibi-
lia aut vlr: qre magis qz magnis existit puis.

Quarta dō est h. nō ē posse aliq eē corpa idisibilia que
sūt rerū pncipia. **I**stā dñe pbs 4. pbat. et p sic. si aliq eēt
corpa idisibilia q sūt rerū pncipia. hō idisibilitas eēt rōne p-
uitatis: vt dicūt democri. et leucip. s; argt q puitas nō tol-
lit idisibilitatē: qm corpa magna sūt idisibilia. q p idē et cor-
pora pua sūt eiudē rōnis. loquedo de corpe fm q̄titate
et nō s; formā: vt ipsimet loquuntur. corpa. n. est spes spālī-
sima: vt hī in pntis ex opione antiquoz: iō si eē idisibile p
se cōpetit alicui corpi. nec iō cōpetit cuilibz corpi: qm eē di-
uisibile nllī cōpetit rōne magnitudis vel puitatis: s; ratōe
pncipia. **C**ū ḡ cōtinuitas eē hī et eē p se ueniat taz corpi puo
qz magno: qm spes spālīssima eē q̄lī cōpetit cuilibz suo infe-
riori: vt colligit de mēte oium pboz: tā modernoz qz an-
tiquoz: sequitur q eē idisibilia sūt corpa pua. sic corpa
magna. **E**t licz facili^o didant magna qz pua: sic et facilius
agut magna qz pua: qm magna cōponūt ex puis: et resoluūt
tur i pua: nō tū magis sūt idisibilia magna qz pua. q̄titas
n. cōtinuitas nō suscipit magis et min^o: vt hī in pntis. q nec idisibi-
litas qz eē pncipia: suscipit magis et min^o. **Q**u aut diuisibilitas
sūt passio cōtinuitatis. oīuz e. 6. pby. vbi dīmrat. oē cōtinuitas eē idisibile
i hī. si ḡ oē idisibile p se cōpetit cuilibz corpi tā puo qz ma-
gno: nllā poterit assignari cā pp quā idisibile magis cōpe-
tit puis qz magnis. idisibile. n. et idisibile sūt opposita. et oīa
corpa tā magna qz pua sūt eiudē spēi spālīssime. iō nō est
posse idisibile cōpetere magnis. et idisibile puis. **L**e. l. **A**m-
pli^o aut icōueniēs est et pua qdē idisibilia eē: magna aut nō.
nec qdē. n. rōnabilr maiora magis cōfringuntur. i. didunt
(qz pua. hec qdē. n.). i. magna (dissoluuntur facili^o) paruis
corpib^o (v.g. magna offendūt. i. cōponūt (ex multis) puis
(idisibile aut vlr qre magis qz magnis existit puis). i. pp
qd vlr eē idisibile magis cōpetit paruis qz magnis. q. d. nul-
la pōt ratio nec causa assignari.

71

Ampli^o aut vtz oium vna nā illoz solidoz:
aut differt alterz ab alteris: queadmodū si hec
eēt ignea: hec aut terrea fm tumorē. **S**iqdez
enī vna nā ē oīuz qd diuidēs: aut qre nō sūt
tāgētia vni: queadmodū aq qn aquaz tāgit. ni-
hil. n. differt posterior aq a priori. si aut alia q-
lia hec et manifestū ē q has ponēdū pncipia
et cās cōtingentiū magis qz figuras.

2o arg^o pbs ad eādē dñe. qredo vtrū oium corpoz idisibi-
liū q illi dicūt eē rez pncipia sit vna nā aut diuersa. si vna nā:
eo: quo oium minioz aq. qd igr ē distiguens iter illa: vt si
possint iuicē cōtinuari. et qd ē ipediēs: vt dū illa idisibilia
seiuicē tāgūt nō sit v^o cōtinuitas ex illis. due enī aq dū se tāgūt
iuicē cōtinuātur. et ex his fit vna aq. sic q nō appz dñia in-
ter pōrē et posteriorē aquā: et tota rō est: qz oium aq rū vna
ē nā. si ḡ oīuz athomoz eadē ē nā. necesse est q possint iuicē
cōtinuari: et ex his fieri vni. **S**i aut dicat in pncipia: q hoz idi-
uisibiliū corpoz est alia et alia nā s; q diuersificatur i q̄lī

tatib^o et figuris eo mō quo duo minia nālia determinātia
sibi minimā quātitatē. dñr hīe diuersas nās. v3. minimū
nāle ignis. et minimū nāle terre. seqt tūc q illa corpa idis-
ibilia nō sūt rez pncipia: s; ille nāe sūt pncipia rez qb^o dñt in q̄lī-
tatib^o et figuris. v.g. mini^o ignis et mini^o terre: nō obstāte q
sūt idisibilia fm formā: adhuc nō sūt pncipia rez: s; pot^o ille
nāe dñr eē pncipia rez s; qz dñt ignis et aq. ita i pposito hō
corpa athomalia nō debēt dici pncipia: s; pot^o nāe illoz faciē-
tes dñam eētiales debēt dici pncipia. **L**e. l. **A**mpli^o aut
qrit vtrū vna et eadē sit (nā oīuz illoz solidoz) corpoz
idisibiliū (aut dñt alterz ab alteris. queadmodū si hō qdez
eēt ignea: hō at terrea s; tumorē). i. s; q̄titatē nāle quaz
sibi determinātia (Sigdē. n. vna nā ē oium qd videns). i. ē
iter illa ipediēs cōtinuatōez (aut qre nō sūt) dū sūt se (tā-
gētia vni: queadmodū aq aquā cū tāgit. nihil. n. dñt poste-
rior a pōrē) in nā (si aut alia q̄lia hō). i. si aut hō idisibilia ha-
bebūt diuersas nās (mani^o q has nās) ponēdū ē eē pncipia
et cās cōtingentiū. i. gñabiliū et corruptibiliū (magis
qz figuras). i. corpa figurata.

Ampli^o aut dñia in nā vtiqz faciēt et patiētur
approximātia adinuicem. 71

Tertio arguit sic pbs. illa sūt pncipia rez q sūt pncipia agēdi et
patiēdi: sed nature corpoz idisibiliū sūt pncipia agēdi et
patiēdi. q nāe corpoz idisibiliū et nō ipsa idisibilia figura-
ta sūt pncipia rez. p3 dñā cū maiori: qz eadē sūt pncipia trāsmu-
tatiōis et rei trāsmutare: vt pbat p pby. s; mior dclarat: nā
illa eadē sūt pncipia agēdi et patiēdi qb^o eētialr dñt agēs et
patiēs: s; corpa idisibilia p nās suas eētialr dñt. q natu-
re corpoz idisibiliū sūt pncipia agēdi et patiēdi. v.g. cū ignis
et aq iuicē applicant ignis agit i aquā p nām suā: et aq pati-
tur p nām suā. eō aut aq agit in ignē nō p illā nām p quaz
patiē: s; p aliā: sicut et ignis p aliā nām agit. et p aliā patiē.
ostat aut q iste nāe sūt pncipia agēdi et patiēdi qn aq et ignis
iuicē applicant. sūt et pncipia qb^o dñt nālī et eētialr ignis et
aq. iō tales nāe dici debēt pncipia et nō aq et ignis. **S**ic i pposi-
to nllā corpa idisibilia sūt pncipia: s; illa sūt pncipia qb^o agūt
et patiūtur: et qb^o cōueniūt et dñt in nā hō corpa idisibilia.
Le. li. **A**mpli^o at dñia in nā et vtiqz faciēt et patiēt appro-
ximātia adinuicem) nō qdez seipsis p et p se: sed suis nāis. iō
nāe illoz sūt pncipia: et nō ipsa corpa.

Ampli^o qdē qd ē qd mouet. sigdē. n. aliō pas-
siuū est. si aut ipm seipm: vniqz qz aut diuisibi-
le erit: fm aliō qdē mouens: fm aliō aut motū
Aut fm idē contraria existunt. 71

Et nō solū mā erit vna nūero: s; et potētia. 74

4o arg^o pbs ad illā dñe ex fūdamēto democri. di. corpa
idisibilia moueri i vacuo. qrit ḡ pbs vtz talia corpa idis-
ibilia moueant a se vlr ab alio extriseo. si ab alio extriseo
tūc se hnt tm passiue ad motū: et nō sūt pma corpa: qd ē
illū. et p3 dñā: nā celū mouet a seipso: qz ē p^o corpa. si autēz
corpa idisibilia mouent a seipsis. et oē mouēs seipz p se di-
uidit in duas ptes. qruz vna ē p mouēs. et alia pmo mota:
vt demrat. s. pby. ḡ talia corpa idisibilia didunt in duas
ptes: qru vna est p mouēs. et alia p mota. et p nō soluz
seqt q idisibile ē idisibile: s; et q ipsa corpa idisibilia non
sūt pma pncipia: s; ille ptes ex qb^o cōtinuunt sūt pma pncipia:
quoz qdlibz ē Democ. **S**i at negaret democri^o illā. oē
mouēs seipm p se. didit in duas ptes. qru vna ē p mouēs.
et reliq p mota. cū igr idēz sit mouēs et motū: et agēs et pa-
tiēs. seqt q dñia sūt dñr de eodē fm idēz. pbat: nā oē mo-
uēs mouet fm qz ē in actu. et oē motū mouet fm qz est in
pō: vt dclat. 3. pby. s; act^o et pō supra eodē: et s; idē sūt d-
ria: vt hī ibidē. cū igr fm Democ. idē s; idē et eodē supru
est mouēs et motū. hī itentū q dñia dñr fm idēz de eodē.

CSecundo sequitur quod non solum est eadem materia numero mouentis et moti: sed et est eadem ratio et diffinitio. Quis est finis: quia aliter diffinitur mouens, et aliter diffinitur motus, et alia est ratio mouentis, et alia est ratio moti: mouens enim est illud a quo est motus: et motus est illud in quo est motus. Ratio mouentis est ratio actus: et ratio moti est ratio potentie: non quod actiue: sed passiuue. mouens enim est potentia actiua que est principium transmutandi alterum: sicut quod habet motum est potentia passiuua que est principium transmutandi ab altero. sicut quod habet iuxta doc. 9. metaphy. Le. li. (Ampli quod mouet) indissolubile in vacuo (et si quidem est aliud) extrinsecum non ergo est principium corporis: quia est terminus (passiuum. si autem ipsum seipsum) mouet (vniuersumque autem dissolubile erit finis aliud quod mouens finis aliud motus: aut finis idem materia et non solum materia erit numero vna) in mouente et moto (sed et potentia) ratio et diffinitio erit eadem.

Dubitat **S**yltina ratione: quia videtur quod idem finis ideus est agens et patiens: quia intellectus humanus agens do aliquam intellectione recipit eam: et ipse est indissolubilis per carentiam partium. igitur non potest esse agens per vnum et patiens per aliud: et per vnum iter finis seipsum: et non finis aliud est agens et patiens. **I**tem pono quod deponat aliquam caliditatem in puncto a. isto admissio a. punctus est patiens. per vnum. quia punctus est simpliciter indissolubilis. et minor pars ex eo: quia in casu illo a. punctus esset infinite intensus in caliditate: quod declarat sic. **A**cepto b. cor pore vni calido vt vnu. si deus caliditate per me medietatis poneret in secunda materia b. corporis illa medietas efficere tur itesa vt duo: quia itesio fit per additionem gradus ad gradum seu latitudinis ad latitudinem in eodem subiecto. Et si itesio caliditatem secunde partis proportionabiliter poneret ad eam in residuo. illud residuum efficere itesum vt. 4. et sic in infinito. si itesio totam caliditatem poneret in puncto ille redderet infinite intensus. **A**d primum dicitur quod intellectus humanus est forma subalis hominis finis per se. et de anima. hinc duas partes potenciales. quarum vna dicitur intellectus agens que est omnia facere. et alia intellectus possibilis que est omnia fieri. cum igitur agat per intellectum agens: et patiat per intellectum possibilem. igitur huiusmodi agens que est anima intellectiua non finis idem agit et patit. deinde ipse intellectus subalis hominis cuius iit per se de puncto subiecto per actum et potentiam: vt videtur esse de mente philosophi. 5. metaphy. cum igitur agat finis per actum: et patiat per finem per idem. igitur non habet idem modum intellectus humanus agit et patit. **A**d 2. respondet Marsius. dicitur quod punctus esse esse implicat contradictionem: quia in casu isto sequitur quod est finite et infinite intensio: quia caliditas in se est precise finite itesa: ex qua est eadem caliditas que per se fuit. et etiam sequitur quod est infinite intensio: quia sunt infiniti gradus caliditatis: non coicantes in eodem subiecto primo. **I**tem ratio hinc ista: quia punctus mouet localiter per actum. 6. phy. et in loco per eundem. 4. phy. igitur idem mouet alteratue. et est quod non dico per se: sed per accidens. **P**rimo sequitur. caliditas a. puncti est illa eadem que fuit in b. corpore. et in b. corpore nunquam fuit infinite itesa. igitur non in a. puncto est infinite itesa: quia per idem probaretur quod tota caliditas b. posita in secunda materia. non sit itesior quam in toto b. quod est contra: et per vnum: quia est illa eadem. **S**ecundo dicitur quod per idem non potest esse in a. puncto subiectiue: quia non per se: sed per accidens: vt patuit in 3. phy. **T**ertio dicitur quod non implicat contradictionem: quia de potest illud facere: aut intellectus non metiendo intelligere. **Q**uarto dicitur quod si aliquid caliditas esset in a. puncto illa non esset alicuius intensio: quia intensio foris materialis est modus seu passio quantitatatis fluens ab intrinseco mediante quantitate. id est subtracta quantitate statim tollitur intensio et remissio materialis forme. **Q**uinto dicitur quod si caliditas esset in puncto alicuius intensio ipsa esset infinite itesa finis per actum probauit per coextensioem vni caliditatis supra aliam: et in casu isto ipsa nullo ageret: quia caliditas non agit absque specie sensibili: sed spes sensibilis multiplicat absque quantitate: nullus enim sensus tactus possit percipere illam caliditatem: sic nec alius visus possit videre albedinem ex parte solum in puncto: siue esset finita siue infinite intensio.

Sed dubitat **P**onendo quod a. et b. sint duo vni caliditate disposita in magnitudine: rari

tate et densitate: sit tamen a. caliditas vt duo. et b. vt vnum: et ponat deus caliditate a. in c. puncto. et caliditate b. in d. puncto. **E**t arguitur sic. caliditas a. et tunc fuit dupla intensio ad caliditate b. et nulli illorum est aliquid caliditas supaddita: nec ab aliquid eorum aliquid est subtracta. igitur adhuc caliditas a. que est in c. puncto est dupla intensio ad caliditate b. que est in d. puncto. et per vnum nulla illarum est infinite intensio. **R**espondetur negando primam rationem: quia subito tamen caliditas a. que caliditas b. est facta infinite intensio. vnum posito quod a. sit bipedalis quantitate: et b. tamen pedalis. et quod de quibuslibet parte proportionabili bore stature augeat tamen a. que b. ad duplum. patet quod in fine bore a. non erit maius b. quia tunc quolibet illorum erit infinitum: et tamen continue ante illud istas a. erit duplum ad b. et ita dicatur in primo. **E**x predictis sequitur per quod aliquid sunt caliditates. quarum quibuslibet est infinite itesa: et tamen vna est maioris potestatis quam reliqua. per 3. da quod a. caliditas sit potentie vt duo. et b. potestatis vt vnum: et ambe ponantur in punctis: quod quibuslibet illarum in casu isto sit itensa in infinitum manifestum est. et quod a. sit in duplo maioris potestatis quam b. declarat: nam potestatis rei habet attendi penes multitudinem forme. et tamen precise multitudinem forme habet a. et b. nunc sicut ante: quia tamen a. que b. est eadem caliditas numero que prius fuit. cum ergo a. continue fuit in duplo maioris potestatis quam b. igitur dum sunt in punctis. a. est in duplo maioris potestatis quam b. **S**ecundo dicitur quod aliquid sunt caliditates. quarum vna est infinite itesa et alia finite itesa. et tamen illa que est finite itesa est maioris potestatis quam illa que est infinite itesa in quantumque per portioe volueris. per dato quod caliditas b. ponat in puncto: et non caliditas a. siue accipiat caliditas a. vt duo: vel vt tria in potestatis aut in quantumque proportionioe volueris habetur intentum.

Quicquid quod igitur per poros motionem igitur passiones contingere. sed si quod et plenis poris supfluit poris. Si enim patit aliquid ita: oem et si non poros habens sed ipsum primum ens patiet eodem modo.

Secundo. frustra ponitur poris per actionem et passiones. **I**tem dicitur per se triplex probatur. et per in actione et passione reali non propter aliam causam ponitur poris: nisi vt agens moueat ad illos. et igitur dicit eos: et repleat ipos: vt ex b. sit iuxta potestatis aut immediatum passio: sed absque illis poris potestatis esse agens iuxta potestatis et immedie passio: igitur frustra ponitur illi poris. per vnum cum maiori ex opo. **E**mp. minor autem est manifesta: quia corpora celestia sunt iuxta posita et imediata: ac est oba et mixta absque habet poris. **L**e. lram. (Quicquid quod per poros motum) per subgressum agens (in quibus passiones contingere: si quod et plenis poris) sit actio et passio (supfluit poris. si enim ita patiat aliquid oem). si poris existetibus plenis: vt dicit emp. (et si poros non sit habens: sed ipse primum ens) id est immediatum agenti (patiet eodem modo) frustra ponitur poris.

Ampli autem quod contingit de inspicere et videre vt dicitur. **N**eque enim finis tactus contingit transire per trans parietia: neque per poros si plenus vniuersiusque: **Q**uid enim differt a non poros habere: omne enim sic erit plenum. sed et si vacua quod hec: necesse autem corpora in eis habere ibidem contingit sursum.

Secundo arguitur per se in actione et passione intentionali ostendit quod in visione non regraditur poris per se quod res visa transseat ad visum: non per se quod visus transseat ad re visam: quia quibuslibet vtrum illi poris sint pleni aut vacui. si sint pleni. igitur nihil videtur cum per repletio: ne poros non transseat visus ad re visam: non res visa ad visum si autem dicitur quod ibi poris sint vacui. igitur potest repleri: quod repletio facta nihil videbit: quod est inconueniens: quia tunc oculus non videret colore state optia dispone oculi et obri cum puritate medij: et proportionata distantia. **S**i igitur mediu transparentes non est porosum per ipsum non fiet visio ne sit penetra: corporum. si autem fuerit porosum poris existetibus plenis. itesio non fiet visio per eadem de causis: sed si fuerint vacui poterunt repleri. aut per rarefactionem partium corporis in quo sunt: aut per subintroitum vaporum aut aliorum extrinsecorum corporum. et itesio non fiet visio

75 quod frustra ponitur poris propter actio itesa

76

De generatione

Le. li. (Ampli⁹ aut⁹ quō ptinget de īspicere) .i. de visione (accidere vt dicit. nō enī fm tactum) .i. per penetratōez (ōtingit trāfire per trāsparetia neq; p poros si plen⁹ vnuf qsq; qd. n. differt aut nō poros hre. oē. n.) ītermediuz (sit erit plenū: sed si vacua qdē hec) forātia sunt (nece ē aut corpora in eis hre) qñq; ītroitū (idem ptingit rursū.)

C Si autē talia fm magnitudinē suā vt non suscipiāt corpus aliquod ridiculū. parū quidez existimare vacuū: magnū autēz non esse vacuū. Qualecūq; autem vacuū aliquod existia re dicere nisi regiones corporis. Quapropter manifestū quoniam omni corpoz. i. fm tumorem simile erit vacuum.

C Sorte ad istā obiectiōē possz emp. rīdere di. q nō oēs pori replētur corpore: sed quidā sic z qdaz nō. magni qdē replent corpore: sed parui nō replētur. Istā rāsiōē excludit pbs di. q ridiculū ē ponere talia vacua ita pua fz magnitudinē: vt nō recipiāt corp⁹: qñ ridiculū ē parū perū existimare eē vacuū z nō susceptiuū corporis. magnuz vō porū nō esse vacuū z eē corporis susceptiuū. imo ridiculū est qlecūq; vacuū existimare eē cū nō debeam⁹ dicere vacuum eē aliud qz locū corporis. iuxta diffōnem habitā. 4. pbycoz. v3. vacuuz ē loc⁹ puatus corpore. lz ergo possit eē vacuū isto corpore z illo: nō tamē pōt eē vacuū simplr oī corpore. sicut. n. mā absoluit ab hac forma z ab illa. nunq; tñ absoluitur a forma simplr. ita loc⁹ absoluit ab hoc loco z ab illo: nunq; tñ absoluit a corpore simplr. Est q dare vacuum fm qd: z hō vacuū nihil aliud ē: nisi regio siue locus puat⁹ corpore vno: z plen⁹ alio. z ideo cuilibz regioi z cuilibet loco ē adaptabile aliqd corp⁹: z eē cuilibet corpore est adaptabilis aliqua regio z aliqs loc⁹: seu vacuū fm qd: z hoc fm equalitate magnitudis: qz loc⁹ est eqlis locato: vt pbatur. 4. pbycoz. fiat ergo sic ar^m. Pori existentes in corpore trāsparete. vtz sint pleni an vacui. si pleni īpedietur visio. si vacui cū nō detur vacuū simplr: vt ē pbatum 4° pbycoz: sz tñ fm qd. segtur q illi pori sunt pleni. z p pñs itez impedit. Le. li. (Si autēz talia) vacua ponātur (fm magnitudinē vt non suscipiāt corp⁹ aliqd) illud ē ridiculū qñ est (ridiculū quidē parū) porum (existimare vacuū: magnū aut nō) existiare (vacuuz. neq; qualecūq; vacuū aliqd aliud) cōtingit (existimare aut dicere nisi regionē) .i. locū (corporis. quapropter manifestū: quoniam oī corpore fm tumore) .i. fm qstitate (qle erit vacuū)

C Uniuersalr autē poros facere superfluū. Si quidē enī nihil facit fm tactū neq; p poros trāfiens faciet. Si autē in tāgēdo z poris non entibus: hec quidē patient: hec autē faciēt ad se inuicē hoc modo inatorum.

C Tertio arguit pbs ad cōlonē per rōnē tāgentez vniversalr oēs actiōem z passiōē siue fuerit realis siue itentiōa lis: aut si fuerit mālis vel spūalis. Nam frustra fit p plura qd pōt fieri per pauciora: sz actio z passio eque bn pnt fieri nō ponēdo poros: sicut ponēdo. ergo illi frustra ponunt ppter actiōem z passiōē. tenet dñā cū maior: qz nō ē ponēda multitudo absq; necessitate. mior aut declarat: quoniam pori nō sunt ponēdi nisi vt agēs attingat passuz: sed poris nō exntib⁹ adhuc agēs attingeret passum. ergo possibilis ē actio z passio absq; hō poris. si. n. agēs non agit in passum tāgēdo ipm: neq; etiā īgrediendo per poros: quoniam īgrediēdo poros tāgit ipm passum. si autē agit in tāgēdo passum. īgr nō exntibus poris nō minus iuicem ageret z paterētur quecūq; sunt apta nata iuicem agere z pati. Le. li. (Uniuersalr autē poros facere superfluū) est (siq

dem enī nihil facit) .i. agit (fm tactum nec per poros trāfiens faciet) .i. agēt aliqd (si autēz in tāgēdo) agēs agit in passum. segtur q z (poris nō entibus) .i. nō exntib⁹ (hec quidē patiētur. hec autē faciēt) .i. agēt (adiuicē hoc mō inator) .i. qcūq; sunt inata agere iuicē. hec qdē dñr de numero inator agere z pati iuicem.

C Quoniam ergo ita dicere poros vt quidaz existimāt: aut mendaciū: aut inane est manifestū ex his. Diuisibilibus autē oīno corporib⁹ entibus poros facere ridiculū est: fm id enī qd diuisibilia sunt possunt separari.

C Ex p̄dictis Az. īfert q ponentes poros ppter actiōem z passiōē: aut dicit falsum: aut frustra ponūt illos: qd de clara ē sic. si pori essent necessary ppter actiōez z passiōē: aut īgr ista necitas eēt ex parte agentiu z patientiu: aut ex parte modoz agēdi z patiēdi. Nō ex parte agentiu z patientiu: qz oīsum est agēs posse alterare passuz absq; hō poris. Nō etiā ex parte modoz agēdi z patiēdi: qz si sic. B ideo est: qz actiuū subīgredit passiuuz. nō qdem per penetrationē: sed qz modicū actiuū fit iuxta modicū passiuū. ppter ea facili⁹ fit actio z passio. (Dāc necessitate concludit pbs di. q corporib⁹ exntib⁹ omnino diuisibilib⁹ ridiculū est poros facere. fm id enī q diuisibilia sunt possunt separari. z poterit eē modicū vni iuxta modicū alteri⁹. absq; positione poroz: sicut appz in mixtiōe humidoz. z maxime vini cū aqua. oīno ergo supfluit poros facere ppter actiōem z passiōē. Le. li. (Qm ergo ita dicere poros vt qdaz existimāt eē mendaciū) .i. flm (aut iane est) .i. frustra (manifestū est. diuisibilib⁹ aut oīno corporib⁹ entibus) .i. existētibus (poros facere ridiculū est. fz. n. q diuisibilia pnt separari) z modicū agētis poni iuxta modicū patiētis. (Nō tādum q illaz qnq; cōlonū quatuor pme vadūt imediate z Democritū z Leucip. vltima vō z Emp. z seqces ei⁹: neq; eos īprobat quo ad pōnez vacui: qz. 4. pbycoz destruxit opiones eoz asserētes vacuū eē: neq; simplr īprobat poros: qz necē est poros eē in corporib⁹ mixtis taz ppter mām qz ppter finē: sed īprobat poros quo ad necessitate actiōis z passiōis oīdes illos nō esse necessarios in actiōe z passiōe. ppter ea dicit in li. q dicere poros sic qdā existimāt: aut mendaciū aut iane est. mendaciū qdē: qz sepe est actio z passio absq; hō poris: vt p3 in trāsmutatiōe elemētoz: frustra vō qz z si essent nō ppter actionez z passiōem eos ordinasset natura: sed ppter aliā cāz: vt p3 in plātis z animalibus.

Sed dubitatur qz vidēt qz pori z si supfluum quo ad actiōem z passiōē: nō tamē quo ad modū agēdi z patiēdi: qz vt videm⁹ facilius alterātur porosa qz non porosa: qz actio z opatio agētis citius īgreditur pfunditate passi porosi: qz passi non porosi. z ista vidēt eē cā ppter quā assabilia stilo vel cultello pforamus: z poris replem⁹. hoc ideo vt ab igne citi⁹ decoquātur. (Rār qz porositas corporū. sicut nō ē necessaria ad agēdū z patiēdū. ita nec ad modū agēdi z patiēdi cuilibet sit vtilis in aliquo casu: nō tamen sit vtilis simplr siue actio z passio itentionalr aut spūalr fiat: siue realr z materialr. actio enī z passio sensus ita facili⁹ fit sine poris: sicut cū poris: ac etiā actio z passio aeris vel aque in illuminatiōe: qm sensatio z illuminatio subito z diuisibilr fiūt: vt pbat Az. z Lōmēt. z^o. de aīa. Elemēta autē eque facili⁹ se trāsmutāt sine poris sicut cū poris in qbus est actio realis z successiua. imo aliqn pori īpediūt velocitate actionis: sicut p3 in actiōibus factis per reflexiōem radioz a speculo cōcauo. meli⁹ enī fit actio illa clausis poris qz apertis: qm rady meli⁹ reflectūtur. z meli⁹ reflecti maiorē z itensiorē actiōem faciūt. p3 ergo qz pori nullo mō regrūtur zc.

q mltuz vacū dnt

qm dnt vacū

qm dnt vacū simplr
nō dnt fm quō

Ao autē modo existit gñare in entibus & facere & pati dicam: accipiētes principium dictum multoties. si enim est hoc potestate: hoc autē actu tale inatum est.

C Istud est 4° caplm hui⁹ tractatus in quo phs determinat de actiōe & passiōe fm ppriā opionē. postq̄ determinat de illis fm opionē alioz. in cui⁹ pma parte pmittit cōditiōes actiōis & passiōis. In scda vero venatur defectuz antiquoz per dclones. ubi. (Tū autē existimare) In pma parte quibz dditiones enūerat phs actiōis & passiōis. quarū due pme accipiūtur ex pte agentis & patiētis. Aliēvo tres accipiūtur ex parte modi agēdi & patiēdi. Prima ergo cōditio est q̄ patiēs sit tale in potētia: quale est agēs i actu: ita q̄ qcqd patiēs est aptū natū recipere illud idē agēs est aptū natū agere. Et qcqd agēs est aptū natū agere illō patiēs sit aptū natū recipe. dicit. n. Lōmēt. hic q̄ qz corpora pposita sunt ex mā & forma quoddā ē in pō. s. passiuuz: & quoddā in actu. s. agēs. & cū ita sit cā passionis nō est: nisi qz patiēs est receptibile rei agētis. Et dicit phs q̄ ista conditio est pncipiū multoties acceptū: qz nō tm̄ hic: s. in plurib⁹ alijs locis phie idē repetit: & nō solū in actiōe reali: s. etiā itentiōali: nā 2° de aīa. dicit q̄ sensitivū est tale in potētia q̄le est ipm̄ sensible in actu. sensible. n. fm q̄ hō nō est inatū agere nisi formas itentiōales. & ita ipm̄ sensitivuz fm q̄ hō nō est inatū recipe nisi formas itentiōales. propterea dicit phs ibidē. q̄ o3 vlr accipere: qm̄ sensus est susceptiv⁹ spērū sine materia. totū autē hoc fudatur in eo qd̄ ponit phs 3° pphycorū. oē agēs agit fm q̄ est in actu. & oē patiēs patiē fm q̄ est in potētia. Le. li. (Quo mō autem existat generare). i. fieri (i entib⁹ & facere & pati dicam⁹) fm opionē nām (accipiētes pncipiū multoties dictuz. si enī hoc quidē potestate. hoc autē actu). i. si patiēs est in potētia. & agēs in actu (tale inatuz est) agere vel pati s. q̄ est in actu vel in potētia.

C Non tamē qdem pati: tum autē non pati: sed oīno fm quātum est tale.

C Scda cōditio est: q̄ patiēs sit passibile fm quālibz ptez sui: & nō sit fm aliqua partē passibile. & fm aliquā ipassibile. & loq̄tur phs de pte quātitatiua & nō qualitatiua: qz aīa intellectuā est ps hoīs patiētis in generatione & corruptio ne: nō tm̄ patiē hō fm aīaz intellectuā: cū itell⁹ sit ipassibil: igenerabilis: & icorruptibil: vt pbat. 3. de aīa. si. n. oē patiēns patere tm̄ fm vnā partē: aut fm aliquā sic: & aliquaz nō: nō daret aliqd qd̄ patere fm seipm̄ pmū: s. tm̄ s. pte: & cū oē qd̄ cōpetit alicui tm̄ fm partē ppetat ei p accis: vt declarat Lōmēt. 5. pphycorū. daret agēs qd̄ per se ageret: & nō patiēs qd̄ per se patere: qd̄ est 3° pma dditionēz di. q̄ tale debz eē patiēs in potētia: quale ē agēs in actu. Le. lras. (Nō tamē qdē pati: tū autē nō pati). i. nō o3 patiēs pati fm aliqd sic. & aliqd nō (sed vbiq̄ fm quācūq̄) partes ipsum (est tale). i. passibile.

C Magis autem & minus fm q̄ tale magis & minus. Et has res vtriq̄ aliquis dicit magis i esse: vt in metallicis: extendunt enī se passiuē vene continue.

C Tertia dditio est q̄ patiēs magis & min⁹ patiat fm qd̄ ē magis vel min⁹ dispositu. magis enī patit aqua ab igne: qz terra: & lignū qz lapis: & caro qz os. qz magis disposita ē aq̄ qz terra: & lig^m qz lapis: & caro qz os. oē. n. qd̄ recipitur in aliquo recipit fm nām rei recipiētis: vt declarat. 2. de aīa. & isto mō pōt saluari positio d̄ poris si per poros itelligatur partes magis passiuē. ita q̄ illud corp⁹ ē porosuz: qd̄ h3 ali

q̄s pres magis passiuas: & aliq̄s min⁹: & illō corp⁹ nō est porosuz qd̄ h3 oēs pres eq̄lr passiuas. v. g. in micris vbi fodiuntur metalla iueniūtur vene se cōtinue extēdētes in terra vel in lapide que sunt mā metalloz. & iste a virtute sol⁹ igrediēte per eas valde passiuē sunt. mō tales venas possumus vocare poros seu partes porosas. In homogeneis ḡ vbi ē vniformitas partū fm hūc modū loquēdi nō assignatur poris: sed bñ in etherogeneis vbi ē difformitas partū in qualitativ⁹ p̄mis. & in mā dissimilr disposita. Le. lram. (Magis autē & minus) patiē patiēns (fm q̄ tale magis & min⁹) est dispositū (& hac) itentiōe (poros vtiq̄ aliq̄s dicit in eē magis) cōgrue qz ponere foramina vacua (vt in metallicis). i. in mineris vbi fodiūtur metalla (extēdunt enī se vene p̄tinue passiuē) ab occulta vtute celi.

C Continuu i gr̄ vnūq̄q̄ & vnū ens ipassibile.

C Quarta cōditio est: q̄ patiēs sit discōtinuu agēti: qz si sit p̄tinuu ipm̄ oīno sit ipassibile stāte p̄tinuitate. nō enī patitur aq̄ ab aq̄ sibi cōtinua: s. ab igne discōtinuo. & loq̄tur phs de actiōe reali & nō itentiōali: qz cū ignis agit in aquā partes cētrales ignis etiā agūt in aquā. hoc autē esse nō posset nisi ipse ptes centrales ageret in partes circūferentiales: nō qdē effectū realē: qz talē file nō agit in file: s. itentiōalē. Neq̄ loq̄tur phs de cōtinuitate fm quātitate: sed fm q̄litatez. illa enī dicūtur p̄tinua fm quātitate: quoz mot⁹ est vn⁹ deducta rarefactiōe & cōdēsatione. & illa dñr cōtinua fm qualitate: quoz gradus ē vn⁹. cōstat autē q̄ p̄tinua s. quātitate iuicem agūt & patiūtur: qm̄ medietas calida aq̄ aut aeris aut ligni agit in aliā medietatez frida: sed cōtinua fm qualitate nō iuicem agūt nec patiūtur: qz si ē vn⁹ & idē gradus p̄ totū cū file in gradu nō agat in file nllm̄ illoz in alterū agit. Le. li. (Cōtinuu ḡ vnūq̄q̄) ipsi agēti fm vtate (& vnū ens) fm graduz est ab illo (ipassibile.)

C Similr autē & non appropinquantia nec sibi ipsis: neq̄ alijs: q̄ facere inata sunt & pati. Bico autē. V. g. nō solum tages calefacit ignis: sed & si longe sit: aerē quidē ignis: aer autē corp⁹ calefacit: inatus facere & pati.

C Quinta cōditio est: q̄ agēs & patiēs sint iuicē p̄tinua mediate vel imediate. vn̄ agēs & patiēs iuicem agūt & patiūtur. si sunt imediata: ac etiā si sunt me^m. sic q̄ totū me^m patiat ab agēte. vbi autē tm̄ distaret q̄ patiēs eēt ex totā spēraz actiuitatis agētis nulla fieret actio neq̄ passio ab agēte in passum. v. g. ignis calefacit aquā imediataz sibi: ac ē distantē. dū mō to^m aerē intermediū calefaciat. si tm̄ distaret aqua ab igne: q̄ eēt extra spēraz actiuitatis ignis. sic q̄ nō totus aer mediās patere ab igne nō ageret ignis in aquā. op3 i gr̄ q̄ ignis agat in aerem: & aer calefact⁹ agat in aquā. Le. li. (Sitr autē) nō erit actio & passio si erūt agēs & patiēs (appropinquantia neq̄ sibi ipsis neq̄ alijs que in nata sūt facere & pati. dico autē alijs) eo q̄ (nō solum) corpus p̄p̄quū (tages calefacit ignis: s. & si lōge sit aerē qdē ignis) calefacit (aer autē corp⁹ calefacit inat⁹ facere & pati.)

Dubitat 3° pma dditionē in q̄ fudantē qdā mō oēs alie: nā hec iferica patiūtur a corpib⁹ celestib⁹: & tm̄ nō sunt talia impolia qualia sunt corpora celestia in actu: qm̄ corpora celestia sunt actu ipassibilia: & sub forma celi. hec autē iferica nō pnt eē ipassibilia: neq̄ sub forma celi. C^o Rñr vno verbo quia Aris. itelligit de agēte & patiēte cōicantib⁹ in mā. cōstat autē hec iferica nō cōmunicare in mā cūz supercelestib⁹ corporib⁹. Et si ista expositio videre nimis stricta. dicat q̄ Ar. itendit cōpare potētiā & actū ad dispōnē vel formā pueniente ab agente: & receptaz in patiēte ad hūc itellm̄: q̄ patiēs est in pō recipiēdi formā quā agēs est in actu ad agēdū. mō corp⁹

78

in patitū

De generatione

ra celestia nō sunt in actu ad agendū formā celi: neq; ipas-
sibilitate in bec inferiora: et hoc id: qz actualitas celi ad agē-
dū nō est actualitas formalis: sed tñ v̄tūalis. Et vt b̄ cla-
rius itelligat̄ sit bec p̄ma distinctio. duplex est actualitas
agētis respectu p̄ducibilis forme. v̄z. formalis et v̄tūalis.
actualitas formalis agentis est illa qua forma terminans
motū. et forma a qua ē motus sunt eiusdem rōnis. et sic ignis
ē in actu respectu aque calefactibilis per illū: qm̄ caliditas
p̄ducta in aq; et caliditas p̄ducēs in igne sunt eiusdem ra-
tionis. Actualitas v̄tūalis agētis est illa qua forma termi-
nās motū: et forma q̄ est p̄m̄ motus nō sunt eiusdem rōnis: et
isto mō sunt elta in actu in gnōne aialium q̄ fuit ex putre-
factioe: cum aia p̄ducta et q̄litates p̄me faciētes motū nō
sint eiusdem rōnis. ¶ 2^a distin^o est ista: duplex ē actualitas
v̄tūalis agētis. s. p̄or et posterior. Actualitas v̄tūalis p̄or est
illa a qua dependet actualitas formalis. et sic sol d̄r esse in
actu respectu calitatis p̄ducte in aq; qm̄ illa est eiusdem rō-
nis cū calitate ignis q̄ etiā depēdet a virtute solis. Actua-
litas v̄tūalis posterior ē illa q̄ depēdet ab actualitate for-
malis. et isto mō sp̄ma d̄r esse in actu in gnōne hoīs: qm̄ agit
per v̄tutes ex̄tē in eo dependentē a forma hoīs gnāntis
q̄ est eiusdem rōnis cū forma hoīs geniti. ¶ Dōm q̄ cor-
pora celestia sunt in actu resp̄cū hoīs inferiorū. nō q̄des sūt
in actu actuali^o formalis: s; actualitate v̄tūali: nō posteriori-
o: sed p̄or: qm̄ ab actuali^o celi depēdent oēs actualitates
formales oīum agentū ex̄tē in sphaera eltoz. Quā ergo
A. dicit. 3. phycorū. q̄ omne agens agit p̄m q̄ est in actu:
nō itendit q̄ oē agens p̄ducit formā eiusdem rōnis cū for-
ma sua: sed q̄ oē agens agit p̄m q̄ est in actu formalis aut
v̄tūalr eo mō quo d̄m̄ est.

79

¶ Cum q̄dem existimare pati: tum aut nō de-
terminātes q̄ in p̄ncipio hoc dicendū. Siqui-
dem. n. nō v̄biq; disibilis magnitudo: s; ē cor-
pus idisibile: aut latitudo: non v̄tūq; erit v̄biq;
passibile: sed neq; p̄tinuum v̄llū.

¶ Istis distinctionib^o p̄missis Aris. ponit duas r̄clones in
q̄bus venat̄ defectū antiquoz. quarū p̄ma est bec. necē ē
patiēs nō esse p̄positū ex idisibilib^o p̄m quantitate. 2^a con-
clusio. nō est necē in actōe et passiōe ipm̄ patiēs eē actu di-
uisum. ibi (Si aut hoc) p̄ma r̄clō p̄bat. Nā si patiēs
p̄poneret̄ ex idisibilib^o p̄m quantitate nllm̄ patiēs ē passi-
bile p̄m quālibz ei^o partē. 2^a r̄clō est 3^a scōdaz p̄ditionē: et patet
2^a r̄clō ex eo: qz nulluz idisibile est passibile: siue fuerit corp^o
idisibile: vt ponebat Democ. siue fuerit punct^o aut linea
aut superficies idisibilis: vt asseruit plato. imo si q̄libz cor-
pus p̄poneretur ex idisibilib^o: vt illi asserūt: nullū corpus
eēt p̄tinuū. nō. n. p̄t fieri aliqd p̄tinuū ex p̄ctis: aut ex li-
neis. aut ex superficieb^o: vt p̄batū est. 6. phycorū: Nō etiā
ex corp^o idisibilib^o arbomalia: qz semp̄ iter oīa duo
talia corpora cadit vacuū mediū. vt p̄batū fuit supra d̄
itentiōe Democ. et Leucip. Le. li. (Tū q̄dē) .i. in vna par-
te (existimare) aliqd (pati tūz aut) .i. in alia parte (non)
pati idē (determinātes in p̄ncipio) hui^o capli in 2^a condi-
tiōe (hoc dōm) q̄ illud nō p̄tingit. (si. n. non v̄biq; disibi-
lis magnitudo: s; ē corp^o idisibile: aut latitudo) idisibilis
(nō v̄tūq; erit v̄biq; passibile: sed neq; p̄tinuū v̄llū) .i. nllz
corp^o p̄tinuū si fuerit p̄pō ex idisibilib^o. ¶ Notādum q̄
nō iconuenit corp^o componi ex idisibilib^o p̄m formā. imo
necesse ē corpora nālia componi ex idisibilib^o p̄m forma.
v̄z. ex minimis nālib^o: sed est ipole corp^o cōponi ex idiuifi-
bilib^o p̄m quantitate: qm̄ tūc nullū esset corp^o passibile ex
eo: qz partes eius nō essent passibiles. nō. n. passibilia sunt
p̄ctā: neq; linee neq; superficies p̄pter defectū p̄fundita-
tis in qua recipit forma p̄ducta: nō etiā sunt passibilia cor-
pora idiuifibilia arbomalia: qz illa sunt it̄asmutabilia s; 3

democritū. corpora aut idisibilia p̄m formā que d̄r̄ minia
nālia p̄m p̄m et cōmē. b̄n̄ sunt passibilia: qz sunt genera-
bilia et corruptibilia.

Dubitatur qz videt̄ aliqd eē patiēs qd̄ ē ipassibi-
le p̄m aliquā partē ei^o: qm̄ elz terre: ac
etiā elm̄ ignis patit̄ ab elo sibi p̄p̄nquo: et tamē cuiuslibz
istoz aliq̄ pars ē ipassibilis. v̄z. pars cētralis terre: et p̄ cō-
nēxa ignis: cū. n. actio et passio fiat rōne p̄rietatis. et nullaz
illarū partiū v̄nq; possit attingere cōtrariū: segtur nullaz
illarū posse pati. ¶ R̄n̄ q̄ non itendit p̄hs semp̄ cuiusli-
bet patiētis quālibz partes pati: qm̄ forte patiētis aliq̄ ps
est extra sphaera actiuitatis agētis. et dato q̄ quilibz ps sit i-
fra sphaera actiuitatis agētis. adhuc actio p̄cedit successiue
per partē an̄ partē: et p̄ partē post partē p̄ aliq̄ mēsurā tem-
poris patit̄ totū pro qua nō patit̄ quilibz ei^o pars: s; suffic-
quālibz partē esse passibile: et dato q̄ p̄tes cētrales terre:
aut p̄tes circūferētiales ignis non possint pati. p̄pter defe-
ctū 2^a r̄clō: tñ sunt passibiles: qz ex se sūt apte nate pati. et stati-
pateretur cū illis 2^a r̄clō sufficiens applicatū eēt. ex quo enim
oēs p̄tes terre sunt eiusdem rōnis: et oēs p̄tes ignis sunt eius-
dem sp̄ci sp̄alissime. nllā ē ps passibilis qn̄ quilibz ps sit pas-
sibilis. cū nulla ps p̄ se p̄petat alicui ididuo alicui^o sp̄ci q̄
nō competat cuiuslibz ididuo eiusdem speciei: vt colligit̄ a
p̄ho p̄mo posteriorum.

¶ Si autē hoc mendaciū: et oē corp^o disibile.
Nihil differt dicere disum esse quidez tāgere:
aut v̄tūq; disibile esse. si. n. segregari p̄t p̄m ta-
ctus: vt aiūt quidā: et si nōdum est disum. pos-
sibile. n. disum eē. fit. n. nullū ipole.

¶ Scōda r̄clō. nō ē necesse in actiōe et passiōe ipm̄ patiēs eē
actu diuisum. istā 2^a r̄clō p̄hs multipl̄ p̄bat. Illud nō est ne-
cessariū ad cui^o op^o nō segtur aliud iconueniēs: s; ad istā.
in actiōe et passiōe nllm̄ patiēs ē actu disum. nllm̄ segt̄ icon-
ueniēs. siue illud ponat̄ flm̄: corp^o nō disibile in istā: qd̄ di-
xerūt Democrit^o et Plato: siue p̄dnat̄ illud v̄m eē corpus ē
disibile i semp̄ disibilia: qd̄ p̄cedūt nāles. igr̄ r̄clō. 1. 3. 2^a r̄clō cū
maiori: qz d̄dictoriū necessary ē impole: ad qd̄ segtur icon-
ueniēs: et minor declaraf. Nā sicut ē in tactu. ita et in actiōe
et passiōe: cū tact^o sit cā actiōis et passiōis: s; in tactu ad
corp^o nō eē actu disum nō segt̄ iconueniēs: qz nō oī corp^o
tactu eē actu disum: sed sufficit q̄ sit disibile. igr̄ et in actiōe
et passiōe ad nllm̄ patiēs esse actu disum nō segtur icon-
ueniēs: sed sufficit ipm̄ eē disibile: sicut. n. v̄nū corp^o altez
tāgit: siue corp^o tactū sit actu disum: siue non sit actu diui-
sum. ita v̄nū corp^o patit̄ ab alio: siue sit actu disum: siue nō:
dū mō sit disibile. igr̄ et patiēs nō est actu disum. sicut. n.
apud platonicos ponētes segregationē corp^o: eē ad idifi-
bilia: nō segtur aliqd iconueniēs. siue ponat̄ corp^o eē actu
disum: siue ponatur ipm̄ eē disibile. ita in p̄posito nulluz
segtur iconueniēs. siue qz ponat̄ patiēs esse actu disum: si-
ue ponat̄ ipm̄ disibile eē. sufficit. n. ipm̄ eē disibile ad hoc
q̄ patiat̄. Le. li. (Si aut hoc mendaciū: est distionē cor-
poris stare ad idisibilia (et omne corp^o disibile) esse ifinitū
est verū (nihil differt disum eē q̄dem) patiēs (aut tange-
re) ipsuz agens (aut disibile eē. si. n. segregari p̄t) corpus
(p̄m tactus) .i. p̄m idiuifibilia (vt aiūt quidā) v̄z. Plato-
nici (et si nōdum est disum erit diuisum esse) .i. diuisibile.
(fit enim nullū impossibile.)

¶ Aniuersalr autē generari hoc mō scissis cor-
poribus est iconueniens. Destruit enī hic ser-
mo alterationem.

¶ 2^a arguit p̄hs 2^a r̄clōne sic. illud nō est neciū: sed flm̄ q̄
posito et admissio segt̄ iconueniēs: s; posito et admissio fmo
ne. di. in oī actōe et passiōe patiēs esse actu disum. sequitur

iconueniens. igitur illud non est necessarium sed secundum. et nota cum maiori. minor autem pars ex eo: quia sermo ille destruit alterationem: quod sic declarat. Nam in quilibet alteratione manet idem a parte: videlicet ad finem: ut est ostensum. 5. philosophia. et per tractatum huius. si igitur in quilibet actione et passione patiens diceretur ipsum non maneret idem a parte: ad finem. et dicitur non alteraretur. Le. li. (Utrum autem hoc generari modo). id est hoc modo pati (scilicet in corporibus inconveniens. destruit. n. hic sermo alterationem.)

¶ Videmus enim idem corpus continuu ens: quoniam quod humidum: quando autem coagulatum: non autem divisione et ratione hoc patiens.

¶ Tertio arguit philosophus. illud non est necessarium: sed secundum quod est manifeste per experientiam: sed patiens dicitur in quilibet actione et passione est manifeste per experientiam. igitur et. pars nota cum prima parte antea: et secunda declarat: quoniam videmus aliquod corpus continuu primo esse humidum et liquidum. deinde coagulatum. et hoc absque divisione et ratione partium. non enim est aliqua dispositio que prius non fuerit: neque aliqua divisio partium: quoniam tale corpus est magis densum. et magis strictum quam prius erat. oppositum autem contingeret si fuisset divisum in suas partes. Le. li. (Videmus autem idem corpus continuu ens: quoniam quidam humidum: quoniam autem coagulatum non divisione aut ratione hoc patiens)

¶ Neque conversione et ordine sicut ait Democritus. neque enim transductus neque transpositus secundum materiam neque transmissum coagulatum ex humido generatum est.

¶ Ex ista experientia philosophus dupliciter increpat Democritum. primo in eo quod ipse dixit in omni alteratione corpora indissibilia atque mala permutari conversione et ordine. quod non est verum. cum enim humidum sit coagulatum ibi non est conversio atque hominum. sic quod superiores fuerint inferiores: vel e contra: nec est ordo mutatus. sic quod posteriores fuerint anteriores. vel e contra. ex quo enim partes humidum restringuntur in coagulatione non apparet quomodo possit esse talis motus. atque hominum ad omnem directionem ponis: non enim tale corpus est transductum neque transpositum: neque transmissum: ut dicebat Democritus: non quidem transductum: quia non est motus de loco ad locum: neque transpositum: quia sue partes sunt in eodem situ: non est transmissum. scilicet per exitum alicuius partis extra ipsum: sed est tamen strictum et coagulatum in partibus. Le. li. (Nec conversio et ordine sunt atque hominum permutati (sicut ait Democritus: neque enim transductum est) ad aliud locum (neque transpositus secundum materiam). id est secundum partes materiales eius que dicitur atque hominum (neque transmissus) per exitum alicuius: quoniam scilicet (coagulatum ex humido generatum est.)

¶ Neque autem nunc sunt dura et coagulata indissibilia tumoribus: sed sicut omne nunc humidum: quandoque autem durum et coagulatum est.

¶ Deinde reprehendit philosophus Democritum in alio suo deo. voluit enim humidum non fieri coagulatum nisi aliqua corpora indissibilia dura et coagulata ingrediatur illud humidum: quod est secundum philosophum: quia in casu isto humidum fit durum et coagulatum absque introitu talium corporum indissibilibus durorum et coagulatorum. Nam tale corpus coagulatum deberet apparere maius post coagulationem: quam ante cuius oppositum experimur. Le. li. (Neque autem nunc sunt dura et coagulata indissibilia tumoribus). id est secundum magnitudinem (scilicet similiter omne). id est totum (humidum: quandoque autem durum et coagulatum est.)

¶ Amplius autem neque augmentationem possibile esse et diminutionem. Quod enim quodcumque erit factum maius siquidem sed erit appositio et non est transmutans: aut mixto aliquo aut secundum se transmutante. Quid igitur est generare et facere: et generari et pati ad invicem: et quo modo contingit:

et quo modo inveniunt quidam non contingit autem de terminatum sit hoc modo.

¶ 4. arguit Aristoteles ad hanc sic. si actio et passio fieret per scissuras. ipse esset aliquid augeri vel diminui. scilicet posse est aliquid augeri vel diminui. igitur ipse est actione et passione fieri per scissuras. pars nota cum minori. et maior arguit: quoniam si actio et passio fieret per scissuras alimentum non augeret corpus vivum: sed tamen replet illas scissuras: sic contingit de muro quod non auget in altum per solam repletionem foraminum et scissurarum. nullum ergo vivum proprie augetur: sed tamen improprie: eo modo quo vinum in appositione aquae: aut ignis in generatione alicuius dissimilis in sui natura. si enim alimentum non corrumpitur erit tamen appositum: et non augmentum. si autem corrumpitur erit generatio absque augmentatione. Cuiusmodi non contingeret aliquid diminui proprie: sed tamen improprie: eo modo quo diminuitur murus per subtractionem lapidum: aut ignis per corruptionem alicuius sue partis. ¶ Stat autem neque subtractionem factam per solum motum localem: neque corruptionem esse diminutionem veram. Le. li. (Amplius autem neque augmentationem posse est esse: neque diminutionem) si actio et passio fit per scissuras (non enim quodcumque maius erit scissum) proprie loquendo (scilicet erit appositum) tamen alimentum ad alitum (et non esse transmutans) id est non quilibet pars erit aucta per transmutationem alimentum: sed tamen maiorabitur (aut mixto aliquo). id est ad modum mixti ex aqua et vino (aut secundum se transmutate). id est ad modum ignis transmutatis aliquid in sui natura. ultio philosophus epilogat circa omnia precedentia. dicit. (Quid igitur est generare et facere generari aliquid et pati ad invicem: et quo contingit) dicere secundum veritatem (et quo inveniunt quidam) de numero antiquorum (non venit autem) ita esse sicut ipsi dicunt (determinatum sit hoc modo) quo dictum.

¶ Contra ea que dicuntur de coagulatione arguit. humidum coagulatum necario per rationem et transmissionem: quoniam congelatio aquae non est ex aqua pura: sed ex mixtione partium terrestrium cum aqua. hoc autem mixtio est quidam ratio. igitur coagulatio que est congelatio necio fit per rationem. prima pars antea pars: quia glacies in aqua ascendit ad superficiem: quod non contingeret si congelatio fieret ex aqua pura. secunda est pars antea est nota ad experientiam. Quoniam si accipiamus aliquam partem glaciei exstitis in superficie aquae mundissime: et ponam in olla mundissima bene coopta ad ignem: statim post degelationem appetit aqua immunda et terrestris: quod non contingeret nisi aqua fuisset commixta terra. ¶ Item non fit congelatio absque contractione partium terrestrium a quibus expellitur humidum aereum: ut prohibeatur aqua fluxus: et solidentur partes ne fluant: sed non fit humidum aerei expulsio absque transmissione. igitur propter rationem est transmissio. et ex hoc verum opinio Democriti. ¶ Rursum quod congelatio habet triplicem causam effectivam: et triplicem materiam. Ad congelationem enim ex parte materiae requiritur aqua et terra: et exalatio sicca. requiritur quidem aqua: quia sine ea non fieret congelatio: non enim congelatur sicca: neque humida in quibus non est aqua. non enim congelatur lapis: neque aer: neque vinum purum: requirit et terra: quia sine ea non fieret ingrossatio: neque apparet aqua turbida post degelationem. Exalatio vero requiritur: ut per eam melius restringatur partes iuices aquae et terre: alioquin non ascenderet glacies in aqua. ¶ Item ex parte causae effectivae requiritur frigiditas et influentia congelativa celi: et determinatio aspectus altorum que omnia concurrunt ad clausuram porum: et restrictionem aque et terre sicut: et commixtionem exalationis siccae cum illis. alioquin glacies possit esse gravior aqua: quod non contingit. ¶ Ad primum dicitur quod illa experientia de turpitudine aquae degelatae non probat in congelatione aliquam esse novam rationem: nam novam mixtionem: sed tamen maiorem restrictionem et ingrossationem partium iuice terre et aquae: quoniam pori clauduntur et ingrossant: ac restringuntur noiata miscibilia iuice. ¶ Ad secundum dicitur quod licet aliquando expellatur humidum aereum: non tamen illud est necessarium: quoniam in profundis aquae generatur glacies. ubi non est humidum aereum. in alijs autem coagulationibus: cuiusmodi est coagulatio olei et aliorum pinguium non oportet quod expellatur humidum aereum: propterea talia coagulata non sunt dura sicut glacies: quare et.

Vide de quatuor spiritibus

cu[m] aqua h[ab]et 3^m r[ati]o[n]em effluvia 11 9^m m[an]u

na

De generatione

Reliquum autē videndum de mixtione s̄m eundē modū methodi. Hoc enī erat tertiū p̄positoꝝ a principio.

82

Scrutandum autē est quid mixtio et quid miscibile: et quibus existit entis: et quo modo. Amplius autem vtrum ne est mixtio: an hoc mendacium.

Iste est 4° tractat^o h^o p̄mi de gnōne. in q̄ p̄s detersiat de mixtione: postq̄ determinauit de tactu actiōe et passiōe: et diuidit in 3^a capla. In quoz p̄mo manifestat possibilitatem mixtionis. in sc̄do vero dat modū mixtionis. ibi (Continuā autē) in 3° autē assignat ea que sunt bene et male miscibilia. ibi (Manifestū igitur qm̄) Primū caplm̄ diuiditur in tres partes. in quaz p̄ma p̄s cōtinuat se ad dicenda manifestās itentionem suā: et ordinē itentionis. In sc̄da arguit mixtionem non eē. ibi (Impole est enī) In 3^a soluit dubitationē. ibi. (Dic quidē sermo) Quantū ad primam partē dicit p̄s q̄ postq̄ determinatū est de omni motu ad formā: et de omni eo sine quo nō pōt motus ad formāz p̄ter est videndū de mixtione que fuit 3° p̄positoꝝ s̄m modū p̄cedendi superi^o expressum. Intētio ergo Az. ē d̄ terminare de mixtione. ordo autē itentionis cōsistit in quatuor q̄nibus. quarūz p̄ma est qd ē mixtio. sc̄da qd est miscibile et quibus entibus fiat. 3^a qd. quo mō fit mixtio. 4^a qd vtrū verum vel falsum sit mixtionem esse. Et qz ordo executionis cōtrariā ordinē itentionis. Ideo Az. in p̄mo c^o. d̄ terminat quartā questiōem. vtrū sit polis mixtio in sc̄do cap^o. 3° q̄nem. s. quo mō fit mixtio. in 3° caplo d̄ terminat alias q̄nes. v3. qd est mixtio: et qd est miscibile. et quibus reb^o fiat mixtio. Le. li. (Reliquū autē videndū de mixtione s̄m eundē modū methodi). i. s̄m eundē modū artis superi^o assignate (hoc. n. erat 3° p̄positoꝝ a principio) libri (Scrutandū autē qd est mixtio. et qd miscibile: et quibus existit entis. et quo mō) fit ipsa mixtio (Ampli^o autē vtrūz ne est mixtio: aut hoc mendaciū sit) v3. mixtionem eē. (Notandū qz 3° p̄ncipalr̄ itendit p̄s in hoc p̄mo. s. de motu ad formā de actiōe et passiōe: ac de mixtione: et qm̄ duplex ē motus ad formā. v3. ad formā substantiales: q̄ dicit generatio et corruptio: et mot^o ad formā accidentales. qui d̄ aug^o et alteratio. p̄terea p̄mū itentū p̄s erat diuidendū in duo itenta determinabilia p̄ duos tractat^o. in quoz p̄mo agebatur de gene. et cor. q̄ ē mot^o ad formā subalem. in secundo agebat de alteratione et augmētatione.

Impossibile est enī alterum altero misceri: quemadmodū dicunt quidam entibus quidē adhuc mixtis et non alteratis: nō magis nunc mixta esse q̄ prius iquunt. Sed consimiliter se habere.

Ista est sc̄da pars hui^o capli in qua p̄s arguit impossibilitatē mixtionis per rōnem quorūdam. Nā si mixtio ē polis aut igitur omnib^o miscilibus manētib^o: aut vno manente: et altero corrupto aut omnibus corruptis: sed nullo istorum modoz. igitur mixtio nō est polis: t3 p̄na cum maiori: quia nō plurib^o modis pōt fieri mixtio. et minor declarā. p̄mo qdem arguit qz nō est possibilis mixtio omnib^o miscilibus remanētib^o: qz si omnia miscibilia manent ipsa cōsimilr̄ se habēt post mixtionem: sicut ante mixtionem: sed ante mixtionē nulla ex eis fiebat mixtio. igitur nec post mixtionem: et per p̄ns implicat p̄dictōem mixtionē fieri oib^o miscilib^o remanētib^o: cum ad illud sequat mixtionem esse ex eisdē miscilib^o. Le. li. (Impole est enī aliqd̄ alterum alteri misceri qdē: sicut dicit qdam. entibus enīz adhuc mixtis et nō alteratis nō magis nūc mixta esse iquunt

q̄ prius: sed siml̄r se habere.)

Altero autem corrupto nō mixta eē: sed hoc quidem esse: hoc autē non esse: mixtionē autē siml̄r habentū esse.

Sc̄do arguit p̄s qz mixtio nō est polis vno miscibiliū remanēte. et altero corrupto: qm̄ miscibilia cōsimilr̄ se debent habere in mixto. aliter mixtū nō fieret ex eis: sed nō siml̄r se habēt in mixto si vnu remanet: et alterū corrupitur. igitur hoc modo non potest fieri mixtio. imo implicat p̄dictionē mixtionem fieri hoc modo: qz illud qd remanet est ens: et illud qd corrupit post mixtionē est nō ens. modo implicat p̄dictōēz nō ens misceri enti: cū mixtio sit relatio ponēs ambo extrema in actu. relatiua enim dicunt aduertentiā. et posita se ponūt: et pempta se perimūt: vt habet videri in predicamentis. et 5. metaphy. Le. li. (Altero enī corrupto) miscibiliū necesse est illa (nō mixta esse: sed hoc qdem esse. hoc autē non eē: mixtionem autē siml̄r se habentium) est necessarium.

Eodē modo et si ambobus cōuenientib^o corruptū est alterutrum mixtoꝝ. Non enī esse mixta nullatenus entia.

Tertio arguit p̄s qz nō est polis mixtio omnib^o miscibilib^o corruptis: quia si nō est polis mixtio vno miscibiliū remanēte: et altero corrupto: qz nō ēs nō potest misceri enti: a fortiori non pōt fieri mixtio oib^o miscibilib^o corruptis: quia nō ens nō potest misceri nō enti. Est enī mai^o cōueniēs non entia iucez misceri q̄ nō ens misceri nō enti. p̄uatio enī est nō ens: vt habet p̄mo physicoꝝ. et miscet̄ enti. s. materie p̄me. per Lōment. ibide. Le. lram (Eodē autē modo et si ambobus conuenientibus corruptū est mixtoꝝ alterut^o. non enī eē mixta) est possibile (nullatenus entia) (Notādum qz multiplex est mixtio p̄mo qdēz est mixtio: cui^o miscibilia manēt actu post mixtionem: sicut ante: cuiusmodi est mixtio qua miscet lana lino: et granū grano. 2° ē mixtio: cui^o miscibilia corrupunt: sed partes q̄ titatiue manēt actu ante et post mixtionē. s. mixtio qua vinum miscet aque. p̄pter diuisionēz enī corrupunt ambob^o: sed partes quātitatiue manēt. 3° est mixtio. cui^o miscibilia sunt actu ante mixtionē: et post mixtionem non remanēt actu nec po^o: vtrū mixtio duoz elementozū pro generationē tertij elementij. 4° est mixtio: cui^o miscibilia sunt actu ante mixtionem: et post mixtionem manēt t̄m in po^o: cuiusmodi est mixtio omniū elementozū in gnōne mixti: de qua mixtione itendit t̄m Az. p̄tra quā ratio facta nō p̄cedit vt videbit̄. Ex isto sequit̄ qz in vera mixtione omnia miscibilia consimilr̄ se habēt ante mixtionēz. et consimilr̄ se habēt post mixtionēz: tamē dissimilr̄ se habēt an̄ et post mixtionē. p̄ma pars p3: quia omnia miscibilia sunt i actu ante mixtionē: et eadē omnia miscibilia sunt i potētia post mixtionem. sc̄da pars est nota. Nā quocūqz miscibiliūz signato: illud est in actu ante mixtionem. in po^o post mixtionem. igitur dissimilr̄ se habz ante et post.

Hic quidē videt̄ sermo querere quid differat actu mixtio a gnōne et corruptiōe: et quid miscibile a gnabili et corruptibili. Manifestū enī qz o3 differre si est mixtio. Quapp̄ his entib^o manifestis quesita soluent̄ vtriqz.

Ista est 3^a pars h^o capli. in qua p̄s pro r̄sione ad motum difficultatez ponit q̄tuor p̄clones. Quarūz p̄ma ē h. si mixtio est illa differat ab alijs motib^o. p̄bat. illa inuicem differūt: quoz vnum potest esse altero nō existēte: s3 quocūqz motu dato alio a mixtione: ille pōt esse absqz mixtione. igitur t̄c. p3 p̄na cū maiori. minor autē est euidēs iducue

si mixtio ē illa differat ab alijs motib^o

qm̄ generatio: corruptio: alteratio: augmentatio: diminutio: ac etiā ois motus localis pōt eē absq̄ mixtiōe. Ista cōclu- sio cū sequētibz iō ponit: qm̄ difficultas in argumēto ta- cto querit vtrū mixtio sit gnō vel corrupō: aut nō: et si non quo mō ergo differt miscibile a generabili: q̄b̄ intellectis facilr soluet difficultas p̄missa. Le. li. (Dic q̄dē sermo videt querere qd̄ differt mixtio a gñatione et corruptiōe: et qd̄ miscibile a generabili et corruptibili. manifestuz. n. q̄ ois mixtiōem ab alijs motibus (differre si est: quapp̄ bis entibus manifestis quesita soluetur vtrūq̄)

Et vero neq̄ materiā igni misceri dicimus: neq̄ misceri cū exardet. Neq̄ ipsam ipsi par- ticulis neq̄ igni: sed ignē quidē generari: hanc autem corrumpi.

Secūda p̄clo. mixtio differt a generatiōe et corruptiōe p̄ba- tur. in mixtione nullū miscibilium oino manet: neq̄ aliqd̄ oino corrumpit. alr̄ nō esset vera mixtio: sed in gnōne mā et forma oino manet: in corruptiōe aut̄ forma oino corrū- pitur. igr̄ et. vnde cū duplex sit mā. v. p̄ma et sc̄da: non di- cimus māz p̄mā misceri forme: neq̄ māz sc̄dā ei qd̄ ge- neratur ex illa. Nemo. n. diceret lignū misceri igni: aut p̄- tibus ignis: cū ex ligno fit ignis: sed dicim̄ ignēz gñari et li- gnū corrumpi. Le. li. (Et vero nec māz igni misceri dici- mus: nec misceri cū exardet nec ipsam) māz (ipsi parti- culis) ignis (nec igni: sed ignē qd̄ generari: hanc aut̄ corrū- pi). i. māz combustibilem.

Secundū autē modū eundē neq̄ corpori ci- bus: neq̄ figurā cere mixtā: neq̄ figure tumo- rem: neq̄ corp̄ et albū. Neq̄ totalr̄ passiones et habit̄ posse eē mixta reb̄. Saluata. n. vidē- tur: sed tñ neq̄ albū et disciplinā cōtingit misce- ri: neq̄ aliud nō separabiliū aliquod.

Tertia p̄clo. mixtio differt ab augmentatiōe et ab altera- tione. p̄ma pars ē manifesta ex cōi mō loquēdi. nlls enim dicit cibū misceri corpori viuēti in augmentatiōe: cū cibus corrupatur. et maneat ipm̄ auctū. nō. n. enti miscet̄ nō ens. et p̄s declarat̄ inductiue. et p̄mo in arti. nō. n. figuraz̄ dici- m̄ misceri. sic q̄ mēsuret cere quātitatē cere. et in nālib̄: qz nō dicim̄ albedinez misceri subo suo: neq̄ discipline. et generalr̄ non ē aliqua passio q̄ alteri passioni misceat̄ aut subo. et ratio oium̄ istoꝝ est: qz miscibilia sunt iuices sepa- rabilia: neq̄ manēt in actu post mixtionē: accētia aut̄ non separātur a subis suis: neq̄ a se iuice cū nō possint p̄ se seoz̄ iuz̄ existere: manēt et in actu post gnōnē p̄positi cū rema- neat figura actu figura: et albedo actu albedo: et disciplina actu disciplina. Le. li. (Scdm̄ autē eundē modum neq̄ cor- pori cibū misceri) dicim̄ (nec figurā cere mixtā figurare tumore). i. quātitatē cere (nec corp̄ et albū) misceri dici- mus (neq̄ totalr̄ passiones et habit̄ posse eē mixta reb̄. saluata enī vident̄) hec omnia post trāsmutationēz (sed tamen nec albū: et disciplinā misceri cōtingit: nec aliud nō separabiliū aliquod.)

Sed de hoc dicunt quidā non bene q̄ omnia quādoq̄ simul esse dicunt et mixta esse. Itō. n. omne omni miscibile: s̄ oportet existere sepa- rabile vtrūq̄ mixtoruz̄. Passionum autē nul- la separabilis.

Ex p̄batione hui⁹ p̄cloniz̄ Anax. et sequaces suos. di. oia aliqñ fuisse mixta. v. ante mūdi creationē: qz nō oē cuilibz̄ est miscibile. ad gnōnē. n. cōcurrit materia et forma: ad augmentationē nutrituz̄ et nutrituz̄. ad alte- rationē qd̄em subm̄ et accēis: cōstat aut̄ q̄ materia nō mi-

scetur forme nec cib⁹ corpori: nec figura cere: nec albedo suo subo vel discipline: qm̄ miscibilia sunt separabilia tā an- te q̄ post mixtiōem. forma autē nō est separabilis a mā: nec accidēs a subo: nec alimētuz̄ post nutritionē vel augmen- tationē: qz tūc est corruptū: tam fm̄ formā q̄ fm̄ p̄pōnez. Le. li. (Sed hoc dicūt nō bene qui oia qñq̄ sil̄ eē dicunt: et mixta esse. nō. n. oē omni miscibile: sed ois existere sepa- rabile alteruz̄ mixtoruz̄: passionū aut̄ nlla separabilis.)

Quonia autē sunt hec quidē potētia: hec aut̄ actu entū cōtingit mixta esse aliquāliter et nō esse. Actu quidē ente aliquo gñato ex ipsi: po- tentia aut̄ adhuc vtroq̄ q̄ erāt ante q̄ misceren- tur et nō partita. Hic aut̄ sermo q̄ fuit p̄ius.

Quarta p̄clo. miscibilia aliquo mō manēt in mixto: et ali- quo mō nō manēt in mixto. hec p̄ p̄z ex cōmuni distinctio- ne que ē q̄ eoz̄ que sunt: qdā existūt actu: et quedā poten- tia. miscibilia ergo nō manēt actu in mixto: s̄ potētia tñ. ex quo. n. mixtio differt ab alteratiōe in qua subm̄ et acci- dens manēt saluata: necesse est q̄ miscibilia nō maneant in actu. et qz mixtio differt a gnōne et corruptiōe: necesse ē q̄ miscibilia sint penitus corrupta. si ḡ non oino saluātur: si- cut accidētia saluātur manētia sub p̄pā denoiatione: non oino corrupūtur: sicut corrupūtur forme subales non am- plius hñtes eē actu vel pō. ois ergo miscibilia tenere me- diū. v. qz nō maneāt in actu: neq̄ oino sub p̄uatiōe: s̄ ma- neant in potētia. sic q̄ possint redire ad nām suā: et ad pō- rem denominationē q̄ habebāt qñ partita et diuisa erāt: et ante q̄ igrederētur mixturā. Le. li. (Qm̄ sunt hec qd̄ez pō. hec autē actu) de nūero (entiū cōtingit mixta) i vñū (esse qualr̄ et nō eē). i. aliquālr̄ eē: et aliquālr̄ non eē (actu qd̄) nō sunt (ente alio gñato ex ipsi. potētia aut̄) sunt in mixto. i. (adhuc alterutro eoz̄ que fuerāt) in actu (anq̄z miscerētur) et qñ (partita) erāt (hec. n.) est illa solutio q̄ (sermo) duratiōis (quesiuit p̄us)

Vidētur enim que miscētur p̄ius ex separa- tis p̄uenientia et possibilis separari rursus: ne- q̄ manent igitur actu vt corpus et albus: neq̄ corrupunt: neq̄ alterum neq̄ ambo. saluat̄. n. virt⁹ eoz̄. Ideo hec qd̄em derelinquātur.

Ex p̄batiōe isti⁹ p̄cloniz̄ Anax. soluit ar̄m̄ p̄bans impossibili- tatē mixtiōis: cū dicebat̄. si mixtio est polis: aut igr̄ ambo miscibilia manēt in mixto: aut ambo corrupūtur: aut vñū manet et reliquū corrupit̄. Rñdet p̄bus q̄ nō manēt am- bo in actu: eo mō quo corp̄ alteratur: et albū: neq̄ ambo pe- nitus corrupūtur: eo mō quo corrupunt̄ duo elemēta di- uisibilia in gnōne tertij elemēti: nō etiā vñū manet i actu et alterū penit⁹ corrupit̄ eo mō quo cōtingit quādo gñā- tur vñū elm̄ ex alio: sed ambo miscibilia manēt in poten- tia: qm̄ ea que miscēt̄ ex p̄us separatis sunt p̄uenientia in mixto: et possibilis iterū separari: nā v̄tus eoz̄ manet: et sal- uatur in mixto: per quaz̄ possunt separari et redire ad loca sua. Le. li. (Vident̄ aut̄ que miscētur ex p̄us separatis cō- uenientia eē) i mixto (et polis separari rursus: neq̄ manēt actu vt corp̄: et albū: neq̄ corrupunt̄: neq̄ alteꝝ neq̄ am- bo: saluat̄. n. v̄tus eoz̄. ideo hec quidē derelinquātur) addu- cta in cōtrariū. Nā ex quo mixtio differt tā a corruptione q̄ ab alteratiōe: nō ois aliqd̄ miscibiliū penit⁹ corrupi: neq̄ aliqd̄ penitus remanere. ideo illa disiunctiua fuit i sufficiens in argumēto. quare et.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄batio impossibilitatez̄ mixtio- nis. et p̄mo per rōnē l̄re: querēdo vtrū misci- bilia maneāt in mixto: aut non maneāt. si manēt. igr̄ mix- tum nō est vere vñū: sed quoddā aggregatuz̄ ex multis. s̄

84 miscibilia nō ma-
nent in actu in mixto
to s̄ tñ potentia

De generatione

diffinitionē mixtionis datur a pho in fine huius li. di. mixtio est miscibiliū alteratoꝝ vnio. si nō manēt. igr mixtuꝝ non est cōpositi⁹ elemento simplici: qd est flm. ⁊ p3 dñā: qz tñ cōponere ex vna forma ⁊ vna materia: sicut elementuꝝ. scdo si mixtio ē possibilis: aut igr miscibilia habet distinctū sitū in mixto: aut nō: si habet sitū distinctū. igr nō qlibet ps mixti est mixta: qd est cōtra phm in sequenti cap. si nō habet sitū distinctū. igr corpora plura seinuicē penetrāt. cōtra ph3. 4. physicoꝝ. ⁊ pat3 dñā: qz quatuor elemēta seinuicē penetrarent in mixto: quoz qdlibz est corp⁹. ¶ Tertio si mixtio est polis: aut igr naturalr aut violent: nō naturalr: qm tūc in gnōne mixti ex elemētis oportet terrā ascendere: aut ignē descendere: qd est falsuꝝ. non etiā violēter: qz gnatio mixti ex elemētis est nālis: cui si at ab intrinseco vel ab extrinseco passo pferere vim. ¶ 4. si mixtio sit possibilis: aut igr miscibilia sunt filia vel contraria: nō similia. qz mixtio nō fit absqz alteratiōe per diffinitionē mixtionis: mō nullū simile alterat suū simile: vt pbatū est in tractatu 3. Nō etiā miscibilia sunt contraria: quia cōtraria maxime distant. per Az. in pdicamētis: miscibilia aut vnūtur in gnatione mixti. per Az. h. ¶ Notandū qz mixtio sumitur tripl̄. pmo iuxta positionez aliquoz iuicem sensibiliū vel insensibiliū actu existentū nō iuicē actiuoz ⁊ passiuoz: vt quādo granuꝝ frumenti miscetur grano ordeī: aut filuꝝ viride filo rubeo faciēs panum mixti coloris. Scdo pro mixtione aliquoz iuicē sensibiliū vel insensibiliū actu existentū actiuoz ⁊ passiuoz iuicē: non tamē facientū vere vnū: sicut quādo aqua miscetur vino: aut quādo ex aceto ⁊ melle fit electuariuꝝ in simplicib⁹ spēbus. 3. pro vnione aliquoz simul potētia existentū iuicem actiuoz ⁊ passiuoz facientū vere vnū. ⁊ sic fit mixtū ex elemētis: ⁊ hec vocat̄ pprie mixtio: de qua Az. hic loquitur: cū per eā fiat vna forma media cōtines formas miscibiliū. alie aut nō sunt pprie mixtiōes: sed magis artificiales: aut violēte nō facientes vere vnū p vnā formā: sed tñ vnū per aggregationē. Et qz talis mixtio sit polis declarat̄. Nā in media regione aeris generant̄ mixta. igr ⁊c. p3 dñā: qz in media regione aeris nō generatur mixta. nisi per verā mixtionē. Aliis p3: quia ibi gnant̄ lapides: fulgura: tēpore tonitruoz ⁊ coruscationuꝝ. generatur etiā rane cadētes ad terrā cum pluuia. Nā frequenter estiuo tēpore visum est cāpos lōge distantes a fossatis plenos esse ranis post descēsū pluuiaꝝ anteqz ibi nulla apparuerit rana. Et hoc est signū qz genite fuerāt in ventre nubis: cū illuc sursum moueri nō potuissent. ¶ Item possibile est talr cōbinari elemēta qz oia tria corrupant 4. ex quo omnia iuicē habet dñitatez tā collectiue qz diuīsiue sumpta. igr ex his nullū gnabitur elemētū si oia erūt corrupta: sed gnabit̄ mixtū ex elemētis in quo erunt ipsa elemēta nō actu: sed potētia: vt ponit Az. in littera. ¶ Ad primū dicit̄ qz elemēta manēt in mixto: nō actu: qz nō facerēt vere vnū. ex plurib⁹. n. existentibus in actu non fit vnū 3. inquit phus. 7. metaphysice. sed manēt potētia in mixto. sic qz itez per resolutionē mixti possunt regenerari ⁊ redire ad ppria loca: vt p3 in cōbustione lignoz: ex qbus gnatur ignis ⁊ fumus: aqua ⁊ cineres. ¶ Et si allegatur phs. 2. hui⁹ di. qz corruptū nō potest redire idē in numero. Rndetur qz duplex ē corruptio. v3. cōpleta ⁊ incōpleta. Corruptio cōpleta est illa per quā corruptur tas forma qz cōpositū: ⁊ nō corruptur forma semper loquendo de corruptiōe terminatē alterationē. quādo ergo Az. dicit qz corruptū nō potest redire idē numero. illud est intelligēdū de corrupto corruptiōe cōpleta: corruptū aut corruptiōe incōpleta bene potest redire idē numero. ⁊ isto modo corruptur elemēta. ppterea nō dicit phus in lra: qz elemēta penit⁹ maneāt: aut oino corrupātur: s3 qz aliqz

liter manēt: aliquat̄ nō manēt: manēt quidē in potētia: ⁊ nō remanent in actu: nō etiā penitus corrupuntur: neqz penitus nō corrupuntur: sed aliquo mō corrupuntur. v3. corruptiōe incōpleta: ⁊ aliquo mō nō corrupuntur. s. corruptiōe cōpleta: ⁊ hoc est qd dicit Az. in lra: neqz corrupuntur: neqz alterū neqz ambo. saluat̄ enī virtus eoz. i. forma substāialis: ⁊ potētia ad esse ⁊c. ¶ Ad scd̄ rndetur qz elemēta nō habet sitū distinctū in mixto: neqz ex hoc seqz penetratio eoz: qz nō eoz de predicamēto quātitate ex quo sub eadez q̄titate sūt oēs forme ⁊ oēs materie elemētoꝝ: nō etiā eoz de pdicamēto substātie: quia omne corpus pdicamēti sube est cōpositū ex materia ⁊ forma. modo in mixto nulla fit cōpositio ex materia ⁊ forma elemēti: sed tñ aggregatio cū forma elemēti sit ibi potētia: ⁊ nō actu: sicut albedo ⁊ nigredo in corpe rubeo. Dec enī potētia nō est potētia ad esse. sic qz talis forma non sit ⁊ possit eē: sed est potētia denominatiua. dicim⁹. n. qz materia est in potētia: nō quidē in potētia ad esse. sic qz nō habeat esse: ⁊ possit habere eē: eo modo quo antix ps: sed est in potētia subiectiua apta nata recipere formā. ita forma elemēti est potētia in mixto: nō qd potētia ad eē: sed potētia denominatiua: qz in mixto nihil dñominat: sed ē tñ dispositio forme mixti potēs eādē denotare dādo nomē ⁊ diffinitionē. v3. in resolutione mixti. quare ⁊c. ¶ Ad tertiu dicit qz mixtio elemētoꝝ est naturalis: neqz o3 semp ignē descendere: neqz terrā ascendere: qm in media regione aeris generat̄ ignis ex forti exalatione calida ⁊ sicca. ⁊ generat̄ ex debili exalatione calida ⁊ sicca: ex vapore autē calido ⁊ humido gnatur aqua. cū igr ibi sit aer possibilis ē omniū istoz actio ⁊ reactio vsqz ad corruptiōnē incōpletā eoz: ⁊ generationē cōpletā mixti. vnde sicut duplex ē corruptio. ita ⁊ gnatio. v3. cōpleta ⁊ incōpleta. gnatio cōpleta ē illa per quā generat̄ tā forma qz cōpositū. cuiusmodi ē generatio elemēti ex elemēto. ⁊ mixti ex mixto: aut mixti ex elemētis. generatio incōpleta ē illa per quā gnatur cōpositū ⁊ nō forma: cuiusmodi est generatio mēbz ex cibo in nutritione: ⁊ gnatio elemēti ex mixto: neqz icōuenit ali quid generari gnatiōe incōpleta. ex eo qz corrupit̄ corruptiōe cōpleta: sicut nō icōuenit aliquid generari gnatiōe cōpleta: ex eo qz corrupitur corruptiōe incōpleta. quādo enī generatur mixtū ex elemētis. ipsuꝝ mixtū cōplete generatur: ⁊ elemēta incōplete corrupunt̄: quādo vero elemēta generatur ex mixto ipsuꝝ mixtū cōplete corrupit̄: ⁊ elemēta incōplete generatur. ¶ Ad quartū rndetur qz duplex est mixtio elemētoꝝ. v3. in fieri ⁊ in facto esse. Mixtio in fieri est illa que cōiungitur alteratiōi elemētoꝝ ante generationē mixti. ⁊ eē elemēta sunt actu dñia: neqz o3 qz maxime distet distātia locali: sed sufficit qz maxime distet distātia formali. Mixtio autē in facto esse est illa que cōiungitur gnationi mixti: ⁊ tūc elemēta nō sunt actu cōtraria: sed tñ potētia neqz distat distātia situali: quonias forme substāiales elemētoꝝ seinuicē penetrāt omnes i materiā mixti: sicut etiā se penetrāt omnes quatuor qualitates pme in eadē materia. ideo nō contrariatur in actu: tñ in potētia: cū non iuicē agāt neqz patiātur: sed possunt iuicē agere ⁊ pati. s. post resolutionē mixti. Et l3 omnes forme substāiales elemētoꝝ sint potētia in mixto: nō tamē oēs qualitates pme. si enī generatur mixtū calidū: tūc in eo est caliditas in actu denotans aliqd eē calidū: ⁊ frigiditas in potētia nihil denotans eē frigidū. ecōtra autē si generat̄ mixtuꝝ frigiduꝝ: frigiditas est in actu: ⁊ caliditas in potētia. Consimilr dicatur de humiditate ⁊ siccitate: qz iterdū humiditas est in actu: ⁊ siccitas in po. quādo qz vero siccitas est in actu. ⁊ humiditas in po.

Circa predicta occurrūt quatuor dubia: quoz p̄mū est vtruz mixtū semper fiat ex elemētis tāqz

mixtio d̄ 3

mm

qz nō d̄p̄ manēt i mixto

on. ⁊ corrup.

icōpleta s̄ illa
p̄ quā nō ⁊c.

ex materia. **C** Rñr q̄ semp fit ex elemētis tāquā ex mā. sed nō semp fit ex elemētis tanq̄ ex termino a quo. qñ enī gñatur animal ex semine: aut cadauer ex animali: tūc mixtū generat̄ ex mixto: nō ex elemētis tanq̄ ex termino a quo: sepe tamē generat̄ mixtū ex elemētis: tanq̄ ex materia: nō termino a quo: sicut cōtingit in viscerib⁹ terre: vbi generatur mineralia imediate ex elemētis. ibi enī est terra n̄ aqua n̄ aer. ac etiaz ignis gñatus exalatione calida n̄ sicca. per quā etiā fiūt terremot⁹: n̄ calefiūt aque puteales tempore hyemali. Iterū in superficie terre fiūt mixta imediate ex elemētis cu hic apud nos sint quatuor elemēta potētia seinuicē alterare vsq; ad gñationē mixti. Etiaz in media regiōe aeris cōtingit idē: vt supra declaratur ē: neq; opz alia elemēta illuc moueri ad gñationē mixti: cū omnia ibidē sint aut possint nouiter generari. nō tñ est in cōueniēs ppter bonū vniuersi celū mouere graua sursum: n̄ leuia deorsum ad locū mixtiōis in quo casu est cōcedendum terrā naturalr moueri sursum: n̄ ignē deorsum: non quidē a pncipio intrinseco: sed a pncipio extrinseco cōferente vim passo. sicut. n. ferz naturalr mouetur ad magnetē per virtutē receptā a magnetē. ita posset terra moueri sursum: n̄ ignis deorsum per virtutē receptā a celo.

Secundum dubiū. vtrū ex duobus elemētis possit fieri mixtio. dī q̄ non. n̄ hoc p̄pria virtute: qz talia duo elementa aut essent simbola: aut dis simbola. si essent simbola vnū alterū puerteret in sui nās n̄ sic eēt gnō absq; mixtiōe. si eēt dis simbola: aut vnū dominaret alteri. n̄ in ambabus qualitatib⁹. n̄ sic illud corru peret corruptiōe cōpleta: aut quodlibz alteri dominaret in vna qualitate: n̄ sic ex eis nō fieret mixtū: sed elemētuz tamē virtute celi generātis duo alia elementa possz fieri mixtio: nō solū ex duob⁹ aut tribus elementis. Istō mō possz mixtū generari: sed ex vno solo. dato enī q̄ in media regiōe aeris nō sit neq; aqua neq; terra ex solo aere nō cōcurrēte a pncipio altero elemēto possz mixtū generari: qñ celū ex vna parte illi⁹ aeris possit generare ignē. n̄ ex alia aquā: n̄ ex alia terrā: quib⁹ iuicē cōgregatis poterūt iuicēz per alterationē misceri: n̄ ex eis mixtū generari. non enīz potest generari mixtum: nisi dispositiue concurrāt forme substantiales oium elemētorum.

Tertium dubiū. vtrū mixta possint iuicē misceri: **C** Rñr cōiter q̄ sic. ppter d̄rietatē quā iuicē hñt ad agere n̄ pati: sic p̄z in metallis n̄ in liquorib⁹ que iuicēz miscētur. Sed mihi v̄r q̄ sic elta non iuicē miscētur p gñatiōe elti: ita nec mixta p gnōne mixti: qz sicut est icōueniēs q̄ vnuz elm sit po⁹ in alio elemēto. loquēdo de po⁹ reuersiōis ad actū. de qua loquit̄ Azz. in lra. ita est in potētia vnū mixtū eē in po⁹ in alio mixto. n̄ sicut est i possibile forma vnus elemēti eē dispositionē forme alterius elemēti per penetrationē ambarū formarū in eadez materia. ita ē impossibile vno mixto corrupto formaz eius manere dispositiue cū forma mixti sequētis. sicut ergo in trāsmutatōe elemētoz iuicem vnū corrupit̄ corruptiōne cōpleta. n̄ alterū generat̄ generatione completa. ita in trāsmutatione mixtoz vnū complete corrupit̄. n̄ alterum cōplete generat̄. Neq; verū est q̄ metalla aut liquores fiat ex mixtiōe mixtoz: quia sic possz esse p̄cessus ifinitus in mixtiōibus: sed illa fiunt ex mixtiōe elemētoz: aut si fiūt ex mixtis talis mixtio nō est p̄pria: cum necessarium sit miscibilia in casu isto penit⁹ corrupi: aut omnino manere.

Quartum dubiū. vtrū mixtū possit misceri elemēto. **C** Rñdetur etiā cōiter q̄ sic: quia bladū misceē aqua in factiōe potus: n̄ vinū aque per successiones t̄pis. Istud nō est cōcedēdū: quia si mixtū n̄ elemētū iuicē miscerētur mixtiōe p̄prie dicta vtrūq; maneret po⁹ in mixto gñā

to ex illis. n̄ sic forma mixti corrupti maneret cum forma mixti gñati: qd nō est verū cū illa oino desinat esse: neq; ē cōcedēdū q̄ bladū misceē aque: aut vinū aque mixtiōne p̄prie dicta: quia aut nullū illozū corrupit̄ corruptiōne cōpleta vel icōpleta: sed manēt in actu: aut alterz oino corrupit̄: vel ambo. n̄ sic nō manēt in po⁹. s. reuersiōnis ad primū actū. constat autēz q̄ non fit mixtio vera si miscibilia manent in actu: aut si nō manēt potētia in mixto. per Aritto. in lra.

Continuā autē bis questionē dicēdūz vtrūz ne mixtio ad sensū est: vt quando ita in parua diuidūtur que miscentur n̄ ponūtur adinuicē hoc mō vt nō

manifestū sit sensui vnūquodq;: tūc mixta sunt. **C** Istud ē scdm caplm hui⁹ tractatus in q̄ p̄hs. postq; p̄ba uit possibilitatē mixtiōis. manifestat modū eiusdē narrādo diuersas opiones: quaruz scda icipit ibi (Aut nō sunt) 3^a ibi (Si autē est) 4^a ibi. (Quoniā autē nō) Prima igit opio fuit ista. q̄ mixtio fit per iuxta positionē minimozuz iuicē fm sensum. Ita q̄ modus mixtiōis est: vt iuicē cōgregēt plā minia fm sensum. sic q̄ nullū illozū sit p se sensibile. totū aut aggregatū sit p se sensibile: cū q̄ nullū eorum erit mani⁹ sensui. dicet̄ mixtiōem factā eē: sicut cōtingit in mixtiōe colorz n̄ saporz: pictozes. n. ex multis minimis fm visuz faciūt colorē mani⁹ visui. Et apothecary ex multis minimis fz gustū faciūt vnū saporē mani⁹ sensui gustus. frāgēdo. n. n̄ puluerizādo corpa minia nō potētia p se mouere sensum vident̄ fieri mixta sapida n̄ colorata mouentia gustū n̄ visum. Le. li. (Cōtinuā autē bis) que dca sunt de po⁹ mixtiōis (questionē dōm) est de modo mixtionis ita q̄ questio de mō mixtionis est cōtinua n̄ imediata qd̄ ni de possibilitate mixtionis. querit̄ ergo (vtrū ne mixtio ad sensum sit) vt aliqui dicūt (quādo enī in parua diuidūtur) miscibilia (que miscent̄ n̄ ponunt̄ adinuicēz hoc modo manifestum vnūquodq; sit sensui) per se sumptū: sed cū alijs (tūc mixta sunt.)

C Aut non sunt. Sed ē vt quecūq; secus quācūq; sit particulā mixtozū. dī. n. sic illo modo. U. g. ordeum mixtū frumento: quādo qd̄cūq; q̄ secus quodcūq; ponetur.

C Scda opio fuit q̄ mixtio fit per mixtionē minimozuz iuicem fm formā: vt quādo grana frumētī n̄ ordeī cōgregant̄ iuicē. sic q̄ fiat vnus cumulus. hic. n. non sunt minima fm sensum: qñ quodlibz istozū est manifestuz sensui. Et etiā partes diuise perciperent̄ tam a visu q̄ a gustu: fz dicūtur eē minima fm formā: quoniā nulla pars est dno minationis toti⁹. nulla enī pars granī est granū: neq; aliq̄ pars frumētī est frumentuz: neq; aliqua pars ordeī est ordeū: fz enī granū seu frumētū aut ordeū non habeat ptes diuersarū rōnum. tamē totuz est alterius rōnis a partib⁹: sicut cōtingit de circulo n̄ celo: nulla enī pars circuli ē circulus. neq; aliqua pars celi est celum. Le. lram. (Aut non sunt) mixta fm minima sensus (sed est vt quecūq; particula fm formā (secus quācūq; sit particula mixtozū dicitur. quidē enī sic) a q̄busdam de modo mixtionis (v. g. ordeū mixtū frumētū) dicit̄ (qñ qd̄cūq; granū ordeī (secus quodcūq; granū frumētī) ponet̄)

C Si autē est omne corpus diuisibile si est corpus corpori miscibile omniomeros. Quācūq; vtrū oportebit partē fieri secus quācūq;.

C Tertia opio fuit: q̄ mixtio fit per iuxta positionē minimorum iuicē fm quātitatē. U. g. Dato q̄ minima caro sit idisibilibis fm quātitatē. iuxta imaginationē Anax. adhuc

De generatione

est diuisibilis fm formā isto mō: q̄ quilibz pars carnis ē caro. aggregādo igr talia minima iuicez. v3. minimū carnis: minimū ignis: minimū aque. 7 sic de alyz diceret fieri mixtū ex minimis. nō quidē fm sensuz: quia q̄libet tale minimū posset percipi ab aliquo sensu: neq; fm formā: quia quilibz ps ignis est ignis: 7 quilibz pars aque est aq̄ loquēdo de parte quātitatiua: sed fm quātitate: qz nullū tale pōt diuidi in duas partes. Ecce ergo differētia inter granū 7 minimū carnis: qm̄ granū est minimū fm formā specificā: sed nō fm formā idiuidualē. nulla enī pars grani est granū: tamē aliqua pars grani pōt per tempus seorsum existere: 7 ideo granū dicitur minimū 7 idiuisibile fm formā. diuisibile autē fm quātitatez: sed minimū carnis nō est minimū neq; idiuisibile fm formā specificā: qz q̄libet pars carnis est caro: est autē minimū fm formāz idiuidualē: quia nō hz aliquā partē potentes seorsum existere per tēpus: 7 tale dicebat ab antiq; idiuisibile ac minimū f3 quātitate. cōgregatio igr taliz minimoz dicebat mixtio apud illos. Le. li. (Si autē est oē) .i. totū (corpus diuisibile) fm spēm (si est corp⁹ corpori miscibile omiomeros) .i. fm eandem rationē in toto 7 in partibus (quādo cūq; .i. quātūcūq; partem (vtiq; oportebit secus partem fieri quācūq;.)

86 **Quonia autē nō est in minima diuisio. Neq; compositio idēz 7 mixtio sed aliud: manifestum q̄ neq; fm parua saluata oportz que miscentur dicere mixta eē. Compositio enī erit 7 non praxis neq; mixtio.**

Quarta opio fuit Az. di. mixtiōem fieri per vnionez miscibiliū iuicē: siue illa minima sint minia fm sensum: siue fm formā siue fm quātitatez. Et vt pateat veritas opi. Az. 7 falsitas aliarū opionū ipse ponit. 6. 2 clones. q̄rū p̄ma est ista. Mixtio nō fit per iuxta positioem minimoz iuicē fm formā. 7 per hoc habebit reprobatio z op̄i. hāc 2 clone p̄hs probat dupl̄ 7 p̄mo sic. in vera mixtiōe miscibilia nō manēt actu saluata in mixto: neq; sunt distincta sicut: sed minima fm formā manēt saluata in actu post cōgregatiōem illoz. igr vera mixtio nō fit per iuxta pōnem taliz minimoz: tenet p̄na cū maiori iductiue. Nā vbi cūq; est vā mixtio aliquo mō corūpūnt miscibilia. m̄oz vō de se est euidēs: quia eadē grana numero absq; corruptione 7 absq; mutatiōe alicui⁹ sui accidētis sunt post congregatiōem cumuli: sicut ante. Le. li. (Qm̄ autē nō est in minima diuidi) fm formā vt iuxta positio sit mixtio (sicut nec 2 positio idē) est q̄d (7 mixtio: sed aliud: manifestū q̄ neq; fm parua) .i. fm minima (saluata opz q̄ miscēt dicere esse mixta cōpositio. n. est) per cōgregatiōem (7 nō cōfuso) per loci idistinctionez (neq; mixtio) per miscibilitum corruptionem.

Neq; habebit eandē rationē cum toto pars. Bicimus autē oportere si mixtus est aliquid: mixtū omiomeruz esse. Et quēadmodū aque pars aqua: ita 7 temperati.

Secūdo arguit p̄hs sic. in mixtiōe totū 7 pars sunt eiūsdē rōnis: sed in tali cōgregatiōe totū 7 pars nō sunt eiūsdē rōnis. igr cōgregatio taliz minimoz nō est mixtio. t3 consequētia. 7 p̄bat āns. qm̄ sicut in cōpositiōe aque quilibz pars aque est aqua. ita in mixtiōe alicui⁹ quilibz pars illius debz eē mixta: cōstat autē nō quālibz partez talis aggregatiō esse mixtā cū semp maneat sub eadē denotiōe specificā. Et loquit Az. de parte quātitatiua: qz nlla pars qualitatiua veri mixti dz eē mixta cū nō materia nec forma aliqua mixti vel elemēti est mixta. nullū etiā aggrega-

tum ex mā 7 forma elemēti dicitur esse mixtū. Le. l. fam. (Neq; habebit eandē rationē cū toto pars. dicim⁹ autē oportere) habere eandē rationē (si mixtus est aliquid) quoniam ipm̄ (mixtū omiomeros esse) debz. nā (7 quēadmodum aque pars est aq̄. ita 7 temperati) .i. cōfusi 7 mixti quilibz pars debz esse mixta.

Si autē secūdū parua cōpositio esset mixtio 7 nihil 2tingeret hoz: sed solū quidē mixta ad sensum: 7 idē huic quidē mixtum si non videt q̄ acute: linceo autē nō mixtū videbitur.

Secūda cōclusio. mixtio nō fit fm iuxta positioem minimoz iuicē fm sensum 7 reprobaf p̄ma opio. Ista 2 clone p̄bat p̄hs: quia aliter idē esset mixtio 7 cōpositio: q̄d est falsum: qz si idē est mixtio 7 2 positio nō poterūt saluari illa que requirūtur ad verā mixtiōem. v3. quilibz ps mixti sit mixta. 7 q̄ miscibilia nō maneat actu: cum huiusmodi minima fm sensum nō sint mixta. 7 cōtinue maneat eadē numero taz ante q̄ post congregatiōem. Itē seq̄ q̄ aliqd esset imixtū vni: 7 mixtū alteri. Nā illud q̄d eēt mixtum debilr videnti esset imixtū acute vidēti. s. linceo videnti illa minima: 7 ita sequit fm illā opionem: q̄ nō est mixtio nisi fm apparentiā cōstat autē hoc eē falsum. Le. li. (Si autē fm parua) fm sensum esset mixtio. tūc idē (esset compositio 7 mixtio) 2nter (nihil contingeret hoz) que d̄nr de mixtiōe (sed solū mixta ad sensum 7 idē huic quidē) esset (mixtū si nō videt acute: linceo autē) qui acute videt (nō mixtū videbitur.)

Neq; diuisiōe vt quēcūq; secus quācūq; ps. Impossibile enī ita diuidi. Aut igitur nō erit mixtio: aut dicendūz est hoc quo modo cōtingit fieri rursus.

Tertia 2 clo. mixtio nō fit per iuxta positioem minimoz iuicē fm quātitatez. ista 2 clone ponit p̄hs cōtra tertiā opionē quā sic arguit: qm̄ non dat minimū fm quātitate. neq; est aliqd diuisibile in talia minima. l3 igr detur minimū fm formā specificāz vel idiuidualē: non tamē dat minimū f3 quātitate: cū omne corpus in eo q̄ q̄tū sit diuisibile in infinitū. 7 dato q̄ sint talia corpora idiuisibilia fm quātitate talis iuxta positio aut nō erit mixtio: qz sibi deficiūt 2ditiones nominate ad mixtiōem: aut si erit mixtio oportebit itez iuestigare quo mō fit mixtio: ex quo dabūt duo mixta: quozū vni est cui⁹ quilibz pars est mixta: neq; miscibilia actu manēt in illo mixto: vt experimur d̄ eo q̄d fit immediate ex elemētis. 7 aliud est fm hāc opionē: cui⁹ nō quilibet pars ē mixta: 7 oia miscibilia actu manēt a p̄ncipio vsq; ad finēz. Le. li. (Neq; diuisiōe) corporis ad idiuisibilia fm quātitate fit mixtio (vt quēcūq; secus quācūq; partē (pars sit. ipole. est. n. ita diuidi) aliqd corpus: 7 dato q̄ sic diuidatur (aut igitur nō erit mixtio aut vōm hoc quo cōtingit rursus fieri) mixtiōem.

Sunt vtiq; vt diximus entia: hec quidē actiua: hec autē passiuā ab his. Hec quidē igr conuertūtur: quoz eadez mā est: 7 actiua adiuicē 7 passiuā abiuicē. Hec autē faciunt ipassibilia entia quozū nō est eadē materia.

Quarta 2 clo. solū cōmunicantia in materia sunt iuicē miscibilia. p̄batur solū actiua 7 passiuā iter se sunt iuicē miscibilia: sed solū cōmunicantia in materia sūt iter se actiua 7 passiuā. igr 2c. p̄ma pars ē euides ex p̄ori caplo: nā in mixtiōe opz miscibilia nō manere in actu: sed tm̄ in p̄o. cōstat autē q̄ manerēt in actu si nō essent iuicēz actiua 7 passiuā fm q̄ est oñsum in reprobatiōe p̄cedentiū opionū

Solū cōmunicantia in mā sūt iuicē miscibilia

Secunda pars auctoris declarat ex priori tractatu. ubi ostensum est: quod
entia quaedam sunt actiua et passiuua: et quaedam non sunt iuicem actiua
et passiuua. illa sunt iuicem actiua et passiuua quae coequantur in materia: et
illa non sunt iuicem impassibilia: quae non coequantur in materia. sic quod coequantur
in materia est esse iuicem actiua et passiuua et iuicem conuertuntur. unde
sequitur. haec coequantur in materia: igitur sunt iuicem actiua et passiuua. et
esse sequitur. haec sunt iuicem actiua et passiuua. igitur coequantur in mate-
ria. Item tenet ratio negatiue: ut si non communicantur in mate-
ria. ergo non sunt iuicem actiua et passiuua. et si non sunt iuicem
actiua et passiuua illa non communicantur in materia. Le. l. (Sunt
utique ut diximus) aliqua de numero (entium haec quaedam acti-
ua. haec autem ab his passiuua. haec igitur conuertuntur: quorum ead-
em materia est: et actiua iuicem et passiuua sunt. haec autem faciunt impassi-
bilia entia: quorum non est eadem materia)

Corum quidem igitur non est mixtio: ideoque neque
medicatiua facit sanitatem: neque sanitas est mix-
ta corporibus.

Ex ista ratione infertur. correlative: quod ea quae non comuni-
cantur in materia non sunt iuicem miscibilia. per inductionem. Nam
medicina non miscetur sanitati: quia non communicantur in ma-
teria. subiectum. n. medicinae est anima: et subiectum sanitatis est
corpus. Non etiam sanitas miscetur corpori: quia non comuni-
cantur in materia. corpus enim habet materiam quae est pars eius
sed sanitas non habet materiam partem eius: corpus igitur habet materiam
ex qua fit: sed sanitas non habet materiam ex qua fit: solum autem
habet materiam in qua fit. Le. li. (Dicitur igitur). i. non habentibus
eandem materiam (non est mixtio ideoque neque medicatiua) .i. ars
medicinae (facit sanitatem) .i. miscetur sanitati (neque sani-
tas mixta est corporibus)

88 Actiuorum autem et passiuorum quaeque sunt fa-
cile diuisibilia. Multa quidem paucis et magna
paruis composita non faciunt mixturem: sed aug-
mentationem dominantis. Transmutatur enim alterum
in dominans. Ideo gutta vini in mille millibus am-
phoris aquae non miscetur. Soluitur enim species et
transmutatur in omnem aquam.

Quinta ratio. miscibilia debet esse iuicem proportionata in
magnitudine et multitudine. Probat. nam si ea quae sunt iu-
icem actiua et passiuua essent facile diuisibilia. non propter hoc
miscerentur iuicem: quoniam magna possent applicari paucis: et mul-
ta paucis. in quo casu non esset mixtio: sed compositio: per quam
corrumperetur paruus: et augetur magnus: aut corrumperen-
tur pauca: et multiplicarentur multa. generaliter. n. dominans
maioraretur: et subdominans corrumperetur. v. g. si una gutta
vini poneretur in mille amphoris aquae. nulla ibi esset mix-
tio: sed tamen compositio secundum quam corrumperetur vinum: et auge-
retur aqua. dicitur enim. n. in alio capitulo quod omnia miscibilia debent
conferre se habere ante mixturem et post. sic quod ante mix-
tionem omnia sint in actu: et post mixturem omnia sint in potentia. co-
stat autem aqua continue esse in actu: et non vinum. imo vinum
numquam est in potentia. s. reuertitur ad actum: de qua locutio
facta est in illo capitulo. Le. li. (Actiuorum autem et passiuorum quae-
que facile sunt diuisibilia. multa quidem paucis. et magna par-
uis composita non faciunt mixturem: sed augmentationem do-
minantis. transmutatur enim in dominans alterum) v. g. subdo-
minans (Ideo gutta vini mille millibus amphoris aquae non
miscetur. soluitur enim species) .i. forma (vini et transmutatur in
omnem) .i. in totam (aquam)

89 Quando autem potentius adequantur equaliter
tunc transmutatur utrumque in dominans in sui
ipsius natura: non generatur enim alterum sed me-
dium commune.

Sexta ratio. mixtio fit miscibilibus adequatis in poten-
tia. per quod quia si unum illorum plene dominaret alteri conuer-
teretur ipsum in sui naturam: et non in naturam mixti. non igitur debet esse
ista adequatio potentie in contrarietate. sic quod omnia sint equa-
lis contrarietatis. cum hoc non sit possibile. ex quo elementorum que-
dam sunt similia: et quedam dissimilia: non etiam debet esse
ista adequatio in actiuitate: cum maioris actiuitatis sint aqua
et ignis: quae alia. non etiam in resistentia cum maioris resistentie
sint humiditas et siccitas: quae alie qualitates prime: neque de-
bet esse tanta resistentia: quanta actiuitas: quia tunc non fieret
actio: sed debet esse haec adequatio. potest in proportione trium ad
unum. sic quod omnia tria sufficiant corrumpere quartum: non quod
dem corruptione completa: quia sic in illis non fieret mix-
tio: sed corruptio incompleta. sic quod maneat in potentia. et ex his
non generetur aliquod illorum: sed quoddam commune medium
quod dominetur illis. v. g. mixtum. dicitur enim mixtum esse per continen-
tiam omnium elementorum. et dicitur medium per accessum ad me-
dius gradum latitudinis qualitatum primarum. cum nullum mixtum
possit habere aliquam qualitatem primam in summo: sed tamen pre-
missa. Dicitur autem dominans: quia continet elementa ne moue-
antur ad loca sua: forma etiam mixti dicitur dominari formis
elementorum: quia ipsa est in actu dicitur nomen et diffinitionem. for-
me autem elementorum sunt in potentia. cum non dant nomen neque dif-
initionem: sed aliquando dantur. v. g. in resolutione mixti. Le. l.
(Quonia autem in potentibus adequant equaliter) utrumque mi-
scibilium alteri (tunc transmutatur quod alterutrum in domi-
nans) .i. in mixtum (in sui ipsius natura. non. n. generatur alterum)
miscibilium (sed medium commune) elementa ergo per sui naturam
transmutantur in mixtum: quia a natura ordinantur in ipsum tan-
quam in finem. (Notandum secundum Marsilium. quod generatio mixti ex
elementis non fit virtute propria elementorum: sed ipsius celi
sua influentia determinatis materiam ad certam formam mix-
ti: et ex hoc puenit diuersitas specifica mixtorum: ex diuer-
so aspectu celi: et diuersa determinatione materie ad formam
Et quod generatio mixti ex elementis non fiat propria virtute elem-
entorum: arguitur quadrupli modo. primo sic: quia aliquid aliter ageret ultra
gradum proprium: cum maioris perfectionis sit mixtum quam elem-
enta. (Secundo sequitur quod aliquid generatur. et a nullo generatur: quod
pro illo instanti esse mixti generatur mixtum: et tunc a nullo genera-
tur: quia pro illo instanti non sunt elementa. (Tertio sequitur:
quod non possit assignari ratio propter quam in mixture elementorum
magis generetur mixtum unius speciei quam alteri: cum ele-
menta quantum est ex se non magis sint determinata ad unum mix-
tum quam ad aliud. (Quarto sequitur quod natura non agit pro-
pter finem. contra philosophum. et physicos. et patet ratio: quia forma
mixti fit preter intentionem elementorum: cum non intendat gene-
rare formam mixti: sed sibi simile.

Contra istam opinionem arguitur. primo sic. generatio unius
 est corruptio alterius. et contra. per Aristotem. in B
 primo. igitur omne agens quod propria virtute corrumpit unum: propria
 virtute generat aliud: sed caliditas propria virtute corrumpit
 frigiditatem: et humiditas siccitatem. igitur etiam propria virtute generant
 mixtum. (Item sequitur quod ex aere et terra propria virtute
 non potest generari ignis. contra philosophum. et huius. dicitur quod ex qui-
 buscumque duobus elementis non habentibus similitudinem: potest quodlibet
 tertium generari. si. n. ex terra et aere potest generari aqua
 propria virtute illorum: non apparet quin per idem possit genera-
 ri ignis propria virtute eorumdem. et patet ratio: quia ignis est maio-
 ris perfectionis quam terra et aer. (Item sequitur quod sensibilia
 propria et communia virtute propria non possunt producere spe-
 cies sensibiles et sensationes. contra philosophum. et de anima: et
 patet ratio quod species sensibiles et sensationes cum sint forme spirituales
 sunt perfectiores: quam sensibilia propria et communia. et ratio
 ex primis qualitibus non possent generari propria virtute co-
 lores: odores et sapes. contra determinationem philosophi in libro
 de sensu et sensato. et patet ratio: quia qualitates secundae sunt per-

requiritur ad mixtionem

De generatione

fectiores p̄mis: sicut mixta sunt perfectiora elementis.
¶ Itē quilibz effectus particularis habz cām particula-
rem. per *Az. 2.º*. physicoz. sed mixtū est effect⁹ singularis:
sed nō celū: cum sit causa v̄lis. igr̄ p̄ter celū habz aliā cau-
sam particulare: que non videt̄ alia esse q̄ oīa elemēta si-
mul. sicut ergo celū tāq̄ causa v̄lis pp̄ria virtute p̄ducit
mixtū. ita elemēta aut qualitates illozū tāq̄ agētia parti-
cularia pp̄ria virtute p̄ducunt idem mixtum. ¶ *P. bec*
videt̄ esse itentio *Az. di. in lra. q. elementa ex sui natura*
trāsmutātur in mixtū. 7. eiusdes. 7. metaphy. ponētis v̄tu-
tem seminale: per quas p̄ducunt plāte 7 animalia: que q̄
dez virtus nō ē istrumētuz agentis particularis: cuz forte
nō sit agēs particulare p̄ducēs illaz virtutē. cōstat autēz
q̄ nihil istrumētāl̄ agit virtute illuz qd̄ nō est. 7. iz. meta-
physice iquit Lōmen. q̄ virtutes que sunt in seminibus: q̄
faciūt animata nō sunt animate in actu: sed in po: sic do-
mus que est in anima edificatoris est domus in po: non
in actu. ¶ Ad primuz dicit. cōcedēdo q̄ gñatiōe v̄niuo-
nihil agit v̄ltra gradū sue perfectiōis: sed gñatiōe equivo-
ca aliquid agit v̄ltra pp̄riaz perfectiōem. s. quādo mā fug-
rit disposita ad gradū illuz. Et quādo p̄hs dic. 3. de anima:
q̄ semper agēs est p̄stātius passo. verū est i esse respecti-
uo: qm̄ agēs vt agēs perfectius est passo. cuz oē agēs agat
fm̄ q̄ est in actu: 7 oē patiēs patiat̄ f3 q̄ est in po: illa res
tamē que est agēs perfectior est q̄ illa que ē patiēs. Et il-
la que est causa multotiēs est ip̄fectior suo effectū vt pa-
tuit de sensibili pp̄rio 7 cōmuni respectu suarū specierūz
sensibiliū: 7 suarū sensationū. ¶ Ad scōm r̄ndetur q̄ mix-
tuz in p̄mo istanti sui esse nō generatur: sed imēdiate ante
illud istās generat̄. ideo nō generat̄ quādo nō sunt elemē-
ta: sed quādo sunt. cōcesso tamē q̄ in illo istati generat̄ nō
propter hoc p̄uatur generat̄: quoniā qualitates p̄me ele-
mentozū que remanēt in mixto: generat̄ ip̄m mixtū: neq̄
habeo pro icōueniēti q̄ accidēs pp̄ria virtute p̄ducit sub-
stantiaz. dixit. n. Az. cap. de actiōe 7 passiōe. q̄ caliditas si
esset separata. adhuc ageret. igr̄ caliditas sūma ageret ca-
liditate sūmā: sed nō datur caliditas sūma absq̄ forma
substantiali ignis. igr̄ caliditas sūma si esset separata p̄-
duceret formā substantialēz. hoc autem nō cōtingeret si ca-
liditas pp̄ria virtute nō p̄duceret substantiā: sed tm̄ vt in-
strumentū. ¶ Ad 3.º dōm q̄ mixtio elementozū nō confi-
st̄ in idiuisibili: sed habz latitudinez: ita q̄ nō semp eodē
modo fit mixtio: sed ifinitis modis variātur mixtiōes f3
ifinitas po: applicatiōes qualitātū p̄marū in suis gradi-
bus. aliqñ enī dominat̄ caliditas supra frigiditatem. 7 ali-
quādo frigiditas supra caliditatem. aliquādo dominatur
fm̄ v̄nū gradū. 7 aliquādo fm̄ aliū. sunt ergo aliq̄ mixtio-
nes eiusdē ratiōis ad quas semp veniūt mixta eiusdē spe-
ciei. 7 alique sunt diuersarū ratiōnū: ad quas veniunt mix-
ta diuersarū specierū recte: sicut in coloribus saporibus 7
odoribus. albedo enī 7 nigredo ifinitis modis p̄nt misce-
ri: nō tamē oēs mixtiōes illarū sunt eiusdē ratiōis: neq̄
omnes diuersarū specierū. alique. n. sunt ad quas cōtinue
segtur rubedo: 7 alique ad quas cōtinue segt̄ viredo. mix-
tiones ergo ad quas cōtinue segtur rubedo sunt eiusdē ra-
tionis: 7 mixtiōes ad quas cōtinue segt̄ viredo: sunt etiā
eiusdē ratiōis: sed mixtio ad quā sequitur rubedo. 7 mix-
tio ad quā sequit̄ viredo sunt diuersarū ratiōnūz. 7 ita de
mixtiōibus elemētozū dicatur. ¶ Ad 4.º negatur d̄na: 7
dicit̄ q̄ elemēta se adinuicē alterātia agūt p̄pter duplicē
finem: quozūz vnus itenditur ab illis. v3. assimilatio passi-
7 alius nō itenditur ab illis. s. ab itelligentia nō errante. s.
generatio mixti. Dicit enī Lōment. iz. metaphy. q̄ op⁹ na-
ture est opus itelligētē: 7 q̄ natura agit rememorata a su-
perioribus causis. Et in p̄hemio metaphysice. di. p̄hs: q̄
sicut mouet̄ sagitta ad signū ex itentiōe sagittātis. ita agē

tia naturalia mouent̄ ex itentione superiorū causarū. Na-
tura ergo v̄lis celi ordinauit trāsmutationē elemētozū p̄-
pter generationē mixti: tanq̄ p̄pter finēz: neq̄ hoc arguit
elemēta nō seinuicē trāsmutare: aut nō generare mixtuz
pp̄ria virtute. Dirigere enīz 7 applicare seu determinare
ad agendū. nō tollit agere pp̄ria virtute. sagitta enī pp̄ria
virtute penetrat signū: 7 graue motū deozūz itercit ani-
mal: non obstāte q̄ tā sagitta q̄ graue dirigant̄ ab aliquo
extrinseco ad agendum.

Dubitat̄ cōtra hoc q̄ d̄r accēs pp̄ria virtute p̄-
ducere substantiā: quia omne agēs p̄o
pp̄ria v̄tute cōtinet effectū suuz: forma autē virtual̄: sed ac-
cidēs nō cōtinet substantiaz formalr nec virtualr. igr̄ r̄. te-
net p̄na cū maiori iductiue: tā in gñatiōe v̄niuo: q̄ in ge-
neratiōe equiuoca. sol enī non p̄duceret calorē: nisi habe-
ret in se calorē formalr aut virtualr. mior autē est euidēs.
nō enī substantia p̄tinet formalr in accidēte: cū nō sit pars
eius: neq̄ virtualr: cū non sit maioris perfectiōis substan-
tia q̄ accidēs: per *Az. 7. metaphysice. ¶ Itē si caliditas*
ignis pp̄ria virtute ageret ignē: sequerēt̄ q̄ caliditas aque
etiā posset p̄ducere ignē: qd̄ est contra experiētā. 7 p3 cō-
sequētia: quia caliditas aque buliētis itensior est calidita-
te flāme remisse: cū plus ledat: q̄ illa flāma. imo hoc vide-
tur expresse esse de itentione p̄hi. 7. metaphysice. di. q̄ sub-
stantia non fit nisi a substantia in actu. ergo accidēs pp̄ria
virtute nō p̄ducit aliquā subam. ¶ R̄ndetur cū p̄ho. 7.
metaphysice p̄tra platonē di. q̄ idē est agēs disponēs ma-
teriam. 7 itroducēs formā. voluit enī plato q̄ agēs natu-
rale tm̄ disponeret mām. 7 q̄ ydea itroduceret formam.
Itēz etiā dixit Auicē. p̄ter hoc q̄ nō posuit ydea: sed da-
tozē formarū: sed non dicit̄ verū: quia idē est agēs dispo-
nēs mām: 7 itroducens formā: sicut est in artificialib⁹ idē
disponit lapides 7 ligna per motū locales. 7 itroducit for-
mā domus: s3 accidēs pp̄ria virtute. v3. caliditas sūma
disponit mām ad recipiendū formā ignis. igr̄ etiā illaz for-
mā iducit. ¶ Itē caliditas pp̄ria virtute corrūpit frigi-
ditatez aque. ex quo actio est ratiōe contrarietatis. p̄ Az.
7 Lōmen. in p̄ori tractatu: sed ad corrūptiōem toti⁹ frigi-
tatis aque. sequit̄ essentialr corrūptio aque. igr̄ caliditas
pp̄ria virtute corrūpit formā substantialē aque: seu ipsaz
aquā: sed eadez mutatio numero est corrup⁹ vnus subie-
cti: 7 gñatio alterius. per Az. tractatu p̄mo. igr̄ caliditas
pp̄ria virtute p̄ducit subam. ¶ Dōm igitur q̄ tam sub-
stantia q̄ accidēs pp̄ria virtute p̄ducit subam: sed non eo
dē modo. Nā substantia p̄ducit substantiā tanq̄ p̄ncipiuz
qd̄: 7 accidēs p̄ducit substantiā tanq̄ p̄ncipiuz quo. v. g.
ignis pp̄ria virtute generat̄ ignē ex aqua tāq̄ p̄ncipiū qd̄.
di. p̄ho p̄ de anima. q̄ actiones sunt suppositoꝝ. ipsa autē
caliditas ignis p̄ducit eūdē ignē pp̄ria virtute tāq̄ p̄in-
cipiuz quo: cū ignis non agat iquantū ignis: sed iquantuz
calidus. inqt̄ Az. in lib. de sensu 7 sensato. Forma autē sub-
stantialis ignis nō p̄ducit ipsum ignē tanq̄ agēs transmu-
tans: sed tm̄ vt agēs determinās 7 applicās actiuum passi-
uo eo mō quo faber dirigit extrinsece ignēz ad agendū fm̄
talē vel talez graduz. Et eo modo quo itellectus human⁹
applicat artē factiūā ad opus. ita q̄ sicut itellectus opera-
tionis artificialis nō est causa per se: sed tm̄ per accidēs.
ita forma substantialis in actiōib⁹ naturalibus trāseuntib⁹
nō est nisi sicut causa per accidēs. In actiōibus autēz ima-
nentib⁹ forma substantialis est p̄ncipale agēs: vt determi-
nat Az. 2.º. de aīa. di. q̄ aīa ē p̄ncipale agēs in nutritiōe 7
augmētatiōe: 7 calor est causa istrumētalis. idē etiāz dicit
Lōment. 2.º. physicoz. ostēdēs in omni gñatiōe motū na-
turā que est forma esse p̄ncipale p̄ncipiū. iuxta diffinitio-
nez nature datā a p̄ho. ibi. Natura est p̄ncipiū 7 causa mo-
uēdi 7 quiescēdi eius in quo est p̄mo 7 per se: 7 nō fm̄ acci-

actiōis pp̄ria mix-
turā p̄ducit subam

ifinitis modis fir-
mixtio

dens. Ad rationē autē rīdēt q̄ accidēs cōtinet substā-
tiam nō formalr: sed virtualr: non quidē in ratione essen-
di: sed in rōne agēdi: quonia substātia non agit nisi ratioe
accidētis: sicut nec in suba iuenitur cōtrarietas nisi in ra-
tioe accidentiū: nec sequit̄. actiuitas substātie ē esse sube:
sed accidēs cōtinet subam in agendo. igr̄ cōtinet substātiā
in eēdo: sicut non sequit̄. frigiditas sūma est maior i acti-
uitate caliditate vt vnuz: sed actiuitas friditatis ē eētia
friditatis. 7 actiuitas caliditatis est eētia caliditatis. igr̄
friditas sūma est maior iten^o caliditate vt vnuz. ¶ Itēz
dicat̄ q̄ in aqua buliēte est plus de caliditate fm formā:
sed nō fm gradum q̄ in flāma quātūcūq; remissa. flāma
eniz itensior ē in caliditate q̄ aqua buliēs. aqua tamē bu-
liens est maioris po^o: quia habz plus de forma. 7 ita ē cā
ppter quā magis ledit aqua buliēs q̄ flāma in tāto tem-
pore. Et cōcesso q̄ caliditas aque buliētis sit itensior cali-
ditate flāme. nō ppter hoc debz pducere ignē: sicut pdu-
cit caliditas flāme: quia siccitas flāme est actiuuz calozis
sicut humiditas aque est obtusitas eiusdē. est igr̄ siccitas
dispositio calozis ad pducendū ignē. humiditas autē non
sufficit ad tantā actiuitatē. graue enī cū figura circulari:
aut pyramidalī potest facere motū quē nō possz cuz alia
figura. Quādo vero dic̄ phs q̄ substātia nō fit nisi a sub-
stantia in actu. loquit̄ de factione que ē generā^o vniuoca:
7 de suba agente tāq; de pncipio qd: ad hūc itellm q̄ gene-
ratioe vniuoca substantia non fit nisi a substantia in actu
tāq; pncipio qd. si enī fit ab accidēte. hoc est tāq; a pncipio q.
7 nō tāquā a pncipio qd. qre rē.

Manifestū igitur quonia hec sunt mi-
scibilia quecūq; contrarietate habēt
facientiu. Hec sunt enim abinutez
passiua.

¶ Istud est 3^m ca^m h^o tractatus in quo phs postq; determi-
nauit possibilitatē 7 modū mixtionis: p̄r determinat ali-
as qōnes iterrrogantes de qditate mixtionis 7 miscibilituz:
7 diuidit in duas partes: in quarū prima manifestat scōz
qōnem motuz in pncipio. v3. quid ē miscibile 7 que sunt il-
la qbus fit mixtio. In secūda parte determinat qd est mix-
tio que fuit pma qd in ordine itentiois: l3 sit vltima in or-
dine executionis. ibi. (Manifestū igr̄ ex his) Quātuz ad
p̄mā partē phs ponit quatuor cōclusiones. quaruz p̄ma est h.
omnia cōtraria iter se actiua 7 passiua sunt iuicez miscibi-
lia. scōz cōclō. parua in quātitate facili^o miscenē q̄ magna.
ibi (Et parua) 3° cōclusio. Quodlibz humiduz est bene mi-
scibile si nō fuerit lubricū. ibi (Et ideo bene) 4° cōclusio.
bene pportōata in actiuitate 7 passi^o sunt bene miscibilia
ibi (Quādo autē) p̄ma cōclusio arguit sic. aliqua cōtra-
ria iter se actiua 7 passiua sunt iuicez miscibilia. igr̄ p̄ idem
7 oia. p3 cōclō: quia nō est maior ratio d̄ aliquibus q̄ de oib^o.
aūis autē pbatū est in alio cap^o. de elemētis que iuicez mi-
scenur per ipsoz actioem 7 passioem. Et notāter dic̄ phs
cōtraria iuicez misceri: qz ea que nō sunt contraria possunt
fieri vnū subiecto per penetrationez: nō aut̄ fiūt vnuz per
naturā cōmunē: materia enī 7 forma sunt vnuz subiecto:
ac etiā albedo 7 dulcedo in lacte: tūc seinnicē penetrarēt:
7 sunt in eodē loco: sed nō miscenē: cū non resultet aliqua
alia natura mediā: vt patz. ¶ Item dicit philosophus. cō-
traria iter se actiua 7 passiua: quia cōtraria non iuicez mi-
scenur: 7 maxime si fuerint cōtraria per accidēs: aut secū-
dum quid. Nō enī miscenē sanitas 7 egritudo. nō etiā scia
7 ignorātia dispōnis: quia illa sunt cōtraria per accēs 7 nō
per se. Nō etiā miscenē albedo. 7 rubedo: neq; viredo 7 pa-
ledo: quia sunt cōtraria fm quid. Qualitates autē p̄me iui-
cem miscenē: quia ex ipsis in parte corruptis 7 remanēti-
bus i po^o fit vna for^o mediā. v3. color: aut sapor: aut odor:

sicut ex elis remanētibus in po^o fit vnū mixtuz: 7 ex for-
mis subalib^o elementoz fit forma substāialis mixti. Cō-
traria autēz simplr que sunt extrema maxime distātia in
aliquo genere: 7 si nō sint formalr iuicez actiua 7 passiua:
tamē iuicē miscētur vtute qualitātū p̄marū: que sunt cau-
se imediate taliū extremozū. ex albedine enī 7 nigredine
manētib^o in potētia fit vna forma mediā. v3. rubedo aut
palledo: aut viredo: aut aliquis alioz medioz coloruz. si
mixr ex dulcedine 7 amaritudine manētibus in po^o fiunt
saporez medij. v3. pingue 7 salituz. dicūtur autē h^o qualita-
tes cōtrarie manere in po^o. nō isto modo: quia nō sint 7 pos-
sint eē: sed quia nō denomināt: 7 sunt apte nate denomina-
re: vel si denomināt nō eodē gradu quo aū q̄ venirēt ad
mixtiōez. Le. lram. ¶ Manifestū ergo qm̄ hec miscibilia
sunt quecūq; cōtrarietate habent 7 sunt de numero patie-
tium (7 facientiu. hec enī sunt passiua adiuicez) 7 conse-
quēter miscibilia.

Dubitat̄ quonia omnia duo elemēta sunt con-
traria iuicē actiua 7 passiua. nlla tamē
duo elemēta sunt iuicē miscibilia. Nā si sunt simbola: vnū
cōuertit alterū in sui naturā: si autē dissimbola: aut ex illis
corruptis oīno 3^m generat̄ aut vnū eozū alterū conuertit
in sui nām. cōstat autē q̄ talis trāsmutatio nō est mixtio.
fm phz in p̄mo caplo hui^o tractatus. ¶ Itē dcm̄ ē q̄ mix-
ta nō sunt miscibilia: quia forme illoz simplr corrupunt:
7 tamē mixta sunt cōtraria iter se actiua 7 passiua. ¶ Ad
p̄mū dī: q̄ l3 nulla duo elemēta tāq; totalia miscibilia pos-
sunt iuicē misceri: tamē possunt iuicē misceri tāq; partia-
lia miscibilia. v3. alyz cōcurrētibus. cū. n. omnia elemēta
veniūt ad mixturā nō soluz miscenē. 4. sed etiā tria 7 duo
tā simbola q̄ dissimbola: 7 ex his vna cū alyz manētibus
i potētia generat̄ quoddā cōmune mediū. s. mixtū. ¶ Ad
scōm dicit̄ q̄ mixta ex elemētis nō miscētur mixtiōe pro-
prie dicta: nisi virtualr iquantū vere miscenur elemēta.
virtute quozū mixta dicūtur cōtraria. 7 iter se agere 7 pa-
ti. 7 si infra dicit phs metalla eē iuicē miscibilia. 7 omnia
humida posse iuicez misceri: loquit̄ tm̄ de mixtiōe virtua-
li p̄prie dicta: aut formali ip̄prie accepta pro iuxta possi-
sitione miscibilium inuicem precedente alteratione: aut
motu locali.

¶ Et parua aut paruis posita sec^o miscenē ma-
gis. facili^o. n. iuicem 7 citius trāscūt. Adultuz
aut 7 a multo tardius hoc operatur.

¶ Scōz cōclusio. parua in q̄titate facilius miscenē q̄ ma-
gna. p̄batur. illa facili^o miscenē q̄ citius iuicē trāsmutanē
l3 parua iuxta se posita citi^o trāsmutanē q̄ magna. igr̄ rē.
tenet cōclō cū maiori. minor est euidēs: quonia parua inui-
cem citius trāscūt cum sint minoris resistētie q̄ magna.
multū enī a multo tardius trāsmutat q̄ paucū a paucō.
ideo cum elemēta veniūt ad mixturā: vt citius iuicē trā-
scant: 7 facilius miscenē pro generatiōe forme mixti scin-
uicez diuidunt in paruas particulas: eo mō quo aqua 7 vi-
num simul ifusa vitro. Le. lram (Et parua aut paruis mi-
scenē) magis q̄ magna magnis. cui^o rō est (facilius eniz 7
citi^o trāscūt iuicē) parua q̄ magna (multū eniz) agens in
multū (7 a multo) patiens (hoc tardi^o opat̄). s. mixtiōez.

Sed dubitat̄ nā quāta est p̄portio totius ad
totū. tāta est p̄portio medieta-
tis ad medietatē. 7 tertie partis ad tertiā partē. 7 sic in ifi-
nituz. igr̄ quāta velocitate agit totū in totū. tāta veloci-
te agit medietas in medietatem: 7 3° pars in tertiāz partē:
7 per p̄sequens eque cito se trāsmutant magna sicut par-
ua. p̄ma cōclō tenet: quia velocitas in motu attendit̄ pe-
nes p̄portionē potentiarū motuarū ad suas resistētiā. p
A7. 7° physicoz. scōz etiā p3. per eūdē ibidē ponētē regu-

De generatione

Variter. q̄ si aliq̄ motor moueat aliquod mobile per ali-
quod tēpus medietas motoris mouebit medietatē mobi-
lis per idēz tempus equali velocitate. ¶ R̄ndet̄ q̄ p̄ma
p̄na vna cū regulis A. z. debz̄ itelligi ceteris paribz̄. Nam
quāta est p̄portio quatuor ad duo. tāta est p̄portio. 8. ad
quatuor. Et tamē stat q̄ velocius q̄tuor agāt in duo: q̄ 8.
in quatuor rōne dispropor̄tōis distātie. Ita in p̄posito. ma-
gna iter se quātūcūq̄ fuerint imediata sunt minus bñ ap-
plicata: q̄ si fuerint diuisa. q̄m ille medietates z̄ ille 3. ac
etiā quarte que distāt: quū totū agit in totum sunt imme-
diatē: quūz sunt iuicēz diuise. iō acceptis duobz̄ diuisibilibz̄
magnis: nūquā ita velociter seiuicē trāsmutāt: sicut post
diuisionē eorūdez in paruas partes: quia nūquā ita bene
applicant̄ iuicēz partes magnorū stāte continuitate: sicut
post diuisionēz. Ex isto p̄z q̄ mixtio cōmunit̄ fit per iux-
tāpositionē minimorū iuicēz fm̄ sensum: aut fm̄ formam
aut fm̄ quātitatē. nō quidē q̄ mixtio nō sit nisi iuxtāposi-
tio taliū minimorū: cū hoc sit reprobatur̄ in 2. caplo huius
tractat̄. sed q̄ iuxtāpositio taliū minimorū multū cōfert
ad mixtiōem cū quo stat q̄ mixtio pōt fieri ex iuxtāposi-
tione magnorū cōtrariorū in quātitate: lz̄ non ita facilr̄: sicut ex
iuxtāpositiōe pariorū z̄ minimorū z̄ hoc stāte eadē p̄por-
tione magni ad magnū: z̄ parui ad parū: q̄m posset cōtin-
gere q̄ magna seiuicē citius trāsmutarent q̄ parua pro-
pter maiorē p̄portioem actiuitatis ad resistentiā in ma-
gnis q̄ in paruis.

¶ Ideo z̄ bene determinabilia diuisibilia z̄ pas-
siorū miscibilia. Diuiditur enīz hec in parua
facilius. hoc enī est bene determinabile eē. A.
g. humida miscibilia maxime corporū. Bene
determinabile enī maxime humidū diuisibili-
t̄m: si nō viscosum sit: hec etenī vtiq̄z amplio-
rem z̄ maiorē solū tumore faciunt.

¶ Tertia d̄lo: q̄ quodlibz̄ humidū ē bene miscibile si nō
fuerit lubricū. Ita d̄lo arḡ sic. quāto aliqd̄ est facili⁹ di-
uisibile: tāto est meli⁹ miscibile: sed q̄libz̄ humidū si non
fuerit lubricū est facili⁹ diuisibile. i. g. tenet p̄na cū ma-
iori ex p̄batiōe p̄cedentis d̄lonis. di. q̄ parua meli⁹ z̄ faci-
lius miscent̄ q̄ magna. minor vero declarāt. Nā genera-
liter ea que sunt bene terminabilia termino alieno sūt fa-
cili⁹ diuisibilia: z̄ quāto magis sunt terminabilia termino
alieno: tāto sunt melius diuisibilia: vt p̄z inductiue. melius
enī diuidit̄ aqua q̄ terra: z̄ melius ac facilius diuidit̄ aer
q̄ aqua: qz̄ est magis terminabilis termino alieno q̄ aq̄. Lō-
stat aut̄ quodlibz̄ humidū si nō fuerit lubricū eē bene ter-
minabile termino alieno: vt p̄z inductiue de aqua: vino z̄
bz̄. Et notanter d̄r in cōclusionē si non fuerit lubricū: qz̄
humidū viscosum: z̄ vinctuosum nō bene miscet̄ alteri hu-
mido. oleūz enīz nō bene miscet̄ aque neqz̄ vino: quia sup-
natat: sed solū facit ampliorē z̄ maiorē quātitatez: qz̄ plus
occupat de loco humidū nō vinctuosūz cūz humido visco-
so: q̄ sine illo. maiorē enī locū cōtinet aqua cūz oleo: q̄ aq̄
solū. Le. li. (Et ideo bene determinabilia) termino alieno
que sūt de numero (bene diuisibiliū z̄ passiuorū) sunt bñ
(miscibilia. diuidūt̄ enīz hec in parua facili⁹. hoc aut̄) .i.
bene diuisibile (erat bene determinabile eē) termino alie-
no. v. g. humida sunt maxime miscibilia corporū) z̄ ratio
(bene enī determinabile est maxime humidū) de nūero
(diuisibiliū si nō lubricū sit. Etenī vtiq̄z ampliorē z̄ maio-
rem hec solū tumorem) .i. quātitatē (faciūt) ¶ Notādū
q̄ quatuor impediūt bonitatē mixtiōis humidorūz lubri-
corū p̄mūz est humiditas aerea: naz̄ in talibus vinctuosis
superabūdat humiditas aerea: p̄pter quāz supernatāt aq̄
z̄ vino: sicut z̄ ipse ger̄ sursuz mouet̄: p̄pter quā cām oleū

stat iter aquā z̄ aerē: nō enīz mouetur sursuz p̄pter impe-
dimentūz humiditatis aque: neqz̄ mouet̄ deorsuz p̄pter
ip̄dimentū humiditatis aeris. cū autē est totaliter in aq̄.
mouetur sursuz ad superficiē aque. z̄ hoc a leuitate aeris:
quia grauitas aque in p̄prio elemēto nō trahit sursuz: nec
deorsuz: cūz autē est formāl̄ in aere mouet̄ deorsuz ad su-
perficiē aeris: z̄ hoc a grauitate aque: quia leuitas aeris in
p̄prio elemēto non trahit sursuz nec deorsuz. ¶ 2. ip̄di-
mentū est difficultas diuisibilitatis. viscosa. n. nō bene di-
uisibilia sunt: quia partes eorū nimis cōglutinant̄ adinuicē
rōne densitatis aque cōiuncte d̄sitati aeris. que. qui-
dem cōd̄sitates cōiuncte reddūt corpus min⁹ terminabi-
le termino alieno. z̄ p̄ter min⁹ diuisibile z̄ minus miscibi-
le. ¶ 3. impedimentū est porositas vinctuosū. in talibz̄. n.
lubricis z̄ vinctuosis est amplitudo pororū. p̄pter quorūz
magnitudinē dicūt̄ experti. q̄ digitus positus in oleo bu-
lieti. cito tamē extractus lesurā nō patit̄: q̄ non p̄tingit si
ponatur in aqua bulieti. cū ergo in magnis poris claudat̄
multus aer: necesse est rōne aeris oleū: z̄ bz̄ viscosa super-
natate. videm⁹. n. iterdū vas plūbeūz supernatate aquis
p̄pter iclusionē aeris. ¶ 4. impedimentū est actiuitas z̄
passibilitas viscosi. Nā talia sūt modice actiuitatis z̄ resis-
tentie. Alia autē humida nō viscosa sunt maioris actiuita-
tis z̄ resistentie. iō illa remanēt̄ his lubricis z̄ viscosis: cor-
ruptis z̄ resolutis in aquā z̄ in aerē. Lōstat aut̄ illa nō inui-
cem misceri: quorūz vnū corrumpit̄ z̄ reliquū manet: vt pa-
tuit caplo p̄mo huius tractatus.

Sed dubitatur quia d̄r cōiter oleūz lixiuio mi-
scibile eē: z̄ tamē lixiuū est hūi-
dum nō lubricū. ¶ R̄ndetur q̄ si oleū miscet̄ lixiuio: B
est: quia lixiuū p̄pter suā siccitatē enapozare facit partes
aereas. sic aut̄ nō facit aqua aut vinū: quia tantā siccitatē
nō habz̄. Ideo necesse est oleūz supernatate aque z̄ vino.
¶ Intelligēdū q̄ cum d̄r vinū misceri aque: aut oleū lixi-
uio. illud ē itelligēdū de mixtiōe ip̄proprie d̄cā: aut de mix-
tiōe t̄m̄ virtuali. sicut enī nō miscet̄ elm̄ elemēto mixtiōe
totali. ita nec mixtū mixto: neqz̄ elemēto: q̄m semper vnū
eorū corrumpit̄ corruptiōe completa: sed d̄r mixtū misce-
ri mixto aut elemēto. solū virtualr̄ rōne formarū elemen-
torūz que sunt in mixto. ipsa enīz forma mixti corrumpit̄
remanētibus formis elemētorū. non ergo mixtū in eo q̄
mixtū miscet̄. ex quo corrumpit̄ corruptiōe completa: taz̄
ex parte sui: q̄ ex parte sue forme: sed d̄r misceri iquantūz
cōtinet formas elementorū. tāqz̄ partes sui que manēt in
potentia in mixto generato. sicut pus sunt in po⁹ in mixto
corrupto. Ex p̄dictis sequit̄ q̄ sicut due aque nō faciūt ve-
ram mixtionē: sed t̄m̄ compositionē. Ita nec duo vina: p̄z
q̄ mixtio nō fit ex his que sunt eiusdē rōnis cum nūqz̄ ex
talibz̄ resultet vnū cōmune mediū alterius ratiōis. modo
oēs aque sunt eiusdēz sp̄ei. Et omnia vina sunt eiusdē spe-
ciei. .i. substantialis z̄ essentialis cū nō differāt nisi ex parte
accidentii. oēs enī homines sunt eiusdē speciei specialissi-
me nō obstāt q̄ aliqui sint albi: z̄ aliqui nigri: aliḡ rubei:
aliḡ pallidi. ita omnia vina sunt eiusdē sp̄ei specialissime.
nō obstāt q̄ aliqua sunt alba z̄ aliqua nigra: z̄ aliqua dul-
cia: z̄ aliqua agrestia vel amara. cōsimilr̄ dicatur de oleo:
q̄ oleūz nō miscet̄ oleo mixtiōe p̄prie d̄cā. ex quo oīa olea
sunt eiusdē rōnis z̄ eiusdem sp̄ei sp̄alissime.

¶ Quando autē alterūz solū passiuum erit: aut
vehemēter: hoc aut̄ valde parūz: aut nihil am-
plus mixtū ex ambobus aut parūz q̄b̄ contin-
git circa stannū z̄ es.

¶ Quedam enim balbutiuntur adinuicē z̄ epa
foterizant.

Quarta deo bene proportionata in acti^o et passi^o sunt bene miscibilia. p^o q^o disproportionata in acti^o et passi^o sunt male miscibilia: nō enī est mixtio nisi vbi vnū miscibiliū est multū actiuū: et aliud modicū actiuū: qm̄ multuz actiuū corrumpit modicū actiuū in sui naturā: vel alterius ipso remanēte. ideo ex illis nō fit mixtio. Nō etiā est mixtio nisi vbi vnū miscibiliū est valde passiuū. et reliquum male passibile ppter multā resistētiā. et si est aliqua mixtio. illa est valde modica. v. g. stannuz et es nō miscēnt iuicem: et si miscētur hoc est valde difficile et in modica parte: quia stannū est valde passiuū et nō es. Et q^o hoc sit verum. ostēdit p^o a simili di. q^o ita cōtingit de ere et stanno sicut de lris apud balbutiētes. hi enī vnāz lram bene pferunt: et aliā nō bene proferūt. et anticipātes lras proferūt scōam anteq^o proferāt p^omas. sicut ergo cōiungūtur lre in ore balbutiētiū: quia vna bene plata: alia quasi euanescit. sic cōiungūtur stannū et es: quia euanescente stanno es manet: et qd̄ dcm̄ est de stanno et ere: intelligenduz est de q^o buslibz miscilibus: quozū vnū est multū. aliud vero parum. Le. lras. (Quādo autē alterū erit solū passiuū vehementer hoc). i. aliud miscibiliū (valde parū) necesse ē (aut nihil amplius mixtū ex ambobus. aut parū qd̄ ptingit circa stannū et es. quedā enī balbutiūtur adinuicē). i. verba in ore balbutiētis (anticipātia sunt) que deberent esse posteriora.

Uidētur enim qualiter et mixta remisse. Et enī alteruz quidē susceptibile: alteruz autem species qd̄ in his contingit: stannū enī vt passio aliqua sine materia eris pene euanescit mixtum omne colorans soluz. Idez autē hoc contingit in alijs.

Sed circa pbatōem pclusionis p^obus soluit vnū dubiū pole fieri. posset enī aliqs istare pbās es et stannuz bene misceri non obstāte uehementia passibilitatis stanni liquefacti: qm̄ post actiōem eozūdem iuice: aut ignis in illa. videmus es esse coloratū colore stanni: qd̄ nō ptingeret vbi i ter es et stannū esset perfecta mixtio. **Respōdet p^obus:** q^o sunt aliquāl^r mixta: sed paruz: quonīā in eis stannū est sicut forma: et est aq^o subiectuz: stannū enī imixtuz erit efficitur sicut forma et passio eris. ipsuz autē es efficitur tanq^o materia stanni: quia modicuz ibi manet de suba stanni: et quasi euanescit totuz stannuz. dī autēz quasi: quia nō euanescit totuz stannū oino: neq^o euaporat penitus materia eius: sed aliqd̄ manet colorās ipsum es. i. aliqua pars stanni in partib^o porosis ipsius eris. **Ecce q^o hic nō est mixtio proprie cum remaneat in actu totuz es: et etiā aliqua pars stanni.** alia autēz simplr corrumpit: neq^o manet in potētia mixto. Le. lras. (Uidētur autē qualiter). i. aliquāl^r esse mixta paruz es et stannuz (et vt alterū). i. es (susceptibile quidē). i. se habere per modū subiecti (alterū autēz). v. g. stannū (species fit) et forma ipsius eris (q^o et in his cōtingit. stannuz enī vt passio aliqua sine materia ens pene euanescit: et in mixtū). i. sine mixtione recedit (colorās soluz. id autē cōtingit et in alijs) miscilibus: quozū vnū est vehementer passiuū: et aliud paruz. **Notādum q^o si es posset ita cito liquefieri: sicut stannū. et possz eque bene diuidi ambo possent misceri: cū facilis distibilitas sit causa bone mixtionis.** In quo casu dico: vt supra q^o illa mixtio fieret rōne formaruz eris et stanni: sed rōne formarū elementozū manētiuz taz in generato q^o in corrupto: que qdēz nō diuersificātur in situ: sed coextēdūtur in eadē mā sub eadem forma mixti.

Circa predicta occurrūt duo dubia: quozū primum est qd̄ ē illud qd̄ diuidit

elementa in generatiōe mixti: **Respōdet q^o sicut aqua et vinuz se diuidūt suis grauitatibus per motū localem: et ignis diuidit ligna per motū alteratiōis.** Ita elementa venientia ad mixturā se diuidūt per alteratiōem: ac etiā p^o motū localem suis grauitatibus et leuitatibus.

Secundum dubiū. cum diuisio non pcedat in infinitum vt est oñsum tam in hoc q^o. 6. physicozū. ppter quid diuidūtur elementa magis in vna parte q^o in alia: **Respōdet q^o hoc primo est ex parte diuidētis: quonīā ipsuz diuidens necessario est difformiter applicatū partibus passi.** ideo ibi fit diuisio vbi est melior applicatio. Est etiā h^o diuersitas ex parte diuisi: qm̄ iposibile est ipsuz diuisibile esse equalis resistētie in qualibz parte eius. cōseruatur qm̄z mediāte actione celi. Et quia non omnes partes equaliter distāt a celo. ideo nō omnes partes sunt equalis resistētie. lumen etiāz solis et alioz astrozū atq^o planetaruz ifluit difformiter in miscibilia: quia fortius in vna q^o in alia. si enīz ifluit radio recto: tunc fortius fluit in propinquū q^o in remotum. et si radio reflexo: tunc prope reflexiōem fortius ifluit: et distanter a reflexiōe debilius.

Manifestū igitur ex his que dicta sunt q^o est mixtio. et quid est mixtio: et quare est: et q^o sunt miscibilia entiuuz: quonīāz sunt quedā q^osi passiuā abinuicē et bñ determinabilia et bñ distibilia.

Ista est secūda pars huius capli. In qua philosoph^o epilogando circa determinata respōdet ad primā questionē querentē quid est mixtio. quadruplr igitur p^obus epilogat. et p^omo circa omnes questiōes tactas di. q^o ex determinatis est manifestū q^o est mixtio. et quid est mixtio. et quo modo fit mixtio: et que sunt miscibilia. Necesse est enī mixtionē esse: quonīāz sicut qualitates prime sunt dispositiōes quibus materia recipit formas elementozū. Ita forme elementozū sunt dispositiōes quibus materia recipit formas mixtozū. Ideo determinata prima questione. vtruz mixtio sit. faciliter determinabitur secūda. dicēdo q^o mixtio est cōuersio miscibiliuz in vnum cōmune modū: et hac determinata sciatur quo modo fit mixtio. v. g. miscilibus adequatis in potētia et virtute. et cōsequenter habebit^o determinatio vltime questionis: cū queritur que sunt miscibilia. dicēdo q^o illa miscibilia que sunt iuicēz actiua et passiuā bene terminabilia termino alieno: et bene diuisibilia. Et notanter dicitur bene diuisibilia et bene terminabilia termino alieno: quia que nō sunt bene diuisibilia nō sunt bene miscibilia. et que terminātur termino proprio nō sunt miscibilia: vt lapides et ligna: plante et animalia. Le. lram. **Manifestum igitur ex his que dicta sunt: et q^o est mixtio: et quid est mixtio (et qualiter ē). i. quo modo fit mixtio (et que miscibilia entiuuz: quonīā sunt quedā passibilia adinuicē et bene terminabilia) termino alieno et nō proprio (et bene diuisibilia)**

Hec enīz neq^o corrupta esse necessarīū quando mixta: neq^o ad huc simpliciter eadē esse que prius. Neq^o compositionē esse mixtionē eozū neq^o ad sensum.

Secūdo epilogat p^obus circa mixtionem di. q^o manifestum est ex dictis mixtionēz non esse generationem: neq^o corruptionē: neq^o compositionem neq^o tm̄ apparentiā ad sensum: quoniam in mixtione non simplr corrumpuntur miscibilia. neq^o simpliciter manent: q^o tunc non esset mixtio: sed aliquo modo manent. v. g. in potētia: et aliquo modo corrumpūtur: quia non manent in actu: non etiāz mixtio est generatio mixti: aut alicui^o miscibiliū: quia mixtio est

De generatione

causa generationis mixti: non igitur est generatio illius. et per se non est generatio alicuius miscibiliu ex quo omnia miscibilia corrumpuntur corruptioe incompleta loquendo de miscibilibus que sunt composita naturalia. Item mixtio non est compositio cum non sit iuxtapositio minimorum secundum quantitates: neque secundum formas. neque secundum sensum ut patuit. aliter non quilibet pars mixti esset mixta: non etiam est tamen apparentia secundum sensum: ut contingit in mixtionibus artificialibus: sed est vera mixtio per unionem omnium miscibiliu absque distinctione situs. Le. lras. (Dec enim) miscibilia (neque corrupta esse) penitus (est necessarium) quando sunt mixta: neque adhuc eadem simpliciter esse. i. in actu est necessarium (neque compositionem quidem esse mixtionem eorum) miscibilium contingit (neque ad sensum) tamen est mixtio.

Sed est miscibile quidem quodcumque bene determinabile ens: passivum fuerit et activum et tali miscibile est: ad omnium. n. miscibile.

Tertio philosophus epilogat circa ipsa miscibilia dicit quod quilibet est miscibile: quia non est celus: nec lapis: neque homo: sed tamen illud quod est bene terminabile termino alieno: et est activum et passivum: neque quodlibet miscibile est cuilibet alteri miscibile: sed tamen illi quod potest facere mixtum omnium: et eiusdem rationis per totum. sic quod quilibet pars mixti sit mixta. ideo colores et saporibus artificibus non bene miscetur: quia non quilibet pars mixti in eis est mixta: sed videatur esse mixta. Le. l. (Sed est miscibile quidem quodcumque bene determinabile ens passivum fuerit et activum: et tali miscibili) quod (est ad omnium) aliud quod est etiam faciens mixtum per totum.

Mixtio autem est miscibilium alteratorum unio.

Quarto et ultimo epilogat philosophus circa diffinitionem mixtionis. dicit mixtio est unio miscibilium alteratorum. non enim dicit generatio: quia non generatur miscibilia: neque dicit miscibilium corruptio: quia corrupta secundum hoc non miscentur: sed dicit alteratorum ad denotandum miscibilia: non esse corrupta simpliciter: sed bene alterata. ita quod qualitates illorum remissae sunt per alterationem: non autem forme substantiales miscibilium remissae sunt neque corruptae: sed dicitur in diffinitione unio miscibilium alteratorum: ut diffiniatur mixtio per suum genus: et per suam differentiam. Mixtio enim est de predicamento relationis: sicut unio et compositio. non est ergo mixtio aliqua generatio vel corruptio: sed est relatio includens in sua ratione generationem mixti: et corruptionem miscibilium: et quia non includit generationem: ut generatio est: neque corruptionem: ut corruptio est. propterea dicitur quod mixtio est unio miscibilium alteratorum unio igitur est genus: cum omnis mixtio sit unio: et non e contra: sed miscibilium alteratorum est differentia per quam mixtio differt a generatione et corruptione: ac etiam a compositioe et iuxtapositione. Le. lram (Mixtio autem est miscibilium alteratorum unio)

Notandum

de unione elementorum in mixto fuerunt quatuor opiniones. Quarum prima fuit Avicenna. per se sufficiens: quam recitat Lament. tam hic quam 3. celi. et ea improbat. dicit enim Avicenna quod elementa sunt in actu in mixto secundum suas entitas absque aliqua corruptione elementorum. et absque aliqua remissione formarum substantialium. sic quod in mixto est dare partem que actu est ignis: et partem que est actu aqua: et partem que est actu terra: et partem que est actu aer: non tamen se invicem penetrant iste partes: sed distinguuntur loco: quorum distinctio propter insensibilitatem et parvitatem non apparet. quando. n. elementa veniunt ad mixtionem per divisionem suarum partium materie continuantur: et forme continuantur: et sicut non se invicem penetrant materie: ita nec forme: sed sunt extra se invicem: sicut particule aque et vini in vitro. Contra hanc opinionem arguit Lament. 3. ce. inferens quatuor inconuenientia. Primum est. nullum

compositum ex elementis est unum in actu: quoniam illud non est unum in actu: quod est tamen unum unitate contactus vel continuationis: sed omne compositum ex elementis est tamen unum unitate contactus vel continuationis. v. 3. eltorum. per Avicenna. igitur. Et confirmatur: quod ex pluribus existentibus in actu non fit aliquid unum in actu ut declaratur. 7. metaphysice. si ergo elementa sunt actu in mixto. sequitur quod ipsius mixtum non est aliquid unum in actu. (2. in) inconueniens est quod nullum mixtum differt in substantia ab elementis: sed tamen in accidentibus quoniam generatio mixti non est generatio simpliciter: sed secundum quid cum forma mixti sit accidentalis adueniens enti in actu. data opinione Avicenna. (3. in) inconueniens quod mixtum compositum ex elementis non habet aliquam unam formam per quam dicatur unum essentialiter et per se: sed est plura essentialiter. v. 3. aggregatum ex elementis. (4. in) est: quod non quilibet pars quantitativa mixti est mixta: quia nullum elementum existens in mixto est mixtum: neque quilibet pars quantitativa lapidis est mixta: cum necessario assignentur infinite partes quantitativae lapidis. quarum nulla continet omnia elementa. si elementa loco distinguuntur in mixto: ut asserit Avicenna. Sed in speciali arguit. Quoniam data illa opinione sequitur quod lapis aut ferrum positum in aqua. statim corrumpere. Quis est contra experientiam: et per se nota: quod aqua statim deberet corrumpere ignem extrinsecum in lapide vel in ferro cum sibi contrariet. et eadem debite applicet: ut supra illud habeat proportionem maioris intensitatis. imo sequitur quod nullum compositum ex elementis possit notabili tempore durare: quoniam elementa si sunt in actu in mixto deberent moveri ad loca sua. (5. in) sequitur quod in generatione colorum: odorum et saporum qualitates prime deberent esse distincte secundum situm. et inter colores extremi in generatione mediorum colorum: quod est falsum: quia tunc tales qualitates non essent forme simplices: sed mixte ex partibus diversarum rationum. (6. in) Secunda opinio fuit Lament. 3. ce. quod forme substantiales elementorum non corrumpuntur secundum totum: sed remittuntur et corrumpuntur secundum partem: et ex collectione illarum sic diminutarum et remissarum pervenit forma mixti: sicut cum albedo et nigredo admiscuntur: sicut ex eis colores medii. inquit ipse: neque habet pro inconuenienti formas substantiales elementorum suscipere magis et minus: quia dicit hoc illis contingere propter imperfectionem earum: cum suum esse sit medium in accidentia et formas perfectas. participat igitur naturam accidentium in hoc quod intendunt et remittuntur et participat naturam formarum substantialium perfectarum in eo quod denominantur substantialiter et simpliciter: sicut ille corrumpuntur. ergo inquit Lament. forme elementorum secundum partem: quia aliter manerent actu in mixto: non autem corrumpuntur secundum totum: quia aliter prima materia reciperet primo et essentialiter omnes formas: et non reciperet formas mixtorum mediatis formis elementorum: quod est falsum. (7. in) Contra istam opinionem arguit primo sic. si intensio et remissio formarum substantialium elementorum. sequitur intensioem et remissionem qualitatum primarum: ut dicit Lament. sequitur mixtum generatum ex elementis esse elementum. Quis est impossibile. Et probatur consequentia. Nam in generatione lapidis manet frigiditas terre: et siccitas eiusdem denominans lapidem esse actu frigidum. et actu siccum. igitur per idem manet forma subtilis terre denominans lapidem esse terram. (8. in) Secundo sequitur aliquid esse corpus generabile et corruptibile: quod non est mixtum nec elementum. Quis est impossibile. et probatur nota ponendo quod in pedali aeris sit corrupta caliditas usque ad gradum medium. et sit introducta frigiditas usque ad eundem gradum. sic quod latitudines sint equales et in eodem subiecto primo consimiliter remittatur humiditas usque ad gradum medium: et introducatur alia medietas latitudinis siccitatis. et sequitur illud pedale non esse mixtum: quia non habet formam mixti: nec etiam elementum: quia non est calidum: nec frigidum: nec humidum nec siccum. (9. in) Item sicut ex 4. elementis generatur aliquid quod non est elementum. quod in materis elementorum coextenduntur forme omnes substantiales elementorum. ita in casu

Unde quid sit mixtio

Unde 4. opiniones
p. opi.

isto: cū in materijs duozū elementozū coextēdatur forme illozū: sicut qualitates p̄me. ex his nō debz ḡnari elm̄: nō etiā mixtū: quia illud nō p̄poneret ex quatuoz elementis. **¶** Tertio sequitur q̄ forma mixti est itēnsibilis et remissibilis: quia sicut forma elemēti recipit in materia mediāte qualitate p̄ma itēnsibili et remissibili. ita forma mixti recipitur in mā p̄ma mediāte forma elemēti itēnsibili et remissibili: et sicut forma elemēti determinat sibi naturalr̄ q̄litate p̄mā itēnsibile et remissibile. ita forma mixti determinat sibi naturalr̄ aliquā qualitatē p̄mā itēnsibile et remissibile. **¶** Quarto sequitur q̄ ad subam est per se motus. **¶** p̄m. 7. p̄physicorū. Et pbatur p̄na. Nā ideo ad qualitates p̄mas est p̄ se motus. per **Az.** in loco allegato: quia habet per se contrariū: sed etiā forme substāciales elemētozū h̄nt per se contrariū si itendūtur et remittūtur: sicut qualitates p̄me. igit̄ **z̄c.** Inducūtur etiā icōtēniētia p̄tra Cōmēt. que ipse iducit cōtra **Auic.** v. 3. q̄ mixta nō differūt ab elementis in suba. sed t̄m̄ in acciō: cū forma mixti adueniat enti in actu. et p̄nter q̄ nullū compositū ex elemētis est vñū in actu: neq; vñū essentialr̄: et per se per vñā formā. **¶** Tertia opio fuit **Egidij** **R.** o. di. q̄ elemēta nō manēt in actu in mixto: neq; forme substāciales elemētozū manēt in mixto. imo penitus corrupūtur: sed manēt cōtra in mixto acciōtāl̄ et virtualr̄: q̄ in mixto manēt accidētia elemētozū. nō quidē in sumo: sed remisse: et fm̄ hoc quilibz pars mixti est mixta: q̄ in qualibz pte mixti sunt h̄s qualitates p̄me elemētozū: nō quidē in actu denominatiue et in sumo: sed in p̄o. dicunt̄ aut elemēta virtualr̄ esse in mixto inq̄tum forma mixti est v̄tus potēs facere operatōes similes operatōibus elemētozū. **¶** Cōtra h̄c opionē est exp̄sa sentētia **Az.** in toto hoc tractatu. di. q̄ non corrupūtur ambo neq; alterū: sed saluat̄ v̄tus eozū: et q̄ vna gutta vini nō miscet̄ mille amphozis aque: quia corrupit̄. et iā diffiniēdo mixtionē dicit q̄ est v̄nio miscibiliū alteratozū. arguat̄ ergo sic. Quādo ex semie generat̄ plāta: aut animal ex embriōe simplr̄ corrupit̄ semē: et oīno corrupit̄ embriō nō obstāte q̄ virtus seminis cū p̄mis qualitatibz remaneat in plāta: et virtus embriōis cū suis qualitatibz maneat in animali: et hoc ideo: q̄ forma substācialis corrupit̄. ergo elemēta simplr̄ oīno corrupūtur in ḡnatiōe mixti. p̄pter corruptiōem formarū substācialiū nō obstāte q̄ virtutes et qualitates elemētozū maneat in mixto. **¶** Itēz dicit̄ p̄s q̄ miscibilia manēt potētia in mixto. sic q̄ rursus possunt redire: aut igit̄ per illā potētia possunt redire eadē numero: aut eadē specie. si eadē numero. igit̄ forme substāciales elemētozū nō sunt corrupte in ḡnatiōe mixti. si eadē specie. igit̄ per idē aqua et ignis manēt p̄o in aere: quoniam aer generat̄ ex illis. patz̄ p̄na: quia ex aere potest generari ignis et aqua eiusdē sp̄ei cū igne et aqua corruptis: sed illō p̄ns est p̄tra itentiōem p̄hi: q̄m̄ tūc duo elemēta vere miscerētur ad ḡnatiōem tertij elemēti: qd̄ est impossibile: neq; tūc ignis et aqua corruperet̄ simplr̄: qd̄ est falsum. et p̄z cōsequētia. per **Az.** di. q̄ ea que sic manēt in p̄o in generato nō corrupūtur oīno. **¶** Itē p̄mo ce. dicit̄ p̄s q̄ mixta mouētur ad motū elemētozū dominantū in eis. Quero igit̄ qd̄ est p̄ncipiū motus lapidis deorsuz: aut forma elemēti: aut forma lapidis: aut grauitas terre. si forma elemēti. habetur itentū. si forma mixti frustra dixit̄ p̄s mixtū moueri ad motū elemēti dominantis in eo. Si grauitas est p̄ncipiū p̄mū et p̄ncipale: sequitur q̄ aliqs est motus localis naturalis pueniēs ab intrinseco: cuius natura nō est p̄mū p̄ncipiū. **¶** Diffōnē nature datā a p̄ho. z. p̄physicorū: et patz̄ p̄na quia nō est p̄ncipiū p̄mū illius motus natura que est mā: neq; natura q̄ est forma. **¶** Itēz. z. p̄physicorū **Az.** diffiniēns mā dicit. materia est illud ex quo fit aliqd̄ cum isit: et exemplificat de lris respectu sillabaz. et de ere respectu

statue: et de elemētis respectu mixti. si igit̄ materia est in eozū: cuius est materia: et elemēta sunt materia mixti. igit̄ elemēta sunt in mixto nō t̄m̄ virtualr̄ fm̄ suas qualitates: quia per idē mixtū esset materia elemēti: sed formalr̄ fm̄ formas substāciales. **¶** Sed rōnibus arguit̄. et p̄mo sic. impossibile est q̄ forma terre corrupatur nisi alicuius sue dispositionis medietas sit corrupta: s; cuiuslibet dispositionis forme terre plusq; medietas remanet in lapide. igit̄ forma terre est cū forma lapidis. tenet p̄na cū maiori nō soluz de forma terre: sed etiā de alijs elemētis. minor autē est euidēs: q̄m̄ dispositiōes naturales terre sunt siccitas et frigiditas: grauitas et dēsitas. cōstat autē quilibz istarū in magna p̄portioe esse in lapide vltra gradū mediū. Et cōfirmatur. nā terra aliq̄n ē calida et humida absq; corruptiōe sue forme. igit̄ minus corrupitur forma terre in ḡnatiōe lapidis ex illa manētibus suis dispositionibus in tāta itēnsione et excellētia in lapide. **¶** Scdo sic. maior est alteratio iter elemēta pro ḡnatiōe elemēti: q̄ pro ḡnatiōe mixti. cū maior sit alteratio extremi ad extremū: q̄ extremi i mediū. igit̄ aliqua forma elemēti manet cū forma mixti. pbatur p̄na. ponēdo q̄ ignis generet̄ ex aqua alterata ad gradū caliditatis et siccitatis vt. 8°. Et q̄ aliqd̄ mixtū generet̄ ex aqua cōsimilr̄ alterata ad gradū vt. 5. et arḡ sic. forma aq̄ manet cum caliditate et siccitate vt. 6. in ḡnatiōe elemēti. igit̄ per idēz in ḡnatiōe mixti: sed mixtuz ḡnatur ex aqua sub calitate et siccitate vt. 5. vt suppositū est. igit̄ **z̄c.** **¶** Et si arguit̄ q̄ per idē pbaretur aqua in actu posse manere cū mixto. negat̄ p̄na: quia plura corpora nō possunt siml̄ eē: bene autē plures forme substāciales cū simul sint forma sensitua et intellectua in homine: vt colligit̄ de mente p̄hi et Cōmēt. 3. de anima. **¶** Tertio sequitur q̄ mixtū est eq̄ corpus simplex: sicut elemētū. p̄ns est falsuz. et p̄z p̄na: si mixtum nō componit̄ nisi ex materia et vna forma substāciali. **¶** Nec valz rōnō cōmunis di. q̄ ideo mixtū est cōpositū q̄ elemētū: q̄ determinat sibi quatuor qualitates p̄mas. elemētū autē solū duas. Nā accidētia nō sunt de compositione substāciali mixti vel elemēti. ideo habere plura vel pauca acciō nō facit maiore vel minore compositionē. deinde tota s̄pera elemētozū esset corpus mixtū: q̄ determinat sibi naturalr̄ quatuor qualitates p̄mas. **¶** Quarto sequitur q̄ ex duobus t̄m̄ elemētis possz generari mixtū. p̄tra determinationē p̄hi. z. huius. di. q̄ generabit̄ aut alterū illorum aut 3^m elemētuz. et p̄z p̄na: q̄ in duobz elemētis inueniunt̄ quatuor qualitates p̄me remisse faciētes p̄ forma mixti. imo sequitur q̄ ex vno t̄m̄ elemēto possz generari mixtum: qd̄ est cōtra diffōnē de mixtiōe. di. q̄ mixtio ē miscibiliū alteratozū v̄nio. et p̄z p̄na: quia actiōe celi due qualitates vni elemēti possunt remitti. et alie due introduci faciētes pro forma mixti. **¶** Quarta opio fuit **Burlei.** di. q̄ elemēta nō manēt actu in mixto: neq; forme substāciales elemētozū manēt in mixto: neq; etiā qualitates elemētozū manēt simul in mixto: q̄ nō est possibile in eodē subiecto simul eē caliditate et frigiditate: neq; humiditate et siccitate: nō etiā grauitate et leuitate: neq; raritate et densitate: q̄ cōtraria nō sunt simul in eodē subiecto: sed maxie distāt. cōcedit autē q̄ elemēta manēt virtualr̄ in mixto. ita q̄ ex elemētis generat̄ mixtū virtualr̄ cōtinēs omnia elemēta iquātuz pot̄ facere easdē operatōes quas faciūt elemēta. et hoc videt̄ sonare textus **Az.** di. q̄ neq; simplr̄ manēt: neq; simplr̄ corrupunt̄: saluat̄ autē virtus eozū. **¶** Contra istaz opionem procedūt omnia argumēta facta cōtra alias opi. **¶** Tamē in speciali nō videt̄ verū: q̄ mixtū ideo cōtinēt virtualr̄ oia elemēta: quia potest facere operatōes oium elemētozū. cū nullū mixtū pot̄ pducere aliquā qualitatē p̄mā in sumo: et multa sunt mixta que non possunt pducere aliquod elemētū. quodlibz autē elm̄ est

3^a opi.

4^a opi.

De generatione

aptum natū pducere elemētuz: & aliquā qualitatez p̄mā
in summo. Deinde nō est verū q̄ contraria nullo mō stēt
siml: quia l3 nō sint actu in eodē subiecto p̄mo: tamē sunt
potentia. sic q̄ ambo sunt in potentia: aut vnū est in actu:
& alterū est in potentia. si enim latitudines qualitātū assu-
gnant per numez octonariū. dicēduz q̄ in eodē subiecto
p̄mo est caliditas vt. 4. & frigiditas vt. 4. sed dicūtur po^a
in subiecto illo: q̄ neutra illarū denominat illud esse cali-
dum vel frigidū: sed ambe simul denomināt illud eē tepi-
dum. vbi aut in subiecto aliquo ponat caliditas vt. 6. & fri-
giditas vt duo. caliditas d̄r esse actu in subiecto illo: quia
denomiāt illud eē calidū. frigiditas vero ē potētia in eo-
dē subiecto: quia nō denominat illud esse frigidū: & ē apta
nata denominare. Et q̄ isto modo sint p̄traria i eodē sub-
iecto simul: quadrupl̄ arguit. Et p̄mo ex parte caliditatē
& frigiditatis: qm̄ minus calidū remittit magis calidum.
ergo hoc est rōne frigiditatis cōiuncte. p̄z p̄ntia. cū omnis
talis actio sit ratiōe cōtrarietatis: vt determinatuz est 3°
tractatu. imo ignis aquā calidaz vt vnuz statim deberet
alterare ad gradū summū caliditatis: quia nullā resisten-
tiam haberet si nō est cōiuncta frigiditas cuz caliditate.
¶ Itē aqua calida calefacit manū: & ferruz calidū ifrigi-
dat: q̄ non cōtingeret nisi ambo d̄ria simul essent. ¶ Se-
cūdo p̄ncipaliter arguit ex parte humiditatis & siccitatis:
quoniā ossa animalū sunt sicca: cū sint de natura terre. p̄
Aq. 3° de anima: & in eis ē hūiditas: quia alr non viuerent
neq; nutrirētur. iuxta doctrinā Aq. in lib. de lon. & bre. vi-
te: nō etiā partes taliū iuicem cōtrariarent: nisi in eis eēt
humiditas: vt determinat p̄hus. z. hui^o. ¶ Itē in corpore
odorifero ē humiditas & siccitas. iḡr zc. aīs colligitur de
mēte p̄hi in lib. de sen. di. q̄ odor est passio sicci digesti ab
hūido. ¶ Tertio p̄ncipaliter arguit ex parte grauitatis &
leuitatis: qm̄ lignū est graue. & tamen in eo est leuitas. iḡr
tenet p̄ntia cum p̄ma parte aūtis: & scōa declaratur:
quoniā si ponitur lignū in pfundo aque ipsuz ascēdit: & nō
rōne grauitatis terre: quia illa nō mouet sursum: sed deor-
sum: nō etiā ratiōe grauitatis aque. quia illa nō trahit sur-
sum neq; deorsum in p̄prio elemēto. ergo ille motus ē ra-
tione leuitatis aeris aut ignis. ¶ Quarto arguit p̄ncipali-
ter rōne densitatis & raritatis. Quoniā raritas & densitas
sunt qualitates cōtrarie p̄ntes calidū & frigidum. per Lō-
mētatorē. 7. physicoz. Ex quo sequit q̄ vbiq; est cali-
ditas. ibi est aliqua raritas: & vbiq; est frigiditas. ibi est
aliqua densitas: sed in ferro ignito est aliqua caliditas. iḡr
in eodē est aliqua raritas: & tamē ferrū ignitū est densum
per totuz. iḡr zc. ¶ Itā est oīno determinatio Lōmēt.
5° physicoz. di. q̄ stāt simul caliditas & frigiditas: albedo
& nigredo. sup illo verbo Aq. illud est magis vt minus ta-
le in quo est plus vel minus de suo p̄trario. Et p̄mo phyfi-
corū dicit p̄hus: q̄ colores medij sūt ex extremis. & in li-
topicozū. Albus est qd̄ est nigro ipermixtius. ¶ Dicēdū
ergo iuxta itentōem Arist. & Lōmēt. q̄ elemēta neq; sim-
pliciter manent: neq; simplr. i. totaliter corumpunt: ma-
nent quidē in po^a fm̄ formas substāiales: & corumpunt
actu: quia nō manēt fm̄ compositionē forme cū materia:
manet enī bene iherentia forme ad materiā: sed nō infor-
matio faciēs p se vnū ex materia & forma: quonias forma
mixti existēs in actu: & non potēialis ad vltiorē formā
sola iformat materiā: & tollit iformationes omniū aliarū
formarū. sic q̄ forma mixti iformat materiāz mediantū
bus formis omniū elemētozū taz substāialibus q̄ acci-
dentalibus: neq; distinguunt h̄s forme loco & subiecto: qz
omnes sunt iuicē coextense in eodē loco: & in eodez sub-
iecto: materie autez elemētozū non sunt coextense: ne-
q; quantitates illozū: sed omnes materie faciūt vnā mām
per p̄riuationē: & siml̄r oēs quantitates iuicem d̄riantur.

Et in hoc fuit deceptus Auic. qz credidit formas elemē-
tozū cōtinuari ad cōtinuationē materierū: & nō coextēdi:
quod tamē nō est verū: quia tūc nō quelibz pars mixti eēt
mixta: sed quodlibz elemētū sicut iducit qualitatiuā dis-
positionē in aliud elemētū. ita iducit formā substāialez
iherentē materie: & nō iformantē: vt sit dispositio recipiē-
di formam mixti.

Sed forte dubitat: qz quando elemēta dissimola
seinuicē transmutant pro ḡnatiōe tertij
elemēti non iducit formas p̄prias substāiales. vna cum
disponibus qualitatiuis: sed tm̄ formā tertij elemēti. iḡr
per idē in ḡnatiōe mixti nō iducitur aliqua forma sub-
stāialis elemēti: sed tm̄ forma mixti. ¶ R̄ndetur negādo p̄se-
quentiā: qz in ḡnōne mixti est specialis ifluxus celi: nō aut
in ḡnatiōe elemēti: quia forma substāialis elemēti non
presupponit nisi materiā cuz dispositiōibus acci^b. forma
aut mixti presupponit oēs formas substāiales elemēto-
rum. vna cū omnibus dispositiōib^o acci^b eorūdez. Et si
ex hoc arguit q̄ qualitates p̄me nō pducūt p̄pria virtute
formā substāiale mixti: sed virtute ce. negat p̄ntia: quia h̄s
ifluxus nō requiritur tāq; necessariū agēs & p̄ncipalē: sed tā-
q; disponēs mām. Color enī p̄pria virtute imutat visum:
& tamē idiget corpore luminoso: nō quidez p̄pter se: sed p̄-
pter dispositiōnez medij. Ita qualitates p̄me p̄pria virtu-
te generāt formā mixti: tamē idigent in fluxu sp̄ali ipsius
celi: nō p̄pter se: sed p̄pter dispositiōnē materie. nisi enim
esset specialis ifluxus celi: nō pducerent h̄s forme elemē-
tozū coextēse iuicē: sicut neq; metalla & minere in visce-
ribus terre. ¶ Contra hāc opi. nō pcedūt rōnes opionuz
opinantiū: qz ex dictis tam h̄ q̄ in superiorib^o oēs soluuntur:
tamē iducūtur quatuoz iconueniētia. Quozū p̄mū ē:
q̄ aliqd̄ est idiuiduū diuersarū specierū: quoniā cū forma
substāialis det esse specificū: q̄libz illaz formarūz faciet
idiuiduū eē determinate sp̄ei. & ille forme sunt diuersarū
sp̄erū. iḡr zc. ¶ Scōm iconueniens q̄ ignis stat sub maiori
dēsitate q̄ est dēsitas aque: aut ligni. qz stat in mā lapidis
per opionē istā. & p̄nter segtur q̄ forma ignis stat in mate-
ria quasi absq; caliditate: cū in lapide & in ferro nlla sit ca-
liditas aut valde remissa. ¶ 3° iconueniēs. q̄ oīa elemēta
p̄ter vnū sunt in locis eis violētis: qz mixtū est naturalr i
loco elemēti dominātis in eo. alia oīa trahūtur violenter.
¶ 4° iconueniēs: q̄ nūquā elemētū corumpit in mixtū:
sed solū in elemētū. Et q̄ hoc sit iconueniēs: p̄z: quia tūc
elemētū posset perpetuari: sed semp ex mixto generaretur
mixtū: & patz p̄ntia: quia idē elemētū maneret in omni-
bus mixtis. Itā videt esse itētio Aq. di. in hoc p̄mo q̄ ge-
neratio vni^o est corrup^o alterius: & q̄ ḡnatio est trāsmū^o to-
tius in totū nullo sensibili remanēte. & per p̄ntis in genera-
tione mixti fit resolutio vsq; ad mām p̄mā ex parte for-
marū substāialiū. ¶ Itē Lōmēt. z. de anima ponēs dif-
ferentiā iter formā substāiale & accidentales. dicit q̄ for-
ma substāialis aduenit enti in po^a. forma aut accidenta-
lis aduenit enti in actu: quo dato sequit formā mixti esse
formā accidentale: quia aduenit enti in actu. & p̄nter gene-
ratio mixti erit accidentalis & nō substāialis: que oīa sunt
falsa. & cōtra p̄hm in hoc p̄. ¶ 5°. dicit p̄hus. 7. metaphys-
ce. q̄ ex pluribus ex̄ntibus in actu nō fit vnū. ideo si plēs
sunt forme substāiales in mixto ipm̄ mixtuz nō est aliqd̄
vnū in actu. neq; aliqd̄ vnuz essentialr & per se: que omnia
sunt falsa. & reducta cōtra p̄cedētes opiones. ¶ Ad p̄mū
negat p̄ntia: & dicit q̄ nulla forma dat esse specificū: ni-
si sit in actu. cōstat aut q̄ forme elemētozū sunt po^a in mixto:
se tenētes tm̄ ex parte materie tāq; disponēs forme mix-
ti. ideo sola forma mixti est in actu: cuz ipsa sola denoiet &
ponat indiuiduū in determinata sp̄e. Ipsa. n. forma mixti
nō se tenet ex p̄te m̄ae: cū nō sit eēntialis dispō alteri^o for^o

qz arguit qz cōtraria
possit in simul in
re 23 p̄o

qz op̄ia p̄p̄ia

qz op̄ia p̄p̄ia

substantialis: sed iformat riberet. alie autez forme. v3. ele-
 mentozu iherent r no iformant. dictum est enim alibi q
 forme sunt in multiplici differetia: quonia quedā sūt que
 nō iformāt nec iherent vt itelligētie celi. quedā iformāt
 r iherent: vt forme elemētozū r mixtozū: quedā iformāt
 r nō iherent: vt anime hominū: quedā vero iherēt r non
 iformant: vt forme subales elemētozū exites in mixto.
 ¶ Ad scdm rñdetur q illō nō sequit: quia in mixto. puta
 in lapide vel in ferro nō est aliq ignis: nec aliq elemē-
 tum absolute loquendo: sed bene in quolibz illorum sunt
 forme substāiales omniuz elemētozū nō remisse neq re-
 fracte: qz remissio r refractio est ex parte formalū accidē-
 taliz: sed sunt itegre eo mō quo in eltis: pter qz q in eltis
 sunt actu. in mixtis vero sunt tm po: ppter quā causam e-
 cōcedēdum formā ignis esse sub maiori grauitate r densi-
 tate qz sit aq aut lignū: r nō qz est valde sub modica cali-
 ditate: hec tamen nō puenirēt forme ignis si esset in actu
 denominās aliqd eē ignē. ¶ Ad 3^m rñsum est q in mixto
 nō est aliquod elemētū. ideo nō oia elemēta pter vnuz
 sunt in locis eis vidētis: sed pcedit cū determinatiōe. v3.
 q oia elemēta sunt po in mixto: r q omnia elemēta si: nt
 substāialr in mixto ad huc itellectū q oium elemētozū
 forme substāiales sunt in mixto: r sic debz itelligi illud
 pbi pmo celi. mixtū mouetur ad motuz elemēti predomi-
 nātis in eo. v3. po r nō actu. sic q in mixto nō est actu ali-
 quod elemētū: sed sunt in eo forme substāiales r accidē-
 tales elemētozū fm quas dicit domiari. neq est icōueni-
 ens aliquas tales formas esse in locis violentis: aut trahi
 sursum vel deorsum violēter. alr mot^o localis mixti in va-
 cuo fieret subito: qz nō haberet resistētiā intrinsecā: neq
 extrinsecā. ¶ Ad 4^m iconueniēs negat illud seq: naz su-
 pra pcessuz est oia elemēta corūpi quādo veniūt ad mix-
 turā: nō quidē corruptiōe completa: sed icompleta. Cōce-
 do tamē q forma elemēti nō corūpit: r q ipsa possz p-
 petuari si perpetuo ex mixto fieret mixtū: sed illud nō est
 possibile naturalr: qz sicut elementa resoluūtur in mixta:
 ita ecōtra mixta resoluūtur in elemēta. r sicut elemētuz
 resoluūt in elemētuz. ita mixtū in mixtuz resoluūt. ¶ Ex
 pdictis solute sunt auctoritates adducte. vñ cōcedo q ge-
 neratio vni^o est corruptio alteri^o: lz nō semp gñatio cōple-
 ta vni^o sit corruptio cōpleta alterius. sic econtra in corū-
 ptiōe mixti in elemēta: corūptio cōpleta mixti est gnō in-
 cōpleta elemēti. cū generef compositū r nō forma substā-
 tialis. ruz vero iducitur diffinitio gñationis data a pmo in
 hoc pmo. rñō q diminute allegat: qz dicit q gñatio ē
 trāsmu^o totius in totū nullo subiecto sensibili remanente
 itelligēs per subm sensibile subiectū in actu: qd est ens cō-
 positū ex materia r forma substāiali iuxta modū loquen-
 di Porphyry di. in vlibus. Accidēs ē q adest r abest pre-
 ter subiecti corūptionē. cōstat autē in gñatione mixti oia
 talia subiecta corūpi. Consimilr ad Lōmēt. q per ens in
 actu nō itelligit aliquē actū: sed compositū actuale ex ma-
 teria r forma. cōstat aut formā mixti nulli tali enti i actu
 aduenire: sed tm enti in potētia. v3. mae pme r formis ele-
 mētozū: nō tamē eodē modo: quia aduenit materie prie-
 ibesue r iformatiue. formis aut elemētozū solū dispositi-
 ue. ¶ Et rñter cedatur cū pmo. q ex plurib^o existētibus in
 actu nō fit vnū in actu neq per se: neq essentialr: mō for-
 me elemētozū sunt tm in po. sic q nō sunt in actu actua-
 litate cōstitutionis r denominatiōis. cū nō dēt nomen ne-
 q diffinitionē. possunt tamē dici in actu actualitate p-
 sentialitatis r existētie. d qua actualitate nō fit mētio in p-
 ti: sed eo mō quo dcm est rē. Laus deo omnipotēti r i-
 maculate Virgini. r piētissimo parenti Aurelio Augusti-
 no. explicat pms de generatiōe r corūptiōe Diui Pauli
 Veneti Augustiniani.

E mixtione quidē igit r tactu: r
 facere r pati dictū est quo modo
 existat trāsmutantibus fm natu-
 ram. Ampli^o autē de generatiōe
 r corūptione aliqua r simplr: r
 quo mō est: r ppter quā causā.

Text^o
 pmenti
 pmi.
 Videt q cōsideratio or r l-
 mīis pntur ad p n 3 lz

Similr autē r de alteratione dcm est quid est
 alterari: r quā hz differētiā eoz. Reliquū aut
 p-
 siderare circa vocata elemēta corporum.

Iste est scōs liber de gñatiōe. in quo dicitur de
 gñabilib^o r corūptibilibus taz mixtis qz simplicib^o. post
 qz determinauit in pmo lib. de gnōne r corūptione: r de
 nā generatozū r corūptozū: q est cōicare in mā: r esse acti-
 uuz r passiuū. ¶ Diuidit igit iste liber in. 4. tractat^o: qz
 pms agit de pncipus elemētozū: q sunt pma gñabilia r
 corūptibilia. scōs agit de gnōne r corūptiōe illorum. ibi
 (Quā aut determinatū est) 3° agit de gñatiōe r corūptiōe
 mixtozū que sūt scōaria gñabilia r corūptibilia. ibi (Ad-
 mirabitur autē aliq) 4° agit de causis vlibus gñationis
 r corūptiōis tā mixtozū qz eltozū. ibi (Quia vō sunt qdā)
 Primus tractatus diuidit in. 4. capla. in quoz p pbs de-
 terminat de pncipio māli ipsoz eltozū. In 2° determinat de
 pncipio formali eozū. ibi (Pncipiū qdēz pmi) In 3°
 separat p^m formale a pncipio nō formali. ibi (Ipsoz aut
 tāgibiliū) In 4° pscrutat numerū eltozū. ibi (Quā autem
 quatuoz) Primū caplm didit in duas partes pncipales.
 in quaruz pma pbs ondit pscrutationē de eltis pntere
 ad naturalē. In scōa vō exequit de itento determinās de
 ipso māli pncipio eltozū. ibi (Dox aut) Quātum ad pma
 partē dicitur ponit hāc pncipm. Ad p^m naturalē pertinet cō-
 siderare de eltis. istā pncipm pbat duplr. r pmo sic. Ad
 p^m naturalē ptinet cōsiderare oēs passioēs eltozū. igitur
 rē. tenet pncipm: qz ad eūdē artificē ptinet p-
 siderare sub-
 iectū r passiones. vna. n. scia est vnus generis subti ptes r
 passioēs p-
 siderās: vt hē pmo posterior. Anis aut declara-
 tur. Nam passiones eltozū sunt gnō r corūptio: alteratio:
 actio r passio: tact^o r mixtio: sed oia ista sunt de considera-
 tione p^m nālis. igit ad p^m nālem ptinet p-
 siderare de oī-
 bus passioib^o eltozū. pncipm tenet cuz maior: qz ille passioēs
 pmo ppetūt eltis. r deinde mixtis rōne eltozū. minor aut
 est demonstrata p hui^o. in cui^o p tractatu determinatū ē de
 gnōne r corūptiōe tā simplr qz fm qd: quō est: r quō nō ē:
 r ppter quā cām est in reb^o: qz p nām pme mae. In 2° tra-
 ctatu determinatū est de alteratione. r qd ē alterari: r quā
 dīam hz ad gnōne r corūptiōem. ipsa altera: r ipm alte-
 rari. In 3° tractatu determinatū est de tactu: r de actiōe r
 passioe qz pueniūt: r qbus nō pueniūt. in 4° vō determi-
 natū est de mixtiōe: r de pueniētia r discōueniētia eltozū
 iuicē rcurrētū ad gnōne mixti. Le. li. (De mixtiōe qdēz
 igit r tactu: r de facere r pati dcm est quō existit in rebz
 trāsmutātib^o seinuicē) fm nām. ampli^o aut r de gnōne r
 corūptiōe aliqua). i. fm qd (r simplr quō est: r ppter quā
 cām. silr aut r de alteratione dcm est: r qd alterari r quam
 hz dīam eoz). i. ad ea que gñant r corūpūtur (reliquuz
 aut cōsiderare circa vocata elta corporum)

¶ Generatio quidē r corūptio omnibus natu-
 ra subsistētibz substantijs est non sine sensibi-
 libz corporibus.
 ¶ Scōdo arguit pbs ad eādē rclonē. Nā ad p^m natura-
 lem pertinet cōsiderare de his sine qbus non est gñatio
 vel corūptio rerū existentiū in natura: sed sine elemētis
 nō est gñatio vel corūptio rerū existentiū in nā. igitur ad

De generatione

phm naturalē pertinet cōsiderare de elctis: t3 cōna cuz ma
iozi. minor aut est nota iductiue. Naz gnabilia z corrupti
bilia nō sunt nisi elemēta aut mixta. constat autē mixta
generari z corrūpi ppter elementa existētia in illis: vt pa
tuit tractatu. 4. pmi lib. Le. li. (Gnatio. n. z corruptio oī
bus nā exītib⁹ substātis actiuis) z passiuīs (nō sine sensu
bilib⁹ corpib⁹). i. elctis pōt ppetere. (Notādū qd elm tri
plr accipit fm triplicē ethymologiā. p quidē dī elemētuz
ab yle qd est pma materia: z debz exprimi ylemētū: s3 mu
tatur i. in e. ppter meliorē sonū: z dicit^r elementuz. z sic ac
cipit elemētū ppyssime: quia de nullo dī nisi de pma ma
teria. iuxta diffinitionē datā de elemēto: cū dī elementuz
est illud qd in cōstitutōe corporū est primū: z in resolutio
ne vltimū: vt colligitur a pho pmo pbycoz. (z dī ele
mentū quasi eleuamētū: vt quia per materiā z formā ele
uatur compositū nāle cū dicatur in po^o rōne materie: z in
actu rōne forme: vt pbat phus. z. pbycoz. ideo pprie lo
quēdo materia z forma sunt elemēta. iuxta illud phī i p
logo pbycoz. vnūquodqz arbitramur cognoscere cū co
gnoscimus pma pncipia: z pmas cās vsqz ad elemēta. isto
modo diffinit Az. elm. 5. metaphy. di. elemētū est illud
ex quo fit aliqd in existēte in idiuisibili spē in aliā speciez.
Tertio dicit elemētū quasi alimētū. z sic terra: ignis
aqua z aer dicūt elemēta: qz sunt nutrimēta z alimēta
mixtoz. isto mō accipit phs elm 3° ce. di. elemētū est illud
in quo dissoluūtur corpora: z quia mixta dissoluūt in illa
4. sicut ex illis generant^r: vt patuit pmo lib. ideo illa. 4. di
cuntur elemēta: nō quidez ppyssime neqz pprie: sed cōi
ter z quodā mō metaphozice. Ideo Az. non dicit simplr
ea esse elemēta: sed vocata elctā: qm apud omnes illa cōi
ter dicebātur eē elemēta. Un terra z aqua. ignis z aer di
cuntur elemēta: qz ex his fiūt composita naturalia: z non
habēt partes diuersaz rationū. ita ex illis. 4. fiūt mixta: z
nō sunt resoluibilia in corpora diuersarū rōnū. materia. n.
z forma terminātia resolutionē elementoz non sunt cor
pora: partes autē quātitatiue eozundē corporoz simplicius
z si sunt corpora in que fit aliquo mō resolutio: nō tamen
sunt diuersarū rationum.

z **C**horuz autē subiectam materiā. hi quidē esse
inquiūt vnā: vtputa aerez ponētes: aut ignem
aut aliquod mediū. Choruz aliquod z corpus
ens separabile: hi autē plura per numerū vno
hi quidē ignem z terrā. hi autē z bec z ae
rem tertiu. hi autem z hoc z aquā quartum:
vt Empedocles ex quib⁹ congregatis z segre
gatis z alteratis ait cōtingere generationē z
corruptionem rebus.

Cista est scda ps hui⁹ capli. in qua phs determinat de pnc
ipio materiali elctoz recitās tres opi. Quaz pma fuit an
tiquoz. scda platonicoz. ibi (Uz aut in thymeo) 3° fuit
opio Az. ibi (Nos autē dicim⁹) pma igr fuit opio anti
quoz: quozū quidā di. nullā esse materiā elemētoz. sed
ipsa elemēta esse materiā rerū generabiliū z corruptibili
um: non tamē isti antiqui psmilt^r locuti sunt de elemētis
in assignādo illis rōnem pncipy materialis: qm quidā po
suerūt tm vnū pncipiū: quidā autē plura. ponētū tm vnū
materiale pncipiū: quidā dixerunt illō esse aquā. qdas ae
rem: quidā ignē: quidā vero mediū iter aerē z ignē: aut i
ter aquā z aerē: qz quidā dixerūt eē corpus in actu separa
tum ab omni pncipitate. ponētūz autē plura pncipia mālia.
quidā posuerūt duo tm. v3. terram z ignē: vt Parm. z me
lissus: alij autē tria. s. duo notata. z addiderūt 3^m. v3. aerez:
aquā autē nō posuerunt pncipiū: quia viderūt illaz gene

rari imediate ex terra: z moueri ad centrū mūdi vna cuz
terra. Alij vero ppter hec tria addiderūt 4^m. v3. aquam: vt
Empedocles qui posuit. 4. elemēta eē pncipia materialia:
per quozū cōgregationē fiebat gnatio: z per illoz segrega
tionē fiebat corruptio rerū. Le. li. (Dorū autē) s. antiquo
rum (subiectā mām. hi quidē inquiūt esse vnā: puta aerez
ponētes: aut ignē: aut aliquod mediū horū corpus ens)
i. existēs in actu (z separabile) a pncipitate (hi autē plura p
numerū vno. hi quidē ignē z terrā. hi autē z bec z aerem
3^m: hi autē z bec z aquā 4^m: vt Emp. ex qbus congregatis z
segregatis z alteratis cōtingere generationē z corruptio
nem) dicebat esse (in rebus)

Quonia quidē igr pma pncipia z elemē
ta: bene h3 dicere qd sit cōfessum ea: qbus trās
mutatis aut fm cōgregationē aut segregationē
nem vel scdm aliā trāsmutationē cōtingit gnā
tionem esse z corruptionem.

Istis opionibus recitatis phs cōparat eas adinuicē. z p
declarat in quo bene dixerūt ponētes plura pncipia ma
terialia di. qz ponētes multitudinē pncipioz materialiu:
z dicētes eam esse elemēta. bene dicūt in hoc: qz saluāt cō
fessa ad sensuz. s. generationē z corruptionē: z alias trās
mutationes nāles. di. n. qz ex huiusmodi elemētis trāsmu
tatis fm cōgregationē z segregationē: aut fm aliāz trās
mutationē cōtingebat generationē z corruptionē fieri.

Duo igr isti posuerūt pncipiū: qz pncipia materialia sunt plu
ra: z in hoc male dixerūt: qz vt pbatū est pmo hui⁹: impos
sibilis est multitudo pncipioz materialiu: sed est tm vnā
materia omniū in se habentiū trāsmutationē. z^m qz dixe
runt fuit qd ista pncipia se trāsmutant. z in hoc bene dixe
rūt: quonia si plura sunt pncipia materialia necesse est qd
se trāsmutant: ad quoz trāsmutationē sequit genera
z corrup^o. Le. li. (Qm quidē igr) aliqui ponūt plura (p
ma pncipia z elemēta bene hnt dicere qd sit cōfessuz). i. qz
est cōfessum ad sensum (ex qbus elementis trāsmutatis:
aut fm cōgregationē z segregationē: aut h3 aliā trāsmu
tationēz cōtingit) eos dicere (gnōnē z corruptionem)

Sed facientes quidē vnā materiā extra pre
dicta: hāc autē separabilē z corporeā peccant.
Impossibile enī sine cōtrarietate esse corpus
hoc sensibile. Aut enī leue: aut graue aut cali
dum aut frigidū necesse esse ifinitū hoc qd qui
dam dicunt esse pncipium.

Secdo phs manifestat in quo male dixerūt ponentes
vnū pncipiū materiale di. qz ponētes vnā mām extra ele
mēta que sit mediū iter elemēta duplr defecerunt. pmo
quidē: quia dixerūt hanc mām esse corpus in actu: qd est
ipossibile. quia pncipiū materiale omniū nō debz eē ali
quid in actu: s3 penitus in po^o vt omnes formas possit re
cipere. deinde defecerūt in hoc qz posuerūt istā materiā
separatā a cōtrarietate cū non sit possibile aliquod eē cor
pus iter elemēta: aut in spera elemētoz: qz nō sit graue
aut leue: calidū aut frigidū. hoc igr materiale pncipiū qz
dicūt eē ifinitū z ideterminatū per carentiā formarū: ne
cesse est qd sit finitū z determinatū per actuationē forma
rum cōtrariarū: qm necesse est ipm eē calidū aut frigidū:
graue aut leue. caliditas. n. z frigiditas: grauitas z leuitas
sunt qualitates pncipie qbus nō pōt separari mām pnci
pium omniū. Le. li. (Sed facientes qdē vnā mām extra
pdicta) elemēta (hāc autē separabilē) a pncipitate (z corpo
ream) in actu (peccāt. ipole. n. sine pncipitate esse corpus
sensibile) qd ponūt mediūz in elctā (aut. n. leue aut graue:
aut calidū aut frigidū necesse est eē ifinitum). i. materia

le elemētū (hoc quidē q̄ dicūt esse p̄ncipiū) ¶ Notādū q̄ iter ceteros antiquos isti magis accesserūt ad naturā p̄me māe: in fundamēto. n. materie nihil est distinctū: q̄ mā de se nō est in actu aliq̄d cōtrarioz: sed est in potentia ad vtrūq̄. igr̄ eo ipso q̄ in elemētis sunt q̄litates p̄rie: et hi posuerūt mān nullū esse elemētoz: sed me^o iter elemēta: vt separarēt ipsam a p̄trarietate multū appropinq̄bāt ad naturā p̄me māe. Ipsi tamē quadrupl̄ defecerūt: p̄mo q̄ posuerūt mān esse corpus: cū nō sit corp^o de p̄dicamēto substātie: neq̄ de p̄dicamento q̄ntitatis. 2° q̄ posuerūt illā esse in actu. cū omne q̄d est in actu sit forma. vel sit habēs de se formā: materia autē neq̄ ē forma: neq̄ ē de se hās formā. 3° q̄ posuerūt materiā eē absq̄ p̄rietate: cū nō possit separari a q̄litate p̄mis: neq̄ a qualitate p̄scōis p̄ntibus imēdiate cōbinationē duāz qualitatū p̄maruz. 4° q̄ posuerūt materiā esse ifinitā. i. ideterminatā per carentiā oīs forme cū mā p̄ma: lz de se nullā formā habeat: tamē vt existit in re: natura est cōiuncta alicui forme: tā substāiali q̄ accidentalī.

Contra p̄dicta arḡ. et p̄mo q̄ est aliq̄d corp^o sensibili infra sperā actiuoz et passiuoz: q̄ nō est calidū neq̄ frigidū: nō etiā graue aut leue: q̄m in alteratiōe elemētoz cōtingit vnū tm̄ h̄re de calitate q̄tū de frigiditate: et tm̄ de grauitate q̄tū de leuitate. ¶ Sc̄do arguit q̄ mā p̄ma separā ab omni p̄rietate: q̄m in celo est p̄ma materia: vt p̄batū est p̄ hui^o. et tm̄ in eo nulla ē p̄rietas. per Ar. p̄mo cc. ¶ Itē. 7. metaphyze. di. p̄hs q̄ materia nō ē q̄d: nec qualis: nec quāta. igr̄ est absoluta ab omni forma. ¶ Ad p̄mū d̄ q̄ lz aliq̄d sit corpus sensibile in spera elemētoz: q̄d nō sit calidū neq̄ frigidū: nō graue neq̄ leue: nullū tamē tale corp^o est q̄d nō habeat caliditātē vel frigiditātē: grauitatē aut leuitatē. cui^o oppositū illi antiq̄ p̄ceserūt de p̄n^o māli exīte iter elta. ¶ Itē lz nō sit aliq̄d corpus in spera elemētoz q̄ nō sit actu calidū vel frigidū: graue aut leue. tamē nō est aliq̄d tale. q̄n illud sit actu vlt^o calidū vel frigidū: graue aut leue. Ipsi autē antiq̄ ponebāt mediū iter elemēta nō esse actu neq̄ p̄o calidū vlt^o frigidū: graue aut leue. ¶ Ad sc̄dū d̄ q̄ lz aliq̄ sit materia. v. mā celi que sit ab omni p̄trarietate sepata: tm̄ materia boz inferiorū: aut illa quā ponebāt antiq̄ mediū iter elta nō pōt separari a cōtrarietate: nō. n. separā a p̄rietate p̄ma que est iter calidū et frigidū: humidū et siccū: neq̄ a cōtrarietate sc̄da que est iter graue et leue: rarū et dēsūm. lz bene a p̄rietate 3^a que est iter albū et nigrū: dulce et amarū: q̄dlibz. n. elemētuz regit duas q̄litates p̄mas: et semper ad oēm cōbinationē possem qualitatū p̄maruz. resultat: grauitas et leuitas: raritas et dēsitas. ideo materia nō pōt esse sine q̄litate p̄mis: neq̄ sine istis secūdis: sed sine alijs bene pōt eē: cū in elemētis nō sint colores: neq̄ odores: neq̄ sapes. Iste. n. qualitates resultat d̄ necessitate ex mixtiōe oīum. 4. qualitatū primarū. Cū autē inqt p̄hs materiā nō esse q̄d: neq̄ quāta: neq̄ qualē. itendit q̄ mā de sui natura nō determinat sibi formā p̄dicamenti substātie: neq̄ quātitatis: neq̄ qualitatis: sed breuiter ad oēs talē est idifferēs: nūquā tamē est mā absq̄ forma p̄dicamenti sube quātitatis aut qualitatis.

¶ At autē in thymeo scriptū est nullam h̄z determinationē. Non enim dixit manifeste pandoris si separā ab elemētis.

¶ Sc̄da fuit op̄io p̄lonicoz di. nullū de vocatis elemētis esse p̄mū materiale p̄ncipiū rerū: sed aliquā esse mān an oīa elemēta que est p̄mū p̄ncipiū materiale oīum. s. taz mixtozū q̄ elemētozū. et h̄c op̄ionez scripsit plato in thymeo: quā Ar. quadrupl̄ icrepat. et p̄mo quidē in sufficiētia: quia ideterminate locut^o est plato in thymeo. Nō enī

manifeste scripsit quo mō pandoreos. i. materia que est receptaculū oīum: separā ab elemētis: et quo mō est in potētia ad ea. nō. n. declarauit que sunt declarāda de mā. Et vocat Ar. materias pandoreos a pan: q̄d est vlt^o: et dozeos: q̄d est receptaculū oīum. isufficiēter igr̄ determinauit p̄lo de materia cū dixerit materiā separari ab elemētis: et nō determinauerit an illa separatio sit fm̄ re: aut fm̄ rōnem. Le. li. (Ut autē in thymeo scriptū est nullāz habet determinationem: non enim dixit manifeste pandoreos) i. materia (si sepa ab elemētis.)

¶ Itēq̄ vti materia nihil dicens esse subm ali q̄d vocatis elemētis p̄rius: vt aurū operibus aureis certe et hoc nō bene d̄ hoc mō dictum. Sed quoz quidē est alteratio ita. Quoz autē est ḡnatio et corruptio impossibile illud enunciari ex quo ḡnatum est.

¶ Sc̄do icrepat euz p̄hs de p̄secutione: q̄m ex dictis eius sequebat mān esse subiectū in actu. Dixit. n. p̄lo materiā itā p̄esse elemētis. et esse subm elemētoz: sicut aurum subiectū operib^o aureis. cōstat autē aurū eē subiectū in actu artificialiū. igr̄ materia fm̄ platonez est subiectū in actu ipsoz elemētoz: q̄d est flm̄: nā bec est d̄tia iter alterationem et generationē vel corruptionē: q̄m subiectuz alterationis est subiectū in actu: subm autē generatiōis et corruptionis ē ens in potētia. cōstat autē materiā esse subiectū ḡnōis et corruptionis. lz igr̄ eozuz quoz est alteratio mā sit subm in actu: nō autē eozū quoz est generatio et corruptio. Le. l. (Neq̄ vtiq̄ nihil) .i. plato nō vti materia vt d̄z (dicēs subiectū eē aliquod) ipsaz materiā (vocatis elemētis). v. g. (vt aurū operib^o aureis: et certe hoc nō b̄n dicitur hoc mō d̄m. sed quoz quidē alteratio est ita est) q̄ se habz mā: vt aurū in opib^o aureis (quozū autē genera^o et corruptio ipole ē illud enuciari). v. g. subiectū (ex q̄ ḡnatum est) sit aliq̄d in actu: et se h̄at sicut auz ad opa aurea.

¶ Sed tamē iquit longe veri^o est eē aurum dicere vnūquodq̄ esse.

¶ De veritate predicatiōis: q̄m habuit dicere ens verius p̄dicari de materia elemētoz: q̄ de forma elemētoz: q̄m ita se h̄z materia respectu elemētoz: sicut aurū resp̄cū artificialiū fm̄ platone: sed aurū est tota substātia artificialiū cū forma artificialis sit accidēs. igr̄ materia ē ro^o substātia elemētoz. et per p̄sequens forma elemēti est accidēs: tūc arguit sic. ens veri^o p̄dicat de substātia q̄ de accidēs: sed materia elemētozū est substātia: et forma est accidēs. igr̄ verius ens p̄dicat de materia elemētoz: q̄ d̄ forma eozūdez. Le. l. (Sed tm̄ inqt) ipse plato (longe veri^o eē aurū dicere q̄ vnūquod esse) ex quo tanq̄ ex forma fit ipsuz opus aureum.

¶ Sed elemētis entibus solidis vsq̄ ad planetiam facit dissolutionē: impossibile autē matrem et mān primā planam esse.

¶ Quarto icrepat platone p̄hs de mō resolutionis. Nam plato ponēs materiā esse p̄ncipiū elemētoz h̄z elemēta et oīa generabilia et corruptibilia resoluerē in materias: sed ipse oīa illa resoluit in superficies. igr̄ h̄z dicere mān esse superficiē: q̄d est falsuz et impossibile. Nāz impossibile est materiā p̄mā quā dicim^o m̄rem et nutrice et receptaculū oīuz formarū idē eē q̄d superficies. Le. li. (Sed eltis entib^o solidis) .i. exītib^o corporib^o (vsq̄ ad planetiē) .i. ad superficiē (facit dissolutionē. impossibile autē matrē et p̄mā materias esse planetiē) ¶ Notanduz q̄ p̄lo dupl̄ peccauit. p̄ diminutionē: q̄ diminute et isufficiēter determinauit de mā. 2° p̄ augmētationē: q̄ augmētauit icōue^o. oportuit

De generatione

eniz eū cōcedere mām p̄mā esse subm̄ in actu. ⁊ mām p̄mā esse totā subm̄ elemētōrū: ⁊ mām p̄mā esse sup̄ficiē: quozū quodlibz nemo dubitat eē icōueniens.

Dubitarur p̄bādo q̄ mā est magis ens q̄ forma elemēti: q̄ est magis substātia: q̄ dēclara rā ex eo: q̄ Az. dīc̄ in p̄dicamētis. q̄ p̄me sube sunt maxime sube: ⁊ sunt magis sube q̄ sube scōde: q̄m pluribus substāt p̄me sube q̄ scōde substātie. (R̄ndet Lōmen. ⁊. phy sicōz. di. q̄ aliquid pōt dici magis suba dupl̄r: aut q̄ magis substāt. ⁊ sic materia est magis substātia q̄ forma: ⁊ cōpositū: aut q̄ magis sursum tenet. ⁊ sic forma ē magis substātia q̄ mā: q̄ magis sursum tenet. p̄p̄. n. nō habz a materia nisi eē potētiā: a forma aut̄ hz esse actuale: ⁊ q̄ magis ens est actus q̄ potētiā: vt colligif a p̄ho. 9. metaphy. ideo forma est magis ens q̄ materia.

¶ Nos autē dicimus esse aliquā materiā vnaz corporum sensibiliū: sed hanc nō separabilem sed semper cuz contrarietate ex qua generatur vocata elementa.

¶ Tertia opinio fuit p̄p̄atheticōz: quozū p̄nceps fuit Az. di. vnā eē mām sensibiliū corporū iseparabilez a d̄ietate ex qua generatur vocata elemēta. per hoc q̄ posuit vnaz mām: cōtradixit ponētibus multitudinē p̄ncipioz materialiu: ⁊ per hoc q̄ posuit mām p̄ncipiū semper cōiunctuz eē d̄ietati. ⁊ tradixit ponētibus vnā t̄m materiā: ⁊ illā separata esse a contrarietate. (Itē p̄hs dicit materiā p̄maz semp eē cū contrarietate: ex qua generatur vocata elemēta ad denotādū nō qualitates p̄ias p̄supponere formas elemētōrū: vt multi opinatur: sed q̄ forma elemētōz p̄supponit qualitates p̄imas. Et lz substātia ab^o sumpta sit p̄oz accitē: t̄m substātia ḡnabilis ⁊ corruptibilis ē posterior accidēte. sic ē actus ab^o sumpt^o ē p̄oz potētiā: t̄m act^o generabilis ⁊ corruptibilis posterior ē ipsa potētiā. Le. li. (Nos autē dicim^o eē aliquā aliā mām vnaz corporū sensibiliū. hāc autēz nō separabile: sed semper cū contrarietate ex qua vocatur generata elemēta)

¶ Determinatū est autē de his certius: ⁊ in alijs Sed t̄m q̄m ⁊ hoc quo mō sunt ex mā p̄ia corpora determinandū ⁊ de his.

¶ Dubiū vnū soluit p̄hs. Nā posset aliq̄s dicere de elemētis determinatū est in lib. ce. iḡ frustra determinat de illis in lib. de gnōne. (R̄spōdet p̄hs negādo d̄iam: quia nō est icōueniēs determinare de eodez in diuersis libris. lz nō eodē modo. determinat. n. de elemētis mō cōi in lib. celi. ⁊ in hoc lib. magis in speciali. ex quo enī elemēta generant ex materia cōiuncta cōtrarietati necesse ē vt de illis determinef̄ fm q̄ ḡnantur ⁊ corrupuntur. ⁊ fm q̄ fiunt ex qualitātib^o cōtrarijs. Le. li. (Determinatū autē est de his certū). i. cōmunijs (in alijs). i. in. 3. celi. (sed t̄m q̄m ⁊ hoc mō). i. per naturā cōtrariozū (sunt ex mā corpora p̄ma). i. elemēta (determinādū est de his) etiā in hoc li. ex quo in alio de ipsis nō est complete traditū. (Notādūz fm p̄hm: q̄ de elemētis est certū determinādū in lib. celi q̄ hic: q̄ in scia nālī q̄to demōstrationes sunt magis cōes ⁊ magis v̄les: tāto nobis sunt magis certe. Juxta illud i. p̄hemio phy sicōz. sunt nobis notioza cōfusa magis: ⁊ q̄ in lib. ce. ⁊ mūdi vniuersali^o tractat de corpe mobili: q̄ in B lib. iō illas demōstratiōes appellat certiozes. Et q̄ v̄lius tractet in li. ce. de corpe mobili: q̄ hic manifestuz est: q̄ ibi tractat de corpe mobili ad vbi. hic autē de corpe mobili ad formā. Cōstat autē corpus mobile ad vbi cōmuni^o esse: q̄ corpe mobile ad formā. sicut etiā cōmuni^o est motus localis q̄ mot^o ad formā: vt p̄bat. s. phy sicōz. Determinatur iḡ in lib. ce. de elementis vt sunt corpora mobilia

ad vbi. hic autē vt sunt corpora mobilia ad formā. ideo nō eodē modo hic ⁊ ibi. neq̄ ita v̄l̄r hic sicut ibi: p̄bat. n. Az. 2°. phy sicōz. ⁊ Lōmēt. iz. metaphy. q̄ de eodē cōsiderant diuerse scie: licz nō eodē modo.

Sed dubitarur quō elemēta sunt p̄ma corpora cuz p̄ora sint corpora celestia: vt colligif a p̄ho p̄mo ce. (Itē si elemēta sunt p̄ma corpora. ergo mot^o elemētōz sunt p̄mi motus. q̄m p̄hm s^o: phy sicōz. di. motū circularē celi eē p̄mū motus. (Itē si elemēta sunt p̄ma corpora. iḡ q̄litates elemētōz et sunt p̄me qualitates: q̄ est flm: q̄ qualitates celi sunt p̄iozes qualitātib^o elemētōz di. p̄ho p̄mo methēoz. Necesse est hūc mūdū iseriozē cōtinuari superiorib^o latioibus: vt oīs v̄tus eius gubernet̄ ide. (Dm q̄ elemēta sunt p̄ia corpora: nō qdem simpl̄r: sed respectu corporū generabiliū ⁊ corruptibiliū. p̄pterea dicit p̄hs in l̄ra. q̄ hoc modo sunt ex mā ⁊ forma p̄ma corpora. inter ergo oīa corpora q̄ sunt ex mā cōiuncta d̄ietati. hec sunt p̄ma. Inter cōcedat q̄ motus elemētōz sunt p̄mi mot^o. nō quidē p̄mi mot^o simpl̄r: s; p̄mi mot^o respectu motuū corporū generabiliū ⁊ corruptibiliū. Qualitates etiā elemētōz que sunt. caliditas: frigiditas: humiditas ⁊ siccitas sunt q̄litates p̄me: nō respectu toti^o vniuersi: sed respectu hui^o mūdi iseriozis: q̄ d̄i spera elemētōz. respectu iḡ corporū generabiliū ⁊ corruptibiliū iste sunt p̄me qualitates. v; tēpore aut natura cū quo stat q̄ sunt multe alie qualitates hoz generabiliū ⁊ corruptibiliū q̄ sunt istis p̄ozes p̄ozitate perfectiōis. cuiusmodi sunt forme itētionales. v; spēs sensibiles ⁊ itētionales: ac etiā qualitates spūales: vtputa v̄tutes herbarū ⁊ lapidum: ac etiā qualitates materiales cōsurgētes ex mixtiōe. 4. q̄litatū p̄maz. i. colores: odores: sapes: ⁊c.

¶ Principiū quidē ⁊ primū existimātes esse materiā iseparabile quidē. Subiectaz autē contrarijs. Neq̄ eniz caliduz materia est frigiduz: neq̄ hoc caliduz: sed subiectuz ambozū.

¶ Istud est scōm caplm̄ hui^o tractatus. in quo p̄hs determinat de p̄n^o formali elemētōz. postq̄ determinauit de p̄ncipio māli eozūdēponēs. 4. cōfones. quarū p̄ma ē ista. necesse est vnā mām eē que sit p̄mū cōtrarioz. scōa celo. q̄litates d̄ie sunt p̄ncipia formalia elemētōz. ibi. (Qua p̄pter p̄mū) 3° celo. qualitates cōtrarie tāgibiles sunt p̄ncipia formalia elemētōz. ibi. (Et non min^o) 4° celo. qualitates cōtrarie nō tāgibiles nō sunt p̄ncipia formalia elemētōz. ibi. (Manifestū q̄m) p̄ma celo sequitur ex p̄oz ca. in quo oñsum est vnā de necessitate esse mām que est p̄mū p̄ncipiū materiale elemētōz que nō est sepabilis ab eltis: neq̄ a cōtrarietate elemētōz: sed semp est subiecta cōtrarijs. cū. n. calidū fit ex frigidū aut ecōtra nō ē d̄bz eē mām frigidū: neq̄ frigidū eē māz calidū: q̄ mā ⁊ subiectū alicui^o forme nō corrupit in gnōne illi^o forme: sed magis perficit̄ per illā: stat autē q̄ in generatione calidi corrupitur frigidū. ⁊ in gnōne frididi corrupitur calidū. iō nullum istoz est subiectū alteri^o: sed est necesse vnā eē māz que sit subm̄ ambozū: vt deferat trāsmutationē ab vno i reliquū. ⁊ e. Le. li. (Principiū quidē p̄mū) nos sumus (existimātes esse mām iseparabile quidē: subiectā autēz cōtrarijs: neq̄. n. calidū) pōt eē (materia frigidū nec hoc) i. frigidū potest esse materia (calido: sed subiectū ambozū) necesse est eē materiam.

Dubitarur q̄ non videt̄ q̄ materia p̄ma sit p̄mū subiectū cōtrarioz: q̄m taz p̄mo q̄. ⁊. hui^o. habitū est q̄ gnō ⁊ alteratio differūt per subta. sic q̄ subz p̄mū generatōis est materia p̄ma: ⁊ subiectū p̄mū alterationis est subm̄ substātie: sed idē est subiectū p̄mū

opinio propria

illud q̄ magis v̄l̄r
magis v̄l̄r